

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ
T445 NUMARADA KAYITLI MECMÛATÜ'L EŞ'ÂR(1a-40b)
(İNCELEME-KARŞILAŞTIRMALI METİN-MESTAP TABLOSU)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hüsna Nur AĞYILDIZ

Enstitü Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ozan YILMAZ

NİSAN - 2019

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ
T445 NUMARADA KAYITLI MECMÛATÜ'L-EŞ'ÂR (1a-40b)
(İNCELEME-KARŞILAŞTIRMALI METİN-MESTAP TABLOSU)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hüsna Nur AĞYILDIZ

Enstitü Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı

“Bu tez 19/04/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI	İMZA
Prof. Dr. Haluk TAŞ	Kabul	Haluk
Doç. Dr. Ozan YILMAZ	Kabul	Ozan
Dr. Öğr. Üyesi Orhan KAPCAN	Kabul	Orhan

SAKARYA
ÜNİVERSİTESİ

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ SAVUNULABİLİRLİK VE ORJİNALLİK BEYAN FORMU

Sayfa : 1/1

Öğrencinin

Adı Soyadı	:	Hüsna Nur AĞYILDIZ
Öğrenci Numarası	:	1460Y11004
Enstitü Anabilim Dalı	:	Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı	:	
Programı	:	☒ YÜKSEK LİSANS ☐ DOKTORA
Tezin Başlığı	:	İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T445 Numarada Kayıtlı Mecmûatı'l-Eş'âr (1a-40b) (İnceleme- Karşılaştırmalı Metin- Mestap Tablosu)
Benzerlik Oranı	:	% 16

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi beyan ederim.

10/05/2019
Öğrenci İmza

Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez çalışması ile ilgili gerekli düzenleme tarafımda yapılmış olup, yeniden değerlendirilmek üzere sbtezler@sakarya.edu.tr adresine yüklenmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

...../...../20....
Öğrenci İmza

Uygundur

Danışman
Unvanı / Adı-Soyadı: Doç. Dr. Ozan YILMAZ

Tarih: 10/05/2019

İmza:

KABUL EDİLMİŞTİR

REDDEDİLMİŞTİR

EYK Tarih ve No:

Enstitü Birim Sorumlusu Onayı

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın hazırlanmasında ve ortaya konulmasında gerek lisans gerek yüksek lisans öğrencilik sürecim boyunca bana yol gösteren, Klasik Türk Edebiyatını sevmemi sağlayan, yüksek lisans dönemimde danışmanlığımı üstlenerek emin adımlarla yola çıkmamı sağlayan, bu yolda engin tecrübe ve bilgisiyle beni yönlendiren, manevi desteğini hiçbir zaman esirgemeyip sabır, hoşgörü ve anlayışıyla bana her daim destek olan, tezimi yine sabır ve titizlikle yöneten, eğitim hayatım ve yaşamım boyunca hocalığını ve çalışma ahlakını kendime hep rehber almak isteyeceğim saygıdeğer ve çok kıymetli hocam Doç. Dr. Ozan YILMAZ'a bana güvendiğini hep hissettirdiği, cesaret verdiği, değerli emek ve katkıları için can-ı gönülden sonsuz teşekkür ederim.

Manevi desteğini gerek lisans gerek yüksek lisans boyunca her daim hissettiren, Klasik Türk Edebiyatını sevmemi sağlayan, engin bilgi ve öngörüsüyle çalışmama katkı sağlayan saygıdeğer hocam Prof. Dr. Bayram Ali KAYA'ya teşekkürlerimi sunarım.

Manevi desteğini esirgemeyen, engin hoşgörüsü, bilgisi ve tecrübesiyle muhtemel sorunlara karşı uyarıcı ve yönlendirmeleriyle katkı sağlayan saygıdeğer hocam Dr. Öğr. Üyesi Orhan KAPLAN'a teşekkür ederim.

Bu çalışmamı hazırlayıp ortaya koymamda lisans hayatından beri benden destek ve yardımını esirgemeyen, engin hoşgörü, tecrübe, samimiyet, ve tecrübesiyle bana her daim yol gösteren, bu yolda beni hep cesaretlendirip bana güvendiğini hissettiren, çalışma titizliği ve ahlakını örnek aldığım ve alacağım, çok değer verdiğim değerli ve sevgili dostum Zeynep AKÇAY'a sonsuz teşekkür ederim.

Son olarak bu süreç boyunca benden maddi ve manevi desteğini esirgemeyen, beni hep destekleyen canım aileme de sonsuz şükranlarımı sunarım.

Hüsna Nur AĞYILDIZ

19.04.2019

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	ii
TABLO LİSTESİ	v
ÖZET	vi
SUMMARY	vii
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: MECMUANIN TANITIMI	4
1.1. Mecmuanın Dış Özellikleri, Muhtevası ve Dil Özellikleri.....	4
1.2. Mecmuada Yer Alan Şairler ile Bu Şairlerin Kullandıkları Nazım Şekilleri ve Sayısı.....	6
1.3. Mecmuada Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Vezinler ve Bu Vezinlerin Sayısı ..	10
1.4. Mecmuada Yer Alan Şairlerin Biyografileri	10
1.5 Mecmuanın (1b-40b) Mestap Tablosu.....	29
BÖLÜM 2: MECMÛATÛL-EŞ'ÂR'IN ÇEVİRİYAZI VE İMLASINDA İZLENEN YOL VE KARŞILAŞTIRMALI METİN	49
2.1. Metnin Kuruluşunda İzlenen Yol	49
2.2. Metnin Çeviriyazı ve İmlâsında İzlenen Yol.....	51
2.3. Metnin İşaretler Sistemi.....	53
2.4. Karşılaştırmalı Metin	54
SONUÇ	202
KAYNAKÇA	205
ÖZGEÇMİŞ	214

KISALTMALAR

1. Karşılaştırmada Kullanılan Eserlere Ait Kısaltmalar

- Ahmedî D.** :Yaşar Akdoğan, Ahmedî Divanından Seçmeler, Ankara 1988.
- Ahmet Paşa D.** :Ali Nihad Tarlan, Ahmet Paşa Divanı, Ankara 1992.
- Bâkî D.** :Sabahattin Küçük, Bâkî Dîvânı, Ankara 1994.
- Cem Sultan D.** :İ. Halil Ersoylu, Cem Sultan'ın Türkçe Divan'ı, Ankara 1989.
- Cevrî D.** :Hüseyin Ayan, Cevrî (Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Eserleri ve Divanının Tenkidli Metni), Erzurum 1981.
- Derzi-zâde Ulvî D.** :Büşra Çelik-Muzaffer Kılıç, Derzi-zâde Ulvî Divânı, İstanbul Dîvânı, Ankara 2017.
- Edirneli Nazmî D.** :Sibel Üst, Edirneli Nazmî Dîvânı, Ankara 2018.
- Emrî D.** : M.A Yekta Saraç, Emrî Dîvânı, İstanbul 2002.
- Fasih D.** :Mustafa Çıpan, Fasih Divanı (İnceleme- Tenkidli Metin), İstanbul 2003.
- Fennî D.** :Ali Şakir Engin, Fennî Divanı, Yozgat 1996.
- Figânî D.** :Abdulkadir Karahan, Figânî ve Divançesi, İstanbul 1966.
- Gedayi D.** :Janos Eckman, The Divan of Gada'i, İndiana 1971.
- Gedayi D.** :Muhtar Yahya Dağlı, Tokatlı Gedayi Hayatı ve Eserleri, İstanbul 1943.
- Gevherî D.** :Şükrü Elçin, Gevherî Divanı, Ankara 1998.
- Haşmet D.** :Mehmet Arslan- İ. Hakkı Aksoyak, Haşmet Dîvânı, Ankara 2018
- Hayâlî D.** :Ali Nihad Tarlan, Hayâlî Divanı, Ankara 1992.
- Hilmi Paşa D.** :Mehmed Dursun Erdem, Nail Abbas Hilmi Paşa Divanı, Ankara İstanbul 1261.
- Kâni D.** :İlyas Yazar, Kâni Dîvânı, Ankara 2017
- Kâtib-zâde Sâkîb D.** :Mehmet Kırbıyık, Kâtib-zâde Sâkîb Dîvânı, Ankara 2017.
- Mahremî D.** :Halil İbrahim Yakar, Ayıntablı Mahremî Divanı, Konya 2012.
- Mesîhî D.** :Mine Mengi, Mesîhî Dîvânı, Ankara 1995.
- Nâbî D.** :Ali Fuat Bilkan, Nâbî Divânı (I,II), İstanbul 1997.
- Nâ'îli D.** :Haluk İpekten, Nâ'îli Divânı, Ankara 1990.
- Nedîm D.** :Muhsin Macit, Nedîm Divanı, Ankara 1997.

- Nef'î D.** :Metin Akkuş, Nef'î Divanı, Ankara 1993.
- Neşâtî D.** :Mahmut Kaplan, Neşâtî Divanı, İzmir 1996.
- Nev'î D.** :Mertol Tulum-M.Ali Tanyeri, Nev'î Divanı, İstanbul 1977.
- Niyazî-i Mısırî D.** :Kenan Erdoğan, Niyazî-i Mısırî, Ankara 1998.
- Ömer Fuadî D.** :İlyas Yazar, Ömer Fuadî Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Bülbüliyyesi'nin Edisyon Kritik Metni, İstanbul 2001.
- Penahî D.** :İsmail Hikmet Ertaylan, Mesnevi-i Penahi, İstanbul 1946.
- Ramî Paşa D.** :Sadettin Nüzhet, Rami Paşa Hayatı ve Eserleri, 1933.
- Rezmî D.** :Mehmet Gürbüz, Safiye Sultanzade Mehmed Rezmi Divanı, Ankara 2012
- Riyazî D.** :Namık Açıkgöz, Riyazi Divanından Seçmeler, Ankara 1990.
- Rûhî D.** :Coşkun Ak, Bağdatlı Rûhî Dîvânı- I,II , Bursa 2001.
- Sabit D.** :Turgut Karacan, Bosnalı Alaeddin Sabit Divanı, Sivas 1991.
- Safayî Ali Dede D.** :Ramazan Ekinci, Safayi Ali Dede Divanı (İnceleme- Tenkidli Metin), Ankara 2016.
- Sâlim D.** :Adnan İnce, Mirzazade Mehmed Sâlim Divanı, Ankara 1994.
- Sâmî D.** :Fatma Sabiha Kutlar Oğuz, Arpaemîni-zâde Mustafâ Sâmi Dîvânı, Ankara 2017.
- Seyyid Nesib D.** :Mehmed Seyyid Nesib, Divan-ı Seyyid Muhammed Nesib, İstanbul 1261.
- Ş. Yahyâ D.** :Hasan Kavruk, Şeyhülislâm Yahyâ Divanı, Ankara 2001.
- Şem'î D.** :Murat A. Karavelioğlu, (Prizrenli) Şem'î Dîvânı, İstanbul 2014.
ve Transkripsiyon-Gazeller Kısmı),C.3, İstanbul 1987.
- Vecdî D.** :Ahmet Mermer, 17. Yüzyıl Dîvân Şairi Vecdî ve Dîvânçesi, Ankara 2002.
- Vusûlî D.** :Hakan Taş, Vusûlî Dîvânı, Ankara 2015.
- Zatî D.** :Ali Nihad Tarlan, Zatî Divanı, C.1, İstanbul 1967.
- Zatî D.** : Mehmed Çavuşoğlu-M. Ali Tanyeri, Zatî Divanı (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon-Gazeller Kısmı),C.3, İstanbul 1987.

DİĞER KISALTMALAR

a.g.e	: Adı Geçen Eser
AKMB	: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı
Bkz	: Bakınız
C.	: Cilt
D.	: Divan
DİA	: Diyanet İslâm Ansiklopedisi
DT	: Doktora Tezi
ET	: Erişim Tarihi
G.	: Gazel
K.	: Koşma
Kt.	: Kıta
Msn	: Mesnevi
N.	: Na't
Nr.	: Numara
s.	: Sayfa
SAÜ	: Sakarya Üniveristesi
T.	: Tesdis/Tahmis
vb.	: Ve benzeri
yay.	: Yayınlar/ Yayınevi
YLT	: Yüksek Lisans Tezi
Yp.	: Yaprak

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Mecmuada Yer Alan Şairlerle Kullandıkları Nazım şekilleri ve Sayısı.....	7
Tablo 2: Mecmuada Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Vezinler ve Sayısı.....	10
Tablo 3: Mecmuanın (1a-40b) Mestap Tablosu.....	29
Tablo 4: Metnin İşaretler Sistemi/ Transkripsiyon Tablos.....	53

Sakarya Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Özeti

Yüksek Lisans	X	Doktora	
Tezin Başlığı: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T445 Numarada Kayıtlı Mecmûatü'l-Eş'âr(1a-40b) (İnceleme-KarşılaştırmalıMetin-MESTAP Tablosu)			
Tezin Yazarı: Hüsna Nur AĞYILDIZ		Danışman: Doç. Dr. Ozan YILMAZ	
Kabul Tarihi: 19.04.2019		Sayfa Sayısı: vii (ön kısım)+ 214 (tez)	
Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı			
<p>Bu çalışma, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T445 numarada kayıtlı olan <i>Mecmû'atü'l-Eş'ar</i> adlı şiir mecmuasının 1a-40b varakları arasının incelenmesi ve transkripsiyonu yapılmış karşılaştırmalı metin çalışmasından teşekkül etmektedir.</p> <p>Çalışmada ilk olarak mecmuanın tanıtımı yapılmış, mecmuada yer alan şairlerden hayatlarına dair bilgi toplayabildiklerimizin biyografilerine yer verilip bu şairlerin yazdıkları şiirlerin nazım şekilleri, sayıları ve kalıpları da tablolar halinde belirtilmiştir. Ardından da metnin transkripsiyonu yapılmış ve divânlar veya ilgili akademik çalışmalarla karşılaştırılarak “Karşılaştırmalı Metin” oluşturulmuştur. Bu karşılaştırmalar ve farklar ise dipnot kısımlarında gösterilmiştir.</p> <p>İstinsah tarihi ve yeri belli olmayan mecmuanın mürettibi (adına kaynaklarda rastlayamadığımız) “Kevser” adlı bir şairdir. Eserde 14. ile 18. yüzyıllarda yaşamış 93 şair ve bu şairlerin 6 farklı nazım şekli, 13 farklı bahir ve kalıpla kaleme aldığı 122 şiir yer almaktadır.</p> <p>Mecmuada bulunan muhteva tablosu Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP)’ne göre hazırlanmış olup çalışmanın son kısmını sonuç bölümü, kaynakça, tıpkıbasım ve özgeçmiş oluşturmaktadır.</p>			
Anahtar Kelimeler: İÜ Nadir Eserler Kütüphanesi, mecmua, şiir mecmuası, divân şiiri, MESTAP.			

Sakarya University Institute of Social Sciences
Abstract of Master's Thesis

Master's Degree	☒	Doctorate	☐
Title of the Thesis: Mecmû'atü'l-Eş'âr, Istanbul University Rare Books Library Number: T445(1a-40b) (Examination-Comparative Text)			
Author: Hüsna Nur AĞYILDIZ		Supervisor: Doç. Dr. Ozan YILMAZ	
Date: 19 April 2019		Nu. of pages: vii (pre text)+214(main body)	
Department: Turkish Language And Literature			
<p>This study consists of a comparative study on the translation and examination of 1a-40b pages of the poem book Mecmû'atü'l-Eş'âr, which is registered in Istanbul University Rare Books Library T445.</p> <p>First of all, the presentation of the magazine was made. Poems of the poets in the collection of information about their lives in the biographies of poems, and poems written by poets, figures, and patterns of the poems are indicated in tables. Then the text was transcribed and Comparative Text was created by comparing it with the divan or related academic studies. These comparisons and differences are shown in the footnotes.</p> <p>The person who duplicates the page, and the person who replicates the date and place of the magazine is named Kevser. In the book, there are 93 poets who lived in the 14th and 18th centuries and 6 different verse forms and 122 poems written with 13 different patterns.</p> <p>The table of contents in the system has been prepared according to the Systematic Classification Project of the Mecme (SCPM). The final part of the study is the conclusion section, curriculum vitae, printing and bibliography.</p>			
Keywords: IU Rare Books Library, journal, poetry journal, diwan poetry, MESTAP.			

GİRİŞ

Çalışmanın Amacı

Çalışmamızın amacı İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi Kataloğu'nda T445 numarada Mecmu'atü'l-Eş'ar adıyla kayıtlı olan şiir mecmuasının 1a-40b varakları arasında yer alan şairlerin şiirlerini tespit ederek bunları başta yayımlanmış dîvânlar olmak üzere, ilgili akademik çalışmalarla da mukayese ederek ortaya çıkan farkları belirlemek, kimliğini tespit edemediğimiz şairleri ve kime âit olduğunu belirleyemediğimiz şiirleri araştırmacıların dikkatine sunmaktır.

Çalışmanın Önemi

Çalışmamızın ilgili bölümlerinde bulunan 14-18. yy arası dönemde yaşamış şairlerin şiirlerinin karşılaştırmalı metnini oluşturup eserdeki bu şiirleri gün yüzüne çıkarmak, karşılaştırma vasıtasıyla tespit ettiğimiz divanlarda olmayan şair ve şiirleri edebiyat sahasına kazandırmak, yine 14-18. yy arası yaşamış olan şairlerin farklı nazım biçimi ve türleriyle yazdığı şiirlerinin bir araya gelmesiyle oluşan bu mecmuanın transkripsiyonlu metin çalışmasını oluşturarak bu mecmuayı tanıtmak, mecmuaların divan çalışmalarındaki önemine vurgu yapmak, bu vesilelerle de ileride yapılacak olan çalışmalara faydalı olmaktadır.

Çalışmanın Yöntemi

İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T445 numarada Mecmu'atü'l-Eş'ar adıyla kayıtlı olan bu mecmuanın inceleme ve karşılaştırmalı metnini oluştururken bir yöntem belirleme gerekliliği ortaya çıktı. Bu doğrultuda özellikle de mecmuada bulunan şiirlerin sistematik tasnifi için yöntem ve tablolar bakımından Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi'nden (MESTAP)¹ yararlandık.

¹ Prof. Dr. Mehmet Fatih KÖKSAL'ın başlattığı ve farklı üniversitelerden öğretim görevlilerin de katılımıyla devam eden, öncelikli olarak şiir mecmuaları, nihâî olarak da edebiyatla ilgili -cönkler de dâhil olmak üzere- bütün mecmuaların ayrıntılı tasnif ve dökümlerinin yapılması amaçlanan, ferdi yahut bir üniversiteye münhasır olmayıp ülke çapında, bütün alan çalışanları tarafından el birliğiyle gerçekleştirilecek müşterek bir projedir. Ayrıntılı bilgi için bkz: <https://mecmualar.tr.gg/MESTAP-Projesi-Hakk%26%23305%3Bnda.htm>

Çalışmamız giriş bölümü de dâhil olmak üzere iki ana bölümden teşekkül etmektedir. Giriş bölümünde çalışmamızın amacı, önemi, yöntemi ve konusu gibi konulara değindik.

Çalışmamızın birinci bölümünde 445 numaralı mecmuanın dış özellikleri, muhtevası ve dil özelliklerine değindik. Daha sonra mecmuada yer alan şairler ile bu şairlerin kullandıkları nazım şekilleri ve sayısı hakkında bir tablo hazırladık. Bu tabloda şairler alfabetik olarak sıralanmıştır. Ardından mecmuada yer alan şiirlerde kullanılan vezinler ve bu vezinlerin mecmua içinde kaç defa kullanıldığı ile ilgili sayı bilgisini içeren bir tablo daha hazırladık. Sonrasında mecmuada yer alan şairlerden kimliklerini tespit edebildiklerimizin biyografilerine alfabetik sırayla yer verdik. Son olarak da mecmuadaki şairlerin ve bu şairlerin şiirlerinin matla' ve makta' beyitleri, nazım şekilleri, nazım türleri ve vezinleri ile varak numaraları bilgilerini içeren sistematik tasnif tablosu oluşturduk. Bu tabloyu, Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP)'ne göre hazırladık. Burada şiirleri, şairlerin alfabetik sırasına göre değil varakların numara sırasına göre kaydettik.

Çalışmamızın ikinci bölümünde metnin kuruluşunda izlenen yol hakkında bilgi verdik. Ardından metnin transkripsiyon ve imlâsında izlenen yol hakkında bilgi verdikten sonra metnin işaretler sistemine yani transkripsiyon alfabesinin tablosuna yer verdik. Çalışmamızın ikinci bölümünün sonunda ise 445 numaralı mecmuanın 1a-40b varaklarındaki şiirlerin transkripsiyonlu metnini oluşturup bu şiirleri başta dîvânlar olmak üzere ilgili akademik çalışmalarla mukayese ederek aralarındaki farkları ortaya koyduk ve ortaya çıkan bu farkları dipnotta gösterdik.

Çalışmamızın son kısmında ise sonuca, kaynakçaya ve özgeçmişe yer verdik.

Çalışmanın Konusu

Mecmua kelimesi “dağınık şeyleri bir araya getirmek, toplamak” manasındaki Arapça cem kökünden türeyen mecmudan (bir araya getirilmiş, toplanmış, derilmiş, cem edilmiş) gelmektedir (Uzun, DİA, “Mecmua” C.28/ 2003: 265). Terim olarak ise, benzer konudaki yazıları içeren yazıların toplanıp biriktirildiği, içinde şiirler, seçilmiş söz ve yazıların bulunduğu el yazması eser, kitap anlamında kullanılır. Mecmualar, bilinen veya bilinmeyen çeşitli şairlerin şiirlerine, çoğu zaman yüzyıl farkı gözetmeksizin yer verdiği için önemli metinlerdir. Ayrıca derleyicisinin ve derlendiği

dönemin edebi beğenisini, kültürünü, tarihini ve edebi zevkini yansıtmaya yönüyle de edebiyat tarihimizin özellikle de Klasik Türk Edebiyatı alanının yardımcı kaynakları arasındaki önemini korumuştur. Şiir mecmuaları ise, klasik edebiyatta, şairlerin birbirlerine yazdıkları nazireleri (bir şairin şiirine aynı vezin ve kafiyede bir benzerinin yazılması) ve çeşitli meraklılarca toplanmış şiirleri bir araya getiren antoloji mahiyetindeki mecmualardır. Bunlar, dönemin zevk anlayışlarını, şairlerin yönelimlerini ve birbirlerine bakış açılarını göstermesi bakımından son derece önemlidir. Ayrıca bugün divanları kaybolup gitmiş veya divan oluşturma imkânı elde edememiş şairler için de tek kaynaktır. (İsen ve diğerleri, 2009: 23)

Şiir mecmuaları, aynı veya farklı asırlarda yaşayan şairlerin şiirlerini içinde bulundurması, Klasik edebiyat, Halk ve Tekke Edebiyatı ürünlerini bir arada bulundurmasıyla da ayrı bir önem arz etmektedir. Günümüze kadar ulaşamamış birçok şiirin hatta şairin varlığından haberdar olmamızı sağlayan şiir mecmuaları Klasik Türk edebiyatı çalışmalarının en önemli kaynakları arasındaki yerini almıştır (Yılmaz, 2008: 255).

Bu doğrultuda çalışmamızın konusunu, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T445 numarada Mecmu'atü'l-Eş'ar adıyla kayıtlı olan mecmuanın 1a-40b varakları arasının incelenip transkripsiyonunun yapılması ve karşılaştırmalı metin çalışması oluşturmaktadır.

BÖLÜM 1: MECMUANIN TANITIMI

1.1. Mecmuanın Dış Özellikleri², Muhtevası ve Dil Özellikleri

İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi'nde 445 numarada Mecmu'atü'l-Eş'ar adıyla kayıtlı olan şiir mecmuasının istinsah tarihi ve yeri belli olmayıp müellifi, adına kaynaklarda rastlayamadığımız, biyografisini tespit edemediğimiz Kevser adlı şairdir. Müellifinin Kevser olduğu bilgisini, mecmuanın sonlarına doğru "39b" varağında bulunan "Lī-Nāmīkīhī" yani "yazarı tarafından" başlığının bulunduğu, Kevser mahlaslı şiirden tespit ettik. Mecmua, 214 x110 mm boyutundadır. Toplamda 80 varaktan oluşan bu mecmuanın ilk 40 varağını (1a-40b) çalışmamıza dâhil ettik. Mecmuanın 8-35 satır ve 2 sütundan teşekkül ettiği görülür. Derkenarlar mevcuttur. Derkenarlar da dâhil olmak üzere varaklardaki satırlar düzensizdir. Ayrıca mecmuanın yazıldığı hattın cinsi nesih ve taliktir. Mecmua üzerinde sayfa numaraları mevcut olmasına rağmen bazı sayfalarda sadece şekillerin bulunması sebebiyle varaklar, tarafımızca yeniden numaralandırılmıştır.

Mecmuada ağırlıklı olarak 17 ve 18. yüzyıldan şairler bulunmasına rağmen 14.ve 15. yüzyıldan aralarında padişah (Fatih Sultan Mehmet, Cem Sultan), paşa (Ahmed Paşa, Ragıp Paşa, Rami Paşa) ve mevlevilerin de bulunduğu 93 şairin şiirine yer verilmiştir. Mecmuada Baki, Belig, Bağdatlı Ruhi, Fehim-i Kadim, Fitnat Hanım, Hayali, Haşmet, Nabi, Neşati, Naili, Nedim, Nefi, Sabit, Yahya Efendi, Zati gibi önemli şairler de mevcuttur.³

Mecmuada şiirleri bulunan Sakıb Dede(Arı, DİA, "Sakıb Dede", C.36/ 2009: 4, Mevlevi şeyhi ve şair) Mevlevi Enis Efendi, Mevlevi Meşami Efendi, Mevlevi Rasih gibi şairlerin yer almasına bakılırsa mecmuayı yazan Kevser adlı şairin Mevleviliğe veya Mevlevilere yakın olması muhtemeldir.

Mecmuada Nedim'in bazı şiirlerinin "Nedim-i Pakize-eda"(15b,28a), "Nedim-i Nadidegu" (38b) başlıklarıyla yer aldığı görülür. Ayrıca Belig'in de bazı şiirlerinin başında "Belig Efendi Rahmetullahi Aleyh" ibaresinin yer alması ve mecmuadaki şiir sayısının

² Mecmuanın fiziksel özelliklerinin tanıtımında, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi Kataloğu'nda bulunan bilgilerden yararlanılmıştır. Katalog bilgisi için bkz. http://katalog.istanbul.edu.tr/client/tr_TR/default_tr/search/results?qu=Mecmuat%C3%BCI+e%C5%9Far&te=

³ Mecmuada yer alan şairlerin tamamı için bkz: Tablo 1

(11) en çok Belig'e ait olmasına bakarak mecmuayı yazan Kevser adlı şairin bu iki şaire özel bir teveccühü olduğu ve onlara kıymet verdiği düşünülebilir.

Mecmuadaki dikkat çeken başka bir husus da sultan ve şair olan Fatih Sultan Mehmet'in mahlası ile değil kendi ismiyle anılmasıdır. Avni mahlaslı Fatih Sultan Mehmet'in şiirinde başlık olarak "Ebu'l-feth Sultan Mehemed Han Aleyhirrahme ve'r-Rahman" ibaresi kullanılmıştır. Cem Sultan'ın şiirinde ise başlık olarak "Hazret-i Ebu-Feth Cem Sultan Mehemed Han" ibaresi kullanılmıştır.(34a)

Mecmuada bu hususların dışında Nihavendçi(24b), Kürkçü(23b) gibi sadece meslek isimleriyle yer alan adlandırmalar da mevcuttur.

İncelediğimiz mecmuada dikkat çeken hususlardan ilki "Elif-name" şeklinde yazılan şiirdir.(12b,13a) Elif-name, elif ve name kelimelerinin birleşiminden zuhur etmiştir. "Elif", Arap alfabesinin ilk harfinin adı (Devellioğlu, 2010: 245); "-name" ise yazılı, yazılmış, küçük kitap manalarına gelerek mürekkep kelimeler meydana getiren Farsça bir sıfattır (Devellioğlu, 2010: 943). Bu iki kelimenin mürekkebiyle, birleşmesiyle "Elif-name" adı verilen bir manzume türü ortaya çıkmıştır. İncelenen mecmuada dikkat çeken hususlardan diğeri ise Rami isimli şairin şiirine, önce kendisinin daha sonra da İzzi adlı bir şairin müstezad yazmasıdır. Arapça'da "artmış, ziyadeleşmiş" anlamına gelen müstezad kelimesi, edebiyat terimi olarak bir uzun bir kısa mısralar halinde yazılan manzumeyi ifade eder. Divan edebiyatında pek çok türde görülebilen müstezad, yaygın olarak gazel nazım türünde kendini gösterir. Bu çeşit manzumelerde her beyit ya da mısranın sonunda aynı veznin bir cüzüyle yazılmış ek mısralara da ziyade adı verilmektedir (Kılıç, DİA, "Müstezad", C.32/ 2006: 148).

Toplamda 93 şairin isminin geçtiği mecmuada 212 şiir mevcuttur. Mecmuadaki şiirler gazel çoğunlukta olmak üzere, müstezad, koşma, murabba ve muhammes nazım şekilleriyle yazılmıştır.

Mecmuaların türleri, tıpkı adları gibi içeriklerine göre de çeşitlilik gösterir. İncelememize konu olan mecmua, Günay Kut'un mecmua tasnifine göre "Seçme Şiirden Oluşan Mecmualar (Mecmua-i eş'ar, Mecmuatü'l-eş'ar)" kategorisindedir. (Kut,

1986: 170-173) Zira bu eser (Mecmu‘a-i Eş‘ar), muhtelif şairlerin şiirlerini içeren bir antoloji mahiyetindedir. Eser, yukarıdaki örneklerden farklı olarak konu veya şekil bütünlüğü göstermez. Şiirlerin sıralanışı da herhangi bir kurala bağlı değildir.

Mecmuada her şiirin başında genellikle başlık bulunmaktadır. Bu başlıklarda ise genellikle nazım şekli veya şairin ismi ya ayrı ayrı ya da birlikte yer almaktadır. (Ör: Gazel-i Sabit, Müstezad-ı Sadık Efendi, Gevheri) Bununla birlikte şiirlerin kime ait olduğu belli olmayan ve tarafımızca La Edri şeklinde adlandırdığımız şiirler de mevcuttur ki mecmuada bunların sayısı 34’tür.

Mecmuanın dili Arapça, Farsça ve Türkçe’den teşekkül eden Osmanlı Türkçe’sidir. Mecmuada genelde Arapça ve Farsça yazılmış şiirlerle beraber koşma nazım türüyle yalın bir Türkçe ile yazılmış şiirler de vardır.

1.2. Mecmuada Yer Alan Şairler ile Bu Şairlerin Kullandıkları Nazım Şekilleri ve Sayısı

Mecmuada tespit edebildiğimiz 93 şaire ait gazel, müstezâd, murabba, muhammes, tahmis ve koşma nazım şekilleriyle yazılmış 212 şiir yer almaktadır. Mahlası bulunmayan, başlıkta ismi de bulunmayan şiirlerin şairlerini tespit edemedik. Ve mecmuada bunların sayısını 34 olarak belirleyip bu tarz şiirlere La Edri başlığını verdik.

Tablo 1

Sıra Nr.	Şair Adı	Nazım Şekli ve Sayısı
1	Ahmedî	1 Gazel
2	Ahmed Paşa	2 Gazel
3	‘Âli Efendi	1 Gazel
4	‘Âtîf Efendi	1 Gazel
5	A‘ma İbrahim	1 Gazel
6	‘Avnî (Fatih Sultan Mehmet)	1 Gazel
7	Bâkî	6 Gazel
8	Başîrî	1 Gazel

Tablo 1'in Devamı

9	Belîğ	11 Gazel
10	Cem Sultan	1 Gazel
11	Cevrî	1 Gazel
12	Çelebi-zāde	1 Gazel
13	Edîb	1 Gazel
14	Emnî	1 Gazel
15	Emrî	2 Gazel
16	Enîs (Receb Enis Dede, Mevlevî)	1 Gazel
17	Faşîh	1 Gazel
18	Fehîm (Fehîm-i Kadim)	1 Gazel
19	Fenniî	1 Gazel
20	Fevrî	1 Gazel
21	Feyzî	1 Gazel
22	Fiğaniî	1 Gazel
23	Fiṭnat (Zübeyde Fitnat Hanım)	1 Gazel
24	Fuadî	1 Gazel
25	Gedayî	1 Gazel
26	Gevherî	6 Koşma
27	Hâfız (Ahmed Paşa)	2 Gazel
28	Ḥakkî	1 Gazel
29	Ḥaşmet	4 Gazel
30	Ḥayālî	1 Gazel
31	Hilâlî	1 Gazel
32	Hilmî (Nazîm)	1 Müstezād
33	Ḥuldi-i Bursevî	1 Gazel
34	Ḥüsrev	1 Gazel
35	İbrâhîm Çavuş Ağa	1 Gazel
36	Kânî	2 Gazel, 1 Gazel(Na' t-ı Şerîf)

Tablo 1'in Devamı

37	Kesbī (Edirnevī, Mustafa Efendi)	2 Gazel, 2 Tahmis
38	Kevser	4 Gazel
39	Kürkçü	1 Gazel
40	Luṭfī	1 Müstezād
41	Maḥremī	1 Gazel
42	Manṭıķī	1 Gazel
43	Merāmī	1 Gazel
44	Mesīḥī	1 Gazel
45	Meşāmī	1 Gazel
46	Mihri	1 Gazel
47	Mü'ezzin Mustafa Ağā	1 Gazel
48	Nābī	7 Gazel
49	Nādirī (Ganizāde)	1 Gazel
50	Naḥifī	2 Gazel
51	Na'ili	1 Gazel
52	Nazmī	1 Gazel
53	Nedīm	5 Gazel
54	Nef'ī	3 Gazel
55	Nergisī	1 Gazel
56	Nesīb Efendi	1 Müstezād
57	Neşāṭī	1 Gazel
58	Nev'ī	1 Gazel
59	Nizārī	1 Gazel
60	Nihavendçi	1 Gazel
61	Niyāzī (Misri)	2 Gazel, 1 Muhammes
62	Penāhī	1 Gazel
63	Rāgıb Paşa	1 Gazel
64	Raḥmī	1 Gazel

Tablo 1'in Devamı

65	Rāmī	1 Gazel, 1 Müstezād
66	Rāsiḥ (Mevlevi)	1 Gazel
67	Rehāyī	1 Gazel
68	Reṣīd	1 Gazel
69	Rezmi	1 Gazel
70	Rıf'at	2 Gazel
71	Riyāzī	1 Gazel
72	Rūhī (Bağdatlı)	8 Gazel
73	Rüşdī	1 Gazel
74	Şābit (Bosnalı Alaeddin)	8 Gazel
75	Şabri (Mehmed Şerīf)	5 Gazel
76	Şādık Efendi	1 Müstezād
77	Şafayī Efendi	1 Müstezād
78	Şāḳıb (Kātib-zāde)	1 Gazel
79	Sğlim	1 Gazel
80	Sāmī (Arpaemīni-zāde Mustafa)	2 Gazel
81	Şehdī	1 Müstezād
82	Şem'ī	1 Gazel
83	Şerīf (Şeyhülislām Muḥammed)	1 Gazel
84	Ṭab'ī Efendi	1 Gazel
85	Tevfīk	2 Gazel
86	Ulvī	1 Gazel
87	Vāhī	1 Gazel
88	Vaḥīd (Mahtūmī)	1 Gazel
89	Vahyī	1 Gazel
90	Vecdī	1 Gazel, 1 Müstezād
91	Vuşulī	1 Gazel
92	Yaḥyā (Şeyhülislām)	7 Gazel
93	Zātī	2 Gazel
	Lā-Edrī	20 Gazel, 4 Murabba, 10 Koşma
	Toplam	212 (Gazel- 167+14⁴, Müstezād- 8, Murabba- 4, Muhammes-1 , Tahmis-2, Koşma-16)

⁴ Bazı şairlerin aynı gazeli bir sonraki veya farklı sayfalarda olduğu için bunları ayrı gazel olarak değerlendirmedik. Bu şekilde olan gazelleri de tabloda "+14" şeklinde belirttik.

1.3. Mecmuada Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Vezinler ve Bu Vezinlerin Sayısı

Mecmuada remel, hezec, muzâri⁵, cedîd ve müctes olmak üzere 5 farklı bahirle ve hece ölçüsüyle yazılmış 212 şiir bulunmaktadır. Bunlardan şiirlerde en fazla kullanılan kalıp, remel bahridir. Bunu, 60 kez kullanılan hezec bahri takip eder. Şiirlerde kullanılan toplam aruz kalıbı sayısı 12, hece ölçüsüyle birlikte 13'tür.

Tablo 2

Sıra Nr.	Kullanılan Vezin	Sayı
1	Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün (Remel)	66
2	Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün (Hezec)	60
3	Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün (Remel)	15
4	Mef' ülü Fâ' ilâtü Mefâ' ilü Fâ' ilün (Muzâri ⁵)	15
5	Hece Ölçüsü (11'li Hece Ölçüsü)	15
6	Mef' ülü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ülün (Hezec, Müstezâd) Mef' ülü Fe' ülün	11
7	Mef' ülü Fâ' ilâtün Mef' ülü Fâ' ilâtün (Muzâri ⁵)	10
8	Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün (Müctes)	9
9	Mef' ülü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ülün (Hezec)	7
10	Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün (Cedîd)	1
11	Mef' ülü Fâ' ilâtü Mefâ' ilü Fâ' ilün (Muzâri ⁵ , Müstezâd) Mef' ülü Fâ' ilün	1
12	Müstef' ilün Mefâ' ilün Müstef' ilün Mefâ' ilün	1
13	Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün (Hezec)	1
	Toplam	212

1.4. Mecmuada Yer Alan Şairlerin Biyografileri⁵

Ahmet Paşa (?/1497): Doğum tarihi bilinmeyen şairin, doğum yeri hakkında tezkireler arasında ihtilâf vardır. Kuvvetle muhtemel görüş, Edirne'de doğup, Bursa'da yetiştiğidir. Babası, II. Murad'ın kadıaskeri Mevlânâ Veliyüddin'dir. Kuvvetli bir medrese tahsili görmüş, o devirde öğrenilmesi zarûri olan ilimleri ve Farsça'yı öğrenmiştir. Kuvvetli zekâsı sayesinde seçkin bir âlim olarak önce Bursa'da müderrislik, sonra da Edirne'de kadılık etmiş ve bu sırada Fatih Sultan Mehmed'in dikkatini çekmiş ve kadıaskerliğe kadar yükselmiştir. Âşık Paşa tezkiresine göre

⁵ Bu bölümde, mecmuada şiirleri bulunan şairlerden sadece kimliklerini tespit edebildiklerimizin biyografilerine yer verilmiştir.

Bayezid devrinde de Bursa'ya vali olmuş ve Bursa'da 1496-1497 yılında vefat etmiştir. Bilinen tek eseri *Divan*'ıdır (Tarlan, 1992: 11-18).

Avnî / Fatih Sultan Mehmed (1432-1481): Sultan II. Mehmed, 30 Mart 1432 tarihinde Edirne'de doğmuştur. "Fatih" unvanıyla meşhur olmuş olan II. Mehmed, ilki 1444'te olmak üzere üç kez tahta geçmiştir. İstanbul'u fethetme ideali olan II. Mehmed'in bu arzusu, Bizans'ta büyük telaş uyandırmıştır. Nitekim 6 Nisan 1453'te muhasaranın başlamasıyla birlikte, XI. Kostantin'in çağrısı üzerine pek çok Avrupa ülkesinden İstanbul'u savunmak amacıyla asker gönderilmiştir. II. Mehmed, döktürdüğü son derece büyük ve ağır toplarla Bizans surlarını dövmeye başlamış ve karadan Haliç'e indirdiği gemilerin yardımıyla da İstanbul'u fethetmiştir. Bu büyük başarıdan sonra II. Mehmed, Fatih Sultan Mehmed olarak anılmıştır. İstanbul'u fethederek Türk hakimiyetine geçmesini sağlayan Fatih Sultan Mehmed, Ortaçağ'ı kapatıp Yeniçağ'ı başlatmıştır. 3 Mayıs 1481 tarihinde vefat eden Fatih Sultan Mehmed, güzel sanatların çeşitli dallarıyla ilgilenmiştir. Özellikle resme, müziğe ve şiire büyük önem vermiştir. Şiirlerinde *Avnî* mahlasını kullanmıştır. Şiirlerinin tamamına yakını gazel nazım şeklinde yazmıştır. Bilinen tek eseri *Divan*'ıdır (İsen ve Bilkan, 1997: 257-258).

Bâkî (1526-27/1600): Asıl adı Mahmud Abdülbâkî'dir. İstanbul'da doğmuştur. Babası Fatih Camii müezzinlerinden Mehmed Efendi'dir. Fakir bir ailenin çocuğu olan Bâkî, yaratılışından gelen okuma ve öğrenme hevesi ile medreselerden ders almıştır. Tahsilinin yanı sıra şiir ile de uğraşan Bâkî, zamanın edebî şöhretlerine nazireler yazarak kendini göstermiş, Kanûnî Sultan Süleyman'a sunduğu kasidesiyle de padişahın iltifatlarına mazhar olmuştur. Daimi himayesini gördüğü padişahın ölümü üzerine ünlü mersiyesini kaleme almıştır. Şeyhülislâm olmayı çokça arzulayan şair, bu arzusuna kavuşamamış, 1600 yılında İstanbul'da vefat etmiştir. Şöhret ve tesiri asırlarca devam eden Bâkî, kendi çağında ve sonraki yüzyıllarda gelen sanat ve edebiyat adamlarının çoğunun belirttiği gibi, şiirde söyleyiş tarzında yenilik yapmış ve "Sultânü'ş-şuarâ" olarak anılmış büyük bir divan şairidir. Şöhret kazanan çokça kasidesi olmakla beraber Bâkî, her şeyden önce bir gazel şairi olarak yer almış, şiirde imâle ve zihaf denilen dil kusurlarını asgari dereceye indirmiştir. Divan şiirine İstanbul Türkçesini yerleştiren Bâkî, derin ve büyük ıstırapların şairi olmak yerine hayatın zevk ve eğlencelerine yönelmiş bir şiir ustasıdır. *Divan*'ından başka *Fezâilü'l-cihâd*, *Meâlimü'l-yakîn fi sîreti*

seyyidi'l-mürselîn ve Fezâil-i Mekke adlı eserleri vardır (Çavuşoğlu, DİA, “Bâkî”, C.4/ 1991: 537-540).

Basîrî (?/1534-35): Doğum tarihi bilinmeyen Basîrî'nin künyesi, el yazısı ile tertip ettiği Farsça divanının mukaddimesinde Mehmed b. Ahmed b. Ebü'l-Meâlî el-Murtazâ şeklinde geçer. Baras hastalığına yakalandığı için Alaca Basîrî diye anılmıştır. Bazı kaynaklarda Bağdatlı olduğu şeklinde yer olsa da güneydoğu illerimizden olduğunu gösteren kuvvetli rivayetler vardır. Tezkirelerde nüktedanlığı ve tarih düşürmedeki ustalığı önemle vurgulanmıştır. Şiirleri vezin bakımından hemen hemen kusursuz olan Basîrî, İstanbul'da vefat etmiştir. *Türkçe ve Farsça Divan*'larından başka *Letâif* adlı eseri vardır (Çavuşoğlu, DİA, “Basîrî”, C.5/ 1992: 105-106).

Belîğ (?/1758-1760): Adı Mehmed Emin, mahlası Belîğ'dir. Mora Yeni Şehir(Larissa)'de doğmuştur. Çocukluğunu Yeni Şehir'de geçirmiş, tahsiline de orada başlamış daha sonra İstanbul'da devam etmiştir. İstanbul'da eğitimini tamamlayıp mülazım olmuş, daha sonra da kadılık mesleğine yönelmiştir. Bir rivayete göre 1758 bir diğer rivayete göre de 1760 yılında vefat etmiştir. Belîğ'in *Türkçe Divan* ve *Farsça Divançe*'sinden başka *Der-Menkabe-i Sâhil-hâne-i Çerâğân*, *Sâkî-nâme*, *Hammâm-nâme*, *Berber-nâme*, *Kefş-ger-nâme* ve *Hayyât-nâme* adlı eserleri vardır (Dereli, 1996: 15-30).

Cem Sultan (1459/1495): Fatih Sultan Mehmed'in oğlu olan Cem Sultan, 23 Ocak 1459 yılında Edirne'de doğmuştur. İyi bir eğitim alan Cem Sultan, Karaman valisi olduğu sıralarda 3 Mayıs 1481'de babası Fatih Sultan Mehmed vefat etmiştir. O sıralarda Amasya valisi olan kardeşi Bayezid ile taht mücadelesi vermiş ve mücadeleyi kaybetmiştir. Karamanoğlu Kâsım Bey'in telkinleriyle 30 Temmuz 1482'de Rodos'a St. Jean şövalyelerinin yanına geçmiştir. Şövalyeler, Cem Sultan'ı bir tehdit unsuru olarak rehin almışlar ve Cem'i bir zindandan diğerine taşımışlardır. Sonunda Vatikan'a teslim edilen Cem Sultan hastalanmış ve 25 Şubat 1495 tarihinde vefat etmiştir. Şiirlerinin pek çoğunu gurbette, zindanda ve göz hapsi sırasında yazmış olan Cem Sultan, sultan şairler arasında şahsî duygularını ifâde etmede en başarılı şairlerden sayılır. Şiir ve edebiyatla çok küçük yaşlardan beri meşgul olmuş olan şehzâde Cem'in çevresinde adına “Cem şairleri” denen bir grup şair bulunmuştur. Cem Sultan şiirlerinde daha çok vatan sevgisi ve hasretini, dinî mefhumlar, aşk, tabiat gibi konuları işlemiştir. Türkçe ve Farsça divanlarının yanı sıra *Cemşîd ü Hurşîd* adlı eseri vardır (İsen ve Bilkan, 1997: 263-265).

Cevrî (/1654): Doğum tarihi tam olarak bilinmemekle birlikte 1595-1600 yılları arasında doğduğu tahmin edilmektedir. Asıl adı İbrahim'dir. Bazı kaynaklarda "Cevrî Çelebi", "Cevrî Dede" şeklinde de yer alır. İyi bir eğitim gören Cevrî, Mevlevî tarikatına intisap etmiş, sohbetlerine katılmıştır. Derviş Abdî-i Mevlevî adlı bir hattattan yazı dersleri almış, usta bir ta'lik kırmacı hattatı olmuştur. Cevrî hattıyla yazılan eserler devlet ileri gelenleri arasında çok tutulmuş ve hediye olarak başkalarına takdim edilmiştir. Bir süre Dîvân-ı Hümâyun katipliği de yapan şair, bir süre sonra istifa etmiş, devlet ricâli için istinsah ettiği eserlerin geliriyle geçimini sağlamıştır. *Divan*'ı dışında *Selîmnâme*, *Hilye-i Çihâr-yâr-ı Güzîn*, *Hall-i Tahkîkât*, *Aynü'l-füyûz*, *Melhame* ve *Nazm-ı Niyâz* adlı eserleri vardır (Ayan, DİA, "Cevrî İbrahim Çelebi", C.7/ 1993: 460-461).

Edirneli Nazmî (?/1559?): XV. yüzyılın sonlarında doğduğu tahmin edilmektedir. Edirne'de doğmuştur. Asıl adı Mehmed'dir. Bir yeniçeri oğlu olan Nazmî, Kanûnî Sultan Süleyman'ın birçok seferine yeniçeri olarak katılmıştır. Bir müddet ahkâm kâtipliği görevinde de bulunduktan sonra silâhdar sınıfına dahil olmuştur. Ölümü ile ilgili olarak kaynaklarda çok farklı tarihler yer almış, 1559 yılından sonra öldüğü bilgisi daha çok güvenilirlik kazanmıştır. Çok sayıda şiir yazmış olan Nazmî'nin şairlik yönü oldukça zayıftır. Türk edebiyatı tarihi bakımından asıl önemi *Mecmau'n-nezâir* adlı eseri ve sade Türkçe (Türkî-i basît) ile kaleme aldığı şiirlerinden kaynaklanmaktadır. Bu mecmuada 243 şairin şiirleriyle bunlara çeşitli şairlerin yazdıkları nazîreler ile kendi yazdığı 203 nazîresi de bulunmaktadır. Şairin diğer eseri ise *Divan*'ıdır (Özkan, DİA, "Edirneli Nazmî", C.10/ 1994: 450-451).

Emrî (?/1575): Asıl adı Emrullah olan ve kaynaklarda çoğunlukla Emrî Çelebi, Emrullah Çelebi olarak geçen Emrî, Edirne'de doğmuştur. Kaynaklarda ailesi hakkında bilgi bulunmayan şair, ömrünü tevliyet hizmetleriyle geçirmiş, Edirne ve İstanbul dışında herhangi bir yerde bulunmamıştır. Divan edebiyatında, özellikle muamma alanında önde gelen isimlerden biri olmuştur. Divan şiirinde kullandığı teşbihler ve tahayyül gücü ile dikkat çekmiş, tarih düşürme sanatındaki ustalığı ile de öne çıkmıştır. *Divan*'ından başka ulaşılan eseri, muammalarıdır (Saraç, 2002: 9, 12-13).

Enis [Recep Dede] (?/1734): Adı Recep'ir. Edirne'de doğmuştur. Babası Gülşenî tarikatına bağlı bir sipahidir. Önce İbrahim adlı bir mücellide çıraklık etmiş sonra tahsil için İstanbul'a gitmiştir. İstanbul'da bir müddet tahsil gördükten sonra Edirne'ye

dönmüştür. Edirne’de Mevlevî şeyhi şair Neşâtî’ye intisap etmiştir. Daha sonra tekrar İstanbul’a dönerek Yenikapı Mevlevîhanesi’nde Ahmet Dede’ye intisap etmiştir. Ömrünün son elli yılını Edirne Murâdiye Mevlevîhânesi’nde geçirmiş ve 1734 yılında vefat etmiştir. Bilinen tek eseri Divan’ıdır (Güntan, 1990: 1-10).

Fasîh (?/1699): Doğum tarihi tam olarak bilinmemekle birlikte XVII. yüzyılın ikinci çeyreğinde doğmuş olduğu tahmin edilmektedir. Asıl adı Ahmed’dir. İstanbullu bir şair olan Fasîh, devlet adamı, âlim, şair ve mutasavvıflar yetiştiren bir aileye mensuptur. İyi bir tahsil görmüş, Arapça ve Farsçayı öğrenmiştir. İyi bir hattat olan şair, meslek hayatının ilk yıllarında divan, daha sonra da hazîne kâtipliği yapmıştır. 1699 yılında vefat etmiştir. *Türkçe Divan, Farsça Divan, Münşe’ât, Münâzara-i Gül ü Mül, Münâzara-i Rûz u Şeb, Tenbâkû-nâme, Kalem Mâkalesi, Husrev u Şîrîn, Mahmûd u Ayâz (Hâs u Ayâs) ve Behîst-âbâd* adlı eserleri vardır (Çıpan, 2003: 17-37).

Fehîm-i Kadîm (1627/1647): Asıl adı Mustafa’dır. Babası unculuk ya da kurabiyecilik yaptığı için “Uncuzâde” lakabıyla anıldı. On yedi on sekiz yaşlarında divanını tertip ettiği belirtilen Fehîm-i Kadîm, kendine has bir üslûp sahibidir. Tahsili hakkında pek fazla bilgi bulunmayan Fehîm-i Kadîm’in, Arapça ve Farsçayı çok iyi bildiği bilinmektedir. Başlangıçta Dakîkî mahlasıyla şiirler söylemiş ve bu mahlasla bir divan teşkil etmiştir. Daha sonra ise bu divanı yakmış ve Fehîm mahlasıyla yeni şiirler yazmıştır. İran şairi Örfî’nin tesirinde kalan Fehîm-i Kadîm, divan şiirinde sebki Hindî’nin ilk büyük temsilcilerindendir. Şair, 1647 yılında sıtma veya muhtemelen veba sebebiyle Konya’da vefat etmiştir. *Divan’ından başka Şehrengîz, Bahr-ı Tavîl, Tercüme-i Letâif-i Kümmelin ve Durûb-ı Emsâl-i Türkî* adlı eserleri vardır. (Üzgör, DİA, “Fehim-i Kadîm”, C.12/ 1995: 295-296).

Fennî (1850/1918): Yozgat’ta doğmuştur. Asıl adı Mehmed Said’dir. Daha öğrencilik yıllarında şiir ve edebiyatla meşgul olan Fennî, Ömer Râgıb Efendi’den Arapça ve Farsça ile birlikte hat dersleri almıştır. Yozgat’ta, Ankara’da katiplik görevlerini yerine getiren şair, aynı zamanda çeşitli yerlerde hat dersleri de vermiştir. Hat sanatının güzel örneklerini veren Fennî, buğday ve pirinç taneleri üzerine İhlâs süresini ve Âyetü’l-kürsîyi yazmıştır. Aynı zamanda iyi bir hakkâk olan Fennî, memuriyetleri dolayısıyla bulunduğu yerlerde edebiyat meclislerine katılmış, önemli bazı olaylar hakkında tarih manzumeleri söylemiştir (Ergin, DİA, “Fennî Efendi”, C.12/ 1995: 349).

Fevrî (?/1571): Arnavutluk'un bir liman şehri olan Draç'ta doğmuştur. Hırvat asıllı bir aileye mensuptur. Küçük yaşta devşirme usulüyle İstanbul'a getirilmiştir. Çocukken bir gece rüyasında gördüğü Muhyuddin İbnü'l-Arabî'nin manevi telkiniyle müslüman olmuş ve Ahmed adını almıştır. Dönemin çeşitli âlimlerinden dersler almıştır. Şair, nâsir ve aynı zamanda hattat olan Fevrî yaşadığı zamanda daha çok bir âlim olarak şöhret bulmuştur. Türkçe, Arapça ve Farsça şiirleri bulunan Fevrî, mahlasına uygun olarak süratli ve çok kolay bir şekilde şiir söyleyebilmiştir. *Divan*'ndan başka çok sayıda eser kaleme almıştır (Kalpaklı, DİA, "Fevrî", C.12/ 1995: 505-506).

Feyzî Efendi (?/1771-72): Doğum tarihi bilinmemektedir. Bursa'da doğmuş ve yaşamını orada sürdürmüştür. Babası Şeyh Hasan Efendi'dir. İlahi feyzin güneşinden anlayış feyzine nurlanmış Seyyid Feyzi diye bilinmiştir. Şair, şiirlerinin arasında da seyyidlerden olduğunu ifâde etmiştir. Hicri 1185 yılında vefat etmiştir. Bilinen tek eseri *Divan*'ıdır (Karagöz, 2004: 4).

Feyzî-i Kefevî (?/1614-45?): XVI. yüzyılın ikinci yarısının başlarında doğduğu tahmin edilmektedir. Kırım'ın Kefe şehrinde doğmuştur. Asıl adı Mehmed Feyzullah, lakabı Haydarzâde, mahlası ise Feyzî'dir. Hayatının büyük bir kısmını Kefe'de geçirmiş, ömrünün sonlarına doğru İstanbul'a gelmiş ve orada vefat etmiştir. Vefat tarihi ile ilgili olarak kaynaklarda 1614, 1616, 1620 ve 1645 şeklinde farklı görüşler bulunmaktadır. *Divan*'ından başka çok sayıda eseri bulunmaktadır (Eflatun, 2003: 5-6, 12-19).

Figânî (?/1532): Asıl adı Ramazan'dır. XVI. yüzyıl başlarında Trabzon'da doğmuştur. Kısa bir süre medrese eğitimi gördükten sonra yaratılışındaki kabiliyet gereği şiir ve edebiyata yönelmiş, mukataa kâtipliğine tayin edilerek geçimini o şekilde temin etmiştir. İlk şiirlerinde Hüseyinî mahlasını kullanmış, daha sonra ise Figânî mahlası ile şiirler yazmıştır. Kanunî Sultan Süleyman'ın şehzadeleri Mustafa, Mehmed ve Selim için tertip edilen sünnet düğünü sebebi ile nazmettiği bir "sûriyye" kasîdesi ile takdir toplamış, adı şöhret bulmuştur. Sadrazam İbrahim Paşa'nın, Budin'den getirttiği heykeller üzerine yazdığı farsça beyiti yüzünden 1532 yılında önce dövülmüş ardından da idam edilmiştir. Bilinen tek eseri *Divançe*'sidir (Şentürk ve Kartal, 2010: 330-331).

Fitnat Hanım [Zübeyde] (?/1780): Doğum tarihi tam olarak bilinmeyen Fitnat Hanım, İstanbul'da doğmuştur. Babası, beş tane şeyhülislâm yetiştirmiş Alanyalı bir aileye mensup Şeyhülislâm Mehmed Esad Efendi'dir. Hayatı ile ilgili pek bilgi

bulunmamaktadır. Fitnat Hanım, ilmiye sınıfından Derviş Mehmed Efendi ile evlenmiştir. Şairlik yönü Koca Ragıp Paşa zamanında şöhret bulmuştur. Klâsik Türk edebiyatında kadın şairlerin en kuvvetlisi ve en meşhuru kabul edilmiştir. Dili ve anlatımı sadedir. Beğendiği şairlere nazireler yazmış ve divan şiirinde çığır açan şairlerin izinden gitmiştir. 1780 yılında İstanbul’da vefat etmiştir. Divan’ının başka *Mektup*’u vardır (Azaklı, 1998: 13-19, 25, 28, 34).

Fuâdî (1559?/1636): 1559 yılında doğduğu tahmin edilmektedir. Kastamonu’da doğmuştur. Tam adı Ömer Fuâdî’dir. Ailesi hakkında pek bilgi yoktur. Medrese eğitimi almış, öğrenimin ardından müftü kâtipliği görevinde bulunmuştur. 1636 yılında Kastamonu’da vefat etmiştir. *Menâkıb-ı Şeyh Şabân-ı Velî, Türbenâme, Bülbüliyye* ve *Risâle-i Hâbiyye* adlı eserleri vardır (Yazar, 2013).

Ganîzâde Nâdirî (1572-1626): 1572 yılında İstanbul’da doğmuştur. Asıl adı Mehmed’dir. Babası şair Abdülganî Efendi’dir. Kaynaklarda daha ziyâde babasının ismi ve mahlasıyla yer almıştır. Kuvvetli bir medrese tahsili gören şair, mülâzımlık, müderrislik ve kazaskerlik yapmıştır. 1626 yılında vefat etmiştir. Nâdirî bir mirâciye şairi olarak şöhret bulmuştur. Nazımda sözden çok manaya önem vermesi, hayalî imajları bolca kullanması ve mübalağa sanatına yer vermesi sebebiyle Sebki-hindi üslûbunun öncülerinden sayılmıştır. *Divan, Şehnâme, Münşeât, Kalemiyye Risâlesi* ve *Tefsîr-i Beyzâvî’ye Hâşiye* adlı eserleri vardır (Külekcî, 1985: 5-19, 92).

Gedâî (1826/1899): 1826 yılında Tokat’ta doğmuştur. Asıl adı Ahmed’dir. Aslen Tokatlıdır fakat uzun yıllar İstanbul Beşiktaş’ta ikâmet ettiği ve ömrünün büyük bir kısmını burada geçirdiği için Beşiktaşlı Gedâî diye şöhret bulmuştur. Beşiktaş’ta saz ve şiir muhiti oluşturmuş, Sultan Abdülaziz tarafından sarayın saz heyetine dahil edilmiş ve sarayın maaşlı bir memuru olarak yer almıştır. 1899’da vefat etmiştir. Şiirlerindeki üslûp son derece lirik, âşıkâne, içten, samimi ve sıcak bir dildir. Hece ölçüsü ile olan şiirlerinde yalın bir dil kullanmakla birlikte Arapça ve Farsça terkipler de önemli yer tutmuştur (Akbalık, 2015).

Gevherî (1714-15?/1715-1730?): Asıl adının “Mustafa” ve “Mehmed” olduğuna dair iki farklı görüş bulunan Gevherî’nin doğum tarihi de net olarak bilinmemektedir. Hayatı hakkındaki bilgilerin çoğunun tahmine dayandığı Gevherî’nin ölüm tarihi de tahminlerle belirtilmektedir. Gevherî, Türk saz şairi olarak şöhret bulmuş isimlerdendir.

Şiirleri Anadolu, Rumeli ve Azerbaycan'da sevilerek okunmuş, çeşitli mecmua ve cönklerde yer almıştır. Diğer saz şairleri gibi şiirlerini yazarken gelenekten beslenmiş, vezin, kafiye ve şekil gibi dış unsurlardan ustaca faydalanmış, yazı diline oldukça yaklaşmış, çağdaşı saz şairlerine göre ağır sayılabilecek bir Türkçe kullanmıştır. Birkaç şiiri dışında sosyal konulara pek yermeyen şair için en önemli tema aşk olmuştur. (Albayrak, DİA, "Gevherî", C.14/ 1996: 43-44; Elçin, 1998: 9-16).

Hâfız Ahmed Paşa (1564-1632): 1564 yılında doğmuştur. Filibeli bir müezzinin oğludur. Küçük yaşlarda hıfzını tamamlayan şair, şiirlerinde Hâfız mahlasını kullanmıştır. Babasının mesleğine izafetle Müezzinzâde olarak da anılmıştır. On beş yaşlarında İstanbul'a gelen Hâfız, sesinin güzelliğinin fark edilmesi ile Enderun'a alınmıştır. İlki on bir ay, ikincisi üç buçuk ay kadar olmak üzere iki kez sadrazamlık görevini yerine getirmiştir. 1632 yılında çıkan yeniçeri ayaklanmasında dövüğe dövüğe ölmüştür. Asker bir şair olan Hâfız'ın şiirlerinde de yaşamında hep askerlik ön planda olmuştur. Hâfız, nazîre geleneğinden en çok yararlanan isimlerinden biridir ve şiirlerinin pek çoğu nazîredir. Bilinen tek eseri Divan'ıdır (Uysal, 2010: 1-15).

Haşmet (?/1768): İstanbul'da doğmuştur. Doğum tarihi tam olarak bilinmemektedir. Asıl adı Mehmet'tir. Babası Yenişehirli Kazasker Abbâs Ebu'l-Hayr Efendi'dir. Bu sebeple kendisi de "Abbâs Efendi-zâde" olarak tanınmıştır. Heccavlığıyla tanınmış, Ragıp Paşa ve Fitnat Hanım ile aralarında geçen fıkralarla ön plana çıkmıştır. İlk eğitimini müderris ve molla olan babasından almıştır. Daha sonra medrese eğitimine devam etmiş, Haşmet, Arapça ve Farsçayı öğrenmiştir. Mülâzım olduktan sonra çeşitli medreselerde müderrislik yapmıştır. 1768 yılında Rodos'ta vefat etmiştir. Divan'ından başka *Senedü's-şuarâ*, *Vilâdet-nâme* ve *İntisâbü'l-mülûk* adlı eserleri vardır (Arslan ve Aksoyak, 2018: 9).

Hayâlî (?/1556-57): Asıl adı Mehmed olan şair, Vardar Yenicesi'nde doğmuştur. Kuvvetli bir medrese tahsili görmeyen Hayâlî, yetişme çağında Kalenderî şeyhi Baba Ali Mest-i Acemî ve müridlerinin cazibesine kapılarak onarla katılır ve onlar ile birlikte birkaç defa İstanbul'a gelir. Kalenderîler arasında yaşamasını uygun bulmayan İstanbul kadısı Sarı Gürz Nûreddin tarafından şehir muhtesibi Uzun Ali'ye emanet edilir. İstanbul'a yerleştikten sonra bir yandan kendini geliştirir bir yandan da yazdığı şiirler ile dikkat çeker. Hayâlî zamanla padişah ve diğer devlet erkânın teveccühünü kazanır ve kendisine ulûfe, tımar ve zeâmet verilir. Bütün bu ikbal, başta Taşlıcalı Yahyâ Bey

olmak üzere devrin diğere şairleri tarafından kıskançlığa sebep olur. Zamanla kendini çekemeyenlerin kışkırtmalarından korkan şair, kendi isteğiyle İstanbul'dan uzaklaşır ve Edirne'de vefat eder. Kuvvetli bir tahsil görmemesine rağmen, güçlü şairlik yeteneği ile kendini geliştiren Hayâlî, Divan şiirinde büyük bir şair olarak anılır ve asıl şöhretini gazelleri ile bulur. Bilinen tek eseri *Divan*'ıdır (Kurnaz, DİA, "Hayâlî Bey", C.17/1998: 5-7).

Hilâlî (?/1543): Asıl adı ve doğum tarihi bilinmemektedir. İstanbullu olduğu bilinmekle beraber ailesi ve eğitimi hakkında da fazla bilgi yoktur. Bünyesi zayıf olduğundan dolayı kendisine "Hilâlî" mahlasını seçmiştir. Kaynaklarda kişiliğine dair bilginin yer almadığı Hilâlî'nin şiirlerinden hareketle eğlenceye düşkün, rind bir şair olduğu anlaşılmaktadır. 1543 yılında ölen şairin *Divan*'ından başka *Meclis-ârâ fi Tercemeti Seb'ıyyeti fi Mevâzi'il-Berıyyât* ve *Sıfâtü'l-Âşıkîn* adlı eserleri vardır (Yağmur, 1998: 6-8).

Kânî (1712/1792): Asıl adı Ebû Bekir'dir. 1712 yılında Tokat'ta doğmuştur. Tahsilini memleketinde tamamlamıştır. Nazım ve nesirdeki nükteli ifadeleriyle daha gençlik dönemlerinde şöhret kazanmıştır. Derbeder bir hayat süren Kânî, Mevlevî tarikatına intisap etmiş, 40 yaşına kadar Tokat'ta yaşamıştır. Yazdığı bir kasîde ile Tokat üzerinden İstanbul'a giden Sadrazam Hekimoğlu Ali Paşa'nın dikkatini çekmiş ve onunla birlikte İstanbul'a gitmiş, Divan-ı Hümâyun kalemine yerleştirilmiştir. Hâmisinin sadareten alınması üzerine bir türlü alışamadığı kurallara bağlı hayatı bırakıp Divan kâtipi olarak Silistre'ye gitmiştir. Bundan sonraki hayatında devlet erkanı ile yaşadığı sorunlar sebebiyle ömrü çeşitli yerlerde geçmiş olan Kânî, ömrünün sonlarına doğru tekrar dönüş yaptığı İstanbul'da 1792 yılında vefat etmiştir. *Divan*'ından başka *Münşeât* ve *Dîvân-ı Letâif ve Hezliyyât-ı Kânî* adlı eserleri vardır (Şentürk ve Kartal, 2010: 511-512).

Kesbî (?): Asıl adı Mustafa'dır. Edirne'de doğmuştur. Doğum tarihi tam olarak bilinmemektedir. Öğrenimini tamamladıktan sonra Divan-u Hümâyun kâtipleri arasına girmiştir. Rusya seferini anlattığı İbretnüme-yı Devlet adında mecmua tarzında bir tarihçesi vardır. Yazdığı tarih eserinde, Hotin'de bulunduğunu, Osmanlı Devleti'nin malî işlerinin yürütüldüğü Bâb-ı Defterî'de görev aldığı, mesleğinin bugünkü anlamda müfettişlik olduğunu belirtmiştir. Ölüm tarihi hakkında kaynaklarda bilgi

bulunmamaktadır. Tarih eserinden başka bilinen eseri *Divançe*'sidir (Karakaş, 2000: 9-14).

Koca Râgıb Paşa (1699/1763): 1699 yılında İstanbul'da doğmuştur. Asıl adı Mehmed'dir. Babası Defterhâne kâtiplerinden Şevkî Mehmed Efendi'dir. İyi bir tahsil görmüş, Arapça ve Farsçayı öğrenmiş, hat dersleri almıştır. Defterhâne Kalemünde başlayan memurluk hayatı, zamanla çabuk yol almış, sadrazamlık görevine kadar yükselmiştir. 1763 yılında İstanbul'da vefat etmiştir. Râgıb Paşa çağının en başarılı devle adamlarından biri olmanın yanında XVIII. yüzyıl divan şiirinin önde gelen isimlerinden biri olarak yer almıştır. Sanatında asıl şöhreti hâkimâne tarzda yazdığı gazelleri ile olmuştur. *Divan*'ından başka *Mecmûa-ı Râgıb Paşa*, *Sefînetü'r-Râgıb ve Defînetü'l-metâlib*, *Arûz Risâlesi*, *Münşe'ât-ı Râgıb*, *Fethiyye-i Belgrad*, *Terceme-i Mala'us-sa'deyn ve Terceme-i Ravzatü's-safâ adlı eserleri vardır* (Yorulmaz, 1989: 2-20, 31, 43-50).

Mantikî (1594/1635): Mantikî Ahmed Dede 1594 yılında Şam'da dünyaya gelmiştir. Babası Molla Zeynüddin isminde Nahcivanlı bir âlimdir. Mantikî çok küçük yaşlarda eğitim hayatına başlamış, farklı âlimlerden dersler almış, çok genç yaşta eğitimini tamamlamış ve sakalı yeni çıktığı dönemde ders vermeye başlamıştır. Birçok medresede müderrislik yapmış, herkes tarafından takdir edilmiş, çok para kazanmış ve mal mülk sahibi olmuştur. Keskin dili yüzünden 1635 yılında öldürülmüştür. Bilinen tek eseri *Divançe*'sidir (Yiğit, 2014).

Mesîhî (?/1512): Üsküp yakınlarında bulunan Priştine'de doğmuştur. İsmi'nin Îsâ olması sebebiyle Mesîhî mahlasını kullanmıştır. Çocukluk yıllarını Rumeli'de geçirmiş, medrese eğitimi için İstanbul'a gelmiştir. Burada hat dersleri de alan Mesîhî, güzel yazısı ile Sadrazam Hadım Ali Paşa'nın ilgi ve hayranlığını kazanmış, onun Divan kâtipliğine atanmıştır. Derbeder bir kişiliğe sahip olduğu için mesleğini ihmal etmiş, bu sebeple de gözden düşmüştür. Hadım Ali Paşa'nın 1511'de Erbil'de şehit edilmesi üzerine hâmisiz kalmış, yeni hâmi bulamamış ve 1512 yılında vefat etmiştir. Mesîhî, şiirlerinin önemli bir kısmını lirik bir eda ile yazmıştır. *Divan*'ından başka *Edirne Şehrengiz*'i adlı eseri bulunmaktadır (Şentürk ve Kartal, 2010: 236-237).

Meşâmî (?/1585): Doğum tarihi bilinmemektedir. Konya'da doğmuştur. Babası Kanûnî Sultan Süleyman'ın veziriazamı Rüstem Paşa'nın kethüdası Mustafa Çelebi'dir.

Kaynaklarda seyyid olduğundan bahsedilmektedir. III. Selim'in muhasibi Durak Çelebi'ye bağlanmış ve bu sayede zeamet sahibi olmuştur. Daha sonra bu zeametten vazgeçmiş, tasavvufa yönelmiştir. Kaynaklarda Mevlevî olduğu yönünde görüşler belirtilmiştir. 1585 yılında Konya'da ölmüştür. Meşâmî'nin bir eserinin olup olmadığı konusunda kesinlik bulunmamaktadır. Çeşitli mecmualarda şiirleri yer almıştır (Kaplan, 2014).

Mihri [Hatun] (?/1512?): Amasya'da doğmuştur. Babası Belâyî mahlasıyla şiirler yazan Kadı Hasan Amasyevî, dedesi Halvetî şeyhlerinden Pîr İlyas'tır. Âşık çelebi adının ve mahlasının Mihri olduğunu belirtmiştir. Evliyâ Çelebi ise adının Mihrimah, mahlasının Mihri olduğunu kaydetmiştir. Hayatı hakkında pek fazla bilginin yer almadığı Mihri Hatun'un ölümü hakkında da kesin bilgiler mevcut değildir. Yapılan son çalışmalarda ölüm tarihi 1506 yılı olarak gösterilse de bu tarihi doğru bir tarih saymak mümkün değildir. Nitekim 1512 yılında II. Bayezid'e sunduğu kaside mevcuttur. Bu tarihten sonra vefat ettiğini kabul etmek gerekir. Mihri Hatun, sade bir dille yazdığı şiirlerinde daha çok duygularını ifade etmeye çalışmış, samimi ve külfetsiz bir üslup kullanmıştır. Bilinen tek eseri *Divan*'ıdır (Ürünsal, DİA, "Mihri Hatun", C.30/ 2005: 37).

Nâbî (1642/1712): Asıl adı Yûsuf olan şair, 1642 yılında eski adı Ruha olan Urfa'da doğmuştur. Çocukluğu ve gençliği hakkında pek fazla bilgi bulunmayan şair, İstanbul'da Muhasip Mustafa Paşa'ya intisap etmiş, onun vesilesi ile türlü gezmelere davet edilmiş ve yine onun yardımıyla padişah IV. Mehmed tarafından verilen ferman ile Hac ziyaretini rahatlıkla yerine getirmiştir. Hac dönüşünde Mustafa Paşa'ya kethûda olan Nâbî, *Tuhfetü'l-Haremeyn* adlı eserini kaleme almıştır. Mustafa Paşa'nın vefatı üzerine Halep'e yerleşen şair, İstanbul'a tekrar yerleşmesinden yaklaşık iki yıl sonra 1712'de vefat etmiştir. Divan şiirinde, hikemî şiirin en önemli temsilcilerinden biri olarak yer almış, şiirlerinde "lirizme" çok az yer vermiş, eşya ve olaylara "ibret" nazarı ile bakmıştır. Şiirlerinde, varlıkların meydana gelişlerindeki sır ve hikmeti uzun uzun anlatmış, devrin sosyal tablosuna geniş yer vermiştir. Türkçe Divanı dışında manzum ve mensur olmak üzere *Hayrî-nâme*, *Tercüme-i Hadîs-i Erbêâîn*, *Hayr-âbâd*, *Sûrnâme*, *Fetih-nâme-i Kamaniçe*, *Tuhfetü'l-Haremeyn*, *Zeyl-i Siyer-i Veysi* ve *Münşeât* adlı eserleri vardır (Bilkan, 1997: XI-XXIV).

Nahifî (1646-47?/ 1738): 1646-47 yıllarında doğduğu tahmin edilmektedir. Asıl adı Mehmed Süleyman'dır. İstanbulludur. Hayatının ilk dönemlerinden itibaren ilme yönelmiş, iyi bir tahsil almıştır. Yeniçeri çocuğu olması sebebiyle yeniçeri kalemine girmiştir. İlmî ve olgun kişiliği sebebiyle İran'a elçi olarak gönderilmiştir. Kaynakların çoğunda Mevlevî tarikatına intisap ettiği belirtilmiştir. Kendi isteğiyle emekliye ayrıldıktan sonra 1738 yılında İstanbul'da ölmüştür. *Divan, Manzum Mesnevî Tercümesi, Hilyetü'l-envâr, Hicret-nâme, Mevlid, Mi'raciyye, Zührü'l-âhiret, Enfüsü'l-afak* gibi çok sayıda eseri bulunmaktadır (Aypay, 1992: 2-25).

Nâ'ilî (?/1066): Doğum tarihi tam olarak bilinmemektedir. Asıl adı Mustafa'dır. Babası Mâden kalemi kâtiplerinden Pîrî Halife'dir. Bu yüzden kaynaklara Pîrîzâde Mustafa Çelebi şeklinde geçer. Ne derece öğrenim gördüğü bilinmemektedir. Genç yaşında babasının da çalıştığı Mâden kalemine memur olarak girmiş ve derece derece yükselerek kalemde, baş halife olmuştur. Memurluktan başka bir geliri olmayan Nâ'ilî'nin, hemen bütün kasîdelerinde yaşadığı hayattan yakınmalar ve durumunu düzelterek bir koruyucu arayışı görülmektedir. Devletin ileri gelenlerine kasîdeler sunmuş, zaman zaman paşalardan yardım görmüştür. Ancak bu yardımlar geçici olmuş, şair bir süre sonra yine korumasız kalmıştır. Hayatının sonlarına doğru da Sadrâzâm Fazıl Ahmed Paşa tarafından İstanbul'dan uzaklaştırılmıştır. 1665 yılında tekrar İstanbul'a dönen şair, 1666 yılında vefat etmiştir. Nâ'ilî Divan şiirinde, sebk-i Hindî akımını en iyi temsil gücüne sahip şairlerden bir olarak yer almıştır. Şiirinin dili bir hayli süslü ve ağırdır. Gazelleri ile ün bulmuştur. Bilinen tek eseri *Divan*'ıdır (İpekten, 1990: 11-18).

Nedîm (1681?/1730): Asıl adı Ahmed'tir. 1681 yılında doğduğu tahmin edilmektedir. Kültürlü bir ailenin çocuğu olan Nedîm, iyi bir tahsil görmüş, dönemin klasik ilimlerini, Arapça ve Farsça'yı bu dillerde şiir yazacak kadar öğrenmiştir. Tahsil hayatını tamamladıktan sonra medrese müderrisliği yapmış ve bu meslekte yükselmiştir. Patrona Haili İsyanının patlak verdiği dönemde bir rivayete göre paniğe kapılarak evinin damından kaçmaya çalışırken düşüp ölmüş, bir diğer rivayete göre ise cinnet geçirerek vefat etmiştir. Nedîm, Divan edebiyatında şiirleriyle yeni bir çığır açmış, kendinden sonraki Türk şairlerinde güçlü tesirler bırakmıştır. Kendine has üslûbunu kurmuş, Nedîmâne yeni bir tarz geliştirmiştir. En başarılı şiirleri âşıkane ve rindane duygularını

dile getirdiği gazel ve şarkılarıdır. Divan'ından başka Sahâifü'l-ahbâr ve Aynî Tarihi adlı eserleri vardır (Macit, 1997: XV-XVIII, XXXI; şentürk ve Kartal, 2010: 508).

Nef'î (1572-1635): 1572 yılında doğduğu tahmin edilmektedir. Pasinler'de doğmuştur. Asıl adı Ömer'dir. Babası Sarıkamış sancak beyi Mehmed Bey'dir. Kırım hanına nedimlik yaptığu anlaşılan babası da bir şairdir. Eğitim hayatına Pasinler'de başlayıp Erzurum'da devam eden Nef'î, Farsçayı da öğrenmiştir. Önceleri Darrî mahlasını kullanan şaire, daha sonraları Gelibolulu Âlî Efendi tarafından Nef'î mahlası verilmiştir. I. Ahmed'in ilk saltanat yıllarında İstanbul'a giden Nef'î, sunduğu kasîdelerle kısa zamanda sultanın iltifâtını kazanarak yakınları arasına girmiş ve ilk olarak Divan-ı Hümâyun'da maden mukâtaacılığu görevine getirilmiştir. Daha sonra çeşitli görevlerde de yer almıştır. Dört padişah döneminde yaşayan şair, IV. Murad döneminde sanatının ve şöhretinin zirvesine ulaşmış, padişahın da sevgisini kazanmıştır. Fakat zamanla sınır tanımayan yergileri yüzünden gözden düşmüş, sıkıntılar yaşamış, üç defa da görevinden uzaklaştırılmıştır. Bütün yaşadıklarına rağmen hicivlerine devam eden Nef'î kendi sonunu hazırlamış ve 1635 yılında ölüme mahkûm edilmiştir. Klâsik Türk şiirinde kendine has bir eda oluşturmuştur. Sözü güzel söylemede ustalaşmış, söylemek istediğini mazmunlar arkasına gizlemek yerine açıkça söylemeyi tercih etmiştir. Türkçe Divan, Farsça Divan, Tuhfetü'l Uşşâk ve Sihâm-ı Kazâ adlı eserleri vardır (Akkuş, DİA, "Nef'î", C.32/ 2006: 523-525).

Nergisî (1580-1585?/1635): 1580 ile 1585 yılları arasında doğduğu tahmin edilmektedir. Asıl adı Mehmed'dir. Babası Ahmed Efendi'nin kadılık yaptığu Saraybosna'da doğmuştur. Kadı Nergisîzâde olarak ilinen bir aileye mensup olduğundan Nergisî mahlasını almıştır. Öğrenimine Saraybosna'da başlayıp İstanbul'da devam etmiştir. Çeşitli yerlerde müderrislik ve kadılık yapmıştır. En son Revan seferinde Ordu-yı Hümâyun'a vakanüvis sıfatıyla katılmış, ordu İzmit'e varmadan Gebze yakınlarında 1635 yılında atından düşerek ölmüştür. Nergisî, Türk inşâ sanatının en önemli isimlerinden biri olmuş, sanatlı nesir üslûbunu zirveye ulaştırmıştır. *Hamse*'sinden başka *Münşeât, el-Vasfû'l-kâmil fi ahvâli vezîri'l-âdil* ve *Horosnâme* adlı eserleri vardır (Çaldak, DİA, "Nergisî", C.32/ 2006: 560-562).

Neşâtî (?/1674-75): Doğum tarihi tam olarak bilinmeyen Neşâtî, Edirnelidir. Asıl adı Ahmed'dir. Bazı kaynaklarda adı "Nişancı Ahmed Dede", "Neşâtî Süleyman Dede" şeklinde de yer alır. Asil bir aileye mensup olan şair, gençliğinde muhtelif ilimleri tahsil

etmiş, iyi bir eğitim almıştır. Bazı kaynaklarda Şehîdî, Vehbî, Rüşdî gibi birçok şaire hocalık ettiği, yetiştirici bir sanatkâr görevi gördüğü belirtilmiştir. Mevlevî bir şair olan Neşâtî, Edirne Murâdiye Mevlevîhânesi şeyhliği görevini dört yıl sürdürdükten sonra Edirne’de vefat etmiştir. Ölümüne birçok şair, tarih düşürmüştür. Divan şiirinde, özellikle gazelde Sebk-i Hindî’nin temsilcisi olmuş, sağlam bir dil, ince bir hayal ve hareketli bir üslûp kullanarak yer almıştır. *Divan*’ından başka *Hilye-i Enbiyâ*, *Edirne Şehrengîzi*, *Şerh-i Müşkilât-ı Örfî*, *Kavâ'id-i Deriyye* ve *Tuhfetü'l-Uşşâk* adlı eserleri vardır (Kaya, 1998: 19-29, 41-50).

Nev'î (1533/1599): 1533 yılında Malkara’da doğmuştur. Asıl adı Yahya’dır. İlk öğrenimini Halvetî şeyhi olan babası Pîr Ali’den almış, daha sonra İstanbul’a gelerek medrese öğrenimine devam etmiştir. Çeşitli medreselerde müderrislik yaptıktan sonra Şehzâde Mustafa’nın hocalığına getirilmiştir. Şehzâde Bayezid, Osman ve Abdullah’ın da hocalığını yapan şair, 1599 yılında vefat etmiştir. Nev'î, Divan şiirinde değişik bir şiir anlayışına sahip olmuş ve daha çok duygu planında kalarak, tabiat ve hayat karşısında kendi iç dünyasının akislerini dile getirmiştir. *Divan*’ından başka *Hasb-i Hâl*, *Terceme-i Hadîs-i Erbain*, *Keşfü'l-Hicâb Min Vechi'l-Kitâb* gibi çok sayıda Türkçe ve Arapça eserleri bulunmaktadır (Sefercioğlu, 2001: 1-3; Tulum ve Tanyeri, 1977).

Niyâzî-i Mısırî (1618-1694): 1618 yılında Malatya’da doğmuştur. Asıl adı Muhammed/Mehmed’dir. Mahlas olarak Niyâzî’yi kullanmıştır. Babası Soğancızâde Ali Çelebi adında bir Nakşibendî tarikatı müntesibidir. İlk eğitimini kardeşleriyle birlikte Malatyalı bilginlerden alır. Daha sonra Diyarbakır ve Mardin’de eğitimler alan Niyâzî, Kerbelâ, Bağdat ve Kâhire’ye gider. Mısır’da Câmîü'l-Ezher’de ilmi faaliyetlerini sürdürmüş, tasavvuf gelişimi tamamlamaya gayret etmiş ve buradan da İstanbul’a gelmiştir. Bundan sonra Mısırî lakabıyla anılmıştır. Ömrü boyunca çok sayıda beldede yaşamış olan şair, 1694’te Limni’de vefat etmiştir. Hem şair hem mutasavvıf adamı olarak, devrinde kendini kabul ettirmiş bir sanat adamıdır. Niyâzî’nin *Divan-ı İlâhiyât* başta olmak üzere çok sayıda Türkçe ve Arapça eseri vardır. (Kavruk, 2014).

Rahmî (?/1752): Asıl adı Mustafa’dır. Kırım’ın Bahçesaray kasabasında doğmuştur. Doğum tarihi bilinmemektedir. Kendini ilim yoluna vermiş, ilk bilgilerini amcası Hüseyin Efendi’den almış, hüner ve ilim incilerini kendisinde toplamış ve İstanbul’a gitmiştir. İstanbul’da tersane kâtipliği yaptıktan sonra 1160 yılında İran’a sefir olarak giden Hacı Ahmed Paşa’nın mektupçuluğu vazifesiyle yanında gitmiş, birkaç sene

içinde de İstanbul'a geri dönmüştür. 1752 yılında vefat eden Rahmî'nin *Divan*'ından başka *Sefâretnâme-i İran* adlı eseri bulunmaktadır (Elmas, 1997: IV-VI).

Râmî [Paşa] (1655-1708) : 1655 yılında İstanbul Eyüp'te doğmuştur. Asıl ismi Mehmet'tir. Terazici Hasan Ağa'nın oğludur. Gençlik yıllarında bir müddet baba mesleği olan su yolculuğu yapmıştır. Daha sonra şiir ve inşâya olan kabiliyeti sebebiyle Divan-u Hümayûn'a girmiş ve zamanla kâtipliğe yükselmiştir. Râmî, şiirdeki maharetinden ötürü zamanın şairleri arasında tanınmıştır. Osmanlı'da sadrazamlık görevi de yapmış olan Râmî Paşa, en son Mısır valisi olarak görevlendirilmiş, çıkan kıtlığı başarılı şekilde yönetemeyince 1705 yılında azledilmiş ve 1708 yılında Rodos'ta vefat etmiştir. Divan'ından başka *Münşeât* ve *Sulhnâme* adı eserleri vardır (Ahışalı, DİA, "Râmi Mehmed Paşa", C. 34/ 2007: 449-451).

Rehâyî (?/1698): Doğum tarihi bilinmemektedir. Asıl adı Mustafa'dır. Kalaycızâde Mustafa Çelebi ismiyle anılmıştır. Bazı kaynaklar bir şiirinden yola çıkarak Rumelili olduğunu belirtirken bazıları da İstanbul'da yaşamış olduğunu ifade etmiştir. Şairin nerede nasıl eğitimi aldığı bilinmemektedir. Divanında bir Farsça gazel ve üç Farsça müfret bulunması ve şiirlerinde yer alan Arapça kelimelerin çokluğu şairin iyi bir medrese eğitimi aldığı görüşünü düşündürmüştür. 1698 yılında vefat eden şairin bilinen tek eseri *Divan*'ıdır (Yerdemir, 2014).

Rûhî [Bağdatlı] (1534-1535/1605-1606): 1534-1535 yıllarında Bağdat'ta doğmuştur. Asıl adı Osman, mahlası Rûhî'dir. Bağdat'ta doğup büyüdüğü için Rûhî-i Bağdâdî diye tanınmıştır. Eğitimi hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. Eğitimi Bağdat civarında tamamladığı tahmin edilen Rûhî, daha sonraları Bağdat'tan ayrılmış ve birçok paşanın maiyetinde çalışmıştır. Kaynaklarda onun seyahate düşkün olduğundan, farklı yerleri gezmekten büyük zevk aldığı belirtilmektedir. Çok yer gezdiği şiirlerinden de anlaşılan Rûhî ömrünün sonlarını Şam'da geçirmiş ve orada vefat etmiştir. Klâsik Türk edebiyatının en çok gazel yazan şairlerindedir. Gazellerinde lirik bir söyleyiş tarzı ve rintçe bir edâ vardır. Asıl şöhretini terki-bendiyle yakalamış olan Rûhî'nin bu eseri her devirde okunmuş, sevilmiş ve bu terki-bende birçok nazîre yapılmıştır. Bilinen tek eseri *Divan*'ıdır (Öztoprak, 2014).

Rüşdî (1637-1699) : 1637 yılında Saraybosna'nın Mostar kazasında doğmuştur. Asıl adı Ahmed'dir. Yedi sekiz yaşlarında İstanbul'a gelmiş ve acemi oğlanlar arasına

girmiştir. İyi bir tahsil gören şair, çeşitli yerlerde müderrislik yapmıştır. Müderrislikten ayrıldıktan sonra sahafılık yapmaya başlayan şair, 1699 yılında vefat etmiştir. Kaynaklarda hoş sohbet biri olduğu ifade edilen şair, tarih düşürmedeki ustalığı ile öne çıkmıştır. Bilinen tek eseri *Divan*'ıdır (Kayhan, 1991: 6-16).

Sâbit (?/1712): Doğum tarihi tam olarak bilinmemekle birlikte 1650 yılında doğduğu tahmin edilmektedir. Bosna'nın Uziçe kasabasında doğmuştur. Asıl adı Alâeddin'dir. İlk eğitimini Müftü Halil Efendi'den aldıktan sonra, öğrenimini ilerletmek için İstanbul'a gelmiştir. Şiire karşı küçük yaşlarda kabiliyet gösteren şair, Sâbit mahlasını seçmiştir. 17. yüzyılda Nâbî'den sonra çağdaşları arasında en çok şöhret kazanan şair olmuş, orijinal bir şair olarak görülmüştür. Divan edebiyatının bütün özelliklerini şiirlerinde toplamış, atasözü, deyimler ve söz oyunlarında gösterdiği hünerle devrin diğer şairlerinden ayrılmıştır. Daha çok hayata ve topluma yönelmiş, şiirlerinde kendine özgü bir tarz oluşturmuştur. Şair, 1712 yılında İstanbul'da vefat etmiştir. *Divan*'ından başka *Zafername*, *Edhem ü Hüma*, *Derename*, *Berbername*, *Amrû'-Leys* ve *Hadis-i Erbèain Terceme ve Tefsiri* adlı eserleri vardır (Karacan, 1991: 1, 10, 45-53).

Sabrî (?/1645): Doğum tarihi bilinmemektedir. Edirne'de doğmuştur. Asıl adı kaynaklarda Seyyid Mehmed, Şerif Mehmed, Seyyid Şerif Sabrî gibi çeşitli şekillerde yer almaktadır. Edirneli bir kadı ailesinin çocuğudur. Kültürlü bir çevrede yetişmiş, iyi bir eğitim almıştır. Müderrislik ve kadılık görevlerinde bulunmuş ve 1645 yılında İstanbul'da vefat etmiştir. Bilinen tek eseri *Divan*'ıdır (Kasır, 1990: 14-24).

Sâkıb (?/1716-17): Doğum tarihi tam olarak bilinmemektedir. XVII. yüzyılın ikinci yarısının başlarında doğduğu tahmin edilmektedir. İstanbul'da doğmuştur. Asıl adı Mustafa'dır. Babası reisülküttap kâtiplerindendir. Divan-ı Hümayun kalemlerinden olan rüus kaleminden yetişmiştir. Hattat da olan Sâkıb İstanbul'da vefat etmiştir. Vefat tarihi ölümüne düşürülen terkibin ebced hesabına göre 1129(1716-17) olarak gösterilmektedir. *Divan*'ından başka *Kenzü'l-Vakâyi* adlı eseri bulunmaktadır (Kırbyık, 2013).

Sâmî (?/1734): Doğum tarihi bilinmemektedir. İstanbulludur. Asıl ismi Mustafa'dır. Arpaemîni Osman Efendi'nin oğludur. Babasının mesleğinden dolayı Arpaemînezâde sıfatıyla tanınmıştır. Gençliğinde kâtiplik tahsili görmüş, hat dersleri almıştır. Arpa emîni olma göreviyle başlayan görev hayatı kâtiplik, başmuhasebeci vekilliği,

vakanüvislik gibi çeşitli meslek dallarıyla sürmüş, en son maliye tezkireciliği yapmıştır. 1734 yılında İstanbul'da vefat etmiştir. *Divan-ı Sâmi* ve *Târih-i Sâmi* ve *Şâkir* ve *Subhî* adlı eserlerinden başka bir takrîz, bir şerh ve iki mektuptan oluşan muhtelif eserleri de bulunmaktadır (Kutlar Oğuz, 2013).

Şem'î (?/1529-30): Şem'î Rumelili bir şairdir ve o vakitler Üsküp'e bağlı Prizren kasabasında doğmuştur. Şairin doğum tarihi ve asıl adı bilinmemektedir. Bazı şiir mecmualarında adı ile ilgili olarak "Şem'ullah" ismine rastlansa da bunun bir isim değil, mahlasına nispetle bir lakap olduğu düşünülmektedir. Ailesiyle ilgili pek bilgi bulunmayan şairin, iyi bir öğrenim gördüğü bilinmektedir. Çeşitli kaynaklarda "Çelebi" ve "Dede" diye nitelendirilen Şem'î'nin Mevlevî tarikatına mensup olduğu anlaşılmaktadır. Rind ve kalender meşrepli bir şair olan Şem'î, şairlikten başka bir meslek yapmamıştır. Bilinen tek eseri *Divan*'ıdır (Karavelioğlu, 2014: 17-18).

Şerîf (1717-1790): Asıl adı Muhammed'dir. 1717 yılında İstanbul'da doğmuştur. Oldukça geniş, nüfuzlu bir aileye sahip olan şairin ailesinden çok sayıda ilim, din ve devlet adamı çıkmıştır. Kız kardeşi de kendisi gibi şairlik yönü bulunan Fitnat Hanım'dır. Hem anne hem baba tarafından çok dindar bir aileye mensup olduğu için kuvvetli bir dini terbiye alarak yetişmiştir. Çeşitli yerlerde müderrislik ve kadılık yaptıktan sonra şeyhülislâmlık görevinde de bulunan şair, 1790 yılında İstanbul'da vefat etmiştir. *Divan*'ının dışında *Letâifü'l-Kemâl* adlı manzum bir eseri ve iki de mensur eseri bulunmaktadır (Dursunoğlu, 1996: 38, 52, 54-61, 67).

Ulvî (?/1585): Doğum tarihi bilinmeyen Ulvî, İstanbulludur ve babası ilmiye sınıfına mensuptur. Kendisi gibi şair olan küçük kardeşi Mustafa Re'yî ile birlikte devrin önde gelen âlimlerin meclislerinde bulunmuştur. Şehzade Selim'in muhasibi Nihânî Turak Çelebi sayesinde pek çok devlet büyüğüyle tanışma fırsatı yakalamış, Şehzade Selim'e sunduğu kasîdelerle de onun iltifatlarına mazhar olmuştur. Nihânî Turak Çelebi'nin katledilerek ölmesi üzerine vatanını terk etmiştir. Zaman içinde emek vererek elde ettiği dostlukları da kaybeden şair, gurbet hayatında maddi ve bedeni çok sıkıntılar çekmiştir. Ömrünün sonlarına doğru ilim yolunu bırakmış ve şaraba düşkünlüğü artarak ayyaşlara karışmıştır. 1585 yılında da İstanbul'da vefat etmiştir. Ne zaman tertip ettiği bilinmeyen *Divan*'ı vardır (Çelik ve Kılıç, 2018: 19-21, 23-29).

Vahid Mahtûmî (?/1732-1733): “Vahid” ve “Mahtûmî” olmak üzere iki mahlas kullanan şairin asıl adı Mehmed’dir. İstanbul’da doğmuştur. Doğum tarihi bilinmemektedir. Tahsilini Endrerûn Mektebi’nde tamamladıktan sonra saray görevlileri arasına katılır. On sene gibi bir süre Hırka-i Saadette vazife görür. Kendisine sarayda ayrıca hazine ağalığı görevi de verilen şairin, itibarı da giderek artar ve sarayda yükselmeye devam eder. Kendisini bir şair ve kültürü adamı olarak kabul ettirir. İstanbul’da vefat eden şairin, *Divan*, *Lâlezâr* ve *Sergüzeşt-i Garîb-i Bağdâdî* adlı üç manzum eseri ile Mora Seferini anlattığı *Tarih* adlı mensur eseri vardır (Kahraman, C.1/1995: 17-31, 48, 62).

Vecdî (?/1661): Doğum tarihi tam olarak bilinmemektedir. Doğum yeri İstanbul, asıl adı da Abdülbaki’dir. Babası “Boğuk” lakabıyla tanınan ve iyi bir öğrenim gören Mustafa Ağa’dır. Vecdî, çağında ilim ve irfan ocağı olarak kabul gören “Dîvân-ı Humâyûn”un kalemine girmiştir. Kısa zamanda mesai arkadaşlarına göre çok daha başarı gösteren Vecdî, “Beylikçilik” makamına getirilmiştir. Sadrazam Köprülü Mehmet Paşa’nın iltifatlarını kazanan Vecdî’yi, Şâmîzâde Mehmed Efendi çekememiş, iftira atmış ve 1661’de idam edilerek öldürülmesine sebep olmuştur. Vecdî’nin bilinen tek eseri “Divançe”sidir (Mermer, 2002: 3-6).

Vusûlî (?/1592): Asıl adı Mehmed’dir. Doğum tarihi bilinmemektedir. Hayatı hakkında pek bilginin bulunmadığı şairin ölümü ile ilgili olarak da 1592 ve 1599 olmak üzere iki farklı görüş bulunmaktadır. Kaynaklarda emirlik ve şairlik olmak üzere iki divanı olduğu belirtilmektedir. *Divan*’ında ağırlıklı olarak gazel, kıt’a ve nazm nazım biçimlerini kullanmıştır. Vusûlî’nin üslûbunda ilk dikkati çeken özellik, duru ve akıcı anlatımdır. Aynı zamanda kültür ve dilin yapısında tabîî olarak var olan benzetmeler ve orijinal hayaller yer alır (Taş, 2015: 23-27).

Yahyâ [Şeyhülislâm] (1552/1644): 1552 yılında İstanbul’da doğmuştur. Şeyhülislâm Bayramzâde Zekeriya Efendi’nin oğludur. İlk eğitimini babasından aldıktan sonra devrin diğer âlimlerinden dersler almıştır. Babası ile hacca gitmiş, dönüşünde çeşitli medreselerde müderrislik yapmıştır. Kadılık ve şeyhülislâmlık görevlerinde bulunan şair, 1644 yılında vefat etmiştir. Şiirlerinde kelime ve söz sanatlarına pek rağbet göstermeyen şairin sanatı, samimiyetidir. Hint ve İran şiirlerini taklitten uzak duran Yahyâ, duyduğunu, düşündüğünü taze fikir ve hayallerle ifâde etmiştir. Divan şiirinde, gazelleri ile şöhret bulmuştur. Gazellerinde en çok aşk konusunu işlemiştir. İlahi aşka

pek yer vermeyen şair, gazellerinde daha çok beşeri aşkı konu etmiştir. Bununla birlikte devrin usulüne uyarak âdet kabilinden tasavvufa girmiş, bir sâkinâme kaleme almıştır. *Divan*'ından başka, *Ferâiz Manzumesi Şerhi*, *Nigâristan Tercümesi*, *Fetavâ-yı Yahyâ*, *Vak'a-yı Sultân Osmân-ı Sâni*, *Kasîde-i Bür'ü Arapça Tahmisi* ve *Arapça ve Farsça Şiirler* adlı eserler bulunmaktadır (Erten, 1995: I-V, X-XXI).

Zâtî (1471-1546): 1471 yılında Balıkesir'de doğmuştur. Asıl adı kaynaklarda İvaz, Satı, Zâtî ve Satılmış şeklinde farklılık göstermektedir. Ailesi hakkında fazla bilgi yoktur. Balıkesir'de baba mesleği çizmeciliği sürdürürken şiir yazığı bilinmektedir. Kulakları iyi duymadığı için Münecimzâde'den geçimini sağlamak maksadıyla remilcilik öğrenmiştir. Kırk yaşlarında İstanbul'a gelmiş, Hadım Ali Paşa'nın divan kâtibi Mesîhî ile tanışmış ve paşanın himayesine girmiş, nevrüz ve bayramlarda sunduğu kasîdelerle de II. Bayezid'in dikkatini çekmiştir. Hâmîsi Ali Paşa'nın ölümü üzerine sıkıntılar çekmiş, Kanûnî Sultan Süleyman'a sunduğu şiirler beğenilince de rahata kavuşmuştur. Ömrünün son yıllarını hasta olarak geçirmiş, 1546 yılında İstanbul'da vefat etmiştir. Şiirlerinde daha çok rindliği ön plana çıkarmış, sade bir dil kullanmış, atasözleri, deyim ve tâbirlere sıkça yer vermiştir. *Divan*'ından başka *Şem ü Pervâne*, *Letâif* ve *Edirne Şehrengizi* adlı eserleri vardır (Coşkun, DİA, "Zâtî", C. 44/ 2013: 150-151).

1.5 Mecmuanın (1b-40b) Mestap Tablosu6

Tablo 3

Yer Nr : İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, T445 Numaralı Mecmu'a (1a-40b)							
Yp nr.	Mahlas	Matla' beyti / bendi	Makta' beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Nazım türü	Vezin	Açıklamalar
2a	Belîğ	Haṭ-âver dilberüñ cevri çekilmez bî-mişâl olsa Bize bir nâz-perver tâze tıfl-ı ḥurde-sâl olsa	Belîğ evvel sebük-bârân-ı deşt-i 'âlem-i himmet Çekerlerdi cihânuñ kâr u bârın bir me'âl olsa	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	Belîğ Efendi Raḥmetullahi Aleyh
3b	Lâ-Edrî	Ḥamd ü sipâs ü minnet o şulṭâna ibtidâ Tevfîk virdi bende-i dîvâna ibtidâ	Dibâce-i sühânda münâsibdür eylesem İsm-i celâl-i zâyile 'unvâna ibtidâ	Gazel/2		-- / -- / -- / --	
4a	Hâfız	Ben yine bir dilber-i ra' nâya oldum mübtelâ Ḳaddî dil-keş bir nihâl-i yâre oldum mübtelâ	Ben niçe bir laḥza ârâm olmayam dünyâda kim 'Aşk dirler bir cefâ-yı yâre oldum mübtelâ	Gazel/2		-- / -- / -- / --	
4a	Ġazâli	Müşk-i çîn yazdım yanıldım zülfüñi kıldum ḥaṭâ Ey Ġazâli nâzenin yazmaz yañılmaz bir Ḥudâ	Rûzgâr ile olur pâ-mâl ḥüsnüñ 'âkıbet Dîde-i ḥurşide kühl ü çeşm-i mâha tütüyâ	Gazel/2		-- / -- / -- / --	Ġazâli ⁷
4b	Lâ-Edri ⁸	Ey kemân-eburü güzel cânım kim sevmez seni Gözleri âhü güzel cânım kim sevmez seni Öldürürsen de eger cevrine kâ'ildir gönül Ġamzesi kanlu güzel cânım kim sevmez seni	'Aşkıñ üftâdeñ olam tâ ki gül rüyuñ görüp Baña ḥışm itme efendim nâz ile kaşın dürüp Pâyına şular gibi serv-i revânım yüz sürüp Ġâmet-i dil-cü güzel cânım kim sevmez seni	Murabba/3		-- / -- / -- / --	

⁶ Sistematik tasnif tablosunu, Prof. Dr. Fatih Köksal'ın hazırladığı Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP)'ne uygun olarak oluşturduk.

⁷ Mecmu'da yer alan şiirlerin kime ait olduğu bilgisi mecmua içinde değişiklik göstermektedir. Öyle ki şiirlerin bir kısmında, şiirlerin başında şair belirtilirken bir kısmında şair belirtilmemiştir. Biz de tablonun açıklamalar bölümünde şairi belli olmayan şiirlere "Lâ Edri" başlığını, şairinin kim olduğu mahlastan veya araştırmalarımız sonucu tespit edilen şiirlere ise şairin adını başlık olarak kullandık.

⁸ Mecmu'da yer alan şiirlerin kime ait olduğu bilgisi mecmua içinde değişiklik göstermektedir. Öyle ki şiirlerin bir kısmında, şiirlerin başında şair belirtilirken bir kısmında şair belirtilmemiştir. Biz de tablonun açıklamalar bölümünde, şairi belli olmayan şiirlere "Lâ Edri" başlığını, şairinin kim olduğu mahlastan veya araştırmalarımız sonucu tespit edilen şiirlere ise şairin adını başlık olarak kullandık.

Tablo 3'ün Devamı

4b	Nābī	Nedir ey şüh bu beyhūde gāzab noldu saña Meşrebiñ düşmen-i nāz idi 'aceb noldu saña	Vermemişsiñ tūtalım ruḥsat-ı āgūş-ı vişāl Varmağa meclis-i āgyāra sebeb noldu saña	Gazel/2		... / ... / ... / ...	
4b	Edīb	Ne ḥālet var begüm sende nedendir ey melek-sīmā Temāşā eyleyen rüyuñ olur üftāde-i şeydā	Edībā ḥāşılı tākāt-güzār-ı çeşm-i hayrāndır Nāzar etmek muḥāldır mah ruḥsārına bī-pervā	Gazel/2		... / ... / ... / ...	
4b	Belīg	Tehīdir bār-ı gāmdan bezmde pür-bādedir mīnā Mişāl-i serv seng-i ta'ndan azādedir mīnā	Olub ḥidmette kâ' im hīç tevāzu' dan degil ḥālī Belīgā var ise cām-ı meye üftādedir mīnā	Gazel/6		... / ... / ... / ...	
5a	Nāzmī	Bir kadeḥ şundu o şāh-ı ḥüsn idüb ḥürmet baña Cām-ı Cem keyfiyyetin gösterdi ol ḥālet baña	Şem' -i baḥtım uyanub rüşen olurdu cān u dil Bir gice miḥmān olaydı ol kâmer-tal'at baña	Gazel/2		... / ... / ... / ...	
5a	Zātī	Şehsūvarım ḥışm-ı çeşmiñ 'ayn-ı 'izzetdir baña Sīnede na'liñ nişānī dāl-i devletdür baña	Çok şükür öldüm dir idüm 'aşkı elden kōmadım Zātīyā anıñla ḥaşr olmağ kıyāmetdir baña	Gazel/2		... / ... / ... / ...	
5a	Lā-Edrī	Çarşımızda nāzlı nāzlı şalınur Gelen ol gözleri āhū degül mi? Siyāh zülfiñ māh yüzüne bulanur Gelen ol gözleri āhū degül mi?	Eger fikr eylesem evvelki demi' ^c Rüz u şeb kesilmez dīdemiñ nemi Ḥançer çeküb nā-ḥak yere sīnemi Delen ol gözleri āhū degül mi?	Koşma/3	Güzelleme	11'li Hece Ölçüsü	
5b	Lā-Edrī	Cemālīñ görmege günde bir kerre Çekünür efendim zirā cāndır bu Tākātım kalmadı bu tende zerre Çekmekle dükenmez ne hicrāndır bu	Yetiş ağlatdın bāri şād eyle Merḥamet bābını gel güşād eyle Yā öldür bendeñi yā āzād eyle Cevrise yetişür çok zamāndır bu	Koşma/3	Taşlama	11'li Hece Ölçüsü	
5b	Vecdī	Diliñ şabr u sükūnuñ nāle vü feryāda virdim heb Bu cism-i āteşinüñ āb-ı ḥākin bāde virdim heb	Nola ger mest açılsa gönçesi ol gülbün-i nāzuñ Aña ben şu yirine ḥün-ı dilden bāde virdim heb	Gazel/2		... / ... / ... / ...	
5b	Lā Edrī	Mevsim-i gül olsa elbet eyler efğān 'andelīb Cān bağışlar mürde 'uşşāka ḥoş-elḥān 'andelīb	Gāh 'irāk-ı buselikde gāh nevādan dem urur Nağme-sāz olsa ider diller bir nişān 'andelīb	Gazel/2		... / ... / ... / ...	
5b	Lā Edrī	Benden irişüb nāle-i yā Rab göge hep şeb Ol māhıñ irişmez mi ola güşuna yā Rab	Baḥş eyleyemez küyüñ ile aḥlas-ı gerdün Ey māh-ı cihān yokdur o bī-çārede kevkeḥ	Gazel/2		... / ... / ... / ...	
6a	Ulvī	Depret elüñi sākī yetişdür meded şarāb Maḥmūr-ı cām-ı 'aşığ olalı ḥālimiz ḥarāb	Bezm-i çemende 'ayş idecek dem dürür deyü Şaḥn-ı şafāda çaderini kurdı her ḥabāb	Gazel/2		... / ... / ... / ...	

Tablo 3'ün Devamı

6a	Yahyâ Efendi	Câm bir sırça sarây olmuş ki ferşi la' l-i nâb Hücre-i billürdür şâh-ı hevâyâ her habâb	‘Aşkla hoş-hâl olan şeydâyâ añmañ vuşlatı Bâde-i şâfi veriñ Yahya’ya katmañ ana âb	Gazel/2		-.-- /-.- /-.- /-.-	
6a	Gevherî	Yine gönül bir dilbere kıl oldu Mübârek vücûdu gümüşe beñzer Zümre-i hûban içre ol aşl-ı melek La' l-reng lebleri yâkûta beñzer	Düşeli ‘aşkına hâlim yamandır Dostu görmeyeli hayli zamandır ‘Aşıklık didigiñ âhen kemandır Çekilmez Gevheri güç işe beñzer	Koşma/3	Güzelleme	11’li Hece Ölçüsü	
6b	Gevherî	Bu hüsnüñ kemâli bahş-i Hudâdır Be kimden öğrendiñ revîşi güzel Cemâliñe Yusûf diseñ revâdır Tarz-ı mülükâne cünbişi güzel	Seniñ gibi mihrî getürmez felek Saña benim gibi şâdık kıl gerek Gevherî der bu gidişle ey melek Mağv idersin ayı güneşi güzel	Koşma/3	Güzelleme	11’li Hece Ölçüsü	
7a	Lâ-Edrî	Gülşen-i ‘âlemde ey şivekârım Bu şalınış serv-i bâlâda yokdur Deryâyı nüş itsem söyünmez nârım Lebiñdeki teşne şahbâda yokdur	Kâküllerin niçe sünbül olmasun Yâ leblerin niçe mül mül olmasun ‘Aşıkların niçe bülbül olmasun Reng-i rüyüñ gül-i hamrâda yokdur	Koşma/3	Güzelleme	11’li Hece Ölçüsü	
7b	Lâ-Edrî	Kime feryâd idem seniñ elinden Hercâyî dilbersün Hâkdan bulasın Bir merhabâ gelmez aşlâ diliñden Dâ‘îm cefâkârsın Hâkdan bulasın	Sitem hançerlerin bağırmı deldi Deli gönül seni nerden buldı İtdüğüm var imiş yoluma geldi Yâr degil ağyârsın Hâkdan bulasın	Koşma/2	Taşlama	11’li Hece Ölçüsü	
7b	Rûhî	Nev-bahâr oldı açıldı verd-i ra‘ nâ semt semt Kurdılar şahñ-ı çemende bezm-i şahbâ semt semt	Hurrem itdi ‘âlemi bârân-ı eşküm Rûhiyâ Çıkdı şahra seyrine a‘ lâ vü ednâ semt semt	Gazel/2		-.-- /-.- /-.- /-.-	
7b	Bâkî	Lâle-hadler kıldılar gül-geşt-i şahrâ semt semt Bâğ u rağî gezdiler idüb temâşâ semt semt	Şi‘r-i Bâkî seb‘ a-i iklim olduğda revân Okunursa yeridir bu nazm-ı garrâ semt semt	Gazel/2		-.-- /-.- /-.- /-.-	
7b	Nef î	Esrâr-ı lebiñ söylemeziz gerçi hamüşuz Ammâ ki hum-ı mey gibi pür-cüş u hurüşuz	Nef î gibi taîb degiliz dil-ber ü meyden Biz anlar ile leb-be-leb ü düş-be-düşuz	Gazel/5		-. /-.- /-.- /-.-	
7b	Âabrî	Dem-beste-i keyfiyyet-i peymâne-i ‘aşkız Cüş itmeziz eller gibi mestâne-i ‘aşkız	Şabrî nola yanub yaqulursun gice vü gündüz Biz bülbül-i bağ-ı gam u pervâne-i ‘aşkız	Gazel/5		-. /-.- /-.- /-.-	
8a	Sâmî	Biz esîr-i ‘işretüz sâkîleriñ meftûniyuz Beste-i zincir-i mevc-i bâde-i gülgûniyuz	Bâr-ı hicrân kıddimiz Sâmî ham etmişken yine Ol der-i vâlâ-cenâbiñ halka-i birûniyuz	Gazel/6		-.-- /-.- /-.- /-.-	

Tablo 3'ün Devamı

8a	Rezmî	Ġamzeñ ki ola sâķi-i çeşm-i siyeh-i mest Mest itmege 'uşşâķı yeter bir niġeh-i mest	Rezmî hâzer et ol şaçı leylî niġehinden Mecnûn ider insanı o çeşm-i niġeh-i mest	Gazel/2		--/ .--/ .--/ .--	
8a	Belîġ	Fürûġ-ı kaçre-i âb-ı güher deryâ-yı pür-cüşuz Dem-â-dem vâķıf-ı esrâr-ı 'aşķuz mest-i medhuşuz	Belîġâ süsenâsâ deh- zebânuz gerçi 'âlemde Nevâ-yı 'aşķa ammâ gül gibi ser-tâ-ķadem ġuşuz	Gazel/6		--- / --- / --- / ---	
8a	Lâ-Edrî	Müjdeler ey gönül dîdeler rüşen Ĥamd ola ki bugün cânânı gördüñ Ĥayât-ı cân buldı meclis-i rüşen Çok şükür ol mâh-ı tâbânı gördüñ	Bu çeşm-i cāduları bî-amandır Tîr-i müjġânları şâhib-kemandır Mısr-ı melâġatde bugün şâh-ı ġübândır ŞanasınYûsuf-ı Ken'ân'ı gördüñ	Koşma/3	Güzelleme	11'li hece Ölçüsü	
8b	Lâ-Edrî	Görmedüm ruġsârîñ niçe zamandır Ey mâh-ruġsârım sen ne 'âlemdesin Benim bülbül gibi kârım fiġândır Sen ey ġülzârım sen ne 'âlemdesin	Dür oldı görmeden kendi cemâlîñ Müyesser olur mu yine vişâlîñ Delmekde sînemi tîr-i ġayâlîñ Ey çeşm-i tâtârim ne 'âlemdesin	Koşma/3	Taşlama	11'li Hece Ölçüsü	
8b	Şâbit	Nesim-i kuyı bize kuġl-ı çeşm-i cân mı virür Zemâne ġâcısı yârâna armaġan mı virür	Bunı müfessir-i nûr ayeti bilür Şâbit ġüle zemîn mi virür feyzi âsumân mı virür	Gazel/9		.- / .- / .- / .-	
8b	Ĥâfız	Nihâl-i kâmetiñ boy çekmiş el-ġaķ nârvenlenmiş Ruġuñ ġül-berg-i âl olmuş 'izârîñ yasemenlenmiş	Çeküp ġasret gönül Ya'kübi ġâlî [olmaz] efġândan Ġam-ı Yusufî ġâneñ Ĥâfızâ beytü'l-ġazenlenmiş	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
8b	Nâbî	Açılmış ġül ġül olmuş şafġa-i rûyı semenlenmiş Leġâfet kaç kaç olmuş 'ârızında silinmiş	İşiddüm girdüġin ġammâma cân atdum temâşâya Yetişdüm ol zamân kim hem çıkub hem pîrehenlenmiş	Gazel/4		--- / --- / --- / ---	
9a	Nâbî	Kimüñ âġuş-ı küstâġında piç-i tâba düşmüş kim Yine destârı der-hem dâm-ı ġisûsı şikenlenmiş	'Aceb mi kâmeti ma'nâya Nâbî olsa nâ- çeşbân Ġubâr-âlûde olmuş [câme-i] ġaġır köhenlenmiş	Gazel/3		--- / --- / --- / ---	Tetimme
9a	Naġîfî	O şūġuñ firķat-i endüh-perverdi çekilmezmiş Dem-i sermâda hicriñ miġnet-i serdi çekilmezmiş	Ne derd olsa çeker âdem Naġîfî gerçi 'âlemde Edâ-yı ġod-fürüşü vaz' -ı nâmerdi çekilmezmiş	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
9a	Gevherî	Ey ġūblarîñ şâhı serv-i bülendim Nedir bu sendeki şâġâne gözler Ey lebleri sūkker nâzūk efendim Eylediñ bendeñi dîvâne gözler	Gevherî şeydâyım dinle efġânım Öldürürsün helâl eyledim kaçanım Her kaçan süzersin ey benim cânım Çok kâfir getirür imâna gözler	Koşma/3	Güzelleme	11'li Hece Ölçüsü	

Tablo 3'ün Devamı

9b	Lâ-Edrî	Ne kendü şeyh olur ne mu' tekid peydâ ider zâhid ‘Adem add itmedikçe nokta-i zâdîñ riyâzâtîñ		Gazel/1		.---/ .---/ .---/ .---	
9b	Kânî	Geçerken sîm-tenler [yolda] feryâd eylemiş ağıyâr Bu bir darb-ı meşeldür it ürümüş kârbân geçmiş		Gazel/1		.--- / .--- / .--- / .---	
9b	Şem'î	Ben gedâ itsem nola sen şâh-ı hûbân ile baḡş ‘Aşkıdır bu itdirir mevt-i Süleymân ile baḡş	Âfitâb olmaz muḡâbil saña ey Yûsuf-cemâl İdemez bir bî-sitâre mâh-ı Ken' ân ile baḡş	Gazel/2		--- /--- /--- /-.-	
9b	Gedâyî	Cânı yok kim mâh-ı tâbân ide cânânile baḡş Zerreniñ ḡaddi degil ḡurşîd-i raḡşânile baḡş	Ey Gedâyî öldürürse kıлма yâr ile nizâ' Bendeye düşmez bilürsin ide şulṡân ile baḡş	Gazel/2		--- /--- /--- /-.-	
9b	Râmî	Biz ol 'âşıklarız kim daḡımız merhem ḡabûl itmez O gülzârîñ ki ateşdür güli şebnem ḡabûl itmez	Gül-i rengiñ ruḡsârı o naḡl-i güleşen-i ḡüsünüñ O denlü tâzedür terdir ki Râmî şem ḡabûl itmez	Gazel/5		.--- / .--- / .--- / .---	Râmî Paşa
10a	Lâ-Edrî	Saña benden selâm olsun elâ ey afet-i devrân Mürüvvetlü efendimsin yoluñu gözlerim elân	Şehâ cândan saña râmem seniñ vaşfiñ ider ḡâmem Vuşûl bulduḡda bu nâmem birin siz de idiñ imkân	Gazel/6		.--- / .--- / .--- / .---	
10a	Lâ-Edrî	Nâzenînim çünkü benden geçmediñ Bize bu vaḡşilik biḡânelik ne Meclis-i ağıyârdan bâde içmediñ Nergis-i çeşmiñde mestânelik ne	ḡürrem olub gezer ḡüb libâs ile Lâubâli ülfete cümle nâs ile Âşinâlık ider her aḡbâb ile Ya bize gelünce şâhânelik ne	Koşma/3	Taşlama	11'li Hece Ölçüsü	
10b	ḡüsrev	Yeşiller giydiḡiñce ṡuṡî-i güyâya beñzersin Siyeh-püş olduḡunca ka' be-i 'ulyâya beñzersin	O gül-ruḡsârı vaşf etdik 'aceb rengiñ edâlarla Sözüñde ḡüsrevâ sen 'âşık-ı şeydâya beñzersin	Gazel/5		.--- / .--- / .--- / .---	
10b	'Avnî	İmtiṡâl-i câhidü fillâh olubdur niyyetüm Dîn-i İslâmîñ mücerred ḡayretidir ḡayretüm	Ey Meḡemmed mu' cizât-ı Aḡmed-i Muḡtâr ile Umaram maḡlûb ola a' dâ' -yı dîn-i devletüm	Gazel/5		--- / --- / --- / -.-	Ebu'l-Fetḡ Sulṡân Meḡemmed ḡân 'Aleyhirrahme Ve'r-raḡmân
10b	Nergisî	Terâne- senc-i fiḡânüm hevâ nedür bilmem Belâ-yı bülbül-i zârüm nevâ nedür bilmem	Nice gülüp içelim Nergisî bu güleşende Bahâr geçdi daḡı ben şabâ nedür bilmem	Gazel/8		--- / --- / --- / ---	
10b	Äabri	'Äşiküm ḡâb neydüḡin bilmem ḡastayum tâb neydüḡin bilmem	Zühd ile ülfet itmedim Şabri Künc-i miḡrâb neydüḡin bilmem	Gazel/7		--- / --- / ---	
10b	Başîrî	Pâdişâhım düşmen-i dîne ḡazâdır niyyetiñ Dîn-i Aḡmed nuşretidir muḡtezâ-yı ḡayretiñ	Yâ İlahî kıł Başîriñiñ du'âsın müstecâb Yâr u yoldâş et aña ol yolda 'avn-i 'iṡmetiñ	Gazel/6		--- /--- /--- /-.-	Naḡîre-i Başîrî

Tablo 3'ün Devamı

11a	Kānī	Ġubārī ravzānīn kuḥl-i cilādır yā Resūlallāh Gözümde ḥāk-i küyuñ tütüyādır yā Resūlallāh	Ġubārīm rüzgār atmazsa semt-i ravza-i pāke Dem-i maḥşerde de işim hevādır yā Resūlallāh	Gazel/6	Na't-ı Şerīf	.--- / .--- / .--- / .---	Na't-ı Şerīf Kānī
11a	Gevherī	Dilberā senden kime feryād-ı dād itsem 'aceb Bî- vefālar sevmede sen eylediñ māhir beni Ben sipāhiler gibi āzāde iken rüz u şeb Derd-i ğam tevellüdüne eylediñ nāzır beni	Bir kaçādır düşdi gönüm sen gibi meh-pāreye Söylemez hāmūş gibi inşāf yok āvāreye Bunca demdir acımazsın Gevherī bî-çāreye Ṭāğ taş ins ü melek ḥayvān olan acır beni	Murabba/4		---/ ---/ ---/ ---	Gevherī
11b	Kānī	O deñlü mücrimem zerre şevābım varsa defterde Yā sehv-i kātībān yā iftirādır yā Resūlallāh	Şefā' at suçluya dirler meşeldir söylenir dā' im Kuluñ Kānī de bir mücrim gedādır yā Resūlallāh	Gazel/7		.--- / .--- / .--- / .---	Velahu Kānī
12a	Niyāzī	Ey bülbül-i şeydā yine efgāna mı geldiñ 'Azm-i gül idüb rāzla giryāna mı geldiñ	Bu ḥasta Niyāzī'ye şifā remzin idersin Derde düşeniñ derdine dermāna mı geldiñ	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	
12a	Lā-Edrī	'Arz-ı ḥāl eylesem gül yüzlü yāre Gūş idüb selāmı alur mı bilmem Gün-be-gün artmağda sīnemde yara Mevlām inşāfını virir mi bilmem	Söyünmez cānımda maḥabbet nārı Yoluna şarf itdim nāmı u 'ārı Ölmeden yüzüñi görmedim bārı Ḥasret kıyāmete kalur mı bilmem	Koşma/3		11'li Hece Ölçüsü	
12b	Lā-Edrī	'İzzetlü sa'ādetlü sultānım selām olsun Mürüvvetlü efendimiñ vaqt-i şerīfi ḥayr olsun	Ṭuz itmek ḥaḳḳı şaymazsañ yüzün yārin kara olsun Ḥaḳḳı yār iseñ cānum bize zerre beyān olsun	Gazel/3		.---/ ---/ ---/ ---	
12b	Lā-Edrī	Elif İçün olsun sevdiğim bize nāz eyleme Bā Bize bir gün tenezzül eyleyüb gelseñ ne var Tā Temām oldu cefālar düşmānı şād eyle Şā Şevābdur 'āşığına merḥamet kılsañ ne var	Cīm Cemāliñ aya beñzer kaşlarıñ 'ayn-ı hilāl Ḥā İle ḥüsnüñ yaratmış kudretinde Zü'1-celāl Ḥı Ḥudānım emri ile lebleriñ āb-ı zülāl Dāl Deli oldum 'āşığından bir 'ilāc bulsan ne var	Hece Ölçüsü		--- / --- / --- / ---	Elif-nāme
13a	Lā-Edrī	Zāl Zıllın çekirim çün 'aşığına düşeli ben Rā Rāḥatlık bulmadım za'if oldu cān-ı te Zā Zebānım medḥini cevr ider iseñ baña sen Sin Selāmıñ bari bir kez sevdiğim alsañ ne var	Nün Naẓirīñ yok cihānda vāv varım benim Hā Hemān sensin efendim sevgili yārim benim Lāmelif Elif ismi ile āb-ı gülzārımdır benim Yā Yeşil tonlu melegüm kaçdrimi bilseñ ne var	Hece Ölçüsü		--- / --- / --- / ---	Elif-nāme
13b	Gevherī	Kaşı kemān beni dīvāne eylediñ Bülbül gibi söyler diliñ var seniñ Yağdıñ vücūdumu vīrān eylediñ Ṭurna gibi siyah zülfüñ var seniñ	Söyle cānım murādını bileyim Fırkatıñle kara bağrım deleyim Ā sultānım saña ḳurbān olayım Ḳoculacağ ince belüñ var seniñ	Koşma/3	Taşlama	11'li Hece Ölçüsü	

Tablo 3'ün Devamı

13b	Lâ-Edrî	Şöyle mest-i nâza bî-pervâ niyâz itmek de güç Şabra tâkat kalmadı ifşâ-yı râz itmek de güç	Dest-i hasretle girîbân-ı taahammül oldı çâk Ağlamağdan müşkil oldı cân fedâ itmek de güç	Gazel/2		-.-- /-.- /-.- /-.-	Ķâfiye-i Cim
14a	Neşâtî	Bî-şafâ-yı aşk olub bî-derd-i yâr olmak da güç Bir sitemger âfetiñ cevriye zâr olmak da güç	Gerçi yok tâkat Neşâtî seyr-i didâr itmege Küşe-gir-i hasret-i ruhsâr-ı yâr olmak da güç	Gazel/5		-.-- /-.- /-.- /-.-	
14a	Nev'î	Yâr işi ey dil kolay ammâ gam-ı ağıyâr güç Vaşl-ı gül âsân velî şabr-ı cefâ-yı hâr güç	Nev'iyâ esrâr-ı aşkı şaklamak âsân degil Mey içüb keyfiyyetini anmamağ ezhâr güç	Gazel/2		-.-- /-.- /-.- /-.-	
14a	Şâbit	Alup ağuş-ı merâma yâri râm itmek de güç Yârsız azim temâşâ-yı meram itmek de güç	Şabitâ dir-râda çok yâr olduğıcün neylesin Cümleniñ itmâm-ı kârin-i iltizâm itmek de güç	Gazel/2		-.-- /-.- /-.- /-.-	
14a	Lâ-Edrî	Şimdi bir gevher-fürüş-ı la'le virdim gönüm Gerdeni kâfur-ı aħmer yâle virdim gönüm Sözü şirini bağışlar cânımıñ cânânedir HoĶka-dehen ruħları gül-zâre virdim gönüm	Gösterirse hûb cemâliñ tolanur ayı güneş Belki maĶbûl olasin var gönül düşe o leş Ķaddi tûba ince miyân şalınur Hünkârveş Bir yüzi gül serv-i semen bâle virdim gönüm	Murabba/3		-.-- /-.- /-.- /-.-	
14b	Lâ-Edrî	Yine diş yâresi var sib-i zenehdânında Şulu şeftâlüyü emmişler gibi bostânında	Bu gice gayr ile mey içdiğıne şahid var Uyhusuzluk eşeri var nergis-i mestânında	Gazel/2		..-- /-.- /-.- /-.-	
14b	Nef'î	Ölmek âsân aşka bir dem firâĶ-ı yâr güc Böyle müşkil derd esiri hasteye timâr güc	Olsa Nef'î nola ger endişesiyle hem-zebân Neylesün yâ şöbet-i yârân-ı nâ-hemvâr güc	Gazel/5		-.-- /-.- /-.- /-.-	
14b	Nev'î	Yâr işi ey dil kolay ammâ gam-ı ağıyâr güç Vaşl-ı gül âsân velî şabr-ı cefâ-yı hâr güç	Nev'iyâ esrâr-ı aşkı şaklamak âsân degil Mey içüp keyfiyyetini anmamağ izhâr güç	Gazel/5		-.-- /-.- /-.- /-.-	
15a	Ķaşmet	Şitâb-ı pây-ı himmetle tarîĶ-i ilticâdan geç Sebuk-seyr-i tevekkül ol gönül bâb-ı recâdan geç	Görünce seyl-i eşkim meyl idüb Ķaşmet dedi ol şüh Bu seyl-âb-ı firâĶı cisr-i vaşl-ı dil-rübâdan geç	Gazel/5		..-- /-.- /-.- /-.-	
15a	Äabri	Geh bir elmâs gâhî bir la'le dıraşşandır ĶadeĶ Güne güne gevheri var bir' aceb Ķandur ĶadeĶ	Almış ey Şabri yine rez duħterin âğışına Ol sürür ile yine meclisde Ķandandır ĶadeĶ	Gazel/2		-.-- /-.- /-.- /-.-	
15a	Lâ-Edrî	Dür idüb meclisde pür-feyz itdi rindânı ĶadeĶ Ehl-i terk olsaydı olurdu tâc-ı devrân-ı ĶadeĶ	Meclis-i aħbâba boş varmağ degildir meşrebi Câm-ı Cem'den görmedir âyin ü erkânı ĶadeĶ	Gazel/2		-.-- /-.- /-.- /-.-	
15a	Lâ-Edrî	Her seher nâzım cemâliñ görmesi mümkün midür Ağlayub pâyına yüz sürmesi mümkün midür Andelibim şakırım küyünde şahım rûz-ı şeb Bağ-ı hüsniñ meyvesi durmaya mümkün midür	Aşkı aħir beni üryan idersin sevdiğim FirĶatîne cigerim büryan idersin sevdiğim Tavus-ı anĶa gibi cevlân idersin sevdiğim Hümâsın vaşlıña cânım irmesi mümkün midür	Murabba/3		-.-- /-.- /-.- /-.-	
15b	Ķaşmet	Hem-ser olduñ zülf-i Leylâ'ya o Ķisûlarla sen Eylediñ der-Ķayd-ı Mecnûn âlemi mûlarla sen	Geh miyân u gâh zülfe Ķaşmetâ dil-bestesini Bağladıñ gönüm piristü-beççeveş mûlarla sen	Gazel/5		-.-- /-.- /-.- /-.-	

Tablo 3'ün Devamı

15b	Nedîm	‘Âkıbet gönlüm esîr itdiñ o gisûlarla sen Hey ne câdusun ki ateş baġladıñ mûlarla sen	Ben mi sâķî olayım bezme tûrurken sevdiğim Böyle simin sâķlar billûr bâzûlarla sen	Gazel/3		-.-- /-.- /-.- /-.-	Nedîm-i Pâkîze- edâ
16a	Nedîm	Nâzdan hâmüşsun yoġsa zebânîñ duymadan İstesen biñ dâstân söylersin ebrûlarla sen	Bü'l-‘ aceb aġyâr-ı efsungersiñ ey kîlk-i Nedîm Çok tabî‘at ser-ġoş eylersin bu darûlarla sen	Gazel/6		-.-- /-.- /-.- /-.-	Tetimme
16a	Reşîd	‘Âlemi kırdıñ geçirdiñ tûġ-ı ebrûlarla sen Eylediñ divâne ġalkı çeşm-i câdûlarla sen	ġâl-i dilden kim su‘âl itse cevâbıñ âhdır Uġradıñ derde Reşîdâ şûġ dil-cûlarla sen	Gazel/7		-.-- /-.- /-.- /-.-	Nazîre-i Reşîd
16a	Lâ-Edrî	Naşîhatım saña ey perî-ruġsâr Diñle bu pendimi bir ġoş nişân it Aç merd-i kâmile nâdâna zinhâr Fâş itme sırrıñı dilde nihân it	ġûn itdi çeşmimi her şeb ġayâliñ ġamîla ġasteyim ‘arz it cemâliñ Vücûdum mülkine ‘arz it cemâliñ Yeter zûlm eyledi amân amân it	Koşma/3	Güzelleme	11’li Hece Ölçüsü	
16b	Lâ-Edrî	Beddu‘â eylemem başıña gelsün El söziyle benden senden kaçan yâr Dilerim ki dâ‘im giriftâr olsun ġümâ gibi havalarda uçan yâr	Gönlümün şehrinin ġarâb eylediñ ‘Âkıbet meskeni tûrâb eylediñ Yeter baġrımı kebâb eylediñ ġanımızı ġadeġ ile iġen yâr	Koşma/3	Taşlama	11’li Hece Ölçüsü	
16b	Feyzî	Şu‘le-i meh kem olur pertev şî‘âr olduġca sen Setr olur mihrin fûrûġı aşîkâr olduġca sen	Sâde nezzâreyle dil kâni‘olub şabr eylemek Müşkil ey naġl-i revânım meyve-dâr olduġca sen	Gazel/5		-.-- /-.- /-.- /-.-	
17a	Feyzî	Zînet-i ġatt-ı ruġuñ söyle Feyzî ol mehiñ Naġme senc ol bülbül-âsâ nev-bahâr olduġca sen		Gazel/5		-.-- /-.- /-.- /-.-	Tetimme
17a	Kesbî	Gün ġurûb eyler ġicâbdan aşîkâr olduġca sen İġtibâs-ı nûr ider meh tâb-dâr olduġca sen	Zîver-i mecmû‘a eyler Kesbiyâ ehl-i heves Kîlk-i ma‘nâ-perver ile dîr-nişâr olduġca sen	Gazel/6		-.-- /-.- /-.- /-.-	Kesbî-i Edirnevî
17a	Gevherî	Yine gönlüm aldı bir melek-sîmâ ġâmeti nev-reste fidâna beñzer ġamzeleri fettân gözleri âhû Baķışı âfet-i devrâna beñzer	Nice medġ itmeyem ol perî-peyker Fedâdır yoluna bu cân ile ser Alnı kamer yüzi ġurşîd-i enver Ruġları ġonçe-i ġandâna beñzer	Koşma/3	Güzelleme	11’li Hece Ölçüsü	
17b	Rûġî	Yılda bir kerre idüb seyr-i ġulistân ġül-i sürġ İntizâr ile ider bülbülü nâlân ġül-i sürġ	Bülbül olduġsa nola her ġüle mâ‘il degiliz Yeter ey Rûġî bize ‘ârız-ı cânân ġül-i sürġ	Gazel/2		..-- / ..-- / ..-- /..--	

Tablo 3'ün Devamı

17b	Râğıb Paşa	Mübâlat eylemez rindâne- meşreb her huşuşunda Meger kim bâde-i gül-fâmla sâgar huşuşunda	Vahîd-i nükte-sence Râğıbâ el arkası yerde Huşuşa bu zemîn-i tâze tarh u ter huşuşunda	Gazel/7		... / ... / ... / ...	Merhûm Râğıb Paşa Raĥmetullahi ‘Aleyh
18a	Nedîm	Riyâsî zâhidiñ der-kârdır dilber huşuşunda Velâkin zâlimiñ ârâmı qalmaz zer huşuşunda	Nedîmâ sîne vü bâzûñi nerm et yâr geldikçe Müsâfir râĥat ister bâliş ü pister huşuşunda	Gazel/8		... / ... / ... / ...	
18a	Lâ-Edrî	Gül qaranfil getürsün ‘aqlım alup götürür Qadrimi bil kuzucuğum baña bildirsen kimsin Gel meletme cânım etme çok söyletme beni Âh söyle cânım meletme beni		Murabba/1		... / ... / ... / ...	
18a	Râğıb [Paşa]	Ne çäre qullanılsa ĥidmet-i dîgerde çâr-ebri Hele câ‘ iz degil dellâkla berber huşuşunda		Gazel/1		... / ... / ... / ...	
18a	Vahîd	Cihân-pür –şür bir ĥürşid-i meh-peyker huşuşunda Nizâ‘ eksik olmaz ‘âlemiñ dilber huşuşunda	Ĥayâ mühr-i dehân-ı kîse-i ĥ‘âhiş olur yoksa Tayanmaz tâzeler kâlâ-yı vaşla zer huşuşunda	Gazel/2		... / ... / ... / ...	
18b	Fehîm	Ey dil-i bâde-be-kef eyleme tazyî-‘ i nefes Her kişi ‘İsî-i Meryem gibi meşhûr olmaz	Dil-i gürg zîb-i silâh ile şeci‘ olmaz ferd Pençe-i şîr-i muşavverde belî zür olmaz	Gazel/8		... / ... / ... / ...	
19a	Fehîm	Küşte-i tiğ-i maĥabbetde olur şal‘ -i ebed Leşker-i şaff-ı şehîdânda şer u şür olmaz	Güş idüb şî‘ r-i mey ol şeh-i diri nâz ile Fehîm Her saĥtın levhâ-i pâk-ı dile mestûr olmaz	Gazel/9		... / ... / ... / ...	
19a	Tevfik	Gönçeyi ĥâmûş edib la‘ l-i güher-bârından Lâle pür-dağ-ı cesed ĥâl-i siyehkârından	Reh-i küyında nola âyile ber-pây olsam Gül biter bâğ-ı ĥamîñ ser-zede her ĥârından	Gazel/3		... / ... / ... / ...	İstikâmet
19b	Vecdî	Ey dil ĥam-ı gîsü-yı ruĥ-ı yârda qaldıñ Şad mihnetile sen Qayd-ı şanem u ‘uĥde-i zünnârda qaldıñ Mânend-i berehmen	Ey ĥüsn-i edâ ehl-i süĥan hep saña müştâĥ Meyyâlveş ammâ Sen Vecdî-i ĥoş-ĥab‘ u ĥoş-âşârda qaldıñ Ĥayli şu‘ arâdan	Müstezâd/ 7		... / ... / ... / / ...	Müstezâd-ı Vecdî
19b	Nâ‘ ili	Gönlüm gibi ey nâme gidüp yârda qaldıñ Luĥ itmedi dildâr Baş üzre yerin var ĥam-ı destârda qaldıñ Çün gönçe-i gülzâr	Gitdiñ ĥarem-i küyını der‘ yûzeyeye ey dil Beyhüde gezersin Sen de ĥaber Nâ‘ ili-i zârda qaldıñ Çün Cezmî-i nâ-çâr	Müstezâd/6		... / ... / ... / / ...	Nazîre-i Ĥazel-i Nâ‘ ili Müstezâd-ı Cezmî

Tablo 3'ün Devamı

19b	Fennî	<p>Çaddindeki hâlet hele tûbâda bulunmaz Ey serv-i bülendim Keyfiyyet-i la' liñ dağı şahbâda bulunmaz Ey lebleri kıandım</p>	<p>Mîhrle meh-âsâ dolanub çün gice vü gündüz Dünyâyı ser-â-pâ Fennî gibi bir ' aşık-ı üftâde bulunmaz Cevr itme efendim</p>	Mütezâd/ 4		<p>--- / --- / --- / -- -- / --</p>	Mütezâd-1 Fennî
20a	Râmî	<p>Mâdâm ki var sende efendim bu edâlar ' Uşşâkı ider zâr Hemçün ney ü tanbûr Bâ-şavt-ı pesendiñle Hüseynide nevâlar Ğâhice ' arazbâr Ğâh nağme-i mâhûr</p>	<p>Râmî yoğidi gerçi bu şeb şem' -i dil-efrûz Peygüle-i gamda ' İzzî gibi kaldı Geldi o mehim meclise bağş itdi şafâlar Rûz oldı şeb-i târ Gitdi gam-ı deycûr</p>	Mütezâd/4		<p>--- / --- / --- / -- -- / -- --- / ---</p>	Mütezâd-1 Râmî Ba'd Mütezâd-1 ' İzzî
20a	Şehdî	<p>Ey şüh-ı cefâ-pîşe bu nâz u sitemiñ ne Tâkât getirülmez Üftâdelere tâ bu kadar bâr-ı gamiñ ne Billâh çekilmez</p>	<p>Biñ hânde ider gayra lebâleb bize Şehdî Bir kuşru mı vardır Ağzın bile açmaz sözi ol gönçe-femiñ ne Billâh bilinmez</p>	Mütezâd/5		<p>--- / --- / --- / -- -- / --</p>	Mütezâd-1 Şehdî
20a	Nesîb Efendi	<p>Cây olsa da gönül felek-i çâr ü mîñ saña Mânend-i âfitâb Zûlmet-fezâ olur sana âh-ı hazîñ saña Çün mürde-i şehâb</p>	<p>Ey gam dil-i Nesîbe olub yâr-i mihribân Hayli zamân saña Hiç bi-vefâlu eylemediñ aferiñ saña Tâ itdiñ intisâb</p>	Mütezâd/5		<p>--- / -- / --- / -- -- / --</p>	Mütezâd-1 Nesîb Efendi
20b	Şadıq Efendi	<p>Kâşânemize toğmadı ol mah-ı şeb-ârâ Hercâyilik itdi Vaşl olmağa ' ahd eylemişiken eyledi ferdâ Râm olmadı gitti</p>	<p>Oldıysa saña ' aşık eger ey büt-i bed-kîş Cürm itmedi gâhî ' İsi-şıfat itmezsin anı olsa da ihyâ Şadıq saña netdi</p>	Mütezâd/5		<p>--- / --- / --- / -- -- / --</p>	Mütezâd-1 Şadıq Efendi

Tablo 3'ün Devamı

20b	Şafâyî	Bir şüh çeşm-i şive ile çün şuna câmı Kim içmeye añı Nâşih қо sözüñ içmeyenin' aklı ola mı Hem-rüh-ı revânı	Pendin kabûl etmezse seniñ Şafâyî affet Biñ cânıla herkes Havfım bu ki meyyâl ide ol servâ hırâ mı Şol bād-ı hızanı	Müstezād/5		-- / --- / --- / -- -- / --	Müstezād-ı Şafî Efendi
21a	Bâkî	Kıldı âfâkı münevver tal' at-ı raşşân-ı 'ıyd Halka dibâlar geyürdi mâh-ı nür-efşân-ı 'ıyd	'Aşıkâ ihşân ise maşşud elinde dostum Dest-büsuñdur muhaşşal Bâkî'ye ihşân-ı 'ıyd	Gazel/2		--- / - / - / - / -	
21a	Merâmî	Bir lâle- rüh-ı gönçe-fem ü serv-i sehî kad Hübân-ı cihân içre bugün oldı ser-âmed	Görünce hemân taht-ı melâhatde Merâmî Oldum o şehin defter-i 'aşkına muqayyed	Gazel/2		-- / --- / --- / --	
21b	Belîğ	Qumâşı vaşlını seyr eyledim cânâmın ellenmiş Geline sebz-hağ tāvüs-ı bağ-ı hüsni tellenmiş	Bu demlerde yine ey nükte-sencân-ı sülhan müjde Belîğin şafha-i mecmü' a-i pâkî gazellenmiş	Gazel/2		--- / --- / --- / ---	
21b	Faşîh	Ey perî ruhsâr bilmem ülfetiñ kimlerledir Hiç görünmezsiñ 'aceb ünsiyyetiñ kimlerledir	Hiç seni cem' iyyet-i erbâb-ı dilde görmeziz Ey Faşîh zâr şimdi şöhetin kimlerledir	Gazel/5		--- / - / - / - / -	
22a	Bâkî	Riyâz-ı hüsnde olmuş o la' l-i nâb lezîz Cinân içinde bilürsin olur şarâb lezîz	Gazellerinde lebi vaşfın eyle ey Bâkî Şekerle olsa bilürsin olur hoş-âb lezîz	Gazel/2		..- / ..- / ..- / ..-	
22a	Mihri	Yok şanurdım 'âlem içre cân ile serden lezîz Hey neler vardır cihânda dağı anlardan lezîz	Şimdi bir tütî kelâma mübtelâdır Mihri kim Söylesin şirin kelâmı kand u sükkerden lezîz	Gazel/2		..- / ..- / ..- / ..-	
22a	Şerîf	Süveydâsında esrâr-ı dili dâna şığışdırmış Kerâmet noqtası içre 'âlem-i ma' na şığışdırmış	Şerîfâ kadd-i cânân nazm-ı ihşân-ı ilâhîdir Ki her mışra' da bî-hâdd şâ' ir-i garrâ şığışdırmış	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
22a	Fiñnat [Hanım]	Süveydâya hayâl-i rüyın cânâ şığışdırmış Gönül bir zerreye mihr-i cihân-ârâ şığışdırmış	'Aceb vâsi' imiş künc-i kanâ' at aşhâbı Fiñnat Ki her küşede biñ küh biñ mecrâ şığışdırmış	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	Nazîre-i Fiñnat Hanım
22a	Tevfîk	Ġam-ı ekvânı dilde merdüm-i dâna şığışdırmış Kemine zerre içre bî-kerân şahrâ şığışdırmış	Leb ü dendânı Tevfîk eyleyüb hüsni işbât Tenükter hoşkaya şad lülü-yı lâlâ şığışdırmış	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	Fiñnat Hanım Nazîre-i Tevfîk
22a	Rıf at	Ruh-ı rengine gūya iki zibâ şığışdırmış Muşavvir anı taşvir eylemiş ra' nâ şığışdırmış	Serinde seyr ideñ 'uşşâkı murğan-ı hevâ-dârın O servim başına Rıf at hemân gavga şığışdırmış	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	Nazîre-i Rıf at
22b	Lâ-Edri	La' l-i lebinle 'aşıkî sermest-i cām ider Bir neş' e var ne sâki ne keyf-i müdâm ider	Turunc-ı nâ-reside-i pistânın öptürür 'Ömri çok olsun 'aşıkâ teklîf-i hām ider	Gazel/2		-- / - / - / - / -	
22b	Mü' ezzin Muştafa Ġgâ	Her dem ki nâz ile o melek-rû kelâm ider Kand-i lebiñle cânım-ı şirin-meşâm ider	Ġgüş idince kâmet-i dil-cüyını gönül Şabr idemem şitâbile taşşîl-i kām ider	Gazel/2		..- / ..- / ..- / ..-	

Tablo 3'ün Devamı

22b	Nef'î	Nâz iderse ğamzesi 'uşşâk-ı zâra nâz ider Zülf bir aşüftedir kim rûzgâra nâz ider	Dehre mağrûr olma ey ğâfil ki bunda âdeme Ṭâlî'î yüz dönderür ğâhî sitâre nâz ider	Gazel/2		--- /-.- /-.- /-.-	
22b	Fiğânî	'Aşkın olaldan ey meh günden güne ziyâde Her gice şubha dek göz yıldız şayar semâda	Bir sen degülsin iden her dem Fiğânî zarı 'Uşşâk her tarafından feryâd ider nevâda	Gazel/6		--./ -.-/ --./ -.-	
22b	Penâhî	Vadî-i derd ü ğamda Mecnûn benim ziyâde Ben şeh-suvâr-ı 'aşkım her yolda ol piyâde	Bîmâr-ı 'aşka dermân yok imiş ey Penâhî Yazmaz Ebû 'Alî gör kânûn ile şifâda	Gazel/5		--./ -.-/ --./ -.-	
22b	Mesîhî	Sûz ile âh edeydim ceddin geçüb ziyâde Kuşlar kebâb olaydı döne döne havâda	Ta' lîm-i 'aşk ideydim Ferhâd'a gör Mesîhî Kıomazdı iki taşta tağlarda bir arada	Gazel/5		--./ -.-/ --./ -.-	
22b	Ḥayâlî	Ķan ağladın görünce ben 'aşkı belâda Ey çeşm-i hûn-feşânım olsun demin ziyâde	Teşbih-i sâde vermez söze zînet Ḥayâlî Rengin edâ gerekdir eş'âr-ı dil-güşâda	Gazel/5		--./ -.-/ --./ -.-	
23a	İbrâhim Çâvuş Âĝâ	Meded ol ğamze-i hûn-h'âr ile bîn câna kıyar Ol cefâ-cü niçe bir çeşm-i bed-endîşe uyar	Âh u feryâdımı beyhüde mi zanneyler heb Macerâyı hele ben şimdi dimem sonra tıyar	Gazel/2		.../ .../ .../ ...	
23a	Çelebi-zâde	Meclis-i meyde sâkiyâ bana ne gül ne lâle vir Def'-i ğama devâ için nîmçe bir piyâle vir	Sebze-i pây-mâliyim ben de bu gülşenin felek Degmez isem şu virmege bir iki kâtre jâle vir	Gazel/2		--./ -.-/ --./ -.-	
23a	Vahyî	Mû-yı sefid ki var bu re's-i mübtelâda Ķam berfidir ki yitmiş küh-ı ser-i belâda	Ey Vahyî pehlevânsın meydân-ı 'aşk içinde Atdın kemân-ı 'aşkı çeke çeke kepâde	Gazel/5		--./ -.-/ --./ -.-	
23a	Hilâlî	Ben zârına tûvânın her dem ğam-ı belâda Bahtı kapusu baĝlu mesken degil güşâde	Ķavs-ı Ķuzâhdan irse târ-ı belâ başına Olmağ gerek Hilâlî teslimile rızâda	Gazel/5		--./ -.-/ --./ -.-	Nazîre-i Hilâlî
23a	Maḥremî	Sâkî-i bezm-i miḥnet her kime şundi bâde Mest-i ḥarâb oldu kaldı ḥumḥâne-i belâda	Niçe kemân-ı 'aşk çekmekde uranın lâf Bu Maḥremî kılubdur kıaddin anın kepâde	Gazel/6		--./ -.-/ --./ -.-	Nazîre-i Maḥremî
23a	Zâtî	Eliyle tıtdı öpdi la'l-i nigârı bâde Virse 'aceb mi âhim bezm-i cihânı bâde	Başıların hilâle teşbih etdi Zâtî Eksiklik etdi ey meh ma'zûr tıt bu arada	Gazel/5		--./ -.-/ --./ -.-	Nazîre-i Zâtî
23a	Ḥayâlî	Sûzum sirâyet etse Mecnûn-ı nâ-murâda Kuşlar kebâb olaydı başındaki yuvâda	Her yanını çekibdir 'aşkın Ḥayâlî ey meh Kim aña nisbet oldu Ķavs-i kızah kepâde	Gazel/5		--./ -.-/ --./ -.-	Nazîre-i Ḥayâlî
23b	Lâ-Edrî	Ne seyr-i gülşen ü bâĝa ne cüybâra gelür Gelürse ol büt-i gül-çehre lâlezâra gelür	Nesim-i subḥ ile yâ şebnem ile perverde Güşâd-ı ĝonçe-i dil her zaman bahâra gelür	Gazel/2		.-./ .../ .../ ...	
23b	Kürkçü	Mestür olur kaçan ki kıapundan şabâ gelür Erbâb-ı 'aşka ḥak-i rehin tütüyâ gelür	Gelmez yerine yıllar ile bir gören seni Elbette her varan kıapuna mübtelâ gelür	Gazel/2		--./ -.-/ --./ -.-	

Tablo 3'ün Devamı

24a	Belîğ	Pür olsa şafha-i âyineden cevher-cilâ çıkmaz Hıaç-ı ruhsârîna yüz virme ey meh-rû şafâ çıkmaz	Belîğâ vaħdeti pür-fen gibi ħâk-i Sitanbul'da Edâsı tâze kendi tâze bir 'aşk-âşinâ çıkmaz	Gazel/7		--- / --- / --- / ---	Belîğ Efendi Raħmetullâhi 'Aleyh
24a	Abdî	Mest-i şarâb-ı bezme kadeħ-kâr olan bilür Zirâ piyâle devrini ħûşyâr olan bilür	Ķadr-i nevâ-yı bülbül-i gûyâyı 'Abdiyâ Bir gonçe-femle 'âzim-i gülzâr olan bilür	Gazel/2		-- / -- / -- / --	
24a	Bâķî	Dil derdini ġamuñla dil-efġâr olan bilür Bîmâr ħalini yine bîmâr olan bilür	Sevdâ-yı zülf-i yâr ile Bâķî ne çekdüġini Bend-i kemend-i 'aşka ġiriftâr olan bilür	Gazel/2		-- / -- / -- / --	
24b	Nihâvendci	Ne dem miyânîna kim yâr ħançeriñ şoġunur Gönül teħî mi şanırsın ucu saña doġunur	Şadâ-yı nâle deġil ġarġagâħ-ı ġamdır bu SeFINE-i dil-i ġüm-geşte de ezân oġunur	Gazel/4		-- / -- / -- / --	
24b	Tab'î Efendi	'Arz-ı niyâzımız saña gerçi cemiledir Maġsûd ħâk-pâya hemân bir vesiledir	Sâzâ âşinâyâ bezm-i tarabdur hûnerleri Bu müsikî terâne ġehanlar ġabileidir	Gazel/2		-- / -- / -- / --	
24b	Äabri	Beni meyġaneyeye sanmañ ġam-ı dünyâ ġetürür 'Aşk taħriķi ile bu dil-i şeydâ ġetürür	Tuħfe-i nazmı ile pâyına Şabri yüz urur Bir ġedâdır o şeh-i luġfa ġedâyâ ġetürür	Gazel/5		-- / -- / -- / --	
24b	Yahyâ	Sâķî-i devr bize sâġar-ı 'işret mi virür Ķine-cüdur felek ehl-i dile ruħşat mı virür	Buse-i la'l-i lebin ħaġtına ta'lik itmiş 'Ömr Yahyâ bize ol vâdeye mühlet mi virür	Gazel/7		-- / -- / -- / --	
24b	Nizârî	ġetür ol bâde-i ħamrâyı meclisde içilsün ġör ġider zülfüñ yüzünden şubġ-ı şâdık seçülsün ġör	Seversin dilberi elbet Nizârî mey de içmezsın ġetür ol bâde-i ħamları meclisde açılsun ġör	Gazel/5		--- / --- / --- / ---	
25a	Bâķî	Lâleler bezm-i cemende câm-ı 'işret ġösterür Devletinde ġüsrev-i gül 'ayşa ruħşat ġösterür	Şîvekârım taġınır destârına sünbüllerin Şîve-i ilġâmile 'uşşâķa kâkül ġösterür	Gazel/4		-- / -- / -- / --	Beste 'İvâz Mehmed Äġâ
25a	A'ma İbrahim	Erişdi mevsim-i gül seyr-i gülsitân ideġör ġeçirme fırsatı ġel 'ayş-ı câvidân ideġör	Zamân-ı 'ayş u şafâdur cemende lâle-şîfat ġüşâde-ħâġır olub câm-ı erguvân ideġör	Gazel/2		-- / -- / -- / --	
25a	Ĥaşmet	Râzdân-ı 'aşka ħâlin âşîķân söyler yatur Derdini nabz-âşinâyâ hastegân söyler yatur	Ĥaşmetâ kim nuġk ider bu nev-zemîni yâ meġer Zîver-i aġüş-ı ta'limim olan söyler yatur	Gazel/6		-- / -- / -- / --	
25b	Cevrî	Jâle-veş bir gonçe-i ra'nâyâ düşdi ġönlümüz Sâye âsâ bir ġaddi bâlâyâ düşdi ġönlümüz	Bir nigehle 'âlemi hem mest ü hem ġayrân ider Şimdi bir şubġ-ı ciġân-ârâyâ düşdi ġönlümüz	Gazel/2		-- / -- / -- / --	
25b	Lâ-Edrî	Ärzü-yı zülf-i anber-sâyâ düşdi ġönlümüz 'Ömre sürer bir uzun sevdâyâ düşdi ġönlümüz	Nazm-ı neşre mâ'il olduġun ġörüb ol dilberin Şimdi 'ulvî şî'r ile inşâyâ düşdi ġönlümüz	Gazel/2		-- / -- / -- / --	
25b	Rıf'at	O gonçe-fem benim bülbül gibi zâr olduġum bilmez Dirîġâ ġülşen-i küyünde ġam-ħ'âr olduġum bilmez	Baña va'd eyledi Rıf'at lebin ol la'l ruħsârım Benim cevher-fürüş olup ġarîdâr olduġum bilmez	Gazel/2		--- / --- / --- / ---	

Tablo 3'ün Devamı

25b	Ḥuldi-i Bursevî	Gönül dūr olsa da senden ricâsı artar eksilmez Kesilse riştesi şem'îñ ziyâsı artar eksilmez	‘ Aceb mi Ḥuldiyâ günden güne fikrim büleñd olsa Nihâl-i tâzenîñ neşv ü nemâsı artar eksilmez	Gazel/8		.../.../.../...	
26a	Şâbit	Ayağın çekdi bezme ğayrı ol gülğönçe-fem gelmez Elimden gelse bir dâmanın öpsem gel disem gelmez	Yine Mâhir Efendi semtine pey-revlik itmişsin Bu şî'r-i dil-pezirîñ Şâbitâ yârâna kem gelmez	Gazel/2		... / ... / ... / ...	
26a	Şâbit	Miyân-ı neş'e-i câma ḥumâr-ı ğam girmez Yemîn idersem o ma' nâya başım ağrımaz	Ḳumaş-ı nâzını hep şatdı şavdı 'uşşâķı O ḥ'âce-zâde niçün naķd-i cânı devşirmez	Gazel/2		... / ... / ... / ...	
26a	Sâlim	Hezâr-ı bâğına 'aşıkız ölmeziz gönçe-lebsiz biz Gülistân-ı cihânı neyleriz şevķ-i tarabsız biz	Ser-i minâ-yı ḥâlî tıtmazız biz penbesiz Sâlim Netîce olmazız hiç ehl-i edebsiz biz	Gazel/5		.../.../.../...	
26b	Lâ-Edrî	Âh kim o rüyâ-yı 'aşkım kimse ta' bir eylemez Fehm idip ḥâl-i derünüm yâre takrîr eylemez	Ṭıfl-ı nev müslim müselleme-naşķ bir dilber sevip Etdi cevriye cefâyı baña kâfir eylemez	Gazel/2		.../.../.../...	
26b	Kânî	Lenger-zen-i sevâḥil-i ümmîd olur muyuz Âsüde-i menâzil-i ümmîd olur muyuz	Kânî eser mi şurta-ı tevfiķ-i Kırdigâr Lenger-zen-i sevâḥil-i ümmîd olur muyuz	Gazel/5		... / ... / ... / ...	
27a	Rûḥî	' Aceb mi cân-ı ḥazîn olsa zevķden me' yüs Kim itdi taḥt-ı dile pâdişâh-ı hier cülüs	Marîz-i 'aşķ-ı nigârûñ vişâlden ğayrı 'İlacımı ne Aristô ider ne Câlinüs	Gazel/2		... / ... / ... / ...	
27a	Rûḥî	Ḳıldı serîr-i ḥüsne o Yusûf-liķâ cülüs 'Uşşâķ muntazır k'ola fermân dih-i kü's	Rûḥî [şakın] zamâne saña virmesün firîb Kendin bu köhne niçelere şatdı nev 'arüs	Gazel/2		... / ... / ... / ...	
27a	Ḥakkî	Habbezâ serdâr-ı Ekrem âşaf-ı 'âlî-tebâr Anı taķdîr-i Ḥudâ 'âlemde düstür eyledi	Fikr-i târiḥ eyledikte çıkdı biri söyledi Aldı Tiflisi dil-i füccarı meksür eyledi	Gazel/5		.../.../.../...	
27b	Lâ-Edrî	Miyânî müy iken bilmem o câdu fenn-i siḥr etmiş Ki aña eylemiş âvîḥte bir küh-ı billürü		Gazel/ 1		.../.../.../...	
27b	Emrî	Mümiyânûñ hevesi şöyle za'îf etdi beni Bir kılûñ ardına siñsem göremez kimse beni		Gazel/ 1		.../.../.../...	
27b	Lâ-Edrî	Maḥfil-i vaşlına çıkıdım bir mü' ezzin-zâdeniñ Şöyle şordum mümiyânîñ vây yâ Mevlâ didi		Gazel/ 1		... / ... / ... / ...	
27b	Riyâzî	O mey-ḥ'arız ki ḳalmış câmımız çok Cem zamanından Dem urur bâdemiz 'İsi-i mu' ciz-dem zamânından	Dem olmuş çok yaşamış gerçi kim yaşın bilür yoķdur Ḥaber virir saña pîr-i muġân âdem zamânından	Gazel/3		.../.../.../...	
28a	Kesbî	Hümâyün- ṭab' yârîñ perçemi perr-i hümâyîdir Kime zıll-efgen-i fark olsa bir devlet-resâyıdır	Ḳalem altün oluķ olsa elimde yine ey Kesbî Ḥiâaz-ı küy-ı yâri vaşf bir feyz-i ḥudâyîdir	Gazel/7		.../.../.../...	

Tablo 3'ün Devamı

28a	Nābī	Söylemez dil derdin ammā yāre söyler söylese Biñ dehenle sine-i şîşe-i şad-pāre söyler söylese	Rāh-ı gūşından şalar süziş derün-ı 'āşîka Şî'r-i Nābī böyle āteş-pāre söyler söylese	Gazel/5		-.-- /-.- /-.- /-.-	
28a	Nābī	Ĥarf-i niyāzım ol şeh-i bī-dād işitmesün Söz bunda qalsun ey dil-i nā-şād işitmesün	Nābī rakībler şaқın ol şūhuñ olduğun Maĥfice iltifatına mu' tād işitmesün	Gazel/7		-- / -.- / .-- / -.-	
28b	Nazīm Ĥilmī	Ey maĥrem-i esrār-ı nihān-ĥāne-i kudret Maĥbūb-ı ilahī Vey şāhid-i yektā-yı serā perde-i ĥazret Kevneyn güvāhı	'İşyānla olsa ne qadar müznib ü 'āşī Bī-çāre Nazīmiñ Ol şāh-ı keremkārdan olur yine 'ināyet 'Afv ola günāhı	Müstezād /12		-- / .-- / .-- / .-- -- / .--	Na' t-ı Şerīf-i Nazīm Ĥilmī
28b	Aĥmedī	Çār-ı nā-çārım velī dermāna irdi destimiz Ĥamdulillah ol yüce dāmāna irdi destimiz	Aĥmedī miĥnet serābında niçe bir āh u zār Çün behiştde ravza-i ridvāne irdi destimiz	Gazel/5		-.--/ -.-/ -.-/ -.-	
28b	Şākıb	Pāyāna irmedi ĥam-ı hicrān dūkenmedi 'Ömrüm tükendi firqat-i cānān dūkenmedi	Şākıb dūkendi kerem-i ūlfet o şūĥla Ammā zebān-dırāzī-i yārān dūkenmedi	Gazel/5		-- / -.- / .-- / -.-	
29a	Fu' ādī	Ey sāķī-i gül-ruĥ berī şun bāde-i nārı Def' eyle ĥūmārı El virdi çü firşat sürelim zevķ ile bārı Eyyām-ı bahārı	Gel muntazır olma hele feryāda Fu' ādī Didār da dilersenñ Gör āyine-i dilde gün-i rüy-ı nigārı Maĥv eyle ĥubārı	Müstezād/6		-- / .-- / .-- / .-- -- / .--	Müstezād-ı Fu' ādī
29a	Luĥfī	Dem-beste kılan bağ-ı leĥāfetde nihālīñ Serv ile şanevber Bülbül-şifātım vaşf -ı ruĥuñla gül-i āliñ Ey kāmēt-i ar' ar	Sen Mışr-ı melāĥatde 'aziz-i Yūsuf-āsā Ben ĥüzn ile Ya' kūb Luĥfī reh-i Ken' ān talebgāh-ı cemālīñ Ey rūĥ-ı muşavver	Müstezād/5		-- / .-- / .-- / .-- -- / .--	Müstezād-ı Luĥfī
29a	Nedīm	Çeşm-i mest-i sāhireñ resm-i vefā bilmez nedir 'Āşîka luĥf-ı vefā aşīnā bilmez nedir	Ey Nedīmā meşreb-i ehl-i fenādan derķ olan Neşve-i cām-ı mey-i Ĥızr beķā bilmez nedir	Gazel/5		-.--/ -.-/ -.-/ -.-	Nedīm-i Pākīze- edā
29b	Emrī	Yatur dil ĥaĥt-ı şeb günında zūlf-i yāra yaşdanmış Ne bilsün dün qarañusunda miskīn māra yaşdanmış	Didiler oldı raĥşān bir hilāl üstinde bir ĥürşīd Meger kim pençe-i simīne ol meh-pāre yaşdanmış	Gazel/2		-.-- / .-- / .-- / .--	
29b	Fevrī	Çeşminīñ tığı tır-ı ĥamze-i dildāre yaşdanmış Ya qanberdür zūlfikār-ı ĥaydar kerrāra yaşdanmış	Yeridir dense eflāke irişdi Fevriniñ başı Ki varmış āsitāñhāne-i dildāre yaşdanmış	Gazel/2		-.-- / .-- / .-- / .--	
29b	Nādirī	Ĥaĥt-ı sebz arasında tāb-ı rüyīñ āşikār olmuş Dıraĥt-ı Tūr-ı ĥüsnūñ berg-i sebzı şu' le-dār olmuş	'Aceb mi Nādiriveş cānı berbād olsa 'uşşāķıñ Sefer qaşdına ol şūĥ esb-i nāz ūze süvār olmuş	Gazel/5		-.-- / .-- / .-- / .--	
29b	Yahyā	Siyeh zūlf ol ruĥ-ı zībāya düşmiş Güneş ūze 'acebdır sāye düşmiş	Başa çıkmaķ umarmış kākül ile Gönül Yahyā' aceb sevdāya düşmiş	Gazel/5		-.-- / .-- / .--	

Tablo 3'ün Devamı

29b	‘Ātıf Efendi	Haṭ-ı ne-vresteden gülzâr-ı rüyı penbezâr olmuş ‘İzâr-ı lâlegunı ziver-i hüsni bahâr olmuş	Nice cām ü vaşıldan qalmasun bî-behre dil ‘Ātıf Telâşından zebânı beste destı ra‘şe-dâr olmuş	Gazel/6		... / ... / ... / ...	
30a	Nedîm	Bu şeb uşşâktan ol meh yine rüyun nihân tutmuş Ki küyüñ ser-be-ser hengâme-i şâhım amân tutmuş	Yürüt peymâne mi cânlar bağışla sen de ey sâkı Ki muṭrıb râhatü’l-ervâh ile devr-i revân tutmuş	Gazel/2		... / ... / ... / ...	
30a	Rehâyi	Bir kerre o gül-rû ile ‘azm-i çemen itsek Hem sâkı vü şahbâ Bülbüllerine bülbüle-i nağme-zen itsek Bezm olsa müheyyâ	Sâlâr-ı belâgat bulunur ṭab‘-ı Rehâyi Rüstem-şıfat ey dil Teftîş-i dilirân-ı kazâ-yı sühân itsek Der-milket-i ma‘nâ	Mütezâd/5		... / ... / ... / / ...	Mütezâd-ı Rehâyi
30b	Kesbî	Nigârâ olmadan mecmû‘a-i ‘uşşâka mastûruñ Murâdım bestelenmekdir kâkülüne sen yüzi hûruñ Uşûl üzre hemân zincire çek amâ bu mehcûruñ Hazer kim tel kırar vâdîlerinden zülf-i şantûruñ İki telli haṭıñla bağlama ‘uşşâk-ı rencûruñ	Aransa hem-seriñ yokdur nihâvend ü ‘arazbârı Bu sultânî revişin mülk-i hüsnuñ oldı hünkârı Şakın devrinde güş itme dem-i mâhür-ı âgyârı Ṭulüm gibi çağırma şeyh efendi şüh-ı Bulğârı Ḳudüm-ı vuşlatıñ çâr-pâreletme râz-ı mestûruñ	Tahmis/3		... / ... / ... / ...	Ġazel-i Hâtem Taḥmîs-i Kesbî
31a	Kesbî	Şabâveş eyledi teşrîf-i nevrüz-ı çemen şimdi Muḥayyersin maḳâm-ı evc-i ‘işretgehde sen şimdi Hevâ-yı sünbüliyle buldı revnaḳ yâsemen şimdi Ser-i zühhâda çal ney-zen ‘aşâ-yı tâyı ben şimdi Girift-i ‘işve-i ḳânunuyum bir şâh manşûruñ	Pesend eyler ol eṭvâr-ı büzürgüñ Kesbiyâ ‘âlem Terennüm zîr-i şüret râhatü’l-ervâhına her dem Rehâviden işitse şâd olurken nağmesin edhem Gelince meclise ol âfitâb-ı mağribi-hâtem Açıldı perde-i şarkıısı şivenkâr-ı ṭanbûru	Tahmis/4		... / ... / ... / ...	Tetimme
31b	Rûhî	Nola dil olmazsâ âgyâr-ı bed-aḥterden ḥalâş ‘Āşık olmaz muttasıl ğavğâ-yı dilberden ḥalâş	Yâr katlı itdi bugün âgyârı tîğ-ı ḳahrile Ḥamdülillah oldu ey Rûhî belâlardan ḥalâş	Gazel/2		... / ... / ... / ...	
31b	Rûhî	Ayağın luṭf ile şâhım külb-i aḥzâna baş Gel ḳadem-rencide ḳılıb sine-i süzâna baş	Tîr-i müjgân ile cân ḳaşdım iderse dilberiñ Ḥamdülillah hoş sa‘âdet râyetini cânâ baş	Gazel/2		... / ... / ... / ...	

Tablo 3'ün Devamı

32a	Haşmet	Beni tenhâ koduñ ey âfet-i hünî-meşreb Şimdi kimler ile şöhet edeyim leb-bâ-leb Var mıdır sevdiğim âgüşuma senden enseb Şarılıb yatar iken sine-be-sine her şeb Şimdi kurbânîñ olam söyle baña noldu sebab Aşinâ-yı ezeliye bu tegâfûl bu ğazab	Beni şad-pâre eden hicr-i müjeñdir böyle Seni de haste iden süz-ı dilimdir öyle Gel de қоç başıñ için Haşmet'i kurbân eyle Nemden âzürdesiñ ey gönçe-dehânım söyle Şimdi kurbânîñ olam söyle baña noldu sebab Aşinâ-yı ezeliye bu tegâfûl bu ğazab	Tesdis/4	..- / ..- / ..- / ..-	Tesdis-i Âhar Haşmet
32b	Bâkî	Âsitânîñ hâkidir firdevs-i a' ladan ğarâz Kâmetindir ravza-i cennetde tûbâdan ğarâz	Bâkiyâ dil mülkiñi dilber niçün târâc ider Pâdişâh olan nedir şehrini yağmadan ğarâz	Gazel/2	..- / ..- / ..- / ..-	
32b	Yahyâ	Hâcımîñ maşşûdı Ka' be baña küyundur ğarâz Fikri cennet zâhidiñ 'uşşâka rüyuñdur ğarâz	Gönceyi vaşf eylese Yahyâ dehânîñdir murâd Sünbül-i hoş-büyî medh eyleser müyuñdur ğarâz	Gazel/2	..- / ..- / ..- / ..-	
32b	Belîğ	Bu şeb kim bezm-i ehl-i 'aşğa bir rûh-ı revân geldi Yeniden kâleb-i efsürdeye güyâ ki cân geldi	'Azizân kâdrini añlar mı âyâ pâk-ıtab'ânîñ Kazâ ile bu hâke bir Belîğ-i nüktedân geldi	Gazel/7	..- / ..- / ..- / ..-	
33a	Kevser	Cenâb-ı sadr-ı a' zam Hazret-i serdâr-ı Ekrem kim Vücüdün rahmet-i maşz eylemiş Haş dîn ü dünyâya	Eger şir olsa şemşirîñ gören bir kerre destinde Künâmın ârzü eyler çü rûbeh kendin ihfâya	Gazel/8	..- / ..- / ..- / ..-	
33b	Kevser	Efendim şâ'irânîñ 'âdet-i me' lüfesidir bu Biraz ruşsat virilse maşşadın başlarlar imâyâ	Efendim şimdi haşkıñ ise du'â eylerim lütf et 'İnâyet eyle gel himmet buyur ol va' di İfâyâ	Gazel/8	..- / ..- / ..- / ..-	
34a	Kevser	Degil beyhûde-gûluk itdiğim vallâhi şâyandır Zülâl-i luţfuñ ile Kevşer-i dil-teşne irvâyâ	Yemininde yesârında zafer tevfiğ olup hem-râh Öñünde ğâşiye-dâr ola Hızır ol Âşaf-âsâyâ	Gazel/4	..- / ..- / ..- / ..-	
34a	Belîğ	Hırâm-ı kaddiñe gülşende 'ar' ar ser-fürü eyler Nesim-i 'arızîñ heb gönçe güller arzû eyler	Oñulmazdı Belîğâ dilde zağm-ı ğamzesi ammâ Hayâl-i süzen-i müjgânı zülfiyle rüfû eyler	Gazel/6	..- / ..- / ..- / ..-	
34b	Belîğ	Tehî-dest 'aşık-ı bî-çâreden dilber selâm almaz Kibâr-ı 'aşr ile hem-meşreb olmuş iltiyâm almaz	Belîğ erbâb-ı nazma hâk-sârî 'ayn-ı şöhetdür Ki maқта' şafhada pest olmayınca böyle nâm almaz	Gazel/7	..- / ..- / ..- / ..-	
34b	Mantıķî	Bizi feryâda şaldıñ hayli mişnet-dideyüz senden Haşkıñatsızlık itdiñ ey perî rencideyüz senden	Revâ mı Mantıķiden yüz çevirmek hâre yâre olmağ Anunçün ey gül-i nev-reste dâmen-çideyüz senden	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	
34b	Meşâmî	Göñlüme her dem düşer hicrân hicrân üstüne Tekyedir lâbüd qonar mihmân mihmân üstüne	Pâdişâh-ı mülk-i nazm olmuş Meşâmî bendeniñ Âstânında durur divân divân üstüne	Gazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	Enise Nazîre-i Mevlevî Meşâmî Efendi
34b	Nazîm	Yâr dökmüş zülfini ol kadd-i bâlâ üstüne Güyyâ tāvûs-ı cennet qondi tûbâ üstüne	Vechi var her nazmıñı kilik-i 'Utârid ey Nazîm Yazsa levh-i âfitâb-ı 'âlem-arâ üstüne	Gazel/6	..- / ..- / ..- / ..-	

Tablo 3'ün Devamı

35a	Şābit	İbrāz idince ğazelini müş'ir mişāl haṭ Viridi o şāh-ı hüsne 'azīm infī'āl haṭ	Dildār haṭṭı başımızın yazusu imiş Şābit getirmez bu kadar kıl ü kāl haṭ	Gazel/2		--/ .---/ --/ .---	
35a	Sāmī	O çeşm-i hüsne ṭab' a 'anber-i kuvvet-fezādur haṭ Şikest-i reng-i hüsni dil-rübāya mūmyādur haṭ	O çār-ebrūya iki mişrā' -ı mevzūndur Sāmī Ki hüsni maṭla' -ı şeh-beyt-i ebrū-yı şafadır haṭ	Gazel/2		--- / .--- / .--- / .---	
35a	Vuşulī	Maḥabbetden lâhī ol meh-i nā-mihre hālet vir Beni yaqdı aña da zerre deñlü bir harāret vir	Vuşulī dest-i hicrāndan ḥalās eyle hele evvel Kerem kıl ey ecel bir laḥza arām eyle mühlet vir	Gazel/5		--- / .--- / .--- / .---	
35a	Enīs	Kıl tebessüm tā ola ḥandān ḥandān üstüne Naḥvetiñle tā-be-key giryān giryān üstüne	Ġamzeden mümkün degil nezzāre-i hüsni Enīs Gelmeyince ḥ'ābdan müjgān müjgān üstüne	Gazel/5		--- / .--- / .--- / .---	Rāsīḥe Nazīre Mevlevī Enīs Efendi
35a	Cem [Sultan]	Dil helāk eyler gözün ḥancer çeker cān üstüne Gör a ḥünidür ki ḳan itmek diler ḳan üstüne	Didim ey cān kaçma Cemden ḥācıdır güldi didi Gerçi ḥācıdır velī cān virir oġlān üstüne	Gazel/5		--- / .--- / .--- / .---	
35a	Rāsīḥ	Süzme çeşmün gelmesün müjgān müjgān üstüne Urma zaḥm-ı sineme peykān peykān üstüne	Hem mey içmez hem güzel sevmez demişler ḥaḳḳına Eylemişler Rāsīḥe bühtān bühtān üstüne	Gazel/5		--- / .--- / .--- / .---	Mevlevī Rāsīḥ
35b	Naḥīfī	Kerīmü't-ṭab' olan ḥaşm-ı deniden intikām almaz Murād üzre bilür kim kimseler dünyāda kām almaz	Naḥīfī gūş-ı cān ṭut sözlerüm 'ayn-ı ḥaḳīḳatdür Alanlar behre-i 'ayş u şafāyı ber-devām almaz	Gazel/14		--- / .--- / .--- / .---	
36a	Aḥmed Paşa	Bağrımı gel dāğ-ı ğamdan laleveş ḥün eyleme Za' ferānın yüzümün yaşımla gülgün eyleme	'Aḳl-ı küllī leylī-i zülfünde Mecnūn eyleyüb Cān-ı meftül-i dil-āvizünde meftūn eyleme	Gazel/6		--- / .--- / .--- / .---	
36a	Raḥmī	Cefā-yı zaḥm-ı çarḫı çekmeyen şöhretle kām almaz 'Aḳīḳ-i şāf gevher şerḥa-dār olmazsa nām almaz	Ḳumāş-ı ṭab' -ı pākiñden Münīfīñ örnek al Raḥmī Ki yoḥsa böyle nazm-ı sādeyi şimdi kirām almaz	Gazel/5		--- / .--- / .--- / .---	
36b	Rūḫī	Şanma ey ḥ'āce ki senden zer ü sīm isterler Yevme lâ yenfa' uda ḳalb-i selīm isterler	Ezber it ḳışsa-i erbāb-ı dili ey Rūḫī Ḥazır ol bezm-i İlähīde nedīm isterler	Gazel/12		..- / ..- / ..- / ..-	
36b	Nābī	Dest-i nāzikden o mestān ki şarāb isterler Güyyiye çeşme-i ḥürşiddin āb isterler	Nazm-ı üstāda nazīre nice mümkün Nābī Tāze-gū tāze-zebān tāze-cevāb isterler	Gazel/8		..- / ..- / ..- / ..-	
36b	Äabri	Fenā-yı rüzgārı āk inende 'ayş ü nūş etme Ḥamūş olsañ gerek deryā gibi cūş u ḥurūş etme	Şaḳın vādīsine öykünme Şabri Ḳays u Ferḥādın Ne denlü 'aşıḳ olsañ kendüñi bī-'aḳl u ḥuş etme	Gazel/5		--- / .--- / .--- / .---	
37a	Aḥmed Paşa	Çekmeyen hicr elemin vaşl şafāsın ne bilür Düşmeyen derde ğamın dār-ı şifāsın ne bilür	Ṭāḳ-ı ebrūsuna peyveste sücūd eylemeyen Aḥmed ol gūşe-i miḥrāb du'āsın ne bilür	Gazel/5		--- / .--- / .--- / .---	

Tablo 3'ün Devamı

37a	Emnî	Her âh itdikçe' âşik şu' le cevvale tarh eyler Dağı kânun-ı dilde âteş-i seyyâle tarh eyler	Fezâ-yı gülşen-i 'aşk içre bir gönçe hayâliyle Hezâr-ı zâr-veş Emnî hezârân nâle tarh eyler	Gazel/5		.../.../.../...	
37a	Belîğ	Nâzeninüm tıfl-ı nev-resdür kad-i dil-cü çeker Giderek anı görenler na' ra-i yâ Hû çeker	Bir elif çekse Belîğ eş' ârdan düzd-i sühân Biñ elem peydâ olur güyâ tenümden mü çeker	Gazel/7		.../.../.../...	
37b	Belîğ	Gâh peymâne vü geh sübha-i şad-dâne çeker Zâhidi şevk ile gördüm çeker ammâ ne çeker	Âferin tab' ina var ise cihânda gelsün Levh-i pâke kâlemi böyle Belîgâne çeker	Gazel/9		.../.../.../...	
38a	Lâ-Edrî	Garib 'âşik degil bu köhne evvândan mahzûz Nice olsun misâfir böyle virânhânedan mahzûz	Zuhûr-ı haţtına ben ağladıçça hânde eyler yâr Olur her sebzezâr-ı âlüftesi yarândan mahzûz	Gazel/2		.../.../.../...	
38a	Şâbit	Rukye-h'ânlıkla ider derde müdâvâ vâ' iz Kız okur oğlan okur tekyede tenhâ vâ' iz	Çirk-i dünyâyı alub dest-i hevesden Şâbit Halkı kırtarmağa yâ şeyh gerek yâ vâ' iz	Gazel/2		.../.../.../...	
38a	Şâbit	Saňa her meclisinde söylerüz sen mülzem olmazsın Degül kürsiye vâ' iz 'arşa çıksañ âdem olmazsın	Lebünden Şâbitün maţlûbı bir harf-i vişâlündür ' Aceb nâzendesin hem kâ' il olursın hem olmazsın	Gazel/5		.../.../.../...	
38a	Yahyâ	Dide pür-hün-ı veleh olduçça eşk-i ter döker Ağlamağdan ğayrı dermân bulmaz ölçer döker	Bir 'aceb vâdiye şaldı aşk-ı bî-pervâ beni Aña 'anķâ-yı hayâl uğrarsa Yahyâ per döker	Gazel/5		.../.../.../...	
38a	Vâhî	Mevti ańsam teb tutub cismiñ ki gömgök ter döker Şıçrayub cân başıma bu çeşmim eşk-i ter döker	Pir olmuş ayağ üzere turırmaz Vâhî-i zâr Sâkiyâ destindeki peymâneyi ditrer döker	Gazel/5		.../.../.../...	
38b	Niyâzi	Bugün bir meclise vardum oturmuş pend ider vâ' iz Okur açmış kitabını bu halkı ağladur vâ' iz	Yaraşur va' z aña haķķâ ki yañar yakılır her dem Niyâzinün hemân ancak cihânda adıdur vâ' iz	Gazel/5		.../.../.../...	
38b	Rüşdî	Hüsniñi kıldık temâşâ zülf-i 'anber-fâma dek Yâri seyr itdük şabağdan hâşılı aşşama dek	Yârdan bir buse çün kim olmadı şimdi naşib Çâresi şabr eylemekdür Rüşdiyâ bayrâma dek	Gazel/5		.../.../.../...	
38b	Nedîm	Fırka-i erbâb-ı dilden zümre-i zühhâda dek Heb esirindir begim mesrûrdan nâ-şâda dek	Kilk-i 'ayyârın 'aceb nâ-refte râh açdı Nedîm Hâne-i endişeden gül-zâr-ı isti' dâda dek	Gazel/6		.../.../.../...	Nedîm-i Nâdide-Gü
38b	Yahyâ	Eglenür seyr-i ruhuñ fikriyle dil bayrâma dek Yoħsa cylerdi sefer zülfün ğamiyla Şâm'a dek	Mâcerâmuz hâk-i pây-ı yâre takrîr itmege Gitsün ey Yahyâ yaşum ol serv-i sim-endâma dek	Gazel/5		.../.../.../...	

Tablo 3'ün Devamı

39a	Niyāzī	Ol cihān fāhrinūn esrārına qurbān olayım Huṭbe-i levlakınıñ şânına qurbān olayım Kābe kavseyini ev ednāsına qurbān olayım Ben anuñ 'ilmile 'irfānına qurbān olayım Ben anuñ esrār-ı mi' rācına qurbān olayım	Ol Ḥasan ḥazretlerine zehr içürdi eşkiyā Hem Ḥüseyn oldı şusuzluqdan şehīd-i Kerbelā İkisi de aşl u nesl-i cümle āl-i Muştafā Ben anuñ evlād u ensābına qurbān olayım Ben anuñ āl ü evlādına qurbān olayım	Muhammes /3		-.-- /-.- /-.- /-.-	
39a	Belīg	Ne vaşl-ı yāra fırsat ne belā-yı hicre tākāt var Beni dil-ḥāste hicr itmede bilmem ne ḥālet var	Suḥan-güyān-ı 'aşruñ nazmı mazmūn-dārdur ammā Belīg'un sözlerinde hem nezāket hem selāset var	Gazel/7		.--- / .--- / .--- / .---	
39b	Kevser	İtmem kabūl virse şehān efseriñ baña Yoq rağbetim bağışlasa kân gevheriñ baña	Ṭab' -ı büend ḥāme-veş ettirdi ser-fürū Kevser zamāne şā' irinin ekşerin baña	Gazel/8		-- / -- / -- / --	Lī Nāmikihi Kevser
40a	Lā-Edrī	İder o sīm-bere cān-ı mübtelām tama' Düşermiş olmayıcaq bir ümīde ḥam-tama'	Güşāde itmişiken cebre la' l-i şirinin Ḥariş-i büse ider yārdan selām tama'	Gazel/2		.- / .- / .- / .-	
40a	'Āli Efendi	Desem vefāyı ḥalka idüb āşikār şem' Pervānesine āteş eyler nişār şem'	Meclisde dil uzatdığını ḥadd-i dilbere Barmağında tolar yürür ol nā-bekār şem'	Gazel/2		-- / -- / -- / --	
40a	Lā-Edrī	Ḥāl-i dildār-ı ki çeşmim ruḥ-ı zibāda görür Merdüm-i 'aksini mir'āt-ı muşaffāda görür	Şi'r-i Maḥdüm-ı felek-ḳadre tanzīr olsun mı Ki cihān gönçe-i nazmın ser-i şī' rāda görür	Gazel/6		.- / .- / .- / .-	
40b	Nābī	Cemün tamāma irüb devri cām ḳalmışdur O cāmdan bu meclisde nām ḳalmışdur	Felekden almışuz envā' -ı kāmı ey Nābī Hemān almaduğum bir intikām ḳalmışdur	Gazel/5		.- / .- / .- / .-	Nābī Efendi Raḥmetu'llahi 'Aleyh
40b	Nābī	Bu devrānda şafā-yı ḥātırā nā' il mi ḳalmışdur Felekden dāğ-ber-dāğ olmaduğ bir dil mi ḳalmışdur	Nedendür cilve-i ma' niye çıkmaz ḥayli müddetdür 'Aceb Nābī kümeyt-i ḥāme pā-der-gil mi ḳalmışdur	Gazel/5		.--- / .--- / .--- / .---	

BÖLÜM 2: MECMÛATÜL-EŞ'ÂR'IN ÇEVİRİYAZI VE İMLASINDA İZLENEN YOL VE KARŞILAŞTIRMALI METİN

2.1. Metnin Kuruluşunda İzlenen Yol

1. Çalışmamızın “Karşılaştırmalı Metin” kısmında, mecmuanın 1b-40b varakları arasındaki şiirlerin çeviriyazısını oluşturduk.
2. Metni oluştururken mecmuada var olan şiir düzenini koruduk.
3. Varak numaralarını metnin sağ alt kısmında ve köşeli parantez içinde belirttik.
4. Mecmuada yer alan şiirleri kendi içinde numaralandırıp her bir şiiri ölçü ve bahirleri ve varsa mahlaslarla nitelendirdik.
5. Metnin mukayesesini oluştururken öncelikle mecmuada adı geçip belirtilen şairlerin yayımlanan dîvânlarına baktık. Bununla birlikte ayrıca yine ilgili şair ve şiirler için tez, makale, bildiri vb. akademik çalışmaları da inceledik.
6. Karşılaştırmada kullandığımız dîvân vb. eserler için uygun kısaltmalar oluşturup bunları “Karşılaştırmada Kullanılan Eserlere Ait Kısaltmalar” başlığı ve kısa künyeleriyle birlikte gösterdik.
7. Karşılaştırmasını yaptığımız şiirin bulunduğu eserdeki künyesini, eserin adının kısaltmasını, ilgili nazım şeklinin kısaltmasını, beyit sayısını ve yer aldığı sayfa numarasını vermek suretiyle gösterdik.
23 Zatî D., G. 40 (5 Beyit), s.40
8. Karşılaştırmayı yapılan şiir, eğer dîvânda yer almıyorsa şu şekilde gösterdik:
97 Rezmî divanında tespit edilememiştir.(Bkz. Kaynakça)
9. Karşılaştırmayı yapılan şiirin şairi tespit edilemediyse şu şekilde gösterdik:
131 Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.
10. Dîvânını tespit edemediğimiz şairleri ise şu şekilde gösterdik:
156 Şaire ait bir divan tespit edilememiştir.
11. Mecmuada bulunmayıp dîvânda yer alan kelime, beyit/beyitleri şu şekilde gösterdik:
77 Ø: bilmem ki **D.**

12. Mecmuada bulunup dîvânda yer almayan kelime, beyit/beyitleri ise şu şekilde gösterdik:

276 ‘aceb: Ø **D**.

Ayrıca dîvânda asıl beyit sayısında olup da mecmuada eksik veya saadece bir kısmı yazılmış olan beyitleri de şu şekilde gösterdik:

300 Dîvânda üç beyit daha yer almaktadır.

13. Mecmua ile karşılaştırma yapılan eser arasındaki farklar dipnot kısmında gösterilirken iki şekil arasına “:” işareti konulmuştur:

315 cānān: cānā **D**.

14. İlgili farklar vezin ve anlam bakımından bir uyumsuzluk göstermiyorsa mecmuadaki şekli esas aldık, diğer şekil veya şekilleri fark olarak belirttik:

Ꞑuşağın düğmesin çözmekde yokdur bîm ammā kim
Yürek titrer kemer-bendindeki hānçer huşūşunda

düğmesin: tüğmesin **D**.

yokdur bîm: havfim yokdur **D**

15. Vezin ve anlam açısından metinde olması gerektiğini düşündüğümüz kelime ve ekleri köşeli parantez içinde metne dâhil ettik; mecmuada olmadığını ayrıca belirtmedik:

Geçerken sîm-tenler [āh u] feryād eylemiş ağıyār
Bu bir darb-ı meşeldür it ürümüş kārban geçmiş

16. Mecmuada yer alan şiirlerin mısra ve beyit sırasında da farklar bulunabilmektedir.

İlgili farkları şu şekilde gösterdik:

134 Bu beyit, a.g.e’de 4. Beyittir.

222 Bu dörtlük, a.g.e’de 3. Dörtlüktür.

2.2. Metnin Çeviriyazı ve İmlâsında İzlenen Yol

1. Metnin transkripsiyonu oluşturulurken bilimsel çalışmalarda kullanılan MEB İslâm Ansiklopedisi transkripsiyon alfabesinden yararlanılmıştır. (Bkz. Metnin İşaretler Sistemi/Transkripsiyon Tablosu)
2. Mecmuada 14.-18. yüzyıl şiir ve şairleri olmakla beraber ağırlıklı olarak 17. ve 18. yy şairleri bulunur. Mecmuada 18. yy öncesine ait şiirlerde Klasik Osmanlı Türkçesinin söyleyiş ve imla özellikleri korunmaya çalışılmış olup 18. yüzyıl şiirlerinde ise günümüz imlasına yakın şekiller tercih edilmiştir.
3. Bazı sözcüklerin sonlarında mevcut bulunan “elif-i maksure”ler, “elif” veya “ye” harfiyle yazılmış olsalar dahi memdûdeli okunuşlar tercih edilmiştir. Īsā, Mūsā, Yahyā gibi.
4. Ölçü icabı zihaf yapılması gereken bazı kelimelerdeki mevcut uzunluk korunmuştur.
5. Farsça kelimelerdeki “vâv-ı ma‘ dûle”ler, ~ işaretiyle gösterilmiştir: ħ̣~āb, ħ̣~ān, ħ̣~āce vb.
6. Farsça kelimelerde yer alan vâv-ı mechûleler kısa ünlüyle gösterilmiştir: ħod, ħurşīd, ħoş vb.
7. Metinde bulunan kapalı “e” lerin “i” li kullanımları esas alınmıştır: virdigin, idemem, itsek, gice vb...
8. Mekân, kişi, gezegen, eser vb. özel isimler tevriyeli kullanılmış olsa da büyük harfle gösterilmiştir. Ayrıca ek almaları durumunda ekler kesme işaretiyle ayrılmamıştır.
9. Yönelme hâli ekinin a’lı okunuşu tercih edilmiştir: ra‘ naya, dünyaya vb. Ancak metin içinde ölçü ve anlam gereği e’li şekillerine de yer verilmiştir.
10. N’ola, k’ola, n’eyesün, gibi büzülmeler metin içinde kesme işaretiyle ayrılarak gösterilmiştir.
11. Farsça ön ekler “-” ile ayrılmıştır: bî-misâl, bî-pervâ, nâ-hoş vb...

12. İkilemelerin ortasına gelen ek ayrı yazılmıştır: câ-be-câ, leb-â-leb, dûş-be-dûş, ser-be-ser vb.
13. İki isimden oluşan birleşik sıfat ve isimler “-” ile ayrılmıştır: hat-âver, kemân-ebrû, dil-cû, pür-bâde, nagme-sâz, hoş-elhân, bâde-fürûş, hoş-hâl, dil-rübâ vb.
14. Farsça “terkîb-i atfî” biçiminde olan kelimelerin yazılışında cüst ü cû, şüst ü şû vb. şekiller tercih edilmiştir.
15. ‘Aşk-‘ışk, ‘ayân-‘ıyân, ‘ayş-‘ıyş gibi iki şekilde de okunabilen kelimelerin ‘aşk, ‘ayân, ‘ayş şekilleri tercih edilmiştir.
16. Hakk, Rabb, dürr gibi çift ünsüzle biten kelimeler vezin gereği tek ya da çift ünsüzle yazılmıştır.
17. “Anuñçün” kelimesi vezin gereği ayrı yazılması gerektiğinde “-” işareti kullanılarak “anuñ-içün” şeklinde yazılmıştır.
18. Son ekler bitişik yazılmıştır: cavidân, aşüftekâr, sînedâr, reftâr, kadehkâr, gülzâr, gülistân vb.
19. Metin içinde kullanılan hemzenin standart bir kullanım sağlamak adına “ye”siz şekli tercih edilmiştir: dâ’im, nâ’il, mâ’il vb.

2.3. Metnin İşaretler Sistemi

Tablo 4
Transkripsiyon Tablosu

ا (ā)	a, ā	ص	ş
ا (ā)	a, e, ı, i, u, ü	ض	ž, đ
ب	b, p	ط	ţ
پ*	p	ظ	z
ت	t	ع	‘
ث	ṣ	غ	ğ
ج	c, ç	ف	f
چ	ç	ق	ķ
ح	ḥ	ك	k, g, (ñ)
خ	ḫ	ك	ñ
د	d	ل	l
ذ	z, d	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ū, ü, o, ö
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	لا	la, lā
ش	ş	ی	y, ı, i, ī
		ء	’

2.4. Karşılaştırmalı Metin

[1b]

1¹

Hezec

Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün

BELİĞ EFENDİ RAHMETULLAHI 'ALEYH

1. Haṭ-āver dilberün cevri çekilmez bî-mişāl olsa
Bize bir nāz-perver tāze ṭıfl-ı ḥurde-sāl olsa
2. Ğazelde mu' teber oldur ki ola cā-be-cā maẓmūn
Yaḫışmaz dil-rübānuñ 'ārızı yek-pāre ḥāl olsa
3. Kemāle cüz' i a' zām olduğı māluñ müsellemdür
Cihānda kimse çok görmez kemāl ehlinde māl olsa
4. Nihānī ' aksine āyīnede yüz virdigin ṭuydıḫ
Ḥayālūñ hep benümle söyleşür bir ḥasb-i ḥāl olsa
2
5. Miyān-ı yār dirler fark olunmaz tār-ı zülfinden³
Görürdük 'ālem-i rü' yāda belki bir ḥayāl olsa
6. Ele aldıḫça telḫ olmazdı kāmum rüy-ı turşından⁴
Turunc-ı ğabğab-ı sākī-i devrān portaḫal olsa
7. Belīg evvel sebük-bārān-ı deşt-i 'ālem-i himmet⁵
Çekerlerdi cihānuñ kār u bārın bir me'āl olsa [2a]

¹ Belīg Mehmed Emin D., G.211(8 Beyit), s. 407

² Divanda bir beyit daha yer almaktadır.

³ Bu beyit, a.g.e'de 6. Beyittir.

⁴ Bu beyit, a.g.e'de 7. Beyittir.

⁵ Bu beyit, a.g.e'de 8. Beyittir.

[2b,3a]

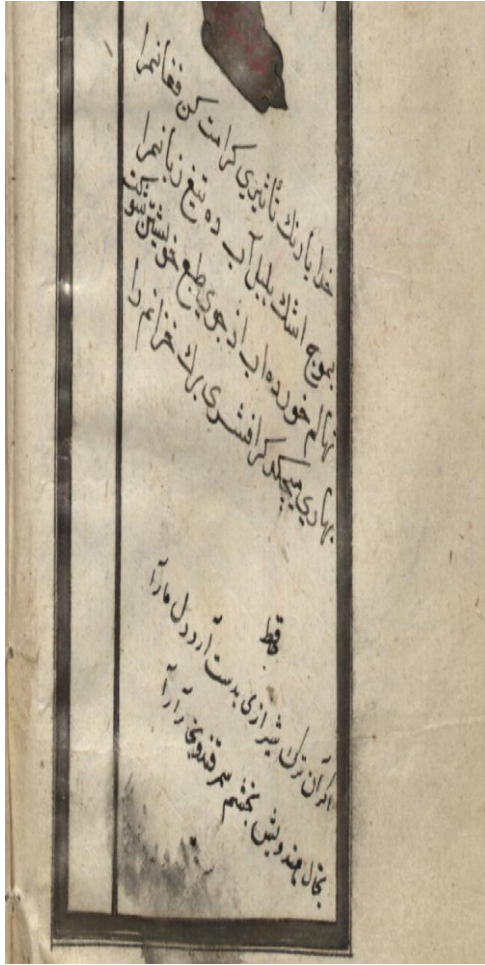
2⁶

Muzāri

Mef'ūlü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

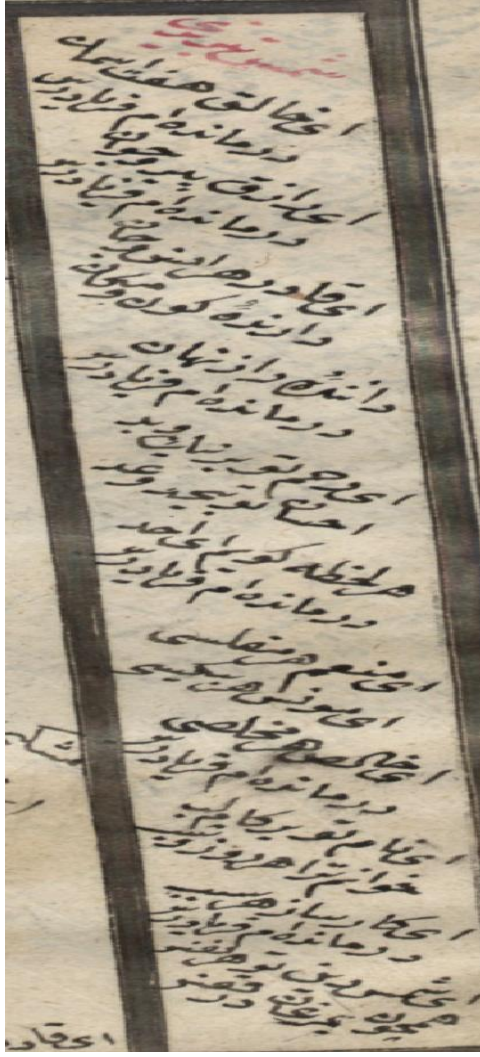
LĀ EDRĪ

1. Ḥamd ü sipās ü minnet o şulṭāna ibtidā
Tevfīḳ virdi bende-i dīvāna ibtidā
2. Dibāce-i sūḫānda münāsibdür eylesem
İsm-i celāl-i zāyile 'unvāna ibtidā

[3b]

⁶ Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

3¹

Remel

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

ḤĀFİZ

1. Ben yine bir dilber-i ra' nāya oldum mübtelā
Ḳaddi dil-keş bir nihāl-i yāre oldum mübtelā
2. Ben niçe bir laḫza ārām olmayam dünyāda kim
'Aşḫ dirlir bir cefā-yı yāre oldum mübtelā

¹ Hafız Ahmed Paşa Divanında tespit edilememiştir. (Bkz. Kaynakça)

4¹

Remel

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

NAẒM

ĠAZĀLĪ

1. Müşk-i çīn yazdım yanıldım zülfüñi kıldum haṭā
Ey Ġazālī nāzenīn yazmaz yañılmaz bir Ḥudā
2. Rūzgār ile olur pā-māl ḥüsnüñ 'ākıbet
Dīde-i ḥurşīde kühl-ü çeşm-i māha tūtiyā

[4a]

5²

Remel

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

LĀ EDRĪ

1. Ey kemān-ebrū güzel cānım kim sevmez seni
Gözleri āhū güzel cānım kim sevmez seni
Öldürürsen de eger cevrine ḳā' ildir gönül
Ġamzesi ḳanlı güzel cānım kim sevmez sen

¹ Şaire ait bir divan tespit edilememiştir.

² Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

2. Nūr-ı hüsnüñ mihr-i ʿālemdir disem lāyık sañā
Bu dil-i dīvāne olmuş ʿāşık-ı şādık sañā
Mest olaydım hālimi ʿarz idemem āyık sañā
Zülf-i ʿanber-bū güzel cānım kim sevmez seni
3. ʿĀşıkıñ üftādeñ olam tā ki gül rūyuñ görüp
Baña hışm itme efendim nāz ile ʿaşıkıñ dürüp
Pāyīña şular gibi serv-i revānım yüz sürüp
Kāmet-i dil-cū güzel cānım kim sevmez seni

6³

Remel

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

NĀBĪ EFENDĪ

1. Nedir ey şūh bu beyhūde⁴ ğāzab noldu saña
Meşrebiñ düşmen-i nāz idi ʿaceb noldı saña
2. Virmemişsiñ tūtalım ruḥşat-ı āġuş-ı vişāl
Varmaġa meclis-i āġyāra sebep noldı saña

5

7⁶

Hezec

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

EDĪB EFENDĪ

1. Ne hālet var begüm sende nedendir ey melek-sīmā
Temāşā eyleyen rūyuñ olur üftāde-i şeydā

³ Nābī D. G.5(5 Beyit), s.456-457

⁴ Beyhūde: bīhūde **D**.

⁵ Divanda üç beyit daha yer almaktadır.

⁶ Şaire ait bir divan tespit edilememiştir.

2. Edībā hāşılı tākāt-güdāz-ı çeşm-i hayrāndır
Nazar etmek muhāldir mah ruhsārına bī-pervā

8⁷

Hezec

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

BELİĞ EFENDİ

1. Tehīdir bār-ı ğamdan bezmde pür-bādedir mīnā
Mişāl-i serv seng-i ta'ndan azādedir mīnā
2. Müdām ağzın açup hayretde kalmış piş-gāhında
Cemāl-i āf-tāb-ı sāğara dil-dādedir mīnā
3. Şaķınmaz herkese māfi 'z-zamīriñ 'arz ider dā'im
Derūnı şāfdır naķş-ı ħiyelden sādedir mīnā
4. Şadā-yı nağme-i kulkul kesilmez meclis-i meyden
Murād üzre mezāķın dā'imā icrādadır mīnā
5. Şarāb-ı āteşine rüzgārīñ afeti neyler
O şem'e sākīyā fānus içün āmādedir mīnā
6. Olub⁸ ħidmette⁹ kâ'im ħiç tevāzu'dan degil ħāli
Belīgā var ise cām-ı meye üftādedir mīnā [4b]

⁷ Belig Mehmed Emin D., G.5(6 Beyit), s.180

⁸ olub: olup **D.**

⁹ hidmetde: hürmetde **D.**

9¹⁰

Remel

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

NAZMÎ EFENDÎ

11

1. Bir kadeh şundu o şâh-ı hüsni idüb hürmet baña
Câm-ı Cem keyfiyyetin gösterdi ol hâlet baña
12
2. Şem' -i bahtım uyanub¹³ rüşen olurdu cân u dil¹⁴
Bir gice mihmân olaydı ol kamer-ı tal' at baña¹⁵
16

10¹⁷

Remel

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

ZÂTÎ EFENDÎ

1. Şehsûvarım hışm-ı çeşmiñ ' ayn-ı ' izzetdür baña
Sîne de na' liñ nişanı dâl-i devletdür baña
18
2. Çok şükür öldüm dirildüm ' aşkı elden komadım
Zâtiyâ anıyla haşr olmak kıyâmetdir baña

¹⁰ Edirneli Nazmî D., G.282 (5 Beyit), s.261

¹¹ Ø: Nazîre **D.**

¹² Divanda iki beyit daha yer almaktadır.

¹³ uyanub: uyanup **D.**

¹⁴ cân u dil: talî' üm **D.**

¹⁵ Bu beyit, a.g.e'de 4. Beyittir.

¹⁶ Divanda bir beyit daha yer almaktadır.

¹⁷ Zâtî D., G. 40 (5 Beyit), s.40

¹⁸ Divanda üç beyit daha yer almaktadır.

*11'li Hece Ölçüsü*GEVHERİ²⁰

1. Karşımızda nâzlı nâzlı şalınur
Gelen ol gözleri âhû degül mi
Siyâh zülfü²¹ mâh yüzüne bulanur²²
Gelen ol gözleri âhû degül mi
2. Âvâre eyleyen beni işimden
Bâri rahme gelse kıanlı yaşımdan
Dīvâne eyleyüb ' aqlım başımdan
Alan ol gözleri âhû degül mi
3. Eger fikr eylesem evvelki²³ demi
Rûz u şeb kesilmez dīdemiñ nemi
Hañçer çeküb nâ-ħak yere sīnemi
Delen ol gözleri âhû degül mi [5a]

*11'li Hece Ölçüsü*GEVHERİ²⁵

1. Cemâliñ görmege günde bir kerre
Çekünür efendim zirâ cāndır bu
Tākatim kıalmadı bu tende zerre
Çekmekle dükenmez²⁶ ne hicrāndır bu

¹⁹ Gevheri D., K. 131 (4 Beyit), s.108-109

²⁰ Bu şiirde mahlas olmamasına rağmen bu şiirin Gevheri'ye ait olduğunu tespit ettik.

²¹ zülfüñ: zülfü **D.**

²² bulanur: bölünür **D.**

²³ evvelki: ezelki **D.**

²⁴ Gevheri D., K. 585 (4 Beyit), s.419

²⁵ Bu şiirde mahlas bulunmamasına rağmen bu şiirin Gevheri'ye ait olduğunu tespit ettik.

²⁶ dükenmez: tükenmez **D.**

2. Bu cevri²⁷ çekmeyen bilmez demişler
c Āşıkın²⁸ ağladan gülmez demişler²⁹
c Āşıkın āhı³⁰ yerde kalmaz demişler³¹
Ezelden böyle bir dāstāndır bu

3. Yetiş ağlatdın³² bāri şād eyle
Merḥamet bābını gel güşād eyle³³
Yā öldür bendeñi yā āzād eyle³⁴
Cevrise³⁵ yetişür çok zamāndır bu
36

13³⁷

Hezec

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

VECDĪ

1. Dilün şabr u sükūnuñ nāle vü feryāda virdim heb³⁸
Bu cism-i āteşinün āb-ı ḥākin bāda virdim heb
39

2. Nola ger mest açılrsa gönçesi ol gülbün-i nāzuñ
Aña ben şu yirine ḥün-ı dilden bāde virdim heb⁴⁰
41

²⁷ cevri: derdi **D**.

²⁸ Āşıkın: meftūnun **D**.

²⁹ Bu mısra, a.g.e'de 3. Mısradır.

³⁰ Āşıkın āhı: āşık āhı **D**.

³¹ Bu mısra, a.g.e'de 2. Mısradır.

³² yetiş ağlatdın: gel yeter ağlattın **D**.

³³ Bu mısra, a.g.e'de 3. Mısradır.

³⁴ Bu mısra, a.g.e'de 2. Mısradır.

³⁵ cevrise: cevrettin **D**.

³⁶ Divanda bir dōrtlük daha yer almaktadır.

³⁷ Vecdī D., G.4 (5 Beyit), s.72-73

³⁸ heb: hep **D**.

³⁹ Divanda bir beyit daha yer almaktadır.

⁴⁰ Bu beyit, a.g.e'de 3. Beyittir.

⁴¹ Divanda iki beyit daha yer almaktadır.

14⁴²

Remel

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

LĀ EDRĪ

1. Mevsim-i gül olsa elbet eyler efgān ' andelīb
Cān bağışlar mürde ' uşşāka hoş-elhān ' andelīb
2. Gāh ' irāq-ı būselikde gāh nevādan dem urur
Nağme-sāz olsa ider diller perişān ' andelīb

15⁴³

Hezec

Mef' ūlū Mefā' ilū Mefā' ilū Fe' ūlün

LĀ EDRĪ

1. Benden irişüb nāle-i yā Rab göge hep şeb
Ol māhıñ irişmez mi ola gūşuna yā Rab
2. Baḥş eyleyemez kūyıñ ile atlas-ı gerdün
Ey māh-ı cihān yoğdur o bi-çārede kevkeb [5b]

16⁴⁴

Muzāri

Mef' ūlū Fā' ilātü Mefā' ilū Fā' ilün

' ULVĪ

1. Depret elüñi sāķī yetişdür meded şarāb
Maḥmūr-ı cām-ı ' aşq olalı ḥālümüz ḥarāb

⁴² Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

⁴³ Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

⁴⁴ Derzi-zāde Ulvī D., G.36 (5 Beyit), s.337

2. Bezm-i çemende ʿi̇ş idecek dem durur deyü
Şahn-ı şafâda çaderini kurdı her habâb

45

17⁴⁶

Remel

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

YAHYÂ EFENDİ

1. Câm bir sırça sarây olmuş ki ferşi laʿl-i nâb
Hücre-i billûrdur şâh-ı hevâya her habâb
2. ʿAşkla hoş-hâl olan şeydâya añmañ vuşlatı
Bâde-i şâfi virün **Yâhyaya** katmañ ana âb

47

18⁴⁸

11'li Hece Ölçüsü

GEVHERİ

1. Yine gönül⁴⁹ bir dilbere⁵⁰ kul oldu
Mübârek vücûdu gümüşe beñzer
Zümre-i hûban içre ol aşl-ı melek
Laʿl-reng lebleri yâķûta⁵¹ beñzer
2. Alayım gönlümü ğam-ı firâķdan
Oķudum inşâyı dürlü varaķdan
Düş oldu⁵² ʿaynıma gördüm uzaķdan⁵³
Raķıbler gerdâniñ emmişe⁵⁴ beñzer

⁴⁵ Divanda üç beyit daha yer almaktadır.

⁴⁶ Şeyhülislâm Yahyâ D., G.19 (5 Beyit), s.43

⁴⁷ Divanda üç beyit daha yer almaktadır.

⁴⁸ Gevherî D., K.459 (4 Dörtlük), s.330-331.

⁴⁹ gönül: gönlüm **D.**

⁵⁰ dilbere: didâra **D.**

⁵¹ yâķûta: yemişe **D.**

⁵² düş oldu: dost geldi **D.**

⁵³ uzakdan: iraútan **D.**

⁵⁴ Raķıbler gerdâniñ emmişe: gerdânında olan emişe **D.**

3. Düşeli ʿ aşkına hâlim yamandır⁵⁶
 Dostu⁵⁷ görmeyeli hayli zamandır
 ʿ Aşıklık didiğñ⁵⁸ âh ü gümândır
 Çekilmez⁵⁹ **Gevheri**⁶⁰ güç işe beñzer [6a]

19⁶¹

11’li Hece Ölçüsü

GEVHERİ

1. Bu hüsnuñ kemâli bahş-i Hudâdır
 Be kimden öğrendiñ revîşi güzel
 Cemâliñe Yusûf diseñ revâdır
 Tarz-ı mülükâne cünbişi güzel
 62
2. Var mıdır bahâne o sîm-i gerdâna
 Cânım kırbân olsun ol zenehdâna
 Ne zîbâ yaraşur gonçe⁶³ dehâna
 La⁶⁴ l-i lebi güzel dür dişi güzel
 64
3. Seniñ gibi⁶⁵ mihri⁶⁶ getürmez felek
 Saña benim gibi şâdıķ⁶⁷ kıul gerek
 Gevherî der bu gidişle⁶⁸ ey melek
 Maḥv idersin ayı⁶⁹ güneşi güze

⁵⁵ Divanda bir dörtlük daha yer almaktadır.

⁵⁶ düşeli ʿ aşkına hâlim yamandır: Gevherî ʿ aşk ile hâim ayandır **D.**

⁵⁷ dostu: yâri **D.**

⁵⁸ didiğñ: dedikleri **D.**

⁵⁹ çekilmez: çekemez **D.**

⁶⁰ Gevherî: her aşık **D.**

⁶¹ Gevherî D., K. 206 (5 Beyit), s.158-159.

⁶² Divanda bir dörtlük daha yer almaktadır.

⁶³ gonçe: hokka **D.**

⁶⁴ Divanda bir dörtlük daha yer almaktadır.

⁶⁵ senin gibi: sencileyin **D.**

⁶⁶ mihri: mehri **D.**

⁶⁷ şâdıķ: hâlis **D.**

⁶⁸ gidişle: reftârla **D.**

⁶⁹ ayı: nûru **D.**

غزلیات عدنی

ای کله نو هوسا تو جان داره روان دا
 بخشیده طراوت فدوسه روان دا
 نا دور سیرجان شه هوس موی مینا
 فرقی نتوان کرد دل از موی مینا
 هر ناز لب بستیده ندرت عجب
 تا وضع نسیم از دل شه حقیقت
 قربان تو فدا هستن از تو کجانی
 سوی من بیجا بره کنی تیرگی
 چون میدیدم دل ز دیوان توشت
 کس نیست که اوریغ بود صورت جان را
 که عارض کسین تو کسین مکندی
 از چه زردم بر بوی برفان را
 صد بار بیدم که بوش بر لب بند
 عدنی نه بدخان رت هر دو جفت را

عدنی

از آن روسز نه حال لب زلف سنسار
 که فد هوش سیم از افش ندن مشکان شه کمتر
 بی پرویزن جلوه کنم توان کرد اب دریا را
 نظام سلک دندان کهر با بر آ تا دید
 بجان انداخت چشمم از نظر لولوی لالادا
 عجب نبود دل و جان را شه اول نه بیغما را
 که ترکان دوست میدارند از دل نه بیغما را
 لاله قدر دلجویت چو در چشم وطن سسازت
 سعادت در کنی رمانغا ندرت و بالارا
 نراه دل که از عاشقک ویرغ خوین شه
 بی باوقوی مردم کدر میکند عارا
 دلت را غمزه اش گشت از لبش دعوی مکن عدنی
 که بی وجهت پرسیدن عیسی جرم موسی را

20⁷⁰

11'li Hece Ölçüsü

LĀ EDRĪ

1. Gülşen-i ʿālemde ey şivekārım
Bu şalınış serv-i bālāda yokdur
Deryāyı nūş itsem söyüñmez nārım
Lebiñdeki teşne şahbāda yokdur
2. Hāḡ ḡaḡādan seni eylesün emīn
Seniñle zeyn olur bu rüy-ı zemīn
Kākülünde olan büy-ı nāzenīn
Sünbülde ʿanberde sārāda yokdur
3. Kāküllerīn niçe sünbül olmasun
Yā leblerin niçe mül mül olmasun
ʿĀşıkların niçe bülbül olmasun
Reng-i rüyüñ gül-i ḡamrāda yokdur [7a]

21⁷¹

11'li Hece Ölçüsü

LĀ EDRĪ

1. Kime feryād ideyim seniñ elinden
Hercāyī dilbersün Hāḡdan bulasın
Bir merḡabā gelmez ašlā diliñden
Dā ʿīm cefākārsın Hāḡdan bulasın
2. Sitem ḡançerlerin baḡrımı deldi
Deli göñül seni nerden buldı
İtdüğüm var imiş yoluma geldi
Yār degil aḡyārsın Hāḡdan bulasın

⁷⁰ Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

⁷¹ Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

22⁷²

Remel

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

RŪHĪ

1. Nev-bahār oldı açıldı verd-i ra' nā semt semt
Kurdılar şahn-ı çemende bezm-i şahbā semt semt⁷³
2. Hurrem itdi 'ālemi bārān-ı eşküm **Rūhīyā**
Çıkdı şahra seyrine a' lā vü ednā semt semt⁷⁴

23⁷⁵

Remel

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

BĀĶĪ EFENDĪ

1. Lāle-ḥadler kıldılar gül-geşt-i şahrā semt semt
Bāğ u rağı gezdiler idüb temāşā semt semt⁷⁶
2. Şi' r-i Bāķī seb' a-i iklīm⁷⁷ olduḡda⁷⁸ revān
Oḡınursa yeridir bu nazm-ı ġarrā semt semt⁷⁹

⁷² Bağdatlı Ruhi D., G. 79 (5 Beyit), s. 355

⁷³ Divanda üç beyit daha yer almaktadır.

⁷⁴ Bu beyit, a.g.e'de 5. Beyittir.

⁷⁵ Bāķī D., G. 23(6 Beyit), s.115

⁷⁶ Divanda 4 beyit daha yer almaktadır.

⁷⁷ iklīm: iklīme **D.**

⁷⁸ olduḡda: olduḡça **D.**

⁷⁹ Bu beyit, a.g.e'de 6. Beyittir.

24⁸⁰

Hezec

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

NEF'Î EFENDİ

1. Esrâr-ı lebiñ söylemeziz gerçi hamûşuz
Ammâ ki hum-ı mey gibi pür-cüş u hurûşuz
2. Cevriñ çekerek zevk-i ğam idrâk olunurdu
Müşkül bu ki ben⁸¹ 'aşkla bî-tâkat ü hûşuz
3. Tâ ki⁸² getürür deyü şabâ müjde-i vaşlîñ
Başdan ayağa şâh-ı gül-i ter gibi gûşuz
4. Zâhid bizi qor ğayra şatar şimdi riyâyı
Tuymuş⁸³ bizi kim mu' tekid-i bâde-fürûşuz
5. Nef'î gibi tâib degiliz dil-ber ü meyden
Biz anlar ile leb-be-leb ü düş-be-düşuz

25⁸⁴

Hezec

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

ŞABRÎ EFENDİ

1. Dem-beste-i keyfiyyet-i peymâne-i 'aşkuz
Cüş etmezüz eller gibi mestâne-i 'aşkuz

⁸⁰ Nef'î D., G. 49 (5 Beyit), s.305

⁸¹ ben: biz **D.**

⁸² tâ ki: nâgeh **D.**

⁸³ tuymuş: duymuş **D.**

⁸⁴ Sabri Mehmed Şerîf D., G. 79 (5 Beyit), s.191.

2. Geldükçe dile şevk iderüz s̄inemizi çäk
Biz perde-güşâyende-i kâşâne-i ‘ aşkuz
3. Bend eyleme zülfüñle bizi uşlana derseñ
Zincir h̄aḫâdır bize divâne-i ‘ aşkuz
4. Zâhid ne ‘ aceb şüret-i maḫşûdı görürsün
Biz güşe-nişinân-ı şanem-h̄âne-i ‘ aşkuz
5. **Şabri** nola yanub yaḫılırsaḫ gice vü⁸⁵ gündüz
Biz bülbül-i baḡ-ı ḡam u pervâne-i⁸⁶ ‘ aşkuz [7b]

26⁸⁷

Remel

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

SĀMĪ

1. Biz es̄ir-i ‘ işretüz sāk̄ileriñ meftūnıyuz
Beste-i zincir-i mevc-i bāde-i gülgūnıyuz
2. Pāy-ı h̄umda cām-ı mey eşrāf-ı feyz⁸⁸ eyler bize
Bezm-i ‘ aşkıñ neş‘ e-yāb-ı ‘ aḫl-ı Eflātūnıyuz
3. Ser-bürehne bir gedā-yı bī-ser ü sāmān iken
‘ Ālemin̄ pā-ber-nihād-ı tāk-ı Efrīdūnıyuz
4. Nola kec-tab‘ āna olsa nāmımız mār-ı jiyān⁸⁹
Şāh-beyt-i diḫḫatūñ bir mışra‘ -ı mevzūnıyuz
5. Kim çeker rıtl-ı girān-ı minnet-i dūn meşrebi
Görmesek bir ḫaḫre cām-ı lüḫfuñı memnūnıyuz
6. Bār-ı hicrān ḫaddimiz **Sāmī** ḫam etmişken yine
Ol der-i vālā-cenābīñ ḫalḫa-i birūnıyuz

⁸⁵ vü: Ø D.

⁸⁶ ḡam u pervâne-i : ḡam-ı vīrāne-i D.

⁸⁷ Arpaemīni-zāde Mustafa Sāmī D., G.53 (6 Beyit), s.325-326.

⁸⁸ eşrāf-ı feyz: işrāk-ı feyz D.

⁸⁹ mār-ı jiyān: hār-ı zebān D.

27⁹⁰

Hezec

Mef'ülü Mefā'îlü Mefā'îlü Fe'ülün

REZMÎ EFENDÎ

1. Ğamzeñ ki ola sāķî-i çeşm-i siyeh-i mest
Mest itmege ' uşşāķı yeter bir nigh-i mest
2. Rezmî hāzer et ol şaçı leylî nighinden
Mecnün ider insanı o çeşm-i nigh-i mest

28⁹¹

Hezec

Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün

BELİĞ EFENDÎ

1. Fürüg-ı katre-i āb-ı güher deryā-yı pür-cüşuz
Dem-ā-dem vāķıf-ı esrār-ı ' aşķuz mest-i medhuşuz
2. Ğabābāsā binā-yı ' ayşı berbād eyleyüb⁹² evvel
Mişāl-i gird-bād-ı deşt-i miñnethāne-i ber-düşuz
3. Firīb-i vaz' -ı maĖlübāneden şād eyleriz ammā
Mükāfāt-ı ' amelde düşmene ħün-ı Siyāvüşuz
93
4. O şūĖı şem' -i bālīn eyledük kāşāne-i Ėamda
Meded incitme ey ħummā-yı firķāt şimdi nā-Ėuşuz
94
5. Nihād-ı düşmene bir niş-i zehr-ālūd iken her dem
Revānī-i süğanla ehl-i şab' a çeşme-i nüşuz

⁹⁰ Rezmî divanında tespit edilememiştir.(Bkz. Kaynakça)

⁹¹ Belig Mehmed Emin D., G.102(8 beyit), s.289

⁹² eyleyüb: eyleyüp **D**.

⁹³ Divanda bir beyit daha yer almaktadır.

⁹⁴ Divanda bir beyit daha yer almaktadır.

6. **Belîgâ** sūsenāsā deh- zebānuz gerçi ‘ālemde
Nevā-yı ‘aşka ammā gül gibi ser-tā-ḫadem gūşuz

29⁹⁵

11’li Hece Ölçüsü

LĀ EDRĪ

1. Müjdeler ey gönül dīdeler rūşen
Ḥamd ola bugün cānānı gördüñ
Ḥayāt-ı cān buldı meclis-i rūşen
Çok şükür ol māh-ı tābānı gördüñ
2. Ḥayli dem maḥzūn pür-melāl iken
Vişālīne irmek bī-muḥāl iken
Ḥaste gönül saña bī-mecāl iken
Şanki Loḫmān elinden devāyı gördüñ
3. Bu çeşm-i cādūları bī-amāndır
Tīr-i müjgānları şāhib-kemāndır
Mısr-ı melāḥatde bugün şāh-ı ḥūbāndır
ŞanasınYūsuf-ı Ken‘ān’ı gördüñ [8a]

30⁹⁶

11’li Hece Ölçüsü

LĀ EDRĪ

1. Görmedüm ruḥsārīñ niçe zamāndır
Ey māh-ruḥsārım ne ‘ālemdesin
Benim bülbül gibi kārım fiğāndır
Sen ey gülzārım ne ‘ālemdesin
2. Bilmezem yār ile ülfette misin
Yoḥsa aḡyār ile şoḥbette misin
Dā‘ima ‘ayş-ı ‘işrette misin
‘Aceb şivekārım ne ‘ālemdesin

⁹⁵ Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

⁹⁶ Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

3. Dür oldı görmeden kendi cemālîñ
Müyesser olur mu yine vişālîñ
Delmekde sīnemi tīr-i hayālîñ
Ey çeşm-i tātārım ne ‘ālemdesin

31⁹⁷

Müctes

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

ĠAZEL-İ ŞĀBĪT

1. Nesīm-i kūyı bize kuḥl-ı çeşm-i cān mı⁹⁸ virür
Zemāne ḥācısı yārāna armağan mı virür
2. Mişāl-i post çıkarmazsa [eskiyi] şırtından
Ġarībe şehri-i maḥabbetde ḥancı ḥan mı virür
3. Dem-i sirişki ile tutmayınca māyesini
Bizüm bu kanlı furūn bī-nevāya nān mı virür
4. Mü‘ezzin-i çemene nuḳre virmese şebnem
Çıḳup mināre-i serv üstine ezān mı virür
5. Niçün terennümüne ḥarf atar te‘emmülsüz
Gelū-yı bülbüle ta‘yīni bāḡbān mı virür
6. Göge çıkarmayınca dūd-ı sünbül-i āhı
O ḡonca-fem bize bir lüle-i duḡān mı virür
7. Nedir bu kāse-i vişnāya raḡbeti yārīñ
Lebi kirās gibi ‘ömr-i cāvidān mı virür⁹⁹
8. Fütādeler ḫama‘-ı büseye ḡalana düşer
O şūḡ mekseye bir büse bir ḡalan mı virür¹⁰⁰
9. Bunı müfessir-i nūr ayeti bilür **Şābit**
Güle zemīn mi virür feyzi āsumān mı virür

⁹⁷ Bosnalı Alaeddin Sabit D., G.124 (7 Beyit), s.412-413

⁹⁸ kuḥl-ı çeşm-i cān mı: kuḥl-ı Işfahān mı D.

⁹⁹ Bu beyit, a.g.e’de yer almamaktadır.

¹⁰⁰ Bu beyit, a.g.e’de yer almamaktadır.

32¹⁰¹

Hezec

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

ḤĀFİZ

1. Nihāl-i kāmētīñ boy çekmiş el-ḥaḳ nārūnlenmiş
Ruḥuñ gül-berg-i āl olmuş 'izārīñ yasemenlenmiş
2. Havālar āhımīñ dūd-ı siyāhındañ bulutlanmış
Zemīn bārān-ı eşkimden şafā bulmuş çemenlenmiş
¹⁰²
3. Dil-i miskīne raḥm itmek münāsibdür benim şāhım ¹⁰³
Esīr¹⁰⁴ olmuş kemend-i zūlfūñe boynı resenlenmiş
4. Hazān faşlı olub dem-beste gülşende kenār itmiş¹⁰⁵
Gül eyyāmīñ geçirmiş bülbülūñ yiri dikenlenmiş
5. Çeküp ḥasret gönül Ya' kūbı ḥālī [olmaz]¹⁰⁶ efgāndan¹⁰⁷
Ġam-ı Yusufı hāneñ **Ḥāfızā** beytū' l- ḥazenlenmiş

33¹⁰⁸

Hezec

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

NĀBĪ EFENDĪ

1. Açılmış gül gül olmuş şafḥa-i rūyı semenlenmiş
Leṭāfet kat kat olmuş 'arızında nesterenlenmiş

¹⁰¹ Ḥāfız Ahmed Paşa D., G.55 (6 Beyit), s.157

¹⁰² Divanda iki beyit daha yer almaktadır.

¹⁰³ Bu beyit, a.g.e'de 5. beyittir.

¹⁰⁴ esīr: seyr **D.**

¹⁰⁵ Bu beyit, divanda bulunmamaktadır.

¹⁰⁶ Ø: olmaz **D.**, Ölçü gereği ekledik.

¹⁰⁷ Bu beyit, a.g.e'de 6. beyittir.

¹⁰⁸ Nābī D., G. 339 (7 Beyit), s. 710

2. Degüldür mür-ı haṭ gird-i leb-i şeker-feşânında
Kenâr-ı çeşmesârı âb-ı hayvânuñ çemenlenmiş
3. Fenâsın anlamış nergis kadar yok bâğ-ı devrânũ
Daḥı h̃âb-ı ʿademden açmadan çeşmin kefenlenmiş
4. İşiddüm¹⁰⁹ girdügin ḥammâma cân atdum temâşâya
Yetişdüm ol zamân kim hem çıkub¹¹⁰ hem pîrehenlenmiş [8b]
5. Kimũñ âğüş-ı küstâhında pîç-i tâba¹¹¹ düşmüş kim
Yine destârı der-hem dâm-ı gîsûsı şikenlenmiş
6. Saña benzer daḥı bir âftâbı eylemez peydâ
Vilâdetden ʿarûs-ı çarḥ kalmış pîrezenlenmiş
7. ʿAceb mi kâmeti maʿ nâya **Nâbî** olsa nâ- çeşbân
Ġubâr-âlûde olmuş [câme-i] ḥaṭır köhenlenmiş

34¹¹²

Hezec

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

NAHİFİ EFENDİ

1. O şūḥuñ firḫat-i endūh-perverdi çekilmezmiş
Dem-i sermâda hicriñ miḥnet-i serdi çekilmezmiş
2. Ġubâr-ı ğam sirişk-i çeşm ile âmîziş itmekte
Bu vâdînin meger seylâb-ı pür-gerdi çekilmezmiş
3. ʿAceb mi cân atarsam nev-bahâr-ı vaşl-ı dildâra
Zemistân-ı firâḫın şiddet-i berri çekilmezmiş

¹⁰⁹ işiddüm: işitdüm **D.**

¹¹⁰ çıkub: çıkup **D.**

¹¹¹ pîç-i tâba: pîç ü tâba **D.**

¹¹² Nahîfî Süleyman Efendi Divanı'nda tespit edilememiştir.(Bkz. Kaynakça)

4. H̄ayāl-i kākül-i ruhsār-ı h̄übān dilde dā‘ imdir
Bahāristān-ı ‘aşkıñ seyl-i pür-gerdi çekilmezmiş
5. Ne derd olsa çeker ādem Naḥīfī gerçi ‘ālemde
Edā-yı ḥod-fürüşı vaz‘ -ı nāmerdi çekilmezmiş

35¹¹³

11’li Hece Ölçüsü

GEVHERİ

1. Ey h̄üblarıñ şāhı¹¹⁴ serv-i bülendim
Nedir bu sendeki şāhāne gözler
Ey lebleri sükker nāzük efendim
Eylediñ bendeñi¹¹⁵ dīvāne gözler
116
2. Bu ‘aşkıñ serimde Nīl-i deryādır¹¹⁷
Vaşlıña irenler¹¹⁸ yüce ‘anḳādır
Ne denlü medḥ itsem medḥe sezādır
Bağdıqça cān virür insana gözler¹¹⁹
3. Gevherī şeydāyım dinle efḡānım
Öldürürsen ḥelāl eyledim ḳanım
Her ḳaçan süzersin¹²⁰ ey¹²¹ benim cānım
Çoḳ kāfir¹²² getürür imāna gözler¹²³ [9a]

¹¹³ Gevherī D., K.450 (4 Dörtlük), s.324

¹¹⁴ ey h̄üblarıñ şāhı: ey benim efendim **D**.

¹¹⁵ eyledin bendeñi: bendesin eyledi **D**.

¹¹⁶ Divanda bir dörtlük daha yer almaktadır.

¹¹⁷ serimde Nīl-i deryādır: sīnemde misl-i deryādır **D**.

¹¹⁸ İrenler: irilmez **D**.

¹¹⁹ Bu dörtlük, a.g.e.’de 3. Dörtlüktür.

¹²⁰ süzersin: ḳaçan **D**.

¹²¹ ey: a **D**.

¹²² Çoḳ kāfir: kāfiri **D**.

¹²³ Bu dörtlük, a.g.e.’de 4. Dörtlüktür.

36¹²⁴

Hezec

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

LĀ EDRI

1. Ne kendü şeyh olur ne mu' tekid peydā ider zāhid
 ' Adem add itmedikçe nokta-i zādñ riyāzātñ

37¹²⁵

Hezec

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

KĀNĪ

126

1. Geçerken sīm-tenler [āh u] feryād eylemiş ağıyar¹²⁷
 Bu bir darb-ı meşeldür¹²⁸ 129; it ürümüş¹³⁰ kərbān geçmiş
 131

38¹³²

Remel

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

ŞEM'Ī

1. Ben gedā itsem nola sen şāh-ı hūbān ile baḡs
 ' Aşkdır bu itdirir mevt-i Süleymān¹³³ ile baḡs
 134

¹²⁴ Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

¹²⁵ Kānī D., G.92 (5 Beyit), s.201

¹²⁶ Divanda üç beyit daha yer almaktadır.

¹²⁷ Bu beyit, a.g.e'de 4. Beyittir.

¹²⁸ darb-ı meşeldür: darbü'l-meşeldür D.

¹²⁹ Ø: kim D.

¹³⁰ ürümüş: ürmiş D.

¹³¹ Divanda bir beyit daha yer almaktadır.

¹³² (Prizrenli) Şem'ī D., G.21 (5 beyit), s.143

¹³³ mevt-i Süleymān: mūrī Süleymān D.

2. Āfitāb olmaz muḳābil saña ey Yūsuf-cemāl
İdemez bir bī-sitāre¹³⁵ māh-ı Ken' ān ile baḥş¹³⁶

137

39¹³⁸

Remel

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

GEDĀYĪ

1. Cāmı yok kim māh-ı tābān ide cānānile baḥş
Zerreniñ ḥaddi degil ḥurşid-i raḥşānile baḥş
2. Ey Gedāyī öldürürse ḳılma yār ile nizā'
Bendeye düşmez bilürsin ide şultān ile baḥş

40¹³⁹

Hezec

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

RĀMĪ PAŞA

1. Biz ol ' aşıklarız kim dağımız merhem ḳabül itmez
O gülzārñ ki ateşdür güli şebnem ḳabül itmez
2. Sifāl-i köhnede¹⁴⁰ nūş-ı meye mu' tād olan rinde
Mücevher cāmını bin kerre şunsa cam¹⁴¹ ḳabül itmez¹⁴²

¹³⁴ Divanda iki beyit daha yer almaktadır.

¹³⁵ bir bī-sitāre: her bir sitāre **D**.

¹³⁶ Bu beyit, a.g.e'de 4. Beyittir.

¹³⁷ Divanda bir beyit daha yer almaktadır.

¹³⁸ Gedayi divanında tespit edilememiştir.(Bkz. Kaynakça)

¹³⁹ Rāmi Paşa D., G.55 (5 Beyit), s.30-31

¹⁴⁰ köhnede: köhneden **D**.

¹⁴¹ cām: Cem **D**.

¹⁴² Bu beyit, a.g.e'de 3. Beyittir.

3. Sirişk-i çeşmi Nîl-i Mışra mümkün mi kıyās itmek
Bu bir deryā-yı pür-ḥündür ki biş ü kem ḳabûl itmez¹⁴³
4. Nola ben çekdiğim cevr ü cefā-yı yār bilmezse
Nihāl-i tâzedir¹⁴⁴ bār-ı girân-ı ğam ḳabûl itmez¹⁴⁵
5. Gül-i rengî-i ruḥsârı o naḥl-i gülşen-i ḥüsnüñ
O denlü tâzedür terdir¹⁴⁶ ki **Râmî** şem ḳabûl itmez [9b]

41¹⁴⁷

Hezec

Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün

LĀ EDRĪ

1. Saña benden selām olsun elā ey afet-i devrân
Mürüvvetlü efendimsin yoluñu gözlerim elân
2. Hezārân 'izz ü nâz ile mübârek ḥâtır-ı eşref
Devâm-ı devletiñ efzûn ide ol Ḥazret-i Mevlâ
3. Eger şorar iseñ cānâ derûn-ı pür-melâlimden
Şehâ döndürdi bu ḳaddim hilâle vādî-i hicrân
4. Ki sensin dilberân şāhı iderüm rûz-ı şeb āhı
İnan vallāhi billāhi gice gündüz işim efgân
5. Şehâ serv-i semendimsin siyeh zülf-i kemendimsin
Benimsin bir efendimsin ḳulunam emriñe fermân
6. Şehâ cāndan saña rāmem seniñ vaşfiñ ider ḥāmem
Vuşûl bulduḳda bu nāmem birin siz de idiñ imkân

¹⁴³ Bu beyit, a.g.e'de 4. Beyittir.

¹⁴⁴ Nihāl-i tâzedir: dil-i zevk aşinâ **D**.

¹⁴⁵ Bu beyit, a.g.e'de 2. Beyittir.

¹⁴⁶ tâzedir terdir: tâze vü terdir **D**.

¹⁴⁷ Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

11'li Hece Ölçüsü

LĀ EDRĪ

1. Nāzenīnim çünkü benden geçmediñ
Bize bu vaḥşilik biġānelik ne
Meclis-i aġyardan bāde içmediñ
Nergis-i çeşmiñde mestānelik ne
2. Bilmeyenler şanur dil-rubāsın sen
‘ Aşık öldürmede dil-rubāsın sen
Sicilli ḥüccetli bi-vefāsın sen
Daḫi bundan şoñra rindānelik ne
3. Hürrem olub gezer ḥüb libās ile
Lāubāli ülfete cümle nās ile
Āşinālık ider her aḫbāb ile
Ya bize gelünce şāhānelik ne [10 a]

Hezec

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

HÜSREV

1. Yeşiller giydiġiñce tūṭi-i gūyāya beñzersin
Siyeh-püş olduğunca ka‘ be-i ‘ ulyāya beñzersin
2. Kaçankim nāzla āk sāde giyseñ ey semen-simā
Şadefde ḫāşıl olmuş bir dür-i yektāya beñzersin
3. Giyüb eynine mā‘ -i cāmeler seyr-i çemen kılsañ
Yem-i ḫadrāda Hızra gökdeki ‘ İsa‘ya beñzersin

¹⁴⁸ Bu şiirin hangi şaire ait olduğuna tespit edilememiştir.

¹⁴⁹ Şaire ait bir divan tespit edilememiştir.

4. Libās-ı sürh̄le cānā yeşil ferrāce giydikce
Tārāvet gülşeniñde gonçe-i zībāya beñzersin
5. O gül-ruhsarı vaşf etdik ‘ aceb rengiñ edālarla
Sözünde Hüsrevā sen ‘ āşık-ı şeydāya beñzersin

44¹⁵⁰¹⁵¹

Remel

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

EBU’L-FETH SULTĀN MEĤEMMED HĀN ‘ ALEYHİRRAĤME VE’R-RAĤMĀN

1. İmtişāl-i cāhidū fillāh olubdur niyyetüm
Dīn-i İslāmīñ mücerred ğayretidir ğayretüm
2. Fazl-ı Hāķķ u himmet-i cünd-i ricālullāh ile
Ehl-i küfri ser-be-ser ķahr eylemekdür himmetim¹⁵²
3. Enbiyā vü evliyāya istinādum var benim
Luţf-ı Hāķdandır müdām¹⁵³ ümmid-i feth ü neferim¹⁵⁴
4. Nefs-i mālem ile cihānda nola ķılsam ictihād¹⁵⁵
Ĥamdulillah var ğazāya şad hezerān rāğbetüm
5. Ey¹⁵⁶ MeĤemmed mu‘ cizāt-ı AĤmed-i MuĤtār ile
Umaram maĝlūb¹⁵⁷ ola a‘ dā‘ -yı dīn-i¹⁵⁸ devletüm

¹⁵⁰ Fatih (Avnī) D., G.54(5 Beyit), s.878

¹⁵¹ Bu şiir, Avnī Divanı’nda yoktur.(şiir, K.E.Ünsel’de no:82=K.E.Ü-NO:829; Ziya Paşa, Harābāt, C.II, s.124’te ve M. Şakir Paşa, Yeni Osmanlı Tarihi, C.II, s.229’da da vardır. Kemal Edip Ünsel, a.g.e, s.181’de bu şiirin Eğri Fatih Sultan III. Mehmed’e ait olduğunu yorumlayarak söyler. Bu şiirde mahlbs, Avni yerine Muhammed ve teması da Avni Divanı’ndaki şiirlerden farklı ise de bu şiir, Avni’nin çok genç yaşlarındaki ilk şiirlerinden biri olabilir. Bilhassa da Kur’ân-ı Kerîm,22(Hac)78 tesiri ortadadır.(BALTACIOĞLU, Şahmeran, Fatih-Avni- Divanı ve Tahlili, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, İstanbul 2003, s.878)

¹⁵² himmetim: niyyetüm **D.**

¹⁵³ müdām: hemān **D.**

¹⁵⁴ neferim: nuşretüm **D.**

¹⁵⁵ nefsi-i mālem ile cihānda nola ķılsam ictihād: nefsi ü māl ile n’ola ķılsam cihānda ictihād **D.**

¹⁵⁶ ey: iy **D.**

¹⁵⁷ maĝlūb: ğalib **D.**

Müctes

Mefā' ilün Fe' ilätün Mefā' ilün Fe' ilün
(*Fa' lün*)

NERGİSİ EFENDİ

1. Terâne- senc-i fiğānum hevā nedür bilmem
Belā-yı bülbül-i zārum nevā nedür bilmem
2. Muḳayyed-i leb-i yārüm vişālden maḫrüm
Esīr-i bādeyüm ammā şafā nedür bilmem
3. Görünce ḥān-ı ğamı ruḫsat olmadın düşerim
Ġidā-yı rūḫa icāzet şalā nedür bilmem
4. Ne künc-i dār-i şifā var ne iltifāt-ı ṭabīb
Marīz-i pister-i ıŝḫum devā nedür bilmem
5. Göze görünmek olurdu nevāziş eylese yār
Mişāl-i zerreyüm ammā ziyā nedür bilmem
6. Hezār pāre dile kimse merḫamet kılmaz
Şikeste āyineyüm ben cilā nedür bilmem
7. Sözüm belā-yı maḫabbetde da'vi-i ğamdur
Belā budur ki yine müdde'ā nedür bilmem
8. Nice gülüp içelim **Nergisi** bu gülşende
Bahār geçdi daḫı ben şabā nedür bilmem

¹⁵⁸ dīn-i : dīne **D.**

¹⁵⁹ Nergisi eserinde tespit edilememiştir. (Bkz. Kaynakça)

46¹⁶⁰

Hafif

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün
(*Fā' ilātün*) (*Fa' lün*)

ŞABRĪ

1. ' Āşıkum h̄'āb neydügin bilmem
H̄astayum tāb neydügin bilmem
2. Pīrehen-pūş-ı şu' le-i ' aşkum
Kār-ı mehtāb neydügin bilmem
3. ' Andelīb-i kafes-nişīn-i ğamım
Gül-i sīr-āb neydügin bilmem
4. Mest-i ¹⁶¹şīşe-i ğam-ı yārum
Bāde-i nāb neydügin bilmem
5. Leb-i baħr-ı şafāda raqş ederim
Daħı girdāb neydügin bilmem
6. Ne şafāda ne ğamdayum hergiz
Āteş ü āb neydügin bilmem
7. Zühd ile ülfet itmedim Şabrī
Künc-i miħrāb neydügin bilmem

47¹⁶²

Remel

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

NAZĪRE-İ BAŞİRĪ

1. Pādīşāhım düşmen-i dīne ğazādır niyyetiñ
Dīn-i Aħmet nuşretidir muħtezā-yı ğayretiñ

¹⁶⁰ Sabrī Mehmed Şerīf D., G. 124(7 Beyit), s.236.

¹⁶¹ şīşe-i ğam-ı yārum: nüh –şīşe-i ğam-ı yārum **D**.

¹⁶² Basırī divanında tespit edilememiştir. (Bkz. Kaynakça)

2. ‘ Arşa aşıldı kılıcın ey şeh-i mālīk-rikāb
 urdıgıñ dem evc-i eflāk üzre etr-i himmetiñ
3. Müjde-i innā feteħnā ile oldı şark ü ğarb
 Mazħar-i naşrun minallāh oldu fetħ ü nuşretiñ
4. Ehl-i küfri def‘ idüp yer yerden ism ü resmini
 Milket-i İslam dāħil eylemekdir rağbetiñ
5.¹⁶³
 Şaldı pertev mehce-i rāyāt-ı dīn ü devletiñ
6. Yā İlahī kııl Başıriñiñ du‘ āsın müstecāb
 Yār u yoldāş et aña ol yolda ‘avn-i ‘işmetiñ [10 b]

48^{164 165}

Hezec

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mef‘āilün

NA‘T-I ŞERİF¹⁶⁶

1. Ğubārı ravzaniñ kuħl-i cilādır yā Resūlallāh
 Gözümde ħāk-i kūyuñ tūtiyādır yā Resūlallāh
2. Cebīniñ sūre-i ve‘ ş-şems sineñ maṭla‘-ı ve‘l-fecr
 Şaçıñ ve‘l-leyl ü yüzüñ ve‘d-duhādır yā Resūlallāh
3. Şeb-i mi‘ rācda na‘l-i şerīfiñ naķşlamış arħı¹⁶⁷
 Biri meh birisi mihr-i semādır yā Resūlallah
4. Şemīm-i in-i zūlfüñ şemmesidir müşk ile ‘anber
 Anunün müşke teşbīhi ħaṭādır yā Resūlallāh

¹⁶³ Bu mısra mecmuada boş bırakılmıştır.

¹⁶⁴ Kānī D., N.4(13 Beyit), s.37-38

¹⁶⁵ Bu şiirin Kānī’ye ait olduğunu, bir sonraki sayfada yer alan, aynı redifli olan ve başlığı velehu olan şiirden anlıyoruz.

¹⁶⁶ na‘t-ı şerīf: na‘t-ı Şerīf-i Hazret-i Server-i Kā’ināt ‘Aleyhi’ş Şalatü ve’t-Taħiyyāt D.

¹⁶⁷ naķşlamış arħı: naķşın almış arħı D.

5. Ne yüzle varayım yüz vermez iseñ bāb-ı raḥmāna
Yüzümde rû-siyehlik rû- nümâdır yâ Resûlallâh
6. Ğubārım rûzgār atmazsa semt-i ravza-i pāke
Dem-i maḥşerde de işim hevâdır yâ Resûlallâh

49¹⁶⁸

Remel

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

GEVHERİ

1. Dilberâ¹⁶⁹ ¹⁷⁰senden kime feryâd-ı¹⁷¹ dād itsem ¹⁷²aceb¹⁷²
Bî- vefâlar sevmeye sen eylediñ mâhir beni¹⁷³
Ben sipâhîler gibi âzâde iken rûz u şeb
Derd-i ğam tevellüdüne¹⁷⁴ eylediñ nâzır beni ¹⁷⁵
2. Gerçi vardır sâķiyâ¹⁷⁶ bu bâde-keşlikde zünüb
¹⁷⁷Afv ider ol Ḥazret-i Tevvâb¹⁷⁷ settârü'l- ¹⁷⁸uyüb
Kîne¹⁷⁸ âhiñ dil geçerdim itmemekte meyl-i ħüb
Ol kâküller mîknatıslar cezb ider âhir beni
3. Pîre-zen dünyâya benzer bu güzeller şarâbı ¹⁷⁹
Bî- beķâdır¹⁸⁰ burc-i istiġnâda¹⁸¹ anıñ¹⁸² kevkebi
Günde yüz bin el irüb siḥr itmek diler kendi gibi¹⁸³
Put-perest itmek diler¹⁸⁴ ol ħanlı¹⁸⁵ kâfir beni¹⁸⁶

¹⁶⁸ Gevheri D., K.801 (4 Dörtlük), s.571

¹⁶⁹ dilberâ: ey dilâ **D.**

¹⁷⁰ Ø: bilmem ki **D.**

¹⁷¹ feryâd-ı: Ø **D.**

¹⁷² ¹⁷³aceb: meni **D.**

¹⁷³ beni: meni **D.**

¹⁷⁴ tevellüdüne: terbiyyetine **D.**

¹⁷⁵ beni: meni **D.**

¹⁷⁶ sâķiyâ: sofiyâ **D.**

¹⁷⁷ tevvâb: sevvâb **D.**

¹⁷⁸ kîne: ben de **D.**

¹⁷⁹ şarâbı: meşrebi **D.**

¹⁸⁰ bî-beķâdır: anın için **D.**

¹⁸¹ burc-ı istiġnâ: evc-i istiġnân **D.**

¹⁸² anıñ: inmez **D.**

¹⁸³ günde yüz bin el irüb siḥr itmek diler kendi gibi: günde yüz bin sihr ile âl eyleyüb kendü gibi **D.**

¹⁸⁴ put-perest etmek diler: itmek ister putperest **D.**

4. Bir kızadır düşdi gönlüm sen gibi meh-pāreye
Söylemez hāmūş gibi inşāf yok āvāreye
Bunca demdir¹⁸⁷ acımazsın Gevheri bī-çāreye
Tāğ taş ins ü melek hayvān olan acır beni¹⁸⁸ [11a]

50¹⁸⁹

Hezec

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mef'āīlün

VELEHU

1. O deñlü mücrimem zerre şevābım varsa defterde¹⁹⁰
Yā sehv-i kātibān yā iftirādır yā Resūlallāh
2. Egerçi dāmen-i lā-taknaṭū der-destdir ammā¹⁹¹
Yine her hālde ümmīdim sañadır yā Resūlallāh
3. O deñlü luṭfuña ümmīdvārım ḥavf olup ma' dūm¹⁹²
Zebāna heb gelen ḥarf-i recādır yā Resūlallāh
4. Derūnum zıkr ü fikr-i ḥazrete biḡānedir gerçi¹⁹³
Niçe bī-hūde fikre āşinādır yā Resūlallāh
5. Reh-i mescidde mest ü nā-tüvān üftān u ḥizāndır¹⁹⁴
Tariḳ-i fişda pek tiz-pādır yā Resūlallāh
6. Eger rüz-ı cezāda şāhib olmazsañ degül Cennet¹⁹⁵
Cehennem de baña nefret-nümādır yā Resūlallāh

¹⁸⁵ kanlı: kakülü D.

¹⁸⁶ beni: meni D.

¹⁸⁷ demdir: yıldır D.

¹⁸⁸ beni: meni D.

¹⁸⁹ Kānī D., N.4 (13 Beyit), s.37-38

¹⁹⁰ Bu beyit, a.g.e'de 7. Beyittir.

¹⁹¹ Bu beyit, a.g.e'de 8. Beyittir.

¹⁹² Bu beyit, a.g.e'de 9. Beyittir.

¹⁹³ Bu beyit, a.g.e'de 10. Beyittir.

¹⁹⁴ Bu beyit, a.g.e'de 11. Beyittir.

¹⁹⁵ Bu beyit, a.g.e'de 12. Beyittir.

7. Şefâ' at suçluya dirler meşeldir söylenir dâ' im¹⁹⁶
Kuluñ **Kānī** de bir mücrim-gedâdır yâ Resûlallâh [11b]

51¹⁹⁷

Hezec

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

NIYÂZÎ

1. Ey bülbül-i şeydâ yine efgâna mı geldiñ¹⁹⁸
'Azm-i gül idüb rāzla¹⁹⁹ giryāna mı geldiñ
2. Pervāne gibi āteşe dā'im cān atarsın
Evvelde bu 'aşq odına sen yaña mı geldiñ
3. Yağmur gibi yağarsa belā sen baş açarsın
Cān virmege dost yolına qurbāna mı geldiñ
4. Her şey çalışur bir şıfatı eyleye ma' mūr
Sen cümle şıfat ilini vīrāna mı geldiñ
5. Vech-i ehadıyyet ki bu işlerde²⁰⁰ göründi²⁰¹
Bu keşrete ancak anı seyrāna mı geldiñ
6. Bir kimse seniñ olamadı²⁰² hāliñe²⁰³ mahrem
Bilmem bu cihān içine yek-dāne mı geldiñ
7. Bu hasta Niyāzî'ye şifā remzin idersin
Derde düşeniñ derdine dermāna mı geldiñ

¹⁹⁶ Bu beyit, a.g.e'de 13. Beyittir.

¹⁹⁷ Niyāzî-i Mısri D., G.95 (7 Beyit), s.117

¹⁹⁸ geldiñ: geldüñ **D.**

¹⁹⁹ rāzla: zār ile **D.**

²⁰⁰ bu işlerde: şu eşyāda **D.**

²⁰¹ göründi: görünmüş **D.**

²⁰² Ø: hiç **D.**

²⁰³ olamadı hāliñe: olmadı hiç rāzına **D.**

*11'li Hece Ölçüsü*GEVHERİ²⁰⁵

1. ʿ Arz-ı hâl eylesem gül yüzlü yâre
 Gūş idüb²⁰⁶ selāmımı²⁰⁷ alur mı bilmem
 Gün-be-gün artmağda sīnemde yara²⁰⁸
 Mevlām inşāfını virir mi bilmem

209

2. Beni mest eyler²¹⁰ ʿ aşkıñ sākisi²¹¹
 Misk-i ʿ anber қоқар yāriñ²¹² қоқusu
 Derdīmiñ²¹³ ṭabībi cennet hūrīsi
 Hāsta olduğımı²¹⁴ bilür mi bilmem²¹⁵

216

3. Söyünmez cānımda maḥabbet nārı
 Yoluna şarf itdim nāmusu ʿ ārı
 Ölmeden yüzüñi görmedim bārı
 Hāşret kıyāmete қалur mı bilmem²¹⁷ [12a]

²⁰⁴ Gevheri D., K. 228 (4 Beyit), s.173-174.

²⁰⁵ Bu şiirde mahlas olmamasına rağmen bu şiirin Gevheri'ye ait olduğunu tespit ettik.

²⁰⁶ gūş idüb: luṭf edip **D.**

²⁰⁷ selāmımı: selāmım **D.**

²⁰⁸ sīnemde yāra: āh ile zārım **D.**

²⁰⁹ Divanda bir dörtlük daha yer almaktadır.

²¹⁰ mest eyler: helāk etti **D.**

²¹¹ sākisi: sakızı **D.**

²¹² қоқар yāriñ: gibi gelir **D.**

²¹³ derdīmiñ: gönlümüñ **D.**

²¹⁴ hāsta olduğımı: dīvāne olduğum **D.**

²¹⁵ Bu dörtlük, a.g.e'de 3. Dörtlüktür.

²¹⁶ Divanda bir dörtlük daha yer almaktadır.

²¹⁷ Bu dörtlük, a.g.e'de yer almamaktadır.

Hezec

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

LĀ EDRĪ

1. ' İzzetlü sa' ādetlü sulṭānım selām olsun
Mürüvvetlü efendimiñ vaqt-i şerīfi hayr olsun
2. İltifātı şoḥbetiñde gūne gūne devam olsun
Bu ḥaḳīr-i ednā cihānda efendime gūlām olsun
3. Tuz itmek ḥaḳḳı şaymazsañ yüzün yārin qara olsun
Ḥaḳīḳi yār iseñ cānum bize zerre beyān olsun

Hece Ölçüsü

LĀ EDRĪ

1. Elif İçün olsun sevdiğim bize nāz eyleme
Bā Bize bir gün tenezzül eyleyüb gelseñ ne var
Tā Temām oldu cefālar düşmānı şād eyleme
Sā Şevābdur ' aşığına merḥamet kılsañ ne var
2. Cīm Cemāliñ aya beñzer ḳaşlarıñ ' ayn-ı hilāl
Ḥā İle ḥüsnüñ yaratmış ḳudretinde Zü' l-celāl [12b]
Ḥı Ḥudānıñ emri iyle lebleriñ āb-ı zülāl
Dāl Deli oldum ' aşığından bir ' ilāc bulsan ne var
3. Zāl Zıllın çekerim çün ' aşığına düşeli ben
Rā Rāḥatlık bulmadım za' īf oldu cān-ı ten
Zā Zebānım medḥini cevri der iseñ baña sen
Sin Selāmıñ bari bir kez sevdiğim alsañ ne var

²¹⁸ Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

²¹⁹ Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

4. Şın Şifāsız derde düşdü̇m hiç ‘ ilācın bilemem
Şād Şataşdı̇m ḡice gündüz ağlamağdan gülemem
Dād Zā‘ ĩf oldum cinānım gözüm yaşın silemem
Ṭā Ṭarīqat nev-civānım yaşımı silseñ ne var
5. Zā İle zālīm raķīb eyledi beni merāl
‘ Ayn ‘ Ālemde yaratmış ol Ḥudā bir ḥūb-cemāl
Ġayn Ġanī Ḥudam baña itmesüñ böyle zevāl
Fā Fānī dünyāda baña yār-ı ġār olsañ ne var
6. Kāf Kīyāmet ḳalmasun bu ḥasret-i firḳat hemān
Kāf Kifāyet ider baña āşinālīḳ itse hemān
Lām İle luṭf ider iseñ şād olurum çok zamān
Mim Meded nāz itme baña yüzüme baḳsañ ne var
7. Nūn Nażiriñ yoḳ cihānda vāv varım benim
Hā Hemān sensin efendim sevgili yārim benim
Lāmelif Elif ismi ile āb-ı gülzārımdır benim
Yā Yeşil ṭonlu melegüm ḳadrimi bilseñ ne var
8. Tamām oldı bu tamām ḳuşūr ile bi‘ t-tamām
Gözetmeñiz ‘ aybımı ‘ özr maḳbūl ve‘ s-selām [13a]

56²²⁰

11’li Hece Ölçüsü

GEVHERİ

1. Ḳaşı kemān beni dīvāne²²¹ eylediñ
Bülbül gibi söyler diliñ var seniñ
Yaḳdıñ vücūdumı²²² vīrān²²³ eylediñ
Ṭurna gibi siyah zülfüñ²²⁴ var seniñ

²²⁰ Gevheri D., K.348 (4 Dörtlük), s.253.

²²¹ dīvāne: mecnūn **D.**

²²² vücūdumı: ciğerciğim **D.**

²²³ vīrān: pürhun **D.**

²²⁴ zülfüñ: telin **D.**

2. Kaşın çatub kirpikleriñ anarsın²²⁵
Ben kuluñ derdine²²⁶ derdler katarsın
Şeftâliñi biñ altuna şatarsın²²⁷
Yanağında gonçe gülün var seniñ

3. Söyle cânım muradıñı bileyim
Firqatıñle kara bağrım deleyim
Â sulţânım²²⁸ saña kurbân olayım
Koculacağ ince beliñ var seniñ

229

57²³⁰

Remel

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

ḲĀFİYE-İ CİM

LĀ EDRİ

1. Şöyle mest-i nāza bî-pervā niyāz itmek de güç
Şabra tākāt kalmadı ifşā-yı rāz itmek de güç

2. Dest-i ḥasretle girībān-ı taḥammül oldu çāk
Ağlamağdan müşkil oldu cân fedā itmek de güç [13b]

58²³¹

Remel

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

NEŞĀTİ

1. Bî-şafā-yı aşğ olub bî-derd-i yār olmağ da güç
Bir sitemğer āfetün cevriyle zār olmağ da güç

²²⁵ çatub kirpikleriñ anarsın: çatup gamzen okun atarsın **D**.

²²⁶ ben kuluñ derdine: eski derdlerime **D**.

²²⁷ şeftâliñi bin altuna āatarsın: kangı bağda bittin nerde yatarsın **D**.

²²⁸ Â sulţânım: sevdiğim ben **D**.

²²⁹ Divanda bir dörtlük daha yer almaktadır.

²³⁰ Bu şiirin hangi şaire ait olduğı tespit edilememiştir.

²³¹ Neşâtî **D**., G.16 (5 Beyit), s.99-100

2. Evc-i istiğnāda pervāz üzre iken²³² murğ-i dil
Pāy-bend-i ʿaşkla āşüftekār olmağ da güç
3. Bir nigāh-ı ğamzeye tākāt getürmezken gönül
Günde biñ tīr-i cefāya sīnedār olmağ da güç
4. Vaʿ de-i ferdāsına gāhī iderdim iʿ timād
Hayret-ālūd-ı belā-yı intizār olmağ da güç
5. Gerçi yok tākāt **Neşāti** seyr-i didār itmege
Kūşe-gīr-i ḥasret-i ruḥsār-ı yār²³³ olmağ da güç

59²³⁴

Remel

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

NEVʿİ EFENDİ

1. Yār işi ey dil kolay ammā ğam-ı aġyār güç
Vaşl-ı gül āsān velī şabr-ı cefā-yı ḥār güç
235
2. Nevʿiyā esrār-ı ʿaşkı şaklamağ āsān degil
Mey içüb keyfiyyetini itmemeğ ızhār güç²³⁶

60²³⁷

Remel

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

ŞĀBĪT

1. Alup aġuş-ı merāma yāri rām itmek de güç
Yārsız ʿazm-i temāşā-yı meram itmek de güc

²³² üzre iken: itmedügin D.

²³³ ruḥsār-ı yār: didār-ı yār D.

²³⁴ Nevʿi D., G.42 (5 Beyit), s.255-256

²³⁵ Divanda üç beyit daha yer almaktadır.

²³⁶ Bu beyit, a.g.e’de 5. Beyittir.

²³⁷ Bosnalı Alaeddin Sabit D., G. 46 (5 Beyit), s.373.

2. Şabitâ dildâre çok yâr olduğıçün n' eylesün
Cümleniñ itmâm-ı kârın iltizâm itmek de güc²³⁹

61²⁴⁰

Remel

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

LĀ EDRĪ

1. Şimdi bir gevher-fürüş-ı la' le virdim gönlümü
Gerdeñi kâfūr-ı aħmer yâle virdim gönlümü
Sözü şîrini bağışlar cānımıñ cānānedir
Hoğka-dehen ruħları gül-zāre virdim gönlümü
2. Kurtara mazhār elinden gonçe bülbül gonçesin
Hayli demdir görmedim gönlümüñ eglencesin
Bir bağışla zāyi' ider ' aqlımıñ olancasın
Çeşmi cellād kaşları mihrāba virdim gönlümü
3. Gösterirse hūb cemāliñ tolanur ayı güneş
Belki maqbūl olasın var gönül düşe o leş
Kaddi tūba ince miyān şalınur Hünkārveş
Bir yüzi gül serv-i semen bāle virdim gönlümü [14a]

62²⁴¹

Remel

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün
(Fâ' ilâtün) (Fâ' ilün)

LĀ EDRĪ

1. Yine diş yāresi var sīb-i zenehdānında
Şulu şeftālūyı emmişler gibi bostānında

²³⁸ Divanda üç beyit daha yer almaktadır.

²³⁹ Bu beyit, a.g.e'de 5. Beyittir.

²⁴⁰ Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

²⁴¹ Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

2. Bu gice ğayr ile mey içdigiñe şāhid var
Uyhusuzluk eşeri var nergis-i mestānında

63²⁴²

Remel

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

NEF'İ EFENDİ

1. Ölmek āsān 'āşıkā bir dem firāķ-ı yār güc
Böyle müşkil derd esīri ħasteye tīmār güc
2. 'Aşķ mühlik yār gāfil mübtelālar neylesün
Birbirine derdini inkār güc iķrār güc
3. Gerçi 'aşķ izhārı bī-tāb olmayınca cürm olur
Dilber ammā müdde'ā fehm olıcaķ inkār güc
4. Yār eger 'aşık ne eylerse maħabbet iķtizā
Etmemek olur mahallinde anı izhār güc
5. Olsa Nef'ī nola ger endīşesiyle hem-zebān
Neylesün yā şoħbet-i yārān-ı nā-hemvār güc

64²⁴³

Remel

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

NEV'İ EFENDİ

1. Yār işi ey dil kolay ammā ğam-ı ağyār güç
Vaşl-ı gül āsān velī şabr-ı cefā-yı ħār güç
2. Bī- sebep güftār müşkil aşınālķ mümteni'
Böyle istignā şatan dildār ile bāzār güç

²⁴² Nef' i D., G.26 (5 Beyit), s.293

²⁴³ Nev' i D., G.42 (5 Beyit), s.255-256

3. Bir onulmaz yaradur ʿ aşk-ı maḥabbet yarası
Ḥāşılı şarılmayınca çāre yok tīmār güç
4. ʿ Arz-ı ḥāl²⁴⁴ yok meded k̄uyiña varmaḵ muḥāl
Mest-i ʿ āşkıım söyle kim güftār güç reftār güç
5. Nevʿ iyā esrār-ı ʿ aşkı şaklamak āsān degil
Mey içüp keyfiyyetini itmek ızhār güç [14b]

65²⁴⁵

Hezec

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün

ḤAŞMET EFENDİ

1. Şitāb-ı pāy-ı himmetle ṭarīḵ-i ilticādan geç
Sebük-seyr-i tevekkül ol gönül bāb-ı recādan geç
2. Yeter ey merdüm-i dīde sirişki eylediñ pür-cüş
Bu deryā-yı peyāpey-mevc-i miḥnetde şitādan²⁴⁶ geç
3. ʿ Alāyık sedd-i rāhıdır sebük-pāyan-ı tecrīdiñ
Giderseñ dergeh-i Ḥaḵḵʿa güzergāh-ı fenādan geç
4. Bize teşrīfe māniʿ vaʿ diñe incāzdır ammā
Be hey zālīm hele bir kerrecik semt-i vefādan geç
5. Görünce seyl-i eşkim meyl idüb²⁴⁷ Ḥaşmet dedi ol şūh
Bu seyl-āb-ı firāḵı cistr-i vaşl-ı dil-rübādan geç

²⁴⁴ ʿ arz-ı ḥāl: ʿ arz-ı ḥāle D.

²⁴⁵ Ḥaşmet D., G.35(5 Beyit), s.141-142

²⁴⁶ şitādan: şinādan D.

²⁴⁷ idüb: edip D.

66²⁴⁸

Remel

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

ŞABRİ EFENDİ

1. Geh bir elmās gāhī bir la' l-i dıraḥşāndır ẓadeḥ²⁴⁹
Güne güne gevheri var bir 'aceb ẓāndur ẓadeḥ
2. Almış ey Şabri yine rez duḥterin āḡuşına
Ol sürür ile²⁵⁰ yine meclisde ḥandāndur ẓadeḥ²⁵¹

67²⁵²

Remel

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

LĀ EDRİ

1. Dür idüb meclisde pür-feyz itdi rindānı ẓadeḥ
Ehl-i terk olsaydı olurdu tāc-ı devrān-ı ẓadeḥ
2. Meclis-i aḥbāba boş varmaḡ degildir meşrebi
Cām-ı Cem'den görmedir āyīn ü erkānı ẓadeḥ

²⁴⁸ Sabri Mehmed Şerif D., G. 21 (7 Beyit), s.133.

²⁴⁹ geh bir elmās gāhī bir la' l-i dıraḥşāndır ẓadeḥ: geh pür elmās ü gehi pür -la' l-i raḥşandur ẓadeḥ **D**.

²⁵⁰ sürür ile: sürür u şevḡ ile **D**.

²⁵¹ Bu beyit, a.g.e'de 7. Beyittir.

²⁵² Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

Remel

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

LĀ EDRI

1. Her seher nāzlım cemāliñ görmesi mümkün midür
Ağlayub pāyına yüz sürmesi mümkün müdür
‘Andelībim şaķırım kūyında şāhım rüz-ı şeb
Bāğ-ı hüsniñ meyvesi durmaya mümkün midür
2. Hāsretiñle sīnem üzre artmaķda yāreler
‘Azm-i rāh itmede her dem kūyiña bī-çāreler
Sırrımı fāş ider hālķa ķorķarım mekkāreler
Size tenhā ‘arz-ı hāl virmesi mümkün midür
3. ‘Aşķı āhır beni ‘üryān idersin sevdiğim
Firķatiñle cigerim büryān idersin sevdiğim
Tavus-ı ‘anķā gibi cevlan idersin sevdiğim
Hümāsın vaşlıña cānım irmesi mümkün midür [15a]

Remel

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

HAŞMET EFENDİ

1. Hem-ser olduñ zülf-i Leylā’ya o gīsularla sen
Eylediñ der-ķayd-ı Mecnūn ‘ālemi mūlarla sen
2. Ķaṭre-rīz-i hūn-ı eşk olduñ o dendāna göñül
Sübħa-i mercān tezyīn itdin incülerle sen
3. Oldı sevdā-yı nigāhıñ sürme-i āvāz-ı dil
Bendeñi lāl eylediñ çeşm-i sūhan-gūlarla sen

²⁵³ Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

²⁵⁴ Haşmet D., G.184 (5 Beyit), s. 204

4. Cünbiş-i nev-ıtarzla ĩmā-yı vaşlıñda gözüm²⁵⁵
Baña²⁵⁶ kürk giydirdiñ ol semmür ebrûlarla sen
5. Geh miyān u gāh zülfe **Haşmetā** dil-bestesin²⁵⁷
Bağladıñ gönlüm piristü-beççeveş mûlarla sen

70²⁵⁸

Remel

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

NEDİM-İ PĀKİZE-EDĀ

1. Āķıbet gönlüm esir itdiñ o gisûlarla sen
Hey ne cādusun ki ateş bağladıñ mûlarla sen
2. Böyle çāpük geldiñ ey hatt-ı siyeh ruhsârına
Var ise pervāza meşk itdiñ piristûlarla sen²⁵⁹
3. Ben mi sākî olayım bezme tûrurken sevdiğim
Böyle sîmin sākılar billür bāzûlarla sen [15b]²⁶⁰
4. Nāzdan hāmûşsun yoħsa zebāniñ duymadan
İstesen biñ dāstān sōylersin ebrûlarla sen²⁶¹
5. Ğamze-i fettāniñı koyduñ da²⁶² yıkdı Ālemi
Baħşe talmışken çeh-i Bābil'de cādûlarla sen²⁶³
6. Görmedeñ Mecnûnlarıñ şahrādaki cem'iyetin
Sevdiğim meşk-i nigāh eylerdiñ āhûlarla sen²⁶⁴

²⁵⁵ gözüm: bana **D.**

²⁵⁶ baña: sanki **D.**

²⁵⁷ dil-bestesin: dil-bestedir **D.**

²⁵⁸ Nedim D., G. 103 (9 beyit), s. 326-327

²⁵⁹ Bu beyit, a.g.e'de 3. Beyittir.

²⁶⁰ Bu beyit, a.g.e'de 4. Beyittir.

²⁶¹ Bu beyit, a.g.e'de 7. Beyittir.

²⁶² da: ki **D.**

²⁶³ Bu beyit, a.g.e'de 2. Beyittir.

7. Serv-i dil-cūyumdan ayrū geřt-i gülřen istemem
Var yürü isterseñ ey serv-i revān²⁶⁵ cūlarla sen²⁶⁶
8. Şūhdur tā şöyle reftārīñ ki fark etmez baķan
Şöyle gitseñ serv-i reftārım²⁶⁷ aķan²⁶⁸ şularla sen
9. Bü'l-^ç aceb²⁶⁹ ^ç aġyār-ı²⁷⁰ efsungersiñ ey kil-k-i Nedīm
Çoķ tabī^ç at ser-ħoş eylersin bu darūlarla sen

71²⁷¹

Remel

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

NAZİRE-İ REŞİD

1. ^ç Ālemi kırdıñ geçirdiñ tiġ-ı ebrūlarla sen
Eylediñ dīvāne ħalkı çeşm-i cādūlarla sen
2. Oldı dil pür-tāb-ı ħayret idicek reftār-ı nāz
Ey perī germābe iķre sīm pehlūlarla sen
3. Ey şaba gāhice uğra kākül-i dildārada
Gel meşam-ı cāna luř it bū-yı şebbūlarla sen
4. İtdim istiġrāb ben ^ç ar^ç arda şāĥ-ı gül şanub
Bezme geldükde bu şeb pür-dāġ bazūlarla sen
5. Ĥarfetü'l-^ç ayn iķre söyler bir su'ale biñ cevāb
^ç Ālemi lāl itdiñ ol çeşm-i süĥan-gūlarla sen

²⁶⁴ Bu beyit, a.g.e'de 5. Beyittir.

²⁶⁵ serv-i revān: eşk-i revān **D.**

²⁶⁶ Bu beyit, a.g.e'de 6. Beyittir.

²⁶⁷ reftārım: āzādım **D.**

²⁶⁸ akan: akar **D.**

²⁶⁹ ^ç aceb: Ø **D.**

²⁷⁰ ^ç aġyār-ı: ^ç ayyār-ı **D.**

²⁷¹ Şaire ait bir divan tespit edilememiştir.

6. Deşt-i ‘aşk içre gönül meftûn-ı çeşm-i yârsın
Eylediñ Mecnûn gibi ünsiyyet âhûlarla sen

7. Hâl-i dilden kim su’âl itse cevâbıñ âhdır
Uğradıñ derde Reşîdâ şûh dil-cûlarla sen

72²⁷²

11’li Hece Ölçüsü

LÂ EDRÎ

1. Naşîhatim saña ey perî-ruhsâr
Diñle bu pendimi bir hoş nişân it
Aç merd-i kâmile nâdâna zinhâr
Fâş itme sırrıñı dilde nihân it
2. ‘Âlem saña ‘âşık hem teşne beden
Bu deñlü iltifât ağıyâra neden
Çünkü katl itmezsin o kâfiri sen
Yâ harâc-güzâr yâ müselmân it
3. Hûn itdi çeşmimi her şeb hayâliñ
Ġamıñla hasteyim ‘arz it cemâliñ
Vücûdum mülkine ‘arz it cemâliñ
Yeter zulm eyledi amân amân it [16a]

73²⁷³

11’li Hece Ölçüsü

LÂ EDRÎ

1. Beddu‘â eylemem başıña gelsün
El söziyle benden senden kaçan yâr

²⁷² Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

²⁷³ Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

Dilerim ki dā' im giriftār olsun
Hümā gibi havalarda uçan yār

2. Gör ' āķıbet saña bu felek neyler
Dādıña ki dād şanmaz paşalar begler
Ben gibi gedāya meyli eyler
Dā' im ilden ile ķonup uçan yār

3. Göñlümün şehriñi ĥarāb eylediñ
' Āķıbet meskeni türāb eylediñ
Yeter bağrımı kebāb eylediñ
Ķanımızı ķadeĥ ile iķen yār

74²⁷⁴

Remel

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

FEYZİ EFENDİ

1. Şu' le-i meh kem olur pertev şı' ar olduķca sen
Setr olur mihrin fūrūğı aşıķar olduķca sen
2. Lāl olur tuđı-i gūyā ķand-ı ĥacletden erir
Nāz ile nuđķ eyleyüb şekker -nişār olduķca sen
3. Cān atar murğ-ı dilüm fitrākine bend olmağā
Şāhbāzī-i niğhle dil-şikār olduķca sen
4. Sāde nezzāreyle dil ķāni' olub şabr eylemek
Müşkil ey naĥl-i revānım meyve-dār olduķca sen [16b]
5. Zīnet-i ĥađđ-ı ruĥuñ söyle Feyzī ol mehiñ
Nağme senc ol bülbül-āsā nev-bahār olduķca sen

²⁷⁴ Şaire ait bir divan tespit edilememiştir.

Remel

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

KESBİ-İ EDİRNEVİ

1. Gün gurüb eyler hicābdan aşikār olduḡca sen
İḡtibās-ı nūr ider meh tāb-dār olduḡca sen
2. Sünbül-i Hindū olur teṣne-ṣemīm-i arzū
Kākül-i pür-ḡiniñ açub müşköl-bār olduḡca sen
3. Cünbiṣ-i vaṣl añlanur hep dilfirib-i ṣiveden
Ḥande-riz-i ye' s-i ' uṣṣāk-ı nizār olduḡca sen
4. La' l olur ' aksin lebiñle cām-ı ser-ṣār-ı neṣāṭ
Māye-i iksir-i meyle neṣ' e-dār olduḡca sen
5. Dil ümid-i meyve ile dürlü fikr-i ḡām ider
Naḡl-i ṣeftālū gibi zīb-i bahār olduḡca sen
6. Ziver-i mecmū' a eyler **Kesbiyā** ehl-i heves
Kilk-i ma' nā-perver ile dūr-niṣār olduḡca sen

11'li Hece Ölçüsü

GEVHERİ

1. Yine gönlüm aldı bir melek-simā ²⁷⁷
Ḳāmeti nev-reste fidāna beñzer

²⁷⁵ Kesbī divanında tespit edilememiştir. (Bkz. Kaynakça)

²⁷⁶ Gevheri D., K.459 (5 Dörtlük),s. 330.

²⁷⁷ melek-simā: kemān-ebrū D.

Ġamzeleri fettān gözleri āhū
Baķıřı āfet-i devrāna beñzer

2. Ķāmeti ķavs-i belā²⁷⁸ kirpügi oķdur²⁷⁹
Ararsañ²⁸⁰ cihānda nazīri yoķdur
Varılmaz yanına²⁸¹ engeli çoķdur²⁸²
Bekķisi pusıda Őeytāna²⁸³ beñzer
3. Nice medķ itmeyeyim²⁸⁴ ol perī-peyker²⁸⁵
Fedādır yoluna²⁸⁶ bu cān ile ser
Alnı²⁸⁷ ķamer yüzi²⁸⁸ ħūrřid-i enver
Ruĥları ĝonçe-i²⁸⁹ ħandāna beñzer [17a]

290

77²⁹¹

Remel

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün
(*Fā'ilātün*) (*Fa'lün*)

RŪĤĪ

1. Yılda bir kerre²⁹² idüb seyr-i gülistān gül-i sürĥ
İntizār ile ider bülbüli nālān gül-i sürĥ
2. Bülbül olduķsa nola her güle mā' il degiliz
Yeter ey **RŪĤĪ** bize 'ārız-ı cānān gül-i sürĥ²⁹⁴

293

²⁷⁸ ķāmeti ķavs-i belā: kaşları karadır **D.**

²⁷⁹ oķdur: oktur **D.**

²⁸⁰ ararsañ: arasan **D.**

²⁸¹ varılmaz yanına: yanına varılmaz **D.**

²⁸² engeli çoķdur: rakibi çoķtur **D.**

²⁸³ bekķisi pusıda Őeytāna: gayet bekķisi çoķ sultāna **D.**

²⁸⁴ medó itmeyeyim: medó ideyim **D.**

²⁸⁵ ol perī-peyker: Őekerden lebler **D.**

²⁸⁶ fedādır yoluna: yoluna fedā olsun **D.**

²⁸⁷ alnı: ednā **D.**

²⁸⁸ yüzi: nÿru **D.**

²⁸⁹ ruĥları ĝonçe-i: ruhlerinin gülü **D.**

²⁹⁰ Divanda iki dōrtlük daha yer almaktadır.

²⁹¹ Baĝdatlı Ruhi D., G.110(5 Beyit), s.374-375

²⁹² kerre: kerre **D.**

²⁹³ Divanda üç beyit daha yer almaktadır.

78²⁹⁵

Muzāri

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün

RŪḤĪ EFENDİ

1. Bağrım yeter kebāb ü sirişkim şārāb-ı sürh
Sākī baña ne bāde gerek ne şārāb-ı sürh
296
2. Bālīn-i ğamda teşne kıoma RŪḤĪyi meded
Penbeyle kıoy dehānına ey sākī²⁹⁷ āb-ı sürh

79²⁹⁸

Hezec

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

MERḤŪM RĀĠİB PAŞA RAḤMETULLAHİ 'ALEYH

1. Mübālat eylemez rindāne- meşreb her hıuşuşunda
Meger kim bāde-i gül-fāmla sāğar hıuşuşunda
2. Eşāş-ı ma' rifetle hāne-i dil bulsun ārāyiş
Tekellüf ber-ţarafdır bāliş-i pister hıuşuşunda
3. ' Aceb mi da' vī-i ' aşkla pür-dağ eylesem sīnem
Gerekdir naķş-ı hātem keşreti maħzar hıuşuşunda
4. Eger maķsūd eşerse mışra' -i berceste kāfīdir
' Aceb hayretdeyim ben sedd-i İskender hıuşuşunda

²⁹⁴ Bu beyit, a.g.e'de 5. Beyittir.

²⁹⁵ Bağdatlı Ruhi D., G.111(5 Beyit), s.375

²⁹⁶ Divanda üç beyit daha yer almaktadır.

²⁹⁷ ey sākī: bir kıatre D.

²⁹⁸ Koca Rāğıb Paşa D., G.136 (7 Beyit), s.145

5. Ne çāre kullānılsa hı̄dmet-i dı̄gerde çār-ebrū
Hele cā' iz degil dellākla berber hı̄şūşunda
6. Olur mı çeşm-i hāşret hı̄sn-i 'ālem-sūzdan beste
Baķılımaz hı̄ātır-ı aħbāba hiç dilber hı̄şūşunda
7. Vaħı̄d-i nūkte-sence Rāġı̄bā el arkası yerde
Hı̄şūşa bu zemīn-i tāze tarħ u ter hı̄şūşunda [17b]

80²⁹⁹

Hezec

Mefā'īlūn Mefā'īlūn Mefā'īlūn Mefā'īlūn

NEDİM EFENDİ

1. Riyāsı zāhidiñ der-kārdır dilber hı̄şūşunda
Velākin³⁰⁰ zālimiñ ārāmı kalmaz zer hı̄şūşunda
2. Ne deñlü germ ise yāriñ³⁰¹ āħir hāk-ber-sersin
Bunu ey hı̄'āce gör āteşle hākister hı̄şūşunda³⁰²
3. Dirīġā olmadıķ bir dil-güşā ma' şūka dil-dāde
Hele āyīnemiz bī-baħt rüşenger hı̄şūşunda³⁰³
4. Varırsan hāne-i hāmmāra sākī lı̄tf et unutma
Dil-i zāriñ ricāmend olduġın³⁰⁴ sāġar hı̄şūşunda
5. Kūşāġın dūġmesin³⁰⁵ çözmekde yoķdur bīm³⁰⁶ ammā kim
Yürek titrer kemer-bendindeki hānçer hı̄şūşunda³⁰⁷

²⁹⁹ Nedīm ė., G. 119 (8 Beyit), s.335

³⁰⁰ velākin: velikin **D.**

³⁰¹ yāriñ: bāzārın **D.**

³⁰² Bu beyit, a.g.e'de 6. Beyittir.

³⁰³ Bu beyit, a.g.e'de 7. Beyittir.

³⁰⁴ olduġın: olduġu **D.**

³⁰⁵ dūġmesin: tūġmesin **D.**

³⁰⁶ yoķdur bīm: havfım yoķdur **D.**

³⁰⁷ Bu beyit, a.g.e'de 3. Beyittir.

6. Bugün cānān³⁰⁸ mevā'īdin hisāb itdikde ' uşşāka
Yine vāfir nizā' oldu bizim defter huşūşunda³⁰⁹
7. Ne zībā ülfet etmiş duhter-i rez beççe-i muğla
Muvaffağ pīr-i mey'el-haqq³¹⁰ püser duhter huşūşunda³¹¹
8. Nedīmā sine vü bāzūñı nerm et yār geldikçe
Müsāfir rāhat ister bāliš ü pister huşūşunda

81³¹²

Remel

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

LĀ EDRI

1. Gül kıaranfil getirürsün ' aqlım alup götürür
Kadrimi bil kıuzucuğum baña bildirsen kimsin
2. Gel meletme cānım etme çok söyletme beni
Āh söyle cānım meletme beni

82³¹³

Hezec

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

RĀĠIB PAŞA

314

1. Ne çāre kıullanılsa kıidmet-i dīgerde çār-ebrū
Hele cā' iz degil dellākla berber huşūşunda³¹⁵

316

³⁰⁸ cānān: cānā D.

³⁰⁹ Bu beyit, a.g.e'de 2. Beyittir.

³¹⁰ mey'el-haqq: mey hakkā D.

³¹¹ Bu beyit, a.g.e'de 5. Beyittir.

³¹² Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

³¹³ Koca Rāğıb Paşa D., G.136 (7 Beyit), s.145

³¹⁴ Divanda dört beyit daha yer almaktadır.

³¹⁵ Bu beyit, a.g.e'de 5. Beyittir.

³¹⁶ Divanda iki beyit daha yer almaktadır.

83³¹⁷

Hezec

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

VAHİD

1. Cihān-pür –şūr bir hūrşid-i meh-peyker huşūşunda
Nizā'ı eksik olmaz 'ālemiñ dilber huşūşunda

³¹⁸

2. Hayā mühr-i dehān-ı kīse-i hū'āhiş olur yoḡsa³¹⁹
Ṭayanmaz tāzeler kālā-yı vaşla zer huşūşunda³²⁰ [18a]

³²¹

84³²²

Remel

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

FEHİM

1. Ey dil-i bād-be-kef eyleme taziyē-ı i nefes
Her kişi 'İsī-i Meryem gibi meşhūr olmaz

2. Sa' y ile rūḡ da icād iderseñ meşelā
Baḡtı vājgūn³²³ olanıñ sa' yi de meşkūr olmaz

3. Sebeb-i rif' at olur ḡam yeme üftāde iseñ
Bir binā tā ki ḡarāb olmaya ma' mūr olmaz

³¹⁷ Vahid Mahtūmī D., G.166 (8 Beyit), s.720.

³¹⁸ Divanda üç beyit daha yer almaktadır.

³¹⁹ yoḡsa: yoḡsa D.

³²⁰ Bu beyit, a.g.e'de 5. Beyittir.

³²¹ Divanda üç beyit daha yer almaktadır.

³²² Fehim-i Kadim D., Kt 1(20 Beyit), s.277-278.

³²³ vājgūn: vārūn D.

4. Terk-i taqlīd idüb vāşıl-ı Hakk ol şūfī
Yohsa her düzd ki berdār ola Maşūr olmaz
5. Zikr-i zühhād ile bir mi neġāmāt-ı ‘ uşşāk
Şit-i zenbūr hem -āvāze-i tanbūr olmaz
6. Tīre-dil kesb-i şafā eyleyemez ‘ aşıkdan
Sāye hūrşide qarīn olmaġ ile nūr olmaz
7. ‘ Aşq her kāleb-i bī-rūḫa tecellī itmez
Tūde-i merḫad-i Mūsā cebel-i Ṭūr olmaz
8. Dil-i gürg zīb-i silāh ile şeci‘ olmaz ferd³²⁴
Pençe-i şīr-i muşavverde belī zūr olmaz [18b]

85³²⁵

Remel

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

FEHİM

1. Küşte-i tīġ-i maḫabbetde olur şulḫ-i ebed
Leşker-i şaff-ı şehīdāndā şer u şūr olmaz³²⁶
2. Ey olan ‘ aşık-ı mecrūḫa nemek-pāş-ı ‘ ilāc
Zaḫm-ı bismil-şude bir vechle nāsūr olmaz³²⁷
3. Dil ki hūn ola naşīḫat anı etmez ıslāḫ
Hüsn-i tedbīr ile mey bir daḫı engūr olmaz³²⁸
4. Zühde tebdīl olamaz pend ile ‘ aşk-ı cān-suz
Şu‘ le te‘ şīr-i dem-i serd ile kāfūr olmaz³²⁹

³²⁴ ferd: merd **D.**

³²⁵ Fehīm-i Kadīm D., Kt.1(20 Beyit), s.277-278.

³²⁶ Bu beyit, a.g.e’de 9. Beyittir.

³²⁷ Bu beyit, a.g.e’de 10. Beyittir.

³²⁸ Bu beyit, a.g.e’de 11. Beyittir.

5. Bir şehîñ dil-i ser-küyîñda muķîm oldı yine
Menzil-i ‘ aşķdan erbâbı belâ dūr olmaz³³⁰
6. İstemez zinet-i ĥaṭṭı o meh-i sâde ruĥum
‘ Ālem-i nūrda zirâ şeb-i deycūr olmaz³³¹
332
7. Bend-i zülfüñde dilim būs-ı lebi şād itmez
Merd-i maĥbūs-ı şarâb içmede³³³ mesrūr olmaz³³⁴
8. Çeşmi dünyâyı kırub itse tevâzu‘ ne ‘ aceb
Kesse cellâd hezârân seri maĥrūr olmaz³³⁵
336
9. Gūş idüb şı‘ rimi ol şeh³³⁷ didi nâz ile **Feĥîm**
Her süĥan levhâ-i pāk-ı³³⁸ dile meşūr olmaz³³⁹
340

86³⁴¹

Remel

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

TEVFİK

1. Ğonçeyi ĥâmūş edib la‘ l-i güherbārından
Lâle pūr-daĝ-ı ĥased ĥâl-i siyehkārından
2. Her ĥabâb-ı mey ü mihr ü meh-i ‘ âlem-i âb
Pertev ifşâ olıcaķ sâĝara ruĥsārından

³²⁹ Bu beyit, a.g.e’de 12. Beyittir.
³³⁰ Bu beyit, a.g.e’de 13. Beyittir.
³³¹ Bu beyit, a.g.e’de 14. Beyittir.
³³² Divanda bir beyit daha yer almaktadır.
³³³ içmede: içse de **D**.
³³⁴ Bu beyit, a.g.e’de 16. Beyittir.
³³⁵ Bu beyit, a.g.e’de 17. Beyittir.
³³⁶ Divanda bir beyit daha yer almaktadır.
³³⁷ şeh: Ø **D**.
³³⁸ pāk-ı: Ø **D**.
³³⁹ Bu beyit, a.g.e’de 19. Beyittir.
³⁴⁰ Divanda bir beyit daha yer almaktadır.
³⁴¹ Şaire ait bir divan tespit edilememiştir.

3. Reh-i kuyında nola āyile ber-pāy olsam
Gül biter bāğ-ı ğamiñ ser-zede her hārından [19a]

İstikāmet

87³⁴²

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün
Mef'ūlü Fe'ūlün

MÜSTEZĀD-I³⁴³ VECDĪ

1. Ey dil ğam-ı ğisū-yı³⁴⁴ ruḥ-ı yārda qaldıñ
Şad mihnetile sen
Qayd-ı şanem u 'uqde-i zunnārda qaldıñ
Mānend-i berehmen
2. Ey cān yolıña çıqmağa qādir mi degilsin
Billāh sana noldı
Kim ḥasretile sīne-i efkārda qaldıñ
Kimdir saña reh-zen
3. Ey dīde baqup rüyına ḥaṭṭında ilişdiñ
Şad hayf dirīgā
Gül isteriken keş-me-keş-i ḥārda qaldıñ
Çün bülbül-i gülşen
4. Ey bülbül o gül zīb-i ser-i bü'l-heves oldı
Āgāh degilsin
Sen bī-ḥaber efġān ile gülzārda qaldıñ
Etsen nola şiven
5. Ey aql baña rehber idün semt-i ḥalāşa
Mānend-i dil-i zār
Sen de tütulub zülf-i siyehkārda qaldıñ
Ne çāre kılam ben

³⁴² Vecdī D., G.34 (7 Beyit), s.105-106.

³⁴³ müstezād: Ø müstezād D.

³⁴⁴ ğisū-yı: ğisū vü D.

6. Ey add-i dū-tā gemediñ ebrū hevesinden
İl menzile irdi
Ke-tīr gibi dest-i kemāndārda aldıñ
Ey kendūye sīm-ten
7. Ey hūsn-i edā ehl-i sūhan hep saña müştāk
Meyyālveş ammā
Sen **Vecdī**-i hoş-ab[] u hoş-āşārda aldıñ
ayli şu[] arād

88³⁴⁵

Mef[]ūlü Mefā[]īlü Mefā[]īlü Fe[]ūlūn
Mef[]ūlü Fe[]ūlūn

NAZİRE-İ ĠAZEL-İ NĀ[] İLİ MÜSTEZĀD-I CEZMĪ

1. Gōñlūm gibi ey nāme gidūp yārda aldıñ
Luf itmedi dildār
Baş ūzre yeriñ var am-ı destārda aldıñ
ūn ğone-i ğūlzār
2. Sāī seni mest eyledi³⁴⁶ mey aldı adede
Dil aldı ğamiñda
Bī-āre gōñūl sen de adekārda aldıñ
[]Aş olmada derkār
3. Bend oldu ridā pāyiñe şūfī aberin yok
Şimdengerū sende
Dāma utulup alkā-i ezkārda aldıñ
ūn murğ-ı giriftār
4. Artırdı cūnūnuñ heves-i zūlf-i siyehtār
Sevdā-zede olduñ
Bir astasın ey dil ki şeb-i tārda aldıñ
ūn āh-ı dil-āzār

³⁴⁵ Nā[] ilī D., G.217(6 Beyit), s.249

³⁴⁶ sāī seni mest eyledi: mest eyledi sāī seni D.

5. Biz itdigiñe qalmayalım gerçi işitdik
Kim āh-ı ğalaqla
Mestāne varub³⁴⁷ hāne-i aġyārda qaldıñ
Ey řuħ-ı sitemkār
6. Gıtdiñ harem-i kuyını deryūzeeye ey dil
Beyhūde gezersin
Sen de haber-i Nā' ilī-i zārda qaldıñ
Çün Cezmī-i nā-çār

89³⁴⁸

Mef'ūlü Mefā' ilū Mefā' ilū Fe'ūlün
Mef'ūlü Fe'ūlün

MÜSTEZĀD-I FENNĪ

1. Qaddindeki hālet hele tūbāda bulunmaz
Ey serv-i bülendim
Keyfiyyet-i la' liñ daħı řaħbāda bulunmaz
Ey lebleri qandim
2. Bu sende olan hūsn ile cānā yed-i beyzā
Yoq kimsede ařlā
Çün gördüm anıñ mişli ki dünyāda bulunmaz
Ġāyetle begendim
3. Ruhsārıñā gülden daħı terdir diye ' uřřāq
řāyestedir elħaq
Zirā bu leřāfet gül-i ra' nāda bulunmaz
Ey řāh-ı levendim
4. Mıhrle meh-āsā dolanub çün gice vü gündüz
Dünyāyı ser-ā-pā
Fennī gibi bir ' aşıq-ı üftāde bulunmaz
Cevr itme efendim [19b]

³⁴⁷ varub: varıp D.

³⁴⁸ Fennī divanında tespit edilememiştir. (Bkz. Kaynakça)

Mef'ülü Mefā'îlü Mefā'îlü Fe'ülün
Mef'ülü Fe'ülün

MÜSTEZÂD-I RÂMÎ BA'D MÜSTEZÂD-I İZZÎ

1. Mādām ki var sende efendim bu edālar
 'Uşşākı ider zār
 Hemçün ney ü tanbūr
 Bā-şavt-ı pesendiñle Hüseyñide nevālar
 Ġāhice 'arazbār
 Ġāh nağme-i mähūr
2. Şokmuş yine destārınıñ üzre güli ol şūh
 Güller gibi açmış
 Ser-levha-i hüsnî
 'Uşşāka mübārek ola püsküllî belālar
 Çün zülf-i siyekār
 Bir fitne-i pür-şūr
3. Maḥbūb ile meyden çekiniz el dir imişsiz
 Ehl-i dile her dem
 Bî-fıkr ü te'emmü
 Zāhid yeter öldürdi bizi böyle riyālar
 Gel eyleme zinhār
 Bil ḥaddiñi tek dur
4. **Rāmî** yoğidi gerçi bu şeb şem' -i dil-efrūz
 Peyğüle-i ğamda
 'İzzî gibi qaldıq
 Geldi o mehim meclise baḥş itdi şafālar
 Rūz oldı şeb-i tār
 Gitdi ğam-ı deycūr

³⁴⁹ Rāmî Paşa Divanında tespit edilememiştir.(Bkz. Kaynakça)

³⁵⁰ Rāmî Divanında da tespit edilememiştir.(Bkz. Kaynakça)

Mef'ülü Mefā'îlü Mefā'îlü Fe'ülün
Mef'ülü Fe'ülün

MÜSTEZÂD-I ŞEHDÎ

1. Ey şüh-ı cefā-piše bu nāz u sitemiñ ne
Tākāt getürülmez
Üftādelere tā bu kadar bār-ı ğamiñ ne
Billāh çekilmez
2. Sen pādişah-ı mülk-i ħüsünsün aña söz yok
Yūsuf gibi ammā
Görsem hele gāhice gedāña keremiñ ne
Bu bezm ele girmez
3. Hum yāze-keş-i rencişi ħumār olur āḡer
Rindān-ı mey-āşām
Meyden ne imiş neşvesi āyā ki Cemiñ ne
Ālāmına degmez
4. Kūyiñ dolaşur zülfine [yārın] ulaşursun³⁵²
Her vaqt-i seḡerde
Bilsem hele ey bād seniñ [bu]³⁵³ elemiñ ne
Cānānā el irmez
5. Biñ ḡande ider ğayra lebāleb bize **Şehdî**
Bir kuşru mı vardır
Ağzın bile açmaz sözi ol ğonçe-femiñ ne
Billāh bilinmez

³⁵¹ Şehdî D., G/M.109 (5 Beyit), s.347

³⁵² yārın ulaşursun: yārın ola şirîn **D.**

³⁵³ bu : de **D.**

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ülü Fā'ilün
Mef'ülü Fā'ilün

MÜSTEZÂD-I NESİB EFENDİ

1. Cây olsa da gönül felek-i çâr ü mîn saña
Mânend-i âfitâb
Zülmet-fezâ olur sana âh-ı hazî saña
Çün mürde-i şehâb
2. Ey aşk-ı tâb-şûr bu germiyyetün nedür
Billâh meded meded
Rehber yeter bu râhda naqş-ı cebî saña
Eyle hemân şitâb
3. Ey reh-rev-i diyâr-ı haqîkat sürâğı ko
Her bî-şu'ûrdan
Suzân olur semender olursa qarî saña
Mümkün mi ictinâb
4. Zâhid bu hîre çeşm ile kûy-ı haqîkati
Görmek murâdıñsa
Görmez misin olsa dûrbîn saña
Sensin saña hicâb
5. Ey gam dil-i **Nesibe** olub yâr-i mihribân
Hayli zamân saña
Hiç bî-vefâlu eylemediñ aferî saña
Tâ itdiñ intisâb [20a]

³⁵⁴ Nesîb divanında tespit edilememiştir. (Bkz. Kaynakça)

Mef'ülü Mefā'îlü Mefā'îlü Fe'ülün
Mef'ülü Fe'ülün

MÜSTEZÂD-I ŞÂDIK EFENDİ

1. Kâşânemize toğmadı ol mâh-ı şeb-ârâ
 Hercâyilik itdi
 Vaşl olmağa 'ahd eylemişiken eyledi ferdâ
 Râm olmadı gitti
2. Bīmâr-ı ğam-ı 'aşk olana çâre bulunmaz
 Şanma
 Şimdengerü ben zâra 'ilâc eyle tabîbâ
 Derdim baña yetdi
3. Şemşirîn urub yâr getürdi ten-i zâra
 Bir hâme-i zerrîn
 'Aynıyla yaşım cûşa gelüb anı ser-â-pâ
 Pâk itdi aqdı
4. Görđi beni fark itmedi kûyında gice yle
 Bilmezlige urdı
 Bîġâne kıyâs itdi kılun ol şeh-i dâna
 Benzer ki unudı
5. Oldıysa saña 'aşık eger ey büt-i bed-kîş
 Cürm itmedi ġahî
 'İsî-şıfat itmezsın anı olsa da ihyâ
Şâdıq saña netdi

³⁵⁵ Şaire ait bir divan tespit edilememiştir.

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün
Mef'ûlü Fe'ûlün

MÜSTEZÂD-I SAFÂYÎ EFENDİ

1. Bir şüh çeşm-i şîve ile çün şuna cāmı
Kim içmeye añı
Nāşih kıosözün içmeyenin' aklı ola mı
Hem-rûh-ı revānı
2. Şol kimse içündür ki sa' âdet bu cihānda
Bî-şübhe vü bî-şek
Rindāna ola gūşe-i meyḥāne maḳāmı
Yār ile nihānî
3. Terk eylemeyem demiş idiñ meclis-i meyde
İkrārın unutma
Ey yār beni añmayasın şimdi revā mı
Ol ' ahd ola fānî
4. Andan bilürüm ben ḳulunı sevdiğin ol yār
Çoḳları yaşasın
Her demde keremler idüb arturdı şafāmı
Şād eyledi cānı
5. Pendin ḳabûl etmezse seniñ **Şafāyî** affet
Biñ cānıla herke
Ḥavfım bu ki meyyāl ide ol servā hırā mı
Şol bād-ı ḥazanı [20b]

³⁵⁶ Şaire ait divanda tespit edilememiştir.

95³⁵⁷

Remel

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

BĀĶĪ EFENDĪ

1. Kıldı āfāķı münevver Ƨal' at-1 raħşān-1 'īd
Halka dibālar geyürdi mäh-1 nūr-efşān-1 'īd

358

2. Āşıķa iħşān ise maķşūd elinde dostum ³⁵⁹
Dest-būsuñdur muħaşşal **Bāķīye** iħşān-1 'īd

96³⁶⁰

Hezec

Mef' ūlū Mefā' ilū Mefā' ilū Fe' ūlün

MERĀMĪ EFENDĪ

1. Bir lāle-rūħ-1 ħonçe-fem ü serv-i seħī ķad
Hübān-1 cihān iķre bugün oldu ser-āmed
2. Görünce hemān taħt-1 melāħatde **Merāmī**
Oldum o şehiñ defter-i 'aşķına muķayyed [21a]

³⁵⁷ Bāķī D., G.39 (7 beyit), s.124

³⁵⁸ Divanda 5 beyit daha yer almaktadır.

³⁵⁹ Bu beyit, a.g.e'de 7. Beyittir.

³⁶⁰ Şaire ait bir divan tespit edilememiştir.

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

BELĠ EFENDİ

1. umāşı vaşlını seyr eyledim cānānıñ ellenmiş
Gelinece sebz-a tāvūs-ı bađ-ı üsni tellenmiş
2. Kimiñ bezminde bilmem cām-ı meyden neş'e-yāb olmuş
ızarmış gül gül olmuş ruqları ayet güzellenmiş
3. Raīb-i küh-hey'et şıklet eyler meclis-i yāra
Yıılmaz meyl idüb bir semte gittikçe temellenmiş
4. Gül-ālūd eylemiş āmed-şüd-i ter-dāmenān şimdi
Geçilmez pāk-dāmen vādī-i Mecnūn çepellenmiş
5. Bu bezm-i am-fezāya devr-i āırda ayak başdı
Dükenmiş³⁶² bāde gitmiş keyfler meclis kesellenmiş
6. Nuūd-ı cān virirken müşteri pāzār-ı³⁶³ 'aşında
Meded şimdi metā' -ı vaşlı yāriñ mübtezellenmiş
7. Bu demlerde yine ey nükte-sencān-ı sūhan müjde
Belġiñ şafha-i mecmū' a-i pākī azellenmiş

³⁶¹ Belġ Mehmed Emin D., G.121(7 Beyit), s.310

³⁶² dükenmiş: tükenmiş **D.**

³⁶³ pāzār: bāzār **D.**

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

FAŞİH EFENDİ

1. Ey³⁶⁵ perī ruhsār bilmem ülfetiñ kimlerledir
Hiç görünmeziñ 'aceb ünsiyyetiñ kimlerledir
2. Kağrı meclis feyz-yāb-ı nur-ı hüsnüñdür henüz
Şem' -i bezm-ārā gibi germiyyetiñ kimlerledir
3. Görmedik gözden nihānsın hayli demlerdir seni
Bilmezüz ey duhter-i rez' işretin kimlerledir
4. Tā seher her şeb süreyyā tır-i³⁶⁶ çeşm-i gayretim
İhtilātı yā Rab ol meh tal' atiñ kimlerledir
5. Hiç seni cem' iyyet-i erbāb-ı dilde görmeziz
Ey Faşih-i zār şimdi şöhetin kimlerledir [21b]

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün(Fa' lün)

BĀKİ EFENDİ

1. Riyāz-ı hüsnde olmuş o la' l-i nāb leziz
Cinān³⁶⁸ içinde bilürsin olur şarāb leziz

369

³⁶⁴ Fasih D., G.120(5 Beyit), s.326-327

³⁶⁵ ey: iy **D.**

³⁶⁶ tır-i : rız-i **D.**

³⁶⁷ Bākī D., G.45(5 beyit),s.128

³⁶⁸ cinān: cihān **D.**

³⁶⁹ Divanda 3 beyit daha yer almaktadır.

2. Ğazelleriñde lebi vaşfiñ eyle ey **Bākī**³⁷⁰
Şekerle olsa bilürsin olur hoş-āb lezīz

100³⁷¹

Remel

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

MİHRİ EFENDİ

1. Yoğ şanurdım 'ālem içre cān ile serden lezīz
Hey neler vardır³⁷² cihānda dağı anlardan³⁷³ lezīz
³⁷⁴
2. Şimdi bir tūṭī kelāma mübtelādır **Mihri** kim³⁷⁵
Söylesin³⁷⁶ şirin kelāmi³⁷⁷ kand u sükkerden³⁷⁸ lezīz

101³⁷⁹

Hezec

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

ŞERİF EFENDİ

1. Süveydāsında esrāri dil-i dānā şığışdurmış
Kerāmet nokṭası³⁸⁰ içre 'ālem-i ma' na şığışdurmış
2. Haḳīkatden ḳomuş cām-ı mecāza bāde dest-i ' aşḳ
Derūn-ı ḳatre-i nāçize bir deryā şığışdurmış
³⁸¹

³⁷⁰ Bu beyit, a.g.e'de 5. beyittir.

³⁷¹ Mihri Hatun D., G.18 (5 Beyit), s.460-461

³⁷² vardır: varmış **D.**

³⁷³ anlardan: bunlardan **D.**

³⁷⁴ Divanda üç beyit daha yer almaktadır.

³⁷⁵ Bu beyit, a.g.e'de 5. Beyittir.

³⁷⁶ söylesin: söylese **D.**

³⁷⁷ kelāmi: sözi **D.**

³⁷⁸ kand u sükkerden: kand-ı mükerrerden **D.**

³⁷⁹ Şeyhülislām Muhammed Şerif Efendi D., G.79 (6 Beyit), s.390

³⁸⁰ nokṭası: nokṭa **D.**

3. Düşüb pâyine hayretle niyāze sāye-veş kim var³⁸²
O naḥl-i ser-keşi ağuşuna āyā şığışdurmış
4. Yazub şehnāme^c -i vaşf-ı cemālin kātib-i kudret³⁸³
Dü-berge ruña³⁸⁴ ḥüsn-i ḥaṭla ser-tā-pā şığışdurmış³⁸⁵
5. **Şerīfā** kadd-i cānān nazm-ı iḥsān-ı ilāhīdir
Ki her mışra^c da bī-ḥādd şā^c ir-i ğarrā³⁸⁶ şığışdurmış³⁸⁷

102³⁸⁸

Hezec

Mefā^c İlün Mefā^c İlün Mefā^c İlün Mefā^c İlün

NAZİRE-İ FİTNAT HANIM

1. Süveydāya ḥayāl-i rüyıñi³⁸⁹ cānā şığışdurmış
Gönül bir zerreye mihr-i cihān-ārā şığışdurmış
2. Degil ruḥsār-ı ḥaṭtı kilc-i kudret şafḥa-i ḥüsne
Gülistān ü Bahāristānı sertāpā şığışdurmış
3. Ḥayāl-i kāmēt-i bālāsı çıkmaz çeşm-i^c aşıkdan
Zehī şān^c at ki servi şışeye zirā şığışdurmış
4. Dehān-ı tengine bir ḥarf sıgmazken o fettānıñ
Lebi sıḥr ile bī-ḥādd lülü-yı lālā şığışdurmış

³⁸¹ Divanda iki beyit daha yer almaktadır.

³⁸² Bu beyit, a.g.e'de yer almamaktadır.

³⁸³ kātib-i kudret: ḥāme^c -i kudret **D.**

³⁸⁴ dü berge ruña: dü berg-i verde **D.**

³⁸⁵ Bu beyit, a.g.e'de 5. Beyittir.

³⁸⁶ şā^c ir-i ğarrā: ma^c ni-i ra^c nā **D.**

³⁸⁷ Bu beyit, a.g.e'de 6. Beyittir.

³⁸⁸ Zübeyde Fitnat Hanım D., G.26(5 Beyit), s.173

³⁸⁹ ḥayāl-i rüyıñi: ḥayāl-i tal^c atıñ **D.**

5. ‘ Aceb vāsi‘ imiş künc-i³⁹⁰ ḳanā‘ at aşḫābı **Fiṭnat**³⁹¹
Ki her³⁹² kūṣede³⁹³ biñ kūh biñ mecrā³⁹⁴ şıgırdırırış

103³⁹⁵

Hezec

Mefā‘ İlün Mefā‘ İlün Mefā‘ İlün Mefā‘ İlün

FİṬNAT HANIM NAZİRE-İ TEVFİK

1. Ğam-ı ekvānı dilde merdüm-i dānā şıgırdırırış
Kemine zerre içre bī-kerān şahrā şıgırdırırış
2. Olub ābisten-i tūfān-ı girye merdüm-i çeşmim
Derūn-ı yek ḫabāba cūş-ı şad-deryā şıgırdırırış
3. Olub her cünbişi şad dāstān-gūy-ı ‘ itāb-ı luṭf
‘ Acebdir ḳaşlarıñ yerine şad ma‘ na şıgırdırırış
4. İdüb her bir ḫam-ı müyında sad tāb-ı ruḫı raḫşān
Felek bir ḫālede şad māh-ı mihr-ārā şıgırdırırış
5. Leb ü dendānı **Tevfik** eyleyüb ḫüsn-i işbāt
Tenükter ḫoḳḳaya şad lūlū-yı lālā şıgırdırırış

³⁹⁰ künc-i: genc-i **D.**

³⁹¹ aşḫāb-ı Fiṭnat: Fiṭnat aşḫābı **D.**

³⁹² her Ø: her bir **D.**

³⁹³ kūṣede: kūşeye **D.**

³⁹⁴ mecrā: şahrā **D.**

³⁹⁵ Şaire ait bir divan tespit edilememiştir.

104³⁹⁶

Hezec

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

NAZİRE-İ RIF' AT

1. Ruḥ-ı rengine gūya iki zībā şığırdırmiş
Muşavvir anı taşvır eylemiş ra' nā şığırdırmiş
2. Dem-â-dem mâcerâ-yı eşk-i terdir ' ayn-ı çeşmimden
Ne hikmetdir hayâliñ dideye deryâ şığırdırmiş
3. Felekde lem' a-i envâr-ı hüsnuñ dehre şıgmazken
Meh-i rüyîñ bu mir' at-ı dile a' lâ şığırdırmiş
4. Hümâ-yı evc-i istignâsı yâriñ şıgmış eflâke
Süveydâya anı üftâde bî-pervâ şığırdırmiş
5. Serinde seyr ideñ ' uşşâkı murġan-ı hevâ-dârîñ
O servim başına Rıf' at hemân ġavġa şığırdırmiş [22a]

105³⁹⁷

Muzâri

Mef' ulü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

LÂ EDRI

1. La' l-i lebinle ' âşıkı sermest-i cām ider
Bir neş' e var ne sâķi ne keyf-i müdâm ider
2. Turunc-ı nâ-reside-i pistâniñ öptürür
' Ömri çok olsun ' âşıkâ teklîf-i hām ider

³⁹⁶ Şaire ait bir divan tespit edilememiştir.

³⁹⁷ Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

106³⁹⁸

Muzâri

Mef'ûlü Fâ'îlâtü Mefâ'îlü Fâ'îlün

MÜ' EZZİN MUŞTAFÂ ĀĠĀ

1. Her dem ki nâz ile o melek-rû kelâm ider
Kand-i lebiñle cânım-ı şirîñ-meşâm ider
2. Āġüş idince kâmet-i dil-cüyımı gönül
Şabr idemem şitâbile taḥşîl-i kâm ider

107³⁹⁹

Remel

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

NEF' İ EFENDİ

1. Nâz iderse ġamzesi ' uşşâġ-ı zâra nâz ider
Zülf bir âşüftedir kim rûzgâra nâz ider
400
2. Dehre maġrûr olma ey ġâfil ki bunda âdeme
Ṭâli' i yüz dönderür⁴⁰¹ ġâhî sitâre nâz ider.⁴⁰²
403

³⁹⁸ Şaire ait bir divan tespit edilememiştir.

³⁹⁹ Nef' i D., G.40 (5 Beyit), s.299-300

⁴⁰⁰ Divanda iki beyit daha yer almaktadır.

⁴⁰¹ dönderür: döndürür **D**.

⁴⁰² Bu beyit, a.g.e'de 4. Beyittir.

⁴⁰³ Divanda bir beyit daha yer almaktadır.

Mef'ūlü Fā'ilātün Mef'ūlü Fā'ilātün

FİĠĀNĪ

1. 'Aşkıñ⁴⁰⁵ olaldan ey meh günden güne ziyāde
Her gice şubha dek göz yıldız şayar semāda
2. Ben bir nigār naşkıñ resm eyledüm gönülde
Kim görmedi Sikender cām-ı cihān-nümāda
3. Bostān-ı dehr içinde ey gülşen-i⁴⁰⁶ letāfet
Ben gonçe gibi dil-teng sen gül gibi güşāde
4. Bāķī degil tayanma bu⁴⁰⁷ mülk ü māla⁴⁰⁸ ey şāh
Dünyā ki qalmamışdır Cemşid ü Keyķubāda
409
5. Başım göge irerdi ħurşid gibi ey meh
Yüz sürsem ayağıña sāyeñ gibi fütāde
6. Bir sen degülsin iden her dem⁴¹⁰ **Figānī** zarı
'Uşşāķ her tarafından feryād ider⁴¹¹ nevāda

⁴⁰⁴ Figānī D., G. LXXVII (7 Beyit), s.107.

⁴⁰⁵ aşkıñ: işkuñ **D.**

⁴⁰⁶ gülşen-i: gülbün-i **D.**

⁴⁰⁷ bu: Ø **D.**

⁴⁰⁸ mülk ü māla: mal ile mülke **D.**

⁴⁰⁹ Divanda bir beyit daha yer almaktadır.

⁴¹⁰ her dem: dÀeim **D.**

⁴¹¹ ider: ile **D.**

109⁴¹²

Muzâri

Mef'ûlü Fâ'îlâtün Mef'ûlü Fâ'îlâtün

PENÂHÎ

1. Vadî-i derd ü ğamda Mecnûn benim ziyâde
Ben şeh-suvâr-ı 'aşkı her yolda ol piyâde
2. Câm içre 'aks-i sâķi gördük şehâdet eyler
Kim var mıdır bu şûret câm-ı cihân-nümâda
3. Şaf şaf hadeng-i dil-sûz ser-fitne-i cihân-sûz
Müjgânları önünde kâkülleri kâfâda
4. Tîr-i belâya sînem urdum ne pbâk ğamdan
Veh kim kemân-ı miñnet oldu baña kepâde
5. Bîmâr-ı 'aşka dermân yok imiş ey **Penâhî**
Yazmaz Ebû 'Alî gör kânuun ile şifâda

110⁴¹³

Muzâri

Mef'ûlü Fâ'îlâtün Mef'ûlü Fâ'îlâtün

MESÎHÎ

1. Sûz ile âh edeydim ceddiñ geçüb⁴¹⁴ ziyâde
Kuşlar kebâb olaydı⁴¹⁵ döne döne havâda

⁴¹² Penâhî'ye ait eserde tespit edilememiştir.

⁴¹³ Mesîhî D., G. 235 (5 Beyit), s.268

⁴¹⁴ ceddiñ geçüb: hâdden eger **D**.

⁴¹⁵ olaydı: olurdu **D**.

2. Ferzâne idem⁴¹⁶ ol sen şāh önünde ruḥum
Ferziñ olur onda süre süre piyāde⁴¹⁷
3. İḳbāl-i bî-bekādır⁴¹⁸ ʿ aḳsini şūretiñ gör
Mersūmdur bu maʿ nā cām-ı cihān-nümāda
4. Çeke çeke ğamını ḳaddim kemāna döndi
Āh ol ḳaşı hilālim⁴¹⁹ itdi beni kepāde
5. Taʿ līm-i ʿ aḣḳ ideydim Ferhāda gör⁴²⁰ **Mesihī**
Ḳomazdı iki ḳaşı ḳaḡlarda⁴²¹ bir arada

111⁴²²

Muzāri

Mefʿūlü Fāʿilātün Mefʿūlü Fāʿilātün

ḤAYĀLĪ EFENDİ

1. Ḳan aḡladıñ görünce ben ʿ āḣıḳı belāda
Ey çeşm-i ḥūn-feşānım olsun demiñ ziyāde
2. Künc-i belāda⁴²³ tenhā bīmār olub yaturken⁴²⁴
Yanıma ğuşsa geldi bilişde āşināda⁴²⁵
3. Sen çeşm-i şāh-bāza şayd-ı ḣarem olam der⁴²⁶
Yıllar⁴²⁷ durur ki uçar dil murḡı bu hevāda

428

⁴¹⁶ idem: idüm **D.**

⁴¹⁷ ferziñ olur onda süre süre piyāde: nerrād-ı dehr āḣir sürdi baña piyāde **D.**

⁴¹⁸ bî-beḳādır: lā- beḳādur **D.**

⁴¹⁹ hilālim: kemānum **D.**

⁴²⁰ gör: ger **D.**

⁴²¹ ḳaḡlarda: ʿ ālemde **D.**

⁴²² Hayālī **D.**, G. 471(6 Beyit), s.252

⁴²³ künc-i belāda: gam gecesinde **D.**

⁴²⁴ yaturken: yatarken **D.**

⁴²⁵ Bu beyit, a.g.e’de 3. Beyittir.

⁴²⁶ Bu beyit, a.g.e’de 4. Beyittir.

⁴²⁷ yıllar: yılar **D.**

4. Çeşmiñ kime⁴²⁹ bakarsa⁴³⁰ çekmege⁴³¹ bende anı
Almış kemend eline gisūlarıñ kafāda⁴³²
5. Teşbih-i sāde⁴³³ vermez söze zīnet⁴³⁴ **Hayāli**
Rengīn edā gerekdir⁴³⁵ eş^cār-ı dil-güşāda⁴³⁶ [22b]

112⁴³⁷

Remel

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün
(Fā' ilātün) (Fā' lün)

İBRĀHĪM ÇĀVUŞ ĀĠĀ

1. Meded ol ğamze-i hūn-h̄ār ile bīn cāna kıyar
Ol cefā-cū niçe bir çeşm-i bed-endīşe uyar
2. Āh u feryādımı beyhūde mi zanneyler heb
Macerāyı hele ben şimdi dimem şoñra tıyar

⁴²⁸ Divanda bir beyit daha yer almaktadır.

⁴²⁹ kime: kimi **D**.

⁴³⁰ bakarsa: yıkarsa **D**.

⁴³¹ çekmege: çemege **D**.

⁴³² Bu beyit, a.g.e'de 2. Beyittir.

⁴³³ teşbih-i sāde: teşbih sāde **D**.

⁴³⁴ söze zīnet: zīnet söze **D**.

⁴³⁵ gerekdir: gerektir **D**.

⁴³⁶ Bu beyit, a.g.e'de 6. Beyittir.

⁴³⁷ Şaire ait bir divan tespit edilememiştir.

113⁴³⁸

Recez

Müstef' ilün Mefā' ilün Müstef' ilün Mefā' ilün

ÇELEBİ-ZÂDE

1. Meclis-i meyde sāḳiyā bana ne gül ne lāle vir
Def i ğama devā için nīmçe bir piyāle vir
2. Sebze-i pāy-māliyim ben de bu gülşeniñ felek
Degmez isem şu virmege bir iki ḳaṭre jāle vir

114⁴³⁹

Muzāri

Mef' ūlü Fā' ilātün Mef' ūlü Fā' ilātün

ĠAZEL-İ VAḤYİ

1. Mū-yı sefid ki var bu re' s-i mübtelāda
Ġam berfidir ki yitmiş kūh-ı ser-i belāda
2. Meyhāneden ḳovuldum mescidde ḳod yerim yok
Mest-i harāb oldum ḳaldım iki arada
3. Ferzānelikle rūḫum bir kez naḳar ḳılaydın
Atın önünce fi' l-ḫāl ṣāhım olam piyāde
4. Murġ-ı meh-i sipihri şayd itmek için eflāk
Erzen diyü nücümü her şeb şaçar semāda
5. Ey **Vahyî** pehlevānsın meydān-ı ' aşḳ içinde
Aḫdın kemān-ı ' aşḳı çeke çeke kep

⁴³⁸ Şaire ait bir divan tespit edilememiştir.

⁴³⁹ Vahyî divanında tespit edilememiştir. (Bkz. Kaynakça)

115⁴⁴⁰

Muzâri

Mef'ûlü Fâ'îlâtün Mef'ûlü Fâ'îlâtün

NAZİRE-İ HİLÂLİ

1. Ben zârına tûvânîñ her dem ğam-ı belâda
Baĥtı kapusu baĝlu mesken degil ğuşâde
2. Başda belâ-yı kâkül dilde hevâ-yı müjĝân
Tûl-i emel öñümde tîĝ-ı ecel kafâda
3. Bu ĥüsn-i afitâbîñ dil müşterîsidir âh
Mihr-i maĥabbet oldı ğünden ğüne ziyâde
4. Naţ' -ı zemînde ey şeh sür esb-i nâz-ı maĥşûd
Manşûbe ile deverân itmezden ön piyâde
5. Ķavs-ı Ķuzaĥdan irse târ-ı belâ başıña
Olmaĝ gerek **Hilâlî** teslîmile rızâda

116⁴⁴¹

Muzâri

Mef'ûlü Fâ'îlâtün Mef'ûlü Fâ'îlâtün

NAZİRE-İ MAĥREMİ

1. Sâķî-i bezm-i miĥnet her kime şundı bâde
Mest-i ĥarâb oldı ĥaldı ĥumĥâne-i belâda
2. Naţ' -ı maĥabbet üzre şâh olmasına sa'y et
Atîñ öñünce Mecnûn tâ kim ola piyâd

⁴⁴⁰ Şaire ait bir divan tespit edilememiştir.

⁴⁴¹ Maĥremî divanında tespit edilememiştir. (Bkz. Kaynakça)

3. Hindiğ ulāmlar ile el bağlayub tütub şaf
Ol pādi-şāh-ı hūsnūñ kākülleri afāda
4. Zev-i cihān-ı fāni maħbūb-ı meydır ancak
Böyle göründi baña cām-ı cihān-nümāda
5. Kūy-ı nigāri oyub gitmezdi ađa bir an
Ta līm-i  a edeydim Ferhād-ı nā-murāda
6. Niçe kemān-ı  a çekmekde uranıñ lāf
Bu **Maħremi** ılubdur addiñ anıñ kepāde

117⁴⁴²

Muzāri

Mef'ūlü Fā' ilātün Mef'ūlü Fā' ilātün

NAZİRE-İ ZATİ

1. Eliyle⁴⁴³ tıtdı öpdi la l-i nigāri bāde
Virse  aceb mi āhım bezm-i cihāni bāde
2. Şev-i leb-i nigāra gördüm ki⁴⁴⁴ öykünürmüş
Keyfiyyeti şarābiñ vāy bu ħarām-zāde
3. Atı doundı düşdüm didi o şeh-suvārım
Bu dāħı bir düşüştür ħa ile⁴⁴⁵ hey fütāde
4. Gözüm yaşına basa gelmez ne çāre Ka be⁴⁴⁶
Ey la l-i nāb-i  İsā⁴⁴⁷ zemzem ile şafāda

448

⁴⁴² Zatı D., G.1254 (7 Beyit), s.159.

⁴⁴³ eliyle: āl ile **D.**

⁴⁴⁴ gördüm ki: gördüñ mi **D.**

⁴⁴⁵ ħa ile: ħazz eyle **D.**

⁴⁴⁶ ne çāre Ka be: bihār ka ba **D.**

⁴⁴⁷ lāl-i nāb-i  İsā zemzem: lā l-i nābı  ayn-ı Zemzem **D.**

⁴⁴⁸ Divanda iki beyit daha yer almaktadır.

5. Bağışlarıñ⁴⁴⁹ hilâle teşbîh etdi **Zâtî**
Eksiklik etdi ey meh ma' zür tüt bu arada⁴⁵⁰

118⁴⁵¹

Muzâri

Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün

NAZİRE-İ HAYÂLİ

1. Sūzum sirāyet etse Mecnūn-ı nā-murāda
Kuşlar kebāb olaydı başındaki yuvāda
2. Naç^c -ı zemīnde oldum ferzānesi cihānīñ
Ferzīn olur önde süre süre piyāde
3. Neydügini⁴⁵² cihānīñ fehm et ḥabāb-ı meyden
Yazmış bu nükteyi Cem cām-ı cihān-nümāda
4. Zühhāda künc-i mescid mesken baña ḥarābāt
Taḫdīr böyle yazmış nem var benim arada⁴⁵³
5. Her⁴⁵⁴ yanını çekibdir⁴⁵⁵ aşkıñ **Hayālî** ey meh
Kim aña nisbet oldı⁴⁵⁶ kavş-i kuzah kepāde [23a]

⁴⁴⁹ bağışlarıñ: rā kaşlarıñ **D.**

⁴⁵⁰ arada: rāda **D.**

⁴⁵¹ Hayālî **D.**, G.470 (5 Beyit), s.252.

⁴⁵² neydügini: n'idigini **D.**

⁴⁵³ arada: orada **D.**

⁴⁵⁴ her: bir **D.**

⁴⁵⁵ yanını çekibdir: yayını çekiptir **D.**

⁴⁵⁶ aña nisbet oldı: oldu ana nisbet **D.**

119⁴⁵⁷

Müctes

Mefā' ilün Fe' ilätün Mefā' ilün Fe' ilün
(Fa' lün)

LĀ EDRĪ

1. Ne seyr-i gülşen ü bāğa ne cūybāra gelür
Gelürse ol büt-i gül-çehre lālezāra gelür
2. Nesīm-i subḥ ile yā şebnem ile perverde
Güşād-ı gönçe-i dil her zaman bahāra gelür

120⁴⁵⁸

Muzāri

Mef' ūlü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

KÜRKÇÜ

1. Mesrūr olur kaçan ki çapundan şabā gelür
Erbāb-ı aşğa ḥak-i rehiñ tütüyā gelür
2. Gelmez yerine yıllar ile bir gören seni
Elbette her varan çapuna mübtelā gelür [23b]

⁴⁵⁷ Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

⁴⁵⁸ Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

BELİĞ EFENDİ RAHMETULLĀHİ 'ALEYH

1. Pür olsa şafha-i āyineden cevher-cilā çıkmaz
Haṭ-ı ruhsārıña yüz virme ey meh-rū şafā çıkmaz
2. O rütbe ketm ider āşār-ı tıǵıñ zaḥm-ı 'aşık kim
Dehān-ı şerḥadan ḥūn-ābe tā rūz-ı cezā çıkmaz
3. Eşer kalmaz dil-i saḥt üzre teşrīf-i ḥayālinden
Biraz ḥāk-i zemīn nerm olmayınca naḫş-ı pā çıkmaz
4. Felek maḥv itse de rengīnī-i dildārı reşkiñden⁴⁶⁰
Derūnumda ebed dest-i ḥayālinden ḥıma çıkmaz
5. Göñülden sırrın ifşā eylemez pīr-i kühen zīrā
Sebū-yı köhneden terşīḥ idüb bir ḫatre mā çıkmaz
6. Dil-i şad-pāre itmez serzenişden nāle vü feryād
Toḫunsañ çin-i mū-dārā meclisde şadā çıkmaz
7. **Belīgā** vaḥdeti pür-fen gibi ḥāk-i Sitanbulda⁴⁶²
Edāsı tāze kendi tāze bir 'aşq-āşinā çıkmaz

461

⁴⁵⁹ Belig Mehmed Emin D., G.104, s.291

⁴⁶⁰ reşkiñden: reşkinden **D**.

⁴⁶¹ Divanda bir beyit daha yer almaktadır.

⁴⁶² Bu beyit, a.g.e'de 8. Beyittir.

122⁴⁶³

Muzāri

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

‘ABDÎ

1. Mest-i şarāb-ı bezme kadeḥ-kār olan bilür
Zirā piyāle devrini hūşyār olan bilür
2. Ḳadr-i nevā-yı bülbül-i gūyāyı ‘Abd iyā
Bir ḡoñçe-femle ‘āzim-i gülzār olan bilür

123⁴⁶⁴

Muzāri

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

BĀḲÎ EFENDÎ

1. Dil derdini ḡamuñla dil-efḡār olan bilür
Bīmār ḡalini yine bīmār olan bilür
465
2. Sevdā-yı zülf-i yār ile **Bāḳî** ne çekdüḡini ⁴⁶⁶
Bend-i kemend-i ‘aşḡa giriftār olan bilür⁴⁶⁷ [24a]

⁴⁶³ Şaire ait bir divan tespit edilememiştir.

⁴⁶⁴ Bāḳî D., G. 83(5 beyit), s.151-152

⁴⁶⁵ Divanda 3 beyit daha vardır.

⁴⁶⁶ çekdüḡini: çekdüḡin **D**.

⁴⁶⁷ Bu beyit, a.g.e’de 5. Beyittir.

124⁴⁶⁸

Müctes

Mefā' ilün Fe' ilätün Mefā' ilün Fe' ilün
(Fa' lün)

NIHÄVENDÇİ

1. Ne dem miyāniña kim yār hañçeriñ şoğunur
Göñül tehi mi şanırsın ucu saña doğunur
2. Hevā-yı nāzı o serv-i bülendim ey yemmi
Semā' i beste yapıldı Hüseynide oğunur
3. Niyāz-nāme-i dil yāre bi-zebān oğunur
Oğunsa ger o perī meclise nihān oğunur
4. Şadā-yı nāle degil ğarğagāh-ı ğamdır bu
Sefine-i dil-i güm-geştede ezān oğunur

125⁴⁶⁹

Muzāri

Mef' ulü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

ṬAB' İ EFENDİ

1. ' Arz-ı niyāzımız saña gerçi cemiledir
Mağsūdı hāk-pāya hemān bir vesiledir
2. Sāzā āşināya bezm-i şarabdur hüneleri
Bu müşikī terāne gehānlar bir kabiledir

⁴⁶⁸ Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

⁴⁶⁹ Tab' İ divanında tespit edilememiştir. (Bkz. Kaynakça)

126⁴⁷⁰

Remel

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün
(Fā' ilātün) (Fa' lün)

ŞABRĪ

1. Beni meyḥāneye sanmañ ğam-ı dünyā getürür
‘ Aşq taḥrīki ile bu dil-i şeydā getürür
2. Giderür ‘ aqlını ammā kişinün ḥātırına
Ne ğam-ı dehr ü ne endiše-i ferdā getürür
3. Sīm ü zerdır getüren yāri қо ğayr-i kārı
Ne niyāz-ı dil ü ne cezbe-i esmā getürür
471
4. Çāre telḥī-i def⁴⁷² -i ğuşşaya⁴⁷² şahbādan olur
Sāz-ı şevki bize ol āb-ı muşaffā getürür⁴⁷³
5. Tuḥfe-i nazmı ile pāyına Şabri yüz urur
Bir gedādır o şeh-i luḥfa hedāya getürür⁴⁷⁴

127⁴⁷⁵

Remel

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün
(Fā' ilātün) (Fa' lün)

ĠAZEL-İ YAḤYĀ

1. Sāḳī-i devr bize sāġar-ı ‘ işret mi virür
Kīne-cūdur felek ehl-i dile ruḥşat mı virür

⁴⁷⁰ Sabri Mehmed Şerif D., G.30 (8 Beyit), s.142

⁴⁷¹ Divanda üç beyit daha yer almaktadır.

⁴⁷² telḥī-i def⁴⁷² -i ğuşşaya: def⁴⁷² -i milah-ı ğuşşaya D.

⁴⁷³ Bu beyit, a.g.e’de 7. Beyittir.

⁴⁷⁴ Bu beyit, a.g.e’de 8. Beyittir.

⁴⁷⁵ Şeyhülislām Yaḥyā D., G.107 (7 Beyit), s.131.

2. Neşvemüzden bilürüz ‘ aşkımızuñ pākligiñ
Bāde şāf olmayıcağ ‘ ādeme hālet mi virür
3. Kuvvet-i cāzibe-i ‘ aşık ider kārı tamām⁴⁷⁶
Yār tīr atmada bāzūsuna zaḥmet mi virür
4. Kūyına ölmege varsam ider ağıyar hücūm
Işigi itleri ben ḥastaya rāḥat mı virür
5. Hırka vü tād ile zāhid kerem it şıķleti ķo
Ādeme cūbbe vü destār kerāmet mi virür
6. Nefs-i ḥod-rāydan ey dil bu tegāfūl niçe bir
‘ Āķil olan kişi ḥiç [düşmene] fırsat mı virür
7. Buse-i la‘l-i lebīn ḥaṭṭına ta‘līķ itmiş
‘ Ömr-i **Yahyā** bize ol vādeye mühlet mi virür

128⁴⁷⁷

Hezec

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

NİZĀRĪ EFENDĪ

1. Getür ol bāde-i ḥamrāyı meclisde içilsün gör
Gider zūlfūñ yüzünden şubḥ-ı şādīķ seçülsün gör
2. Kōnuş etsün mey-i dilber ki meclis teşne-yāb olsun
Ḥicābı def ider ol rūḥ-ı gül-ğonçe açulsun gör
3. Niçe avāreler naḥcīr ider ol dām-ı zūlf ile
O simīn gerden üzre ol siyeh-rū şaçılsun gör

⁴⁷⁶ tamām: hemān **D.**

⁴⁷⁷ Şaire ait bir divan tespit edilememiştir.

4. Dime şayd olmaz ol vahşî ğazāle ‘ aşık-ı zāra
Mukayyed olma bir kaç günde önünce kaçılısun gör
5. Seversin dilberi elbet **Nizārī** mey de içmezsın
Getür ol bāde-i hāmları meclisde açılısun gör [24b]

129⁴⁷⁸

Remel

Fā‘īlatün Fā‘īlatün Fā‘īlatün Fā‘ilün

BESTE ‘ İVAZ MEHMED AĞA

BĀĖİ EFENDİ

1. Lāleler bezm-i çemende cām-ı ‘ işret gösterür
Devletiñde hüsrev-i gül ‘ ayşā ruḥşat gösterür
479
2. Bī-sütün-ı ğamda **Bākī** seng-i miḥnet kesmede⁴⁸⁰
Şöyle üstād oldı kim Ferhāda şan‘ at gösterür
3. Mest-i nāzım ‘ aşıķa her dem tegāfül gösterür⁴⁸¹
Gamze-i hün-rizi kıan eyler tecāhül gösterür
4. Şīvekārım taķınır destārına sünbüllerin⁴⁸²
Şīve-i ilhāmile ‘ uşşāķa kākül gösterür

⁴⁷⁸ Bākī D., G.51(6 beyit),s.131-132

⁴⁷⁹ Divanda 4 beyit daha yer almaktadır.

⁴⁸⁰ Bu beyit, a.g.e’de 6. Beyittir.

⁴⁸¹ Mest-i nāzım ‘ aşıķa her dem tegāfül gösterür/ Gamze-i hün-rizi kıan eyler tecāhül gösterür: Ø D.

⁴⁸² Şīvekārım taķınır destārına sünbüller/ Şīve-i ilhāmile ‘ uşşāķa kākül gösterür: Ø D.

130⁴⁸³

Müctes

Mefā' ilün Fe' ilätün Mefā' ilün Fe' ilün
(Fa' lün)

A' MA İBRAHİM

1. Erişdi mevsim-i gül seyr-i gülsitān idegör
Geçirme fırsatı gel ' ayş-ı cāvidān idegör
2. Zamān-ı ' ayş u şafādur çemende lāle-şifat
Güşāde-ḥātır olub cām-ı erguvān idegör

131⁴⁸⁴

Remel

Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilün

HAŞMET EFENDİ

1. Rāzdān-ı ' aşka⁴⁸⁵ ḥālin āşıkān söyler yatur
Derdini nabz-āşināya hastegān söyler yatur
2. Gelse bir şeb bī-tekellüf der-firāş olub o şūḥ
Leb-be-leb dil-ḥāhımı baña nihān söyler yatur
3. Zaḥm-dārı her dem iskāt idemez şir̄in-edā
Kışşa-i zaḥmından eṭfāl-i ḥitān söyler yatur
4. Sīne sīr-āheng-i nālişdir gelū dem-sāz-ı āh
Ḥālیمی santūr u nāy-i pür-fiğān söyler yatur
5. Vaḳt-i hicrān bā' iş-i eفزāyiş-i efgān olur
Her şebān-geh şubḥ olunca bülbülān söyler yatur

⁴⁸³ Şaire ait bir divan tespit edilememiştir.

⁴⁸⁴ Haşmet D., G.63 (6 Beyit),s. 153

⁴⁸⁵ ' aşka: ' ışka D.

6. **Haşmetā** kim nuḡk ider bu nev-zemīni yā meger
Zīver-i aḡūş-ı ta' līmim olan söyler yatur [25a]

132⁴⁸⁶

Remel

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

CEVRİ

1. Jāle-veş bir ḡonçe-i ra' nāya düşdi ḡönlümüz
Sāye āsā bir ḡaddi bālāya düşdi ḡönlümüz
487
2. Bir nigehle 'ālemi hem mest ü hem ḡayrān ider⁴⁸⁸
Şimdi bir şūḡ-ı ciḡān-ārāya düşdi ḡönlümüz
489

133⁴⁹⁰

Remel

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

LĀ EDİRİ

1. Ārzū-yı zūlf-i anber-sāya düşdi ḡönlümüz
'Ömre sürer bir uzun sevdāya düşdi ḡönlümüz
2. Nāzm-ı neşre mā' il olduḡun ḡörüb ol dilberin
Şimdi 'ulvī şī' r ile inşāya düşdi ḡönlümüz

⁴⁸⁶ Cevrī D., G.98(6 beyit), s.217-218

⁴⁸⁷ Divanda iki beyit daha yer almaktadır.

⁴⁸⁸ Bu beyit, a.g.e'de 4. beyittir.

⁴⁸⁹ Divanda iki beyit daha yer almaktadır.

⁴⁹⁰ Bu şiirin hangi şaire ait olduḡu tespit edilememiştir.

134⁴⁹¹

Hezec

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

RIF' AT

1. O gönçe-fem benim bülbül gibi zār olduğum bilmez
Dirīgā gülşen-i kūyında gam-ḥār olduğum bilmez
2. Baña va' d eyledi **Rıf' at** lebin ol la' l ruhsārım
Benim cevher-fürüş olup ḥarīdār olduğum bilmez

135⁴⁹²

Hezec

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

ḤULDĪ-İ BURSEVĪ

1. Gönül dūr olsa da senden ricāsı artar eksilmez
Kesilse riştesi şem' in ziyāsı artar eksilmez
2. Gelüb seyr-i cemāl-i yāre olmuş şaf-be-şaf agyār
O bahr-i ' işveniñ mevc-i belāsı artar eksilmez
3. Görün āyineyi kim ziyy-i dervīşāneden çıkmaz
Nemed-pūşān-ı tecrīdiñ şafāsı artar eksilmez
4. Kaçar bir kimse yokdur sīlī-i dest-i cefāsından
O bīgāne-nüvaziñ āşināsı artar eksilmez
5. Olur düşvār ğayet mīve-çin-i naḥl-i balādan
Güzeşte tāzeniñ cevır ü cefāsı artar eksilmez

⁴⁹¹ Şaire ait bir divan tespit edilememiştir.

⁴⁹² Şaire ait bir divan tespit edilememiştir.

6. Degil bir bŭseye āni' gŏnŭl ey hŭtem-i hŭbān
Raı̄b-i nā-bekārın itihadı artar eksilmez
7. Mŭselmānlar ne i gŏrdi o kāfir-macerā yāre
Kerem-perver olan āhiŭ ' aası artar eksilmez
8. ' Aceb mi **Huldiyā** gŭnden gŭne fikrim bŭlend olsa
Nihāl-i tāzeniŭ nev ũ nemāı artar eksilmez [25b]

136⁴⁹³

Hezec

Mefā' ilŭn Mefā' ilŭn Mefā' ilŭn Mefā' ilŭn

ĀBĪT

1. Ayaın ekdi bezme ayrı ol gŭl-one-fem gelmez
Elŭnden gelse bir dāmanın ŧpsem gel disem gelmez
494
2. Yine Māhir Efendi semtine pey-revlik itmisin
Bu i' r-i dil-pezirŭn **ābitā** yārāna kem gelmez⁴⁹⁵

137⁴⁹⁶

Mŭctes

Mefā' ilŭn Fe' ilātŭn Mefā' ilŭn Fe' ilŭn

ĀBĪT

1. Miyān-ı ne' e-i cāma hŭmār-ı am girmez
Yemiŭ idersem o ma' nāya⁴⁹⁷ baım aırmaz

⁴⁹³ Bosnalı Alaeddin Sabit D., G. 146 (6 Beyit), s.423-424.

⁴⁹⁴ Divanda dŏrt beyit daha yer almaktadır.

⁴⁹⁵ Bu beyit, a.g.e'de 6. Beyittir.

⁴⁹⁶ Bosnalı Alaeddin Sabit D., G. 136 (6 Beyit), s.418-419.

⁴⁹⁷ o ma' nāya: eger hi **D**.

2. Kumaş-ı nâzını hep şatdı şavdı ʿuşşâkı⁴⁹⁹
O h̄āce-zāde niçün nakd-i cānı devşürmez⁵⁰⁰

138⁵⁰¹

Hezec

Mefāʿ-îlün Mefāʿ-îlün Mefāʿ-îlün Mefāʿ-îlün

SĀLĪM EFENDĪ

1. Hezār-ı bāğına ʿaşıqız ölmeziz gönçe-lebsiz biz
Gülistān-ı cihānı neyleriz şevk-i ʿtarabsız biz
2. Müretteb-sāz-ı ʿtarh-ı hacle-gāh-ı bezm-i rindāndır
Bu meclisde şafa-bağış olmazuz bintüʿl-ʿinebsiz biz
3. Hezārān vechile şāyān-ı bāğ-ı iltifātūnken
Neden şebnem gibi düşdük nigāhından sebebsiz biz
4. Yolunda ihtiyār-ı miḥnet ile vuşlat isterseñ
Erişmiş kāma bir keş görmedik derd-i taʿbsız biz
5. Ser-i mīnā-yı ḥālī ʿtutmazız biz penbesiz **Sālim**
Netice olmazız hiç ehl-i edebsiz biz [26a]

⁴⁹⁸ Divanda iki beyit daha yer almaktadır.

⁴⁹⁹ ʿuşşâkı: ʿuşşâka **D**.

⁵⁰⁰ Bu beyit, a.g.e'de 4. Beyittir.

⁵⁰¹ Salim divanında tespit edilememiştir. (Bkz. Kaynakça)

139⁵⁰²

Remel

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

LĀ EDRĪ

1. Āh kim o rüyā-yı ʿaşqım kimse taʿ bir eylemez
Fehm idip hāl-i derūnum yāre taqrīr eylemez
2. Tıfl-ı nev müslim müsellel-naqş bir dilber sevip
Etdi cevriye cefāyı baña kāfir eylemez

140⁵⁰³

Muzāri

Mef' ūlū Fā' ilātū Mefā' ilū Fā' ilün

KĀNĪ

1. Lenger-zen-i sevāhīl-i ümmīd olurmuyuz
Āsūde-i menāzil-i ümmīd olurmuyuz
2. Keşti-i emel⁵⁰⁴ resīde-i vaqt-i hişāl olub⁵⁰⁵
Taḥşildār-ı ḥāşıl-ı ümmīd olurmuyuz
3. Qalur mıyuz bu zāviye-i hicrde ebed
Yoḥsa felekde vāşıl-ı ümmīd olurmuyuz
4. İtmez mi rüzgār bizi ḥāk-i kūy-ı yār
Bād-ı hevāca nā' il-i ümmīd olurmuyuz

⁵⁰² Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

⁵⁰³ Kānī D., G.66 (5 Beyit), s.188

⁵⁰⁴ keşti-i emel: geşt-i emel **D.**

⁵⁰⁵ hişāl olub: ḥaşād olup **D.**

5. **Kānī** eser mi şurṭa-ı tevḫīḫ-i Kirdigār
Lenger-zen-i sevāḫīl-i ümmīd olurmuyuz [26b]

141⁵⁰⁶

Müctes

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün
(Fa' lün)

RŪḪĪ

1. ' Aceb mi cān-ı ḫazīn olsa zevḫden me' yūs
Kim itdi taḫt-ı dile pādişāh-ı hier cülūs
507

2. Marīz-i ' aşḫ-ı nigāruñ vişālden⁵⁰⁸ ḡayrı
' İläcını ne Arisṭo ider ne Cālinūs⁵⁰⁹

142⁵¹⁰

Muzāri

Mef' ūlü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

RŪḪĪ

1. Kıldı⁵¹¹ serir-i ḫüsne o Yusūf-likā cülūs
' Uşşāḫ muntazır k' ola fermān dih-i kü's⁵¹²
513

2. **Rūḫī** [şaqın] zamāne saña virmesün firīb
Kendin bu köhne niçelere şatdı nev ' arūs⁵¹⁴

⁵⁰⁶ Bağdatlı Ruḫī D., G.531(7 Beyit), s.659

⁵⁰⁷ Divanda beş beyit daha yer almaktadır.

⁵⁰⁸ vişālden: nigārdan **D.**

⁵⁰⁹ Bu beyit, a.g.e'de 3. Beyittir.

⁵¹⁰ Bağdatlı Ruḫī D., G.536(7 Beyit), s.662-663

⁵¹¹ kıldı: kılda **D.**

⁵¹² fermān-ı dih-i k'üs: fermān-ı ḫāk-būs **D.**

⁵¹³ Divanda beş beyit daha yer almaktadır.

⁵¹⁴ Bu beyit, a.g.e'de 7. Beyittir.

143⁵¹⁵

Remel

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

ḤAKKĪ

1. Habbezā serdār-ı Ekrem āşaf-ı 'ālī-tebār
Anı taqđır-i Ḥudā 'ālemde düstür eyledi
2. Ya' ni İbrāhīm Pāşā kim şehenşāh-ı cihān
Kişver-i İrani teşhīre çü me' mūr eyledi
3. 'Avn-i haqla şöyle manşūr u muzaffer oldı kim
Leşker-i bed-kış ü bed-āyīni maqhūr eyledi
4. Haq budur bu müjde-i feth-i İlähī Ḥakkiyā
Mülk-i düstürumu yek-ser bezm-i pür-sūr eyledi
5. Fikr-i tāriḥ eyledikde çıkdı biri söyledi
Aldı Tiflis'i dil-i füccarı meksūr eyledi [27a]

144⁵¹⁶

Hezec

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

LĀ EDRI

1. Miyānī mūy iken bilmem o cādu fenn-i sihr etmiş
Ki aña eylemiş āvīhte bir küh-ı billūrı

⁵¹⁵ Şaire ait bir divan tespit edilememiştir.

⁵¹⁶ Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

145⁵¹⁷

Remel

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün
(Fā' ilātün) (Fa' lün)

EMRĪ

1. Mūmiyānuñ hevesi şöyle za' ĩf⁵¹⁸ etdi beni
Bir kılūñ ardına siñsem göremez⁵¹⁹ kimse beni

⁵²⁰

146⁵²¹

Remel

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāün Fā' ilün

LĀ EDRĪ

1. Maḥfil-i vaşlına çıkdım bir mü' ezzin-zādeniñ
Şöyle şordum mūmiyāniñ vay yā Mevlā didi

147⁵²²

Hezec

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

RIYĀZĪ

1. O mey-ḥ̣arız ki ḳalmış cāmımız çoḳ Cem zamanından
Dem urur bādemiz ' İsi-i mu' ciz-dem zamānından

⁵¹⁷ Emrī D., G.557(5 beyit), s.292-293.

⁵¹⁸ za' ĩf: ḥayāl **D**

⁵¹⁹ görmez: görimez **D**.

⁵²⁰ Divanda 4 beyit daha yer almaktadır.

⁵²¹ Bu şiirin hangi şaire ait olduḡu tespit edilememiştir.

⁵²² Şairin divanında tespit edilememiştir. (Bkz. Kaynakça)

2. Mürür-ı dehr ile resmi bozulmuş hattı maḥv olmuş
Kerem ḳalmıř bir eski nüşhada Ḥātem zamānından
3. Dem olmuş çok yaşamış gerçi kim yaşın bilür yokdur
Ḥaber virir saña pīr-i muġān ādem zamānından [27b]

148⁵²³

Hezec

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

ĠAZEL-İ KESBİ EFENDİ

1. Hümāyün- ṭab' yāriñ perçemi perr-i hümāyīdir
Kime zıll-efgen-i fark olsa bir devlet-resāyıdır
2. ' Aceb mi ben de olsam ḳapukulu gibi ḥidmetde
K'anıñ mīr ü gedādır kāh-ı luṭfi çehre-sāyıdır
3. Ḳabā-yı ḥüsni sāde vaş olurmu hemçü gül ḳat ḳat
Zer-efşānī çiçekli bir ḳumařdır kim sivāyīdir
4. Nice teşbīh iderim şebbū-yı çine zülf-i miskīnin
Dil-i āşüfte-maġza kākül-i sünbül ḥaṭāyīdir
5. Ḳonaḳ ṭutsa ḥayāl-i çeşmi nola kūşe-i dilde
Bucaḳ merzāsıdır ol afetiñ aşlı veġāyīdir
6. Görenler ḥālını gerdāndan tābe-miyān yir
Boġazda şandılar bel bekler anlar Ḥabeřtayıdır
7. Ḳalem altūn oluḳ olsa elimde yine ey **Kesbī**
Ḥicāz-ı kūy-ı yāri vař bir feyz-i ḥudāyīdir

⁵²³ Kesbī divançesinde(Div'Ançe-i Kesbī) tespit edilememiştir. (Bkz. Kaynakça)

149⁵²⁴

Remel

Fāilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

NĀBĪ EFENDĪ

1. Söylemez dil derdin ammā yāre söyler söylese
Biñ dehenle şīşe-i⁵²⁵ şad-pāre söyler söylese
2. 'Aqlına Mecnūnlarıñ taḥsīn⁵²⁶ ketm-i rāz idüb
Geh sipihre geh der u dīvāra söyler söylese
3. Dil cünūnından zebānın maḥrem etmiş rāzına
Yoḥsa şāḥib-^ç aql emānetkāra söyler söylese
4. Olmaz eş^ç ārında lezzet dil-rübāsız 'āşıkuñ
Tütüyān-ı āyine-i ruḥsāra söyler söylese
5. Rāh-ı gūşından şalar sūziş derūn-ı 'āşıka
Şi' r-i Nābī böyle āteş-pāre söyler söylese

150⁵²⁷

Muzāri

Mef'ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

NĀBĪ

1. Ḥarf-i niyāzum ol şeh-i bī-dād işitmesün
Söz bunda ḳalsun ey dil-i nā-şād işitmesün
2. Sū-i edeb vesīle-i red olmasun saña
Senden o şūh nāle vü feryād işitmesün

⁵²⁴ Nābī D., G.682(5 Beyit), s.971-972.

⁵²⁵ şīşe-i: sīne-i D.

⁵²⁶ Ø: ki D.

⁵²⁷ Nābī D., G.590 (7 Beyit), s.906-907.

3. Naql eyler āb u t̄āb ile ʔuramaz ʔemen ʔemen
Ey ḡül baña aʔulduđıñnı bād işitmes̄un
4. Bir s̄öz yaparlar itd̄üḡüm̄üz zevk-i vuşlatı
Allāh řaķlasun bunu Һussād işitmes̄un
5. Yine o nā-murādıñ olur başına belā
şir̄in-i viřālını Ferhād işitmes̄un
6. Hiç şübhe yok ki şad Һasedle⁵²⁸ ķurur ķalur
Vaşf-ı sirişkimi řaʔ-ı Bađdād işitmes̄un
7. Nābī raķibler řaķın ol řūhuñ olduđun
Maĥfice iltifātına mu^c tād işitmes̄un [28a]

151⁵²⁹

Mef^ulū Mefā^ılū Mefā^ılū Fe^ulūn
Mef^ulū Fe^ulūn

NA^cT-I şERİF-İ NAZİM HİLMİ

1. Ey maĥrem-i esrār-ı nihān-ĥāne-i ķudret
Maĥbūb-ı ilahī
Vey řāhid-i yektā-yı serā perde-i ĥazret
Kevneyn güvāhı
2. Ĥalvetgeh-i İsrā'da olan şem^c-i şeb-ārā
Envār-ı şerefle
Kāřāne-i mi^c rāca řalan nūr-ı risālet
Gün gibi kemāhı
3. Rāz-ı ezel āyine-i ķalbinde hüveydā
Ĥikmet kelimātı
Ĥurb-ı ĥarem ma^c rifete ʔuťı-i vaĥdet
Nuťķ eylese gāhı

⁵²⁸ şad Һasedle: s̄öz Һased ile **D**.

⁵²⁹ şairin divanında tespit edilememiştir.(Bkz. Kaynakça)

4. Mevlā o ŧehiñ zāt-ı keremkārını mādih
Cibril ŧenā hˆān
Aˆlā ile ednāya dedi dār-ı selāmet
Maˆbūd-penāhı
5. Bīçün-ı çirā zir-i nigīn itdi cihānı
Hūrŧid-i cihānı
Maħbūb-ı Hudā kim idüb ebrūsını iŧāret
ŧağ eyledi māhı
6. Zātı ile pirāye-dih-i maħfil-i ˆirfān
Her ŧāˆati āmi
Sāmi ile icrā iken aħkām-ı ŧerīˆat
Her münker-i nāhı
7. Arāste iclāli ile hıttā-i İslām
Ol hūsrev-i dīniñ
Pirāste iğbāli ile milket ü millet
Maħlūk-ı sipāhı
8. Mülk-i dü-cihān pādiŧāh-ı hilˆat ü tāt
Levlāk-i le amrük
Taħt-ı dü-serā cilvegehi ˆafv u ŧefāˆat
Arāyiŧ-i cāhı
9. Yeŧrib o ŧehiñ zātına maħŧūŧ u müselleme
Huddāmı melāyik
Baħtā o ŧehiñ taħtgehi leŧker ümmet
Vaŧf eyle o ŧāhı
10. Her ŧām ü ŧeher hūsni cihān ħalqını eyler
ŧad ħālile ħayrān
Her ŧubħ ü mesā etse ˆaceb mi o melāħat
Biñ Yūsufı çāhı

11. Fehm eyleyemez mertebe-i zāt-ı şerîfin
Endîşe vü idrāk
Derk eyleyemez pāyesini ‘aql-i kiyāset
Lābūd ola sāhî

12. ‘İşyānla olsa ne kadar müznib ü ‘āşi
Bî-çāre **Naẓîmiñ**
Ol şāh-ı keremkārdan olur yine ‘ināyet
‘Afv ola günāhı

152⁵³⁰

Remel

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

ĠAZEL-İ AĦMEDİ EFENDİ

1. Çār-ı nā-çārim velî dermāna erdi destimiz
Ħamdulillah ol yüce dāmāna irdi destimiz
2. Dameniñ pūş eyleyüb baqđım cemāl-i pākiñe
Ber-murād oldum bugün sulţāna irdi destimiz
3. ‘Ākil ü dānādır ol her Ħāle vāqıfdır bugün
Kendi kāmîl zātı pāk insāna irdi destimiz
4. Vechini Ħalk eyleyüp ta‘rîfin etmiş ol İlāh
Oğuyup hem it RaĦmāna irdi destimiz
5. **AĦmedî** miĦnet serābında niçe bir āh u zār
Çün behiştde ravza-i rıdvāne irdi destimiz

⁵³⁰ Şairin divanında tespit edilememiştir. (Bkz. Kaynakça)

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

ŞAKIB EFENDİ

1. Pâyâna irmedi ğam-ı hicrân dükenmedi
 ^c Ömrüm tükendi fir̄kat-i cānān⁵³² dükenmedi
 533
2. Zühhād ğark-ı raḥmet ise olma nā-ümīd
 Ey dil muḥīṭ-i raḥmet-i Yezdān dükenmedi⁵³⁴
3. Bī-māye ḳaldı kīse-i nuṭḳ-āferīnden
 Ammā ki ḥod-fürüşī-i nādān dükenmedi⁵³⁵
 536
4. Ḳalmıṣ tehī nuḳūd-ı keremden kef-i cihān
 Şanma göñül ḥazīne-i iḥsān dükenmedi⁵³⁷
5. **Şakīb** dükendi kerem-i ülfet⁵³⁸ o şūḥla
 Ammā zebān-dırāzī-i yārān dükenmedi⁵³⁹ [28b]

⁵³¹ Kâtib-zāde Sākīb(Mustafa) D., G.581 (7 Beyit), s.1011-1012

⁵³² fir̄kat-i cānān : fir̄kat ü hicrān **D.**

⁵³³ Divanda bir beyit daha yer almaktadır.

⁵³⁴ Bu beyit, a.g.e'de 3. Beyittir.

⁵³⁵ Bu beyit, a.g.e'de 4. Beyittir.

⁵³⁶ Divanda iki beyit daha yer almaktadır.

⁵³⁷ Bu beyit, a.g.e'de bulunmamaktadır.

⁵³⁸ Düken di kerem-i ülfet: kesildi rişte-i ülfet **D.**

⁵³⁹ Bu beyit, a.g.e'de 7. Beyittir.

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün
Mef'ülü Fe'ülün

MÜSTEZÂD-I FU'ÂDÎ

1. Ey sâķî-i gül-ruķ berî Şun bâde-i nârî
Def' eyle ĥûmârî
El virdi çü fırŐat sürelim zevķ ile bârî
Eyyâm-ı bahârî
2. Varub aĥyâr ile ol yâr teferrüc
Şeydâ yine ķarŐu
Tâ kim göre hem-dem gül-i ĥandân ile ĥârî
Bûlbûl ķıla zârî
3. Bu ķâmet-i dil-cûyîna kim ķılsa temâşâ
Ķadri ola a' lâ
Bir gözleri ahû kimiñ Őikârî olursa
Baĥtı ķıla yârî
4. Kâm ü dil ü cân ister iseñ Őaĥn-ı çemende
İç bâde-i gülgûn
Őar sineñe bir serv-ķad ü lâle-^c izârî
Ķıl bûs u kinârî
4. RaķŐ urdıĥıçûn ķad-i hevâsıyla niĥârîñ
Bostanda seĥer serv
Altun Şaçar üstüne güneş geh ide niŐârî
Gör izzet-i yârî
5. Gel muntazır olma hele feryâda **Fu'âdî**
Didâr da dilersen
Gör âyîne-i dilde gün-i rûy-ı niĥârî
Maĥv eyle ĥubârî

⁵⁴⁰ Fu'âdî divanında tespit edilememiştir. (Bkz. Kaynakça)

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün
Mef'ülü Fe'ülün

MÜSTEZÂD-I LUṬFÎ

1. Dem-beste kılan bağ-ı leṭâfetde nihâliñ
Serv ile şanevber
Bülbül-şıfatım vaşf –ı ruḥuñla gül-i âliñ
Ey kâmet-i ar' ar
2. Ser-çeşme-i ḥayvan-ı lebiñ nisbet idelden
Zulmet gezer oldı
Teşne oluban kaçresine ab-ı zülâliñ
Hızr ile Sikender
3. Bu baḥr-i maḥabbetde olan 'aşık-ı girye
'Ahdı budur ey yâr
Kurbân olıcağ görürise 'ıyd-ı vişâliñ
'ıydı olur ekber
4. Nuṭkuñ nefesi mürdeler iḥyâ ider oldı
Manend-i Mesîḥâ
Zülfüñ siyehi perçem ile oldı celâliñ
Her biri bir ejder
5. Sen Mısr-ı melâḥatde 'azîz-i Yūsuf-âsâ
Ben ḥüzn ile Ya' kûb
Luṭfî reh-i Ken'ân talebgâh-ı cemâliñ
Ey rûḥ-ı muşavver

⁵⁴¹ Luṭfî divanında tespit edilememiştir. (Bkz. Kaynakça)

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

NEDİM-İ PĀKİZE-EDĀ

1. Çeşm-i mest-i sāhireñ resm-i vefā bilmez nedir
 ' Āşıkā luṭf-ı vefā aşınā bilmez nedir
2. ' Andelīb olmaz o murğ-ı nāle-pīrā kim hüner
 Nefḥa-i güلزār-ı dāğ-ı dil-güşā bilmez nedir
3. Dür-pāş-ı ğamzeden çeşm-i niyāz-ı ' āşıkān
 Ruḥşāt-ı nezzāre-i ḥasret-liḳā bilmez nedir
4. ' Azm-i güleşenden ğaraż feryād-ı bülbüldür yine
 Yoḥsa dil seyr-i gül-i nüzhet-fezā bilmez nedir
5. Ey **Nedīmā** meşreb-i ehl-i fenādan derḳ olan
 Neşve-i cām-ı mey-i Hızr beḳā bilmez nedir [29a]

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

EMRİ

1. Yatur dil ḥaṭṭ-ı şeb ğunında zülf-i yāra yaşdanmış
 Ne bilsün dün ḳarañusunda miskīn māra yaşdanmış
 544

⁵⁴² Nedīm Divanında tespit edilememiştir. (Bkz. Kaynakça)

⁵⁴³ Emrī D., G.235(5 beyit), s.144

⁵⁴⁴ Divanda bir beyit daha yer almaktadır.

2. Didiler oldu raḥṣān bir⁵⁴⁵ hilāl üstinde bir ḥūrṣīd⁵⁴⁶
Meger kim pençe-i sīmīne⁵⁴⁷ ol meh-pāre yaşdanmış
548

158⁵⁴⁹

Hezec

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

FEVRİ EFENDİ

1. Çeşminiñ tığı tır-i ğamze-i dildāre yaşdanmış
Ya ḳanberdür zülfikār-ı ḥaydar-ı kerrāra yaşdanmış
2. Yeridir dense eflāke iriṣdi **Fevrīniñ** başı
Ki varmış āsitānhāne-i dildāre yaşdanmış

159⁵⁵⁰

Hezec

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

ĠAZEL-İ NĀDIRİ

1. Ḥaṭ-ı sebz arasında⁵⁵¹ tāb-ı rūyın āṣikār olmuş
Dıraḥt-ı Ṭūr-ı ḥüsnün berg-i sebzi ṣu' le-dār olmuş
2. Zülāl-i la' l-i nābuñdan gönül ḳansun mı sulṭānım
İçüb bezm-i ezelde cām-ı ' aṣḳıñ pür-ḥumār olmuş
3. Gül-i bādām imiş rızān olan eṣk-i dem-ālūdum

⁵⁴⁵ bir: beş **D.**

⁵⁴⁶ Bu beyit, a.g.e'de 3. Beyittir.

⁵⁴⁷ sīmīne : sīmīnin **D.**

⁵⁴⁸ Divanda iki beyit daha yer almaktadır.

⁵⁴⁹ Şaire ait bir divan tespit edilememiştir.

⁵⁵⁰ Ganī-zāde Nādirī D., G. 59(6 Beyit), s.251

⁵⁵¹ arasında: arasından **D.**

Maḥabbet ʿāleminde var ise evvel bahār olmuş

552

4. Ruḥuñdan buse alsam cān dimāğında kalur lezzet
Ne ŧeftālū-yı terdir kim leziz ü āb-dār olmuş
5. ʿ Aceb mi **Nādirī** veŧ cānı berbād olsa ʿ uŧŧāqıñ
Sefer kaŧdına ol ŧūḥ esb-i nāz üzre süvār olmuş

160⁵⁵³

Hezec

Mefāʿilün Mefāʿilün Feʿülün

YAḤYĀ EFENDİ

1. Siyeh zülf ol ruḥ-ı zībāya düşmiş
Güneŧ üzre ʿ acebdir sāye düşmiş
2. Viŧālīñ fikrine düşmüŧ⁵⁵⁴ dil-i zār
Bulunmaz kaʿ rı bir deryāya düşmiş
3. Dil-i āvāre vādīsin begenmiş
Yolu Qays olduğı ŧaḥrāya düşmiş
4. İder erbāb-ı ŧevkiñ sāzın efzün
Ol āteŧ kim derün-ı nāya düşmiş
5. Baŧa çıkmak umarmış kākül ile⁵⁵⁵
Göñül **Yaḥyā**ʿ aceb sevdāya düşmiş

161⁵⁵⁶

⁵⁵² Divanda bir beyit daha yer almaktadır.

⁵⁵³ ŧeyhülislām Yaḥyā D., G.159 85 Beyit), s.183.

⁵⁵⁴ düşmüŧ: kalmış **D**.

⁵⁵⁵ kākül ile: kāküliyle **D**.

⁵⁵⁶ ŧaire ait bir divan tespit edilememiŧtir.

Hezec

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

‘ĀṬIF EFENDİ

1. Haṭ-ı nev-resteden gülzār-ı rüyı penbezār olmuş
‘İzār-ı lālegūnı zīver-i ḥüsn-i bahār olmuş
2. Kızarmış çehresi olmuş ‘arak-ālūde-i şebnem
Şeker-ḥand-ı lebinden verd-i ra‘na şerm-i sār olmuş
3. Sevād-ı çeşm reşk-i ‘işvekārān-ı semen-siimā
Birikmiş bir yere gelmiş saña ḥāl-i ‘izār olmuş
4. Görünce dāne-i ḥālīñ kimiñ var şabr u arāmı
Tehī mi murğ-ı diller dām-ı gīsūya şikār olmuş
5. Ḥabersiz olma ey mest-i siyeh ta‘mīr kaydında
Yağılmış kubbe-i sīmīn-i ‘işmet tār tār olmuş
6. Nice cām ü vaşıldan ḫalmasıñ bī-behre dil ‘Āṭıf
Telāşından zebānı beste desti ra‘şe-dār olmuş [29b]

162⁵⁵⁷

Hezec

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

NEDİM EFENDİ

1. Bu şeb uşşāḫtan⁵⁵⁸ ol meh yine rüyun nihān tütmuş
Ki kūyīñ ser-be-ser hengāme-i şāhım amān tütmuş
⁵⁵⁹
2. Yürüt peymānemi⁵⁶⁰ cānlar bağışla sen de ey sākī

⁵⁵⁷ Nedīm D. G.53 (8 Beyit), s.300-301

⁵⁵⁸ ‘uşşāḫtan: ‘uşşāḫdan D.

⁵⁵⁹ Divanda bir beyit daha yer almaktadır.

Ki muṭrı̄b rāhatü'l-ervāḥ ile devr-i revān tutmuş ⁵⁶¹

562

163⁵⁶³

Mef'ülü Mefā'ülü Mefā'ülü Fe'ülün
Mef'ülü Fe'ülün

MÜSTEZÂD-I REHÂYÎ

1. Bir kerre o gül-rû ile 'azm-i çemen itsek
Hem sâķî vü şahbâ
Bülbüllerine bülbüle-i nağme-zen itsek
Bezm olsa müheyyâ
2. Ruḥsârîñi 'arz eyleyüb âyine-i ṭab' a
Bir cilveger olsa
Dâğ-ı dili reşk-i gül-i bâğ-ı 'Aden itsek
Ey kâmet-i ṭubâ
3. Ol Yusûf-ı ḥüsn itse şeref-yâb-ı mülâķāt
Bu cān-ı 'azizi
Yaķûb-şıfat târik-i beytü'l-ḥazen itsek
Ĝam gitse ser-â-pâ
4. Bir vâdiye irsek ki şehâ⁵⁶⁴ tişe-i āhuñ
Kuhsâr-ı vefâyı
Her bir şererin dâğ-ı dil-i kühken itsek
Çün lâle-i ḥamrâ
5. Sâlâr-ı belâğat bulunur ṭab' -ı **Rehâyî**

⁵⁶⁰ peymānemi: peymāneyi **D.**

⁵⁶¹ Bu beyit, a.g.e'de 3. Beyittir.

⁵⁶² Divanda beş beyit daha yer almaktadır.

⁵⁶³ Rehâyî D., M.1 (5 Beyit), s.73

⁵⁶⁴ şehâ: dilÀ **D.**

Rüstem-şifat ey dil
Teftiḡ-i dilirān-ı ʔazā-yı⁵⁶⁵ sühan itsek
Der-milket-i⁵⁶⁶ maḥ nā [30a]

164⁵⁶⁷

Hezec

Mefā' ilün Mefā'ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

ĠAZEL- İ ĤĀTEM TAĤMĪS-İ KESBĪ⁵⁶⁸

1. Niġārā olmadan mecmūḥ a-i ḥ uşşāḥa maşṭūruñ
Murādım bestelenmekdir⁵⁶⁹ kāküline sen yüzi ḥūruñ
Uşul üzre hemān zincire çek amā⁵⁷⁰ bu mehcūruñ
Ĥazer kim⁵⁷¹ tel kırar⁵⁷² vādīlerinden zulf-i şaṅṭūruñ
İki telli ḥaṭṭıñla baġlama⁵⁷³ ḥ uşşāḥ-ı rencūruñ
2. Ĥicāz āsitaniñda ʔarār ister bu āvāre
Vişāliñ māye-i rāst-ı şafādır ʔalb-ı ġam-ḥāra
Hümāyunum muḥālifdür görüşmek līk sen yāra
Ĥara düzen verir mi ʔader mişḥāl-i ḥ āşıḥ- zāre
Bozuḥdur kār-sāzı ergānun-ı⁵⁷⁴ ʔarḥ-ı pür-şūruñ
3. Aransa hem-seriñ⁵⁷⁵ yoḥdur nihāvend ü ḥ arazbārı

⁵⁶⁵ ʔazā-yı: fezā-yı **D.**

⁵⁶⁶ milket-i: mülket-i **D.**

⁵⁶⁷ Divānçe-i Kesbī, G.74(7 bend), s.98-99

⁵⁶⁸ ġazel- i ḥātem taḥmis-i Kesbī: ġazel-i taḥmīs-i Kesbī ber ġazel-i ḥātem-i bā samii maḥāmāt **D.**

⁵⁶⁹ bestelenmekdir: bestelenmek **D.**

⁵⁷⁰ amā: ammā **D.**

⁵⁷¹ kim: kıl **D.**

⁵⁷² kırar: ʔarār **D.**

⁵⁷³ ḥaṭṭıñla baġlama: ḥaṭṭıñla baġımla **D.**

⁵⁷⁴ ergānun-ı: ergūnūun **D.**

Bu sultānī revīşin̄ mülk-i hüsnuñ oldı hünkārı
Şaķın devriñde gūş itme dem-i mähür-ı aġyārı
Tulūm gibi çağırma⁵⁷⁶ şeyh efendi şūh-ı Bulġārı
Kudūm-ı vuşlatıñ çār-pāreletme rāz-ı mestūruñ [30b]
577

165⁵⁷⁸

Hezec

Mefā'īlūn Mefā'īlūn Mefā'īlūn Mefā'īlūn

KESBİ

1. Şabāveş eyledi teşrīf-i nevrūz-ı çemen şimdi
Muħayyersin maķām-ı evc-i 'işretgehde sen şimdi
Hevā-yı sünbülüyle buldı revnaķ yāsemen şimdi
Ser-i zūhhāda çal ney-zen 'aşā-yı tāyı ben şimdi
Girift-i 'işve-i ķānūnuyum bir şāh mañşūruñ
2. Mürāyī yāri zīr-efgende yāre raġbet olmazsın
Neden ol şūh-ı şehnāzımlā Tāhir-ūlfet olmazsın
Şafāhānī 'Acemsin Müslümāna nisbet olmazsın
Düdüksün hem nefīr-i maħremāna 'işret olmazsın
Efendi perdesizdir zurna-i minķār-ı menfūruñ
3. Şehā kııl būselik faşlın Hüseyni dil-rubalarla
Nühüfte etme ünsiyyet raķīb-i bī-nevālarla
Hişār-ı ġamdan 'azzāl ol baña raħm it 'aţālarla
Belim bükdi kemānī ķaşların çünki edālarla
Kaval itdi beni pest-perde istiġnā-yı mevfūruñ
4. Pesend eyler ol eţvār-ı büzürgüñ **Kesbiyā** 'ālem

⁵⁷⁵ hem-seriñ: hemreñ **D.**

⁵⁷⁶ çağırma: çıġırtma **D.**

⁵⁷⁷ Divanda dört bend daha yer almaktadır.

⁵⁷⁸ Divānce-i Kesbī, G.74(7 bend), s.98-99

Terennüm zîr-i şüret rāhatü^ç l- ervāhına her dem
Rehāvīden işitse şād olurken nağmesin edhem
Gelince meclise ol āfitāb-ı mağrībi-ḥātem
Açıldı perde-i şarkısı şīvenkār-ı ṭanbūruñ [31a]

166⁵⁷⁹

Remel

Fā'īlatün Fā'īlatün Fā'īlatün Fā'ilün

RŪḤĪ EFENDİ

1. Nola dil olmazsa aġyār-ı bed-aḥterden ḥalāş
^ç Āşık olmaz muttaşıl ġavġā-yı dilberden ḥalāş

580

2. Yār ḳatlı itdi bugün aġyārı tīġ-ı ḳahrile
Ḥamdülillah olduġ ey **Rūḥī** belālardan ḥalāş⁵⁸¹

167⁵⁸²

Remel

Fā'īlatün Fā'īlatün Fā'īlatün Fā'ilün

RŪḤĪ

1. Ayaġıñ luṭf ile şāhım külbe-i aḥzāna baş
Gel ḳadem-rencīde ḳılub sīne-i sūzāna baş

2. Tīr-i müjġān ile cān ḳaşdın iderse dilberīñ
Ḥamdülillah ḥoş sa^ç ādet rāyetini cāna baş

168⁵⁸³

⁵⁷⁹ Bağdatlı Ruhi D., G.556(5 Beyit), s.674-675

⁵⁸⁰ Divanda üç beyit daha yer almakatdır.

⁵⁸¹ Bu beyit, a.g.e'de 5. Beyittir.

⁵⁸² Bağdatlı Ruhi Divanında tespit edilememiştir.(Bkz. Kaynakça)

Remel

Fe' ilātün Fei' lātün Fei' lātün Fe' ilün
(Fā' ilātün) (Fa' lün)

TESDİS-İ ĀḤAR⁵⁸⁴

1. Beni tenhā kōduñ ey āfet-i hūnī-meşreb
Şimdi kimler ile şöhet edeyim leb-bâ-leb
Var mıdır sevdiğim āgūşuma senden enseb
Şarılıb⁵⁸⁵ yatar iken sīne-be-sīne her şeb
Şimdi kurbānıñ olam söyle baña noldu sebab
Aşinā-yı ezeliye bu teğāfūl bu ğazab
2. Çeşmimi ğıbtā-i seylābe-i Ceyhūn itdiñ
Dīdemi bezm-i ğama sāĝar-ı gülgūn itdiñ
Sīnemi külhan-ı ḥasret dilimi hūn itdiñ
Meded ey kāfir-i tünd beni Mecnūn itdiñ
Şimdi kurbānıñ olam söyle baña noldu sebab
Aşinā-yı ezeliye bu teğāfūl bu ğazab
3. Āherin derdi ile nāle vū āh eylemedim
Sensiz ey şūh bu 'ālemde günāh eylemedim
Cebhe-i 'aşkıımı yanıñda siyāh eylemedim
İncinirsiñ baña⁵⁸⁶ bir ferde nigāh eylemedim
Şimdi kurbānıñ olam söyle baña noldu sebab
Aşinā-yı ezeliye bu teğāfūl bu ğazab
4. Beni şad-pāre eden hicr-i müjeñdir böyle
Seni de ḥaste iden sūz-ı dilimdir öyle
Gel de çoç başıñ için **Ḥaşmeti** kurbān eyle
Nemden āzürdesiñ ey ğonçe-dehānım söyle
Şimdi kurbānıñ olam söyle baña noldu sebab
Aşinā-yı ezeliye bu teğāfūl bu ğazab [32a]

169⁵⁸⁷

⁵⁸³ Ḥaşmet D., T. 5(4 bend), s.118

⁵⁸⁴ tesdīs-i āḥar: tesdīs-i dīĝer **D.**

Ayrıca divanda bu şiir, "Tesdaīsāt ve Tahmīsāt" bölümünde yer almaktadır.

⁵⁸⁵ şarılıb: şarılıp **D.**

⁵⁸⁶ baña: deyu **D.**

Remel

Fa'îlatün Fa'îlatün Fa'îlatün Fâ'ilün

BÂKÎ EFENDÎ

1. Âsitânîñ hâkidir firdevs-i a' lâdan ğaraž
 ẖâmetindir ravza-i cennetde ẖübâdan ğaraž
 588
2. **Bâkiyâ** dil mülkiñi dilber niçün târâc ider⁵⁸⁹
 Pâdişâh olan nedir şehriñi yağmâdan ğaraž

170⁵⁹⁰

Remel

Fa'îlatün Fa'îlatün Fa'îlatün Fâ'ilün

YAĦYÂ EFENDÎ

1. Hâcınıñ maqşûdı Ka' be baña kûyundur ğaraž
 Fikri cennet zâhidiñ ' uşşâqa rûyuñdur ğaraž
 591
2. Ğonceyi vaşf eylese **YaĦyâ** dehâniñdir murâd
 Sünbül-i hoş-büyü medĦ eylemse müyuñdur ğaraž

⁵⁸⁷ Bâkî D., G.221(5 beyit),s. 236

⁵⁸⁸ Divanda 3 beyit daha yer almaktadır.

⁵⁸⁹ Bu beyit, a.g.e'de 5.beyittir.

⁵⁹⁰ Şeyhülislâm YaĦyâ D., G.167 85 Beyit), s.191

⁵⁹¹ Divanda üç beyit daha yer almaktadır.

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

BELİĞ EFENDİ

1. Bu şeb kim bezm-i ehl-i 'aşka bir rûh-ı revân geldi
Yeniden kıleb-i efsürdeye güyâ ki cân geldi
2. Teğâfûl-güne vaz'ından helâkim ol peri-rüyûñ
Olub⁵⁹³ şan'atla naqd-i hâtır-ı nâ-şadı yan geldi
3. O şüh-ı hod-fürüşuñ vaz'ı mîzân-ı hayâlimde⁵⁹⁴
Harîdâr-ı metâ' -ı vaşlına gâyet girân geldi
4. Çeker târ-ı nîgehle aña mıştâr dîde-i hod-bîn
Anunçün şafha-i ruhsârına hâtt-ı emân geldi
5. Ğubâr-ı mâsivâdan pâk idince sâhasın ey dil
Harîm-i sineye yâriñ cefâsı mihmân geldi
6. Hayâl-i yâri istikbâl için mir'ât-i çeşmimde
Gönülden her ser-i müjgânıma bir kıatre kıan geldi
7. 'Azîzân kıadrini añlar mı âyâ pâk-ıtab'ânıñ
Kazâ ile bu hâke bir **Belîğ**-i nüktedân geldi [32b]

⁵⁹² Belîğ Mehmed Emîn D., G.234(7 Beyit), s. 432

⁵⁹³ olub: alup **D.**

⁵⁹⁴ hayâlimde: hayâlinde **D.**

Hezec

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

LĀ EDRĪ

1. Cenāb-ı şadr-ı a' zam Hazret-i serdār-ı Ekrem kim
Vücūdın rahmet-i maḥz eylemiş Haḫ dīn ü dünyāya
2. O destūr-ı Felāṭun re' y ü ḥikmet-senc kim mişlin
Ḥuda virmiş mi sâbıḫda mülūk-ı kişver-ārāya
3. Mizāc-ı devlete dārū-yı re' yī mūcib-i şihḫat
Şifā-baḫşadır üslūb-ı ḥakīmāneyle mīrzāya
4. O rütbe iktisāb-ı ittiḥād ettirdi azdāda
Ki şimdi miş ile gürgān gider seyr ü temāşāya
5. Gününde sine dögmek nāle kıлмаḫ cümle menhīdir
Faḫaṭ ruḫşat virildi sāyesinde deff ile nāya
6. Kef-i zer-pāşı fikr ile ma' ādin pür ḫırāş el-ḫaḫ
Yed-i gevher- nisār-ı ğıbṭa-fermā oldu deryāya
7. Zekāsı vezn olunsa fi'l-mesel sā' ir zekālarla
Çıḫardı keffe-i uḫrā ile mizānı süreyyāya
8. Eger şīr olsa şemşīrīn gören bir kerre destinde
Künāmın ārzū eyler çü rūbeh kendin ihfāya [33a]

⁵⁹⁵ Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

LĀ EDRI

1. Efendim şā' irānīñ 'ādet-i me' lūfesidir bu
Biraz ruḥşat virilse maḳşadın başlarlar ĩmāya
2. Efendim eylemişdiñ şadra evvel bir daḥı teşrif
Dıraḥt-ı re' fetiñ şalmışdı āfāka yine sāye
3. Ümīd-i luṭf ü iḥsānıñla bir gün bende-i nāçiz
Çıḳub dīvān-ı dād ü ma' delet- ' unvān-ı vālāya
4. Ḥuzūra ' arz-ı ḥāl-i pür-melālīm eyledim taḳdīm
Didim ey şadr-ı vālā-ḳadre zātı zīb ü pīrāye
5. Beni de zümre-i mektūbiyāna eyleseñ ilḥāḳ
Ne var elṭaf ü iḥsānıñdan olsam ben de pür-vāye
6. Lisān-ı gevher-efşānıñla fermān eylediñ bizzāt
Buyurduñ var biraz sa'y eyle semt-i şı' r ü inşāya
7. Ru' ūs i' ṭā idüb divān-ı ' āliye ḥarāc etdiñ
Didiñ sende kemāl olsun çeker elbette bālāya
8. Efendim şimdi ḥaḳḳım ise du' ā eylerim luṭf et
' İnāyet eyle gel himmet buyur ol va' di ĩfāya [33b]

⁵⁹⁶ Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

174⁵⁹⁷

Hezec

Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün

KEVSER

1. Degil beyhüde-güluk itdigim vallâhi şâyandır
Zülâl-i luţfuñ ile **Kevser**-i dil-teşne irvâya
2. Ne devletdir ki yâd oldıkça nâmiñ nâs beyninde
Olub dest-i du' â ber-dâşte dergâh-ı Mevlâya
3. İdüb Allâhdan haqqıñda istid' â-yı tevfiķât
Ki dirler Yâ Rab eyle mazhar-ı elţâf-ı bî-gâye
4. Yemininde yesârında zafer tevfiķ olup hem-râh
Öñünde gâşiye-dâr ola Hızr ol Âşaf-âsâya

175⁵⁹⁸

Hezec

Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün

BELİĞ EFENDİ

1. Hırâm-ı kıddiñe gülşende 'ar' ar ser-fürü eyler
Nesim-i 'arızınñ heb gonçe güller arzû eyler
2. Düşelden şafha-i cân üzre ['aks-i] dâne-i hâliñ
Ėam-ı mür-ı haţıñ sahrâ-yı dilde cüst ü cû eyler

⁵⁹⁷ Şaire ait bir divan tespit edilememiştir.

⁵⁹⁸ Belîğ Mehmed Emin D., G.62(6 Beyit), s. 246

3. Nice ‘āşıklarıñ ũāķat getürsün rişte-i cānı
Ki ‘aks-i cevher-i mir‘ āti āteş-dīde mū eyler
4. Dil-i ‘uşşāķdan men‘ eylemek fikriyle ol āfet
Alub⁵⁹⁹ mir‘ at-ı ‘aks-i⁶⁰⁰ ķāmetiyle rū-be-rū eyler
5. Girībānın o kimse ķurtarır dest-i riyādan kim
Sirişķ-i ĥūn ile dest-i sebūyı şüst ü şū eyler
6. Oñulmazdı **Belīgā** dilde zaķm-ı ġamzesi ammā
Ĥayāl-i sūzen-i müjġānı zūlfiyle rūfū eyler [34a]

176⁶⁰¹

Hezec

Mefāilün Mefāilün Mefāilün Mefāilün

BELĪĖ EFENDĪ

1. Tehī-dest ‘āşık-ı bī-ķāreden dilber selām almaz
Kibār-ı ‘aşr ile hem-meşreb olmuş iltiyām almaz
2. Biraz da tīg-ı ġadrı der-niyām it āzmāyişden
Mücerrebdür bu kim ġaddār olan dünyāda nām⁶⁰² almaz
3. Teġāfül gösterüb⁶⁰³ şermende-i iķsān ider yoķsa
‘Adūdan merd olan fırsat deminde intikām almaz
4. Çeken derd-i ĥumārı neş‘ e-i pā-der rikābından
Elinden sāķī-i ġül-ķehreniñ⁶⁰⁴ minnetle cām almaz

605

⁵⁹⁹ alub: alup **D.**

⁶⁰⁰ aks-i: aksüñ **D.**

⁶⁰¹ Belīg Mehmed Emin D., G.95(8 Beyit), s.281

⁶⁰² nām: kām **D.**

⁶⁰³ gösterüb: gösterüp **D.**

⁶⁰⁴ Çehreniñ:ķihrenüñ **D.**

5. Dem-i vuşlatda el çek dūr-bāş-ı nāzdan ey şūh⁶⁰⁶
Girince müşterī bir bağa şeftālū-yı hām almaz
6. Bulunmaz haţţ-ı sebz ü hāl-i nīlī bāğ-ı hüsnünde⁶⁰⁷
O naħl-i nāz-perver dūşına bāz-ı nīzām almaz
7. **Belīg** erbāb-ı nazma hāk-sārī ʿ ayn-ı şöhretdür⁶⁰⁸
Ki maқта ʿ şafhada pest olmayınca böyle nām almaz

177⁶⁰⁹

Hezec

Mefāilün Mefāilün Mefāilün Mefāilün

MANTIKİ

1. Bizi feryāda⁶¹⁰ şaldıñ hayli miħnet-dīdeyüz senden
Haķıķatsızlık itdiñ ey perī rencideyüz senden
2. Dem-ā-dem nāle itme epsem ol [ey] bülbul-i şeydā
Maħabbet gülşeninde şimdi biz şūrīdeyüz senden
3. Bizimle itme⁶¹¹ Mecnūn da ʿ vī-i [ʿ aşķ] başa çıķmazsın
Belā menzilleriñ tayy eylemiş vādīdeyüz senden
4. Naşīhat eyleme ʿ aşķ ehline lāzım degil nāşīh⁶¹²
Eger sen ʿ ālim iseñ biz sūħan-sencīdeyüz senden
5. Revā mı **Mantikiden** yüz çevirmek hāre yāre olmaķ
Anunçün ey gül-i nev-reste dāmen-çīdeyüz senden

⁶⁰⁵ Divanda bir beyit daha yer almaktadır.

⁶⁰⁶ Bu beyit, a.g.e'de 6. Beyittir.

⁶⁰⁷ Bu beyit, a.g.e'de 7. beyittir.

⁶⁰⁸ Bu beyit, a.g.e'de 8. Beyittir.

⁶⁰⁹ Mantikī Ahmet Efendi D., G.22 85 Beyit), s.133

⁶¹⁰ feryāda: hicrāna **D.**

⁶¹¹ Ø: ey **D.**

⁶¹² nāşīh: vā ʿ iz **D.**

178⁶¹³

Remel

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

ENİSE NAZİRE-İ MEVLEVİ MEŞAMİ EFENDİ

1. Gönlüme her dem düşer hicrân hicrân üstüne
Tekyedir lâbüd konar mihmân mihmân üstüne
2. Sinede her yakdığını dâğ üzre gül bir yâre kes
Beglere lâzım durur ihsân ihsân üstüne
3. Var iken dilde hayâliñ gelmesün şâh-ı ğamiñ
Konmağ olmaz dostum sultân sultân üstüne
4. İtleriñ üzre taşaddur itdigim 'ayb eyleme
Bî-tekellüf [zamm] olur yârân yârân üstüne
5. Pâdişâh-ı mülk-i nazm olmuş **Meşamî** bendeniñ
Âstânında durur divân divân üstüne

179⁶¹⁴

Remel

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

NAZİM

1. Yâr dökmüş zülfini ol kâdd-i bālâ üstüne
Güyyâ fâvüs-ı cennet kondı tûbâ üstüne
2. 'Anberin kâkül siyeh-püş eylemiş ol arızı
Ka'beniñ örtüldi müşğın kisve gūya üstüne

⁶¹³ Şaire ait bir divan tespit edilememiştir.

⁶¹⁴ Şaire ait bir divan tespit edilememiştir.

3. Bir çemen-zāra döşenmiş sünbül-i sīrābdır
Kāküli hem düşdükçe ol haṭṭ-ı muṭarrā üstüne
4. Tāb-ı mey hoy-kerde-i bād eylemiş ruhsāresin
Şebnem-i terdir hem dökülmüş verd-i ra' na üstüne
5. Var ise nevrūzudur şāh-ı bahārıñ bāğda
Giydi rengin cāmesin her naḥl-i zībā üstüne
6. Vechi var her nazmıñı kilik-i 'Uṭārid ey **Nazīm**
Yazsa levḥ-i āfitāb-ı 'ālem-arā üstüne [34b]

180⁶¹⁵

Muzāri

Mef'ūlü Fā'ilātün Mef'ūlü Fā'ilātün

ŞĀBĪT

1. İbrāz idince ğazelini⁶¹⁶ müş'ir mişāl haṭ
Virdi o şāh-ı ḥüsne 'azīm infi'āl haṭ
2. Dildār haṭṭı başımızıñ yazusu imiş
Şābit getirmez⁶¹⁷ ⁶¹⁸bu kadar kıl ü kāl haṭ⁶¹⁹

⁶¹⁵ Bosnalı Alaeddin Sabit D., G.181(5 Beyit),s.440

⁶¹⁶ ğazelini: 'azlini **D.**

⁶¹⁷ getirmez: götürmez **D.**

⁶¹⁸ Ø: a **D.**

⁶¹⁹ Bu beyit, a.g.e'de 5. Beyittir.

181⁶²⁰

Hezec

Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün

SÂMÎ EFENDÎ

1. O çeşm-i hüsne tab⁶²¹ a⁶²¹ anber-i kuvvet-fezâdur haṭ
Şikest-i reng-i hüsni dil-rübâya mûmyâdur⁶²² haṭ
623
2. O çâr-ebrûya iki mışrâ⁶²⁴ -ı mevzûndur **Sâmî**
Ki hüsni maṭla⁶²⁵ -ı şeh-beyt-i ebrû-yı şafâdır⁶²⁴ haṭ⁶²⁵

182⁶²⁶

Hezec

Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün

VUSÛLÎ

1. Maḥabbetden İlâhî ol meh-i nâ-mihre ḥâlet vir
Beni yaḫdı aña da zerre deñlü bir ḥarâret vir
2. Yâ vaşl ile sevindür abâ firâḫ ile helâk eyle
Yâ inşâfa getür añı yâ baña şabr u ṭâḫat vir
3. Cemâli şem⁶²⁷ ine pervâneveş yâ Rabb⁶²⁷ cânım yaḫ⁶²⁸
Yâḫud şevḫile gönline anıñ daḫı maḥabbet vir

⁶²⁰ Arpaemîni-zâde Mustafa Sâmî D., G. 62 87 Beyit), s.330-331.

⁶²¹ çeşm-i hüsne- tab⁶²¹ a: çeşm-i ḥaste- tab⁶²¹ a **D.**

⁶²² hüsni dil-rübâya mûmyâdur: hüsni yâra hem-çün mûmyâdur **D.**

⁶²³ Divanda beş beyit daha yer almaktadır.

⁶²⁴ ebrû-yı şafâdır: ebrû-yı dütâdır **D.**

⁶²⁵ Bu beyit, a.g.e'de 7. Beyittir.

⁶²⁶ Vuşulî D., G. 32 (5 Beyit), s.67-68.

⁶²⁷ rabb: rabbi **D.**

⁶²⁸ cânım yaḫ: yaḫ cânım **D.**

4. Belā-yı yār-ı ʿ aşkı çekmeden⁶²⁹ ⁶³⁰ ben bī-mecāl oldum
Bu bir bār-ı girāndur sen hemān yab Rabb⁶³¹ kuvvet vir
5. **Vuṣūlī** dest-i hicrāndan ḥalās eyle⁶³² hele evvel
Kerem kıl ey ecel bir laḥza arām eyle mühlet vir

183⁶³³

Remel

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

RĀSİHE NAZİRE MEVLEVİ ENİS EFENDİ

1. Kı1 tebessüm tā ola ḥandān ḥandān üstüne
Naḥvetiñle tā-be-key giryān giryān üstüne
2. Gelmez iseñ ʿ āşıka gelmem dime ey pür-cefā⁶³⁴
Olmasun bī-çāreye hicrān hicrān üstüne
⁶³⁵
3. Ehl-i ʿ aşka muḳtezā-yı ʿ aşkı icrā etmege⁶³⁶
Şāh-ı dilden gelmede fermān fermān üstüne
⁶³⁷
4. Dilberā bir sīne-i ʿ uşşaka yaḳma tāze dāg⁶³⁸
El-ḥazer tā gelmesün sūzān sūzān üstüne
5. Ğamzeden mümkün degil nezzāre-i ḥüsni **Enīs**
Gelmeyince ḥābdan müjgān müjgān üstüne

⁶²⁹ çekmeden: çekmekden **D.**

⁶³⁰ Ø: hele **D.**

⁶³¹ rabb: rabbi **D.**

⁶³² eyle: olsun **D.**

⁶³³ Recep Enīs Dede D., G. 70 (7 Beyit), s.237

⁶³⁴ Bu beyit, a.g.e' de 3. beyittir.

⁶³⁵ Divanda bir beyit daha yer almaktadır.

⁶³⁶ Bu beyit, a.g.e' de 5. beyittir.

⁶³⁷ Divanda bir beyit daha yer almaktadır.

⁶³⁸ Bu beyit, a.g.e' de 2. beyittir.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

HAZRET-İ EBU'L-FETH CEM SULTAN BİN MEHMMED HAN

1. Dil helāk eyler⁶⁴⁰ gözün hancer çeker cān üstüne
Gör a hūnīdür ki⁶⁴¹ kan itmek diler kan üstüne
2. Sünbülün haṭṭuñ⁶⁴² gamından şöyle hayrān oldı kim⁶⁴³
Bāgbānlar şu seperler⁶⁴⁴ şimdi⁶⁴⁵ reyhān üstüne
3. Gel getir haṭṭuñ hayālını bu yanmış sīneden⁶⁴⁶
Sebz⁶⁴⁷ c ādetdür konur kim⁶⁴⁸ tāze biryān üstüne⁶⁴⁹
4. Didim ey cān⁶⁵⁰ çün lebiñ cānım durur⁶⁵¹ bir buse vir
Gül gibi kıldı tebessüm didi kim cān üstüne⁶⁵³
654
5. Didim ey cān kaçma **Cemden** hācıdır güldi didi⁶⁵⁵
Gerçi hācıdır velī cān virir oğlān üstüne

⁶³⁹ Cem Sultan D. , G(CCCI şeklindedir, 8 beyit), s. 209-210

⁶⁴⁰ eyler: idüp **D.**

⁶⁴¹ gör a hūnīdür ki : nice hūnīdür ki **D.**

⁶⁴² Sünbülün haṭṭuñ : Sünbül-i haṭṭuñ **D.**

⁶⁴³ Bu beyit, a.g.e'de 7. Beyittir.

⁶⁴⁴ seperler : seper **D.**

⁶⁴⁵ şimdi : her gice **D.**

⁶⁴⁶ sīneden : sīneme **D.**

⁶⁴⁷ sebz: sebze **D.**

⁶⁴⁸ kim: çün **D.**

⁶⁴⁹ Bu beyit, a.g.e'de 2. Beyittir.

⁶⁵⁰ cān: meh **D.**

⁶⁵¹ cānım durur: cāndur **D.**

⁶⁵² Ø: baña **D.**

⁶⁵³ Bu beyit, a.g.e'de 3. Beyittir.

⁶⁵⁴ Divanda üç beyit daha yer almaktadır.

⁶⁵⁵ Bu beyit, a.g.e'de 8. Beyittir.

185⁶⁵⁶

Remel

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

MEVLEVİ RĀSİH

1. Süzme çeşmüñ gelmesün müjgān müjgān üstüne
Urma zaḥm-ı s̄ineme peykān peykān üstüne
2. Rīze-i elmas çeker⁶⁵⁷ her açduğı zaḥma o şūh
Luṭfi var olsun ider iḥsān iḥsān üstüne⁶⁵⁸
3. Şimdilik şabr eyle gelme dilde ğam var ey sürūr⁶⁵⁹
Olamaz bir ḥānede miḥmān miḥmān üstüne⁶⁶⁰
4. Yārdan mehcūr iken düşdük⁶⁶¹ diyār-ı ğurbete⁶⁶²
Dehr gösterdi bize⁶⁶³ hicrān hicrān üstüne⁶⁶⁴
5. Hem mey içmez hem güzel sevmez demişler ḥaḳḳına
Eylemişler **Rāsiḥe** bühtān bühtān üstüne [35a]

⁶⁵⁶ Rāsiḥ (Mevlevi) D., G.85 (5 Beyit), s.325

⁶⁵⁷ çeker: eker **D.**

⁶⁵⁸ Bu beyit, a.g.e’de 3. Beyittir.

⁶⁵⁹ şimdilik şabr eyle gelme dilde ğam var ey sürūr: dilde ğam var şimdilik luṭf eyle gelme ey sürūr **D.**

⁶⁶⁰ Bu beyit, a.g.e’de 4. Beyittir.

⁶⁶¹ düşdük: düşdüm **D.**

⁶⁶² ğurbete: ğurbetde **D.**

⁶⁶³ bize: baña **D.**

⁶⁶⁴ Bu beyit, a.g.e’de 2. Beyittir.

Mefāilün Mefāilün Mefāilün Mefāilün

NAHİFİ EFENDİ

666

1. Kerîmü't-ṭab' olan ḥaşm-ı denîden intikâm almaz
Murâd üzre bilür kim kimseler dünyâda kâm almaz
2. Zevâl-i devlet-i İskender ü Cemden olan âgâh
Ġurûr-ı ' ucb ile mir' âta baġmaz deste câm almaz
3. Tefâḥür câme-i rengîn ile kâr-ı peşimândur⁶⁶⁷
Bu vaz' -ı nâ-revâyı yoġsa merdân-ı kirâm almaz
4. Süḥan-pervâz iken her bir nigeħde çeşm-i fettânı
O şûh-ı ġonçe-lebden ehl-i dil kaṭ' â kelâm almaz
5. Ĥired-pîşe o deñlü eyler istiġrâḥdan perhîz⁶⁶⁸
Eger kim Ĥızzr-ı devrân virse naġd-i ' ömrin⁶⁶⁹ dâm almaz⁶⁷⁰
6. ' Ulüvv-i himmet ü cûd u sehâ mergûbdur ammâ
Denâ' et bir belâdur müft virsen ḥâvaş u ' âm almaz
7. Kaḅûl-i ṭu' ma-i feyz-i reşâd itmez ṭama' kârân
Bu zâhirdür ki fâsid olsa bir mi' de ṭa' âm almaz
8. Baḥîli naġş-ı ḥâtem eyleseñ ma' kûsdur ammâ⁶⁷¹
Keremkâr olmayan Ĥâtem-şıfat ' âlemde nâm almaz

⁶⁶⁵ Nahîfî Süleyman Efendi D., G.228 (14 Beyit), s.231

⁶⁶⁶ Ø: Berây-ı Kaşide D.

⁶⁶⁷ peşimândur: le'imândur D.

⁶⁶⁸ Ĥired-pîşe o deñlü eyler istiġrâḥdan perhîz: Ĥired-pîşe ider ol resme istiġrâzdan perhîz D.

⁶⁶⁹ virse naġd-i ' ömrin: naġd-i ' ömrin virse D.

⁶⁷⁰ dâm almaz: vâm olmaz D.

⁶⁷¹ ammâ: nâmı D.

9. Şalındurmaz göze üftāde-ḥālān-ı ğam-ı ‘ aşkı
Ne deñlü ser-fürü itseñ o serv-i hoş-ḥırām almaz
10. Bileydi resm-i İslām’ı elif ḳaddiñ iderdi dāl
Müsellemdür cehāletde o kim senden selām almaz
11. Ṭarīḳ-ı istifāza merd-i kāmilden şadāḳatdür
Mürīd-i bī-iṭā‘ at mürşidinden feyz-i tām almaz
12. Ḥudā bir nefḥa iḥsān eylemişdür ehl-i ‘ irfāna
O bŷy-ı dil-sitān u cān –fezā-yı her meşām almaz
13. Ne ‘ ālemden gelürler ḳanḳı bāġuñ güllerindendür
Niçün peyk-i şabā⁶⁷² ezḥār-ı gülşenden peyām almaz
14. **Nahīfī** gŷş-ı cān tŷt sözlerüm ‘ ayn-ı ḥaḳīḳatdür
Alanlar behre-i ‘ ayş u şafā-yı ber-devām almaz [35b]

187⁶⁷³

Remel

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

ĠAZEL-İ AḤMED PAŞA

1. Baġrımı gel⁶⁷⁴ dāġ-ı ğamdan⁶⁷⁵ laleveş ḥŷn eyleme
Za‘ ferānın yüzümüñ yaşımla gülgŷn eyleme
⁶⁷⁶
2. Yüz sürerken izine ey gözyaşığı merdümlük et⁶⁷⁷
Pāk dāmānın gül-i ḥandānımıñ ḥŷn eyleme

⁶⁷² şabā: şafā **D.**

⁶⁷³ Ahmet Paşa D., G.276(7 Beyit), s. 251

⁶⁷⁴ gel: Ø **D.**

⁶⁷⁵ dāġ-ı ğamdan: dāġ-ı ğāmınla **D.**

⁶⁷⁶ Divanda bir beyit daha yer almaktadır.

⁶⁷⁷ Bu beyit, a.g.e’de 5. Beyittir.

3. Tab^ç-i nā-mevzūnunu kejdır bilirsın ey raķīb⁶⁷⁸
Billāh insāf eyle ķasd-ı ķadd-i mevzūn eyleme
4. Cānsa maķsūdıñı al cānā cefā resmin gōtür
Nev-cuvānsın dostum ķān ile ķānūn eyleme
5. **Ahmedi** gözden şalub sürme ķapıñdan sen beñi⁶⁷⁹
Sā^ç ili mahrūm edib eytāmı mağbūn eyleme⁶⁸⁰
6. ^ç Aķl-ı küllī leylī-i zūlfūñde Mecnūn eyleyüb⁶⁸¹
Cān-ı meftūl-i dil-āvīzūñde meftūn eyleme⁶⁸²

188⁶⁸³

Hezec

Mefāilūn Mefāilūn Mefāilūn Mefāilūn

RAĦMĪ EFENDĪ

1. Cefā-yı zaķm-ı çarķı çekmeyen şöhretle kām almaz
^ç Aķīķ-i şāf gevher şerķa-dār olmazsa nām almaz
2. İdüp aķvālīñi der-^ç uhde ğayra olma āsūde
Umūr-ı ħalkı hiç kimse be-şarķ-ı iltizām almaz
3. Kālur ğüftār-ı ^ç āşık ħāric-i ğuş-ı teşāmumda
Ne ğayretdir⁶⁸⁴ ki sözden hiç o serv-i ħoş-ķırām almaz
4. ^ç Abesdir tesliyet āşüfte-mağz-ı ^ç aşķ u sevdāya
Siyeh-mest-i cūnūñ neş^ç e-i şahbā-yı cām almaz

⁶⁷⁸ Bu beyit, a.g.e'de 6. Beyittir.

⁶⁷⁹ sen beñi: yaşların **D**.

⁶⁸⁰ Bu beyit, a.g.e'de 7. Beyittir.

⁶⁸¹ eyleyüb: eyleyip **D**.

⁶⁸² Bu beyit, a.g.e'de 3. Beyittir.

⁶⁸³ RaĦmī(Kırımlı, Mustafa), D., G. 58(5 Beyit), s.76

⁶⁸⁴ ğayretdir: ^ç ibretdir **D**.

5. umāş-ı ab' -ı pākiñden Mūnīfīñ örnek al **Ramī**
Ki yosa bōyle nazm-ı sādeyi Şimdi kirām almaz [36a]

189⁶⁸⁵

Remel

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn
(*Fā' ilātūn*) (*Fā' lūn*)

RŪĪ EFENDĪ

1. Őanma ey h'āce ki senden zer ū sīm isterler
Yevme lā yenfa' uda alb-i selīm isterler
2. Berzah-ı havf u recādan [giegör] nākām ol
Dem-i āirde ne ūmmīd u ne bīm isterler
3. Unudub bidūgūñi ' āil isen nādān ol
Bezm-i vadetde ne ' ilm u ne ' alīm isterler
4. Harem-i ma' nīde biāneye yol virmezler
ĀŐinā-yı ezeli yār-ı adīm isterler ⁶⁸⁶
5. ' Ālem-i bī-meh ū hūrŐid ū felekde hergiz
Ne mūneccim ne mūhendis⁶⁸⁷ ne hāīm isterler ⁶⁸⁸
6. Dergeh-i Hāa⁶⁸⁹ varup dirlūgūni ' arz itme
Anda hergiz ne sipāī ne za'īm isterler ⁶⁹⁰
7. Sākin ol dergeh-i teslīmde rızā ol air ⁶⁹¹
Ber-murād itmege hīdmetde muīm isterler

⁶⁸⁵ Badatlı Ruhi D., G.417(13 Beyit), s.581-582

⁶⁸⁶ Bu beyit, a.g.e'de 6. Beyittir.

⁶⁸⁷ Ne mūneccim ne mūhendis: ne mūhendis ne mūneccim **D.**

⁶⁸⁸ Bu beyit, a.g.e'de 4. Beyittir.

⁶⁸⁹ Hāa: fara **D.**

⁶⁹⁰ Bu beyit, a.g.e'de 8.beyittir.

⁶⁹¹ sākin ol dergeh-i teslīmde rızā ol air: sākin-i dergeh-i teslīm-i rızā ol dā' im **D.**

8. Cürmüne mu‘terif ol t̄a‘ata maḡrūr olma
Ki şifā-hāne-i ḥikmetde saḡīm isterler⁶⁹²
9. ‘Āşık ol şerbet-i vaşl ister iseñ ma‘şūḡdan⁶⁹³
Çāresüz derd arayup renc-i elīm isterler⁶⁹⁴
⁶⁹⁵
10. Maḡbes-i keşf-i ma‘ānide çok esrār açılır
Varamaz nefsi ḡazūb anda ḡalīm isterler⁶⁹⁶
11. Kible-i ma‘niyi fehm eylemeyen kec-revler
Seḡvile secde idüp ecr-i ‘azīm isterler⁶⁹⁷
12. Ezber it kışsa-i erbāb-ı dili⁶⁹⁸ ey Rūḡī
Ḥazır ol bezm-i İlāhīde nedīm isterler⁶⁹⁹

190⁷⁰⁰

Remel

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün
(*Fā‘ilātün*) (*Fā‘lün*)

NĀBĪ EFENDĪ

1. Dest-i nāzuñdan o mestān ki şarāb isterler
Gūyiyā çeşme-i ḡurşiddeden āb isterler
2. Derd-i serden niçe āzād olur ol t̄a‘ife kim
Bāde nūş eyleyecek yirde gül-āb isterler

⁶⁹² Bu beyit, ag.e’de 9. Beyittir.

⁶⁹³ ma‘şūḡdan: kim ‘uşşāúḡD.

⁶⁹⁴ Bu beyit, a.g.e’de 10. Beyittir.

⁶⁹⁵ Divanda bir beyit daha yer almaktadır.

⁶⁹⁶ Bu beyit, a.g.e’de 5. Beyittir.

⁶⁹⁷ Bu beyit, a.g.e’de 12. Beyittir.

⁶⁹⁸ erbāb-ı dili: esrār-ı dili D.

⁶⁹⁹ Bu beyit, a.g.e’de 13. Beyittir.

⁷⁰⁰ Nābī D., G. 230(8 Beyit), s.631-632

3. Şerha vü dāğ gerek s̄ine-i ehl-i ğamda⁷⁰¹
Şah̄n-ı d̄ivān-ı kıyāmetde cevāb⁷⁰² isterler
4. Sen hemān dildeki naqş-ı hevesi maḥv eyle
Senden ey ḥ̄āce ne defter ne kitāb isterler
5. Aña⁷⁰³ ol bezmgeh-i ‘ aşqda erbāb-ı derūn⁷⁰⁴
Dilde ğam serde şeĝab d̄idede āb isterler
6. Cünbiş- āmūz gerek berkden erbāb-ı derūn⁷⁰⁵
Rāh-ı bī-menzil-i vaḥdetde şitāb isterler
7. Hūblar ḥüsnüne ḥayrān olan üftādelerüñ⁷⁰⁶
Çeşm-i āyīne gibi düşmen-i ḥ̄āb isterler
8. Naẓm-ı üstāda nazīre nice mümkün **Nabī**
Tāze-gū tāze-zebān tāze-cevāb isterler

191⁷⁰⁷

Hezec

Mefāīlün Mefāīlün Mefāīlün Mefāīlün

ŞABRĪ

1. Fenā-yı rūzgārı aq̄ inende ‘ ayş ü nūş etme
Ḥamūş olsañ gerek deryā gibi cūş u ḥurūş etme
2. Burup gūşuñ seni de inledür muṭrib⁷⁰⁸ [bu] ğam bir gün
Bu bezm-i bī-beḳāda naĝme-i tanbūrı gūş etme

⁷⁰¹ Bu beyit, a.g.e’de 5. Beyittir.

⁷⁰² cevāb: ḥisāb **D.**

⁷⁰³ aña: ekser **D.**

⁷⁰⁴ Bu beyit, a.g.e’de 7. Beyittir.

⁷⁰⁵ derūn: sülūk **D.**

⁷⁰⁶ Bu beyit, a.g.e’de 3. Beyittir.

⁷⁰⁷ Sabrī Mehmed Şerīf D., G.157 (5 Beyit), s.270

⁷⁰⁸ muṭrib: mızrāb-ı **D.**

3. Halaş ol dest-i ğamdan terk-i esbāb-ı ta' alluķ kıl
Eger dervīş-i ' aşķ iseñ vücūduñ hırķa-pūş etme
4. Harābāt ehli kürsiden yıķar bir gün seni vā' iz
Düşersin mertebēnden zemm-i pīr-i mey-fürūş etme
5. Şaķın vādīsine öykünme **Şabri** Kays u Ferhādın
Ne denlü ' aşķ olsañ kendüñi bī-' aķl u hūş etme [36b]

192⁷⁰⁹

Remel

Fā'ilātün Fa'ilātün Fa'ilātün Fā'ilün

AHMED PAŞA

1. Çekmeyen hicr eleminñ vaşl şafāsın ne bilür
Düşmeyen derde ğamın dār-ı şifāsın ne bilür
2. Niçeler⁷¹⁰ mihr gibi şevķ bisātıında yeler
Pāk-bāz olmayıcaķ ' aşķ şafāsın ne bilür⁷¹¹
3. Yüzün ayında temāşā-yı cemāl eylemeyen
Pertev-i āyine-i nūr-ı Hūdāsın ne bilür
4. Dil ü cān vaşf edemez derd-i derūnuñ haberin
Cigeri dāğ olanıñ kimse belāsın ne bilür
5. Tāķ-ı ebrūsuna peyveste sücūd eylemeyen
Ahmed ol gūşe-i mihrāb du' āsın ne⁷¹² bilür

⁷⁰⁹ Ahmet Paşa D., G.59(5 Beyit), s.147

⁷¹⁰ niçeler: ancalar **D.**

⁷¹¹ bilür: bilir **D.**

⁷¹² ne: Ø **D.**

193⁷¹³

Hezec

Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün

EMNÎ EFENDÎ

1. Her âh itdikçe aşık şu le-i cevvale tarh eyler
Dağı kânun-ı dilde âteş-i seyyâle tarh eyler
2. Döker bârân-ı eşkin dide-i pür-nem şehâb-âsâ
O gül-ruğ her kaçan zülfün izâr-ı ala tarh eyler
3. Degildir şerha şerha dâğ dâğ-ı sine-i aşık
Zemîn-i gülsitân-ı gamda cây-ı lâle tarh eyler
4. Ne resm-i pür-iberdir şan atı mi mâr-ı çarhuñ kim
Esâs-ı cevriñi heb arşa-i ikbâle tarh eyler
5. Fezâ-yı gülşen-i aşk içre bir gönçe hayâliyle
Hezâr-ı zâr-veş **Emnî** hezârân nâle tarh eyler

194⁷¹⁴

Remel

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

BELİĞ EFENDÎ

1. Nazenînum tıfl-ı nev-resdür kad-i dil-cü çeker
Giderek anı görenler na ra-i yâ Hû çeker
2. Bender-i gamda benüm gevher-fürüş-ı dürr-i eşk
İki keffe bir terâzûdur gözüm incü çeker

⁷¹³ Emnî divanında tespit edilememiştir. (Bkz. Kaynakça)

⁷¹⁴ Belîğ Mehmed Emîn D., G.71(7 beyit), s. 255

3. Cünbiş-i nâz ister ebrûda degildür vesme şart
Yoğsa taşvîre muşavvir de güzel ebrû çeker
4. Ğālibā olmuş yine dil-teşne-i eşk-i niyâz
Ğayli demdür çāh-ı çeşmümde Ğayālũñ şu çeker
5. Kimi būs itmek murād eyler ruĞın kimisi şem
Ol gülũñ dāmānını geh o çeker geh bu çeker
6. ‘ Āķıbet vîrān olur her tünd-Ğũyuñ Ğānesi
Kim belā-yı nîş-i zenbũrı yine kendũ çeker
7. Bir elif çekse **Belîĝ** eş‘ ārdan düzd-i sũĞan
Biñ elem peydā olur Ğũyā tenümden mũ çeker [37a]

195⁷¹⁵

Remel

Fe‘ilātũn Fe‘ilātũn Fe‘ilātũn Fe‘ilũn
(Fā‘ilātũn) (Fa‘lũn)

BELĠĜ EFENDİ

1. Ğāh peymāne vũ geh sũbĞa-i şad-dāne çeker
Zāhidi şevķ ile Ğördũm çeker ammā ne çeker
2. ‘ Āşık-ı Ğāsta-dilũñ bezmine gelse o řabĩb
Dem olur Ğāřır iķũn řiše vũ peymāne çeker
3. Pāk-bāz ‘ āşık u ma‘ şũķda Ğiķ şerm olmaz
Şem‘ -i bezmi ‘ alenen sineye pervāne çeker

⁷¹⁵ Belîĝ Mehmed Emin D., G.81(9 beyit),s.265

4. Bāğ-ı ‘ālemde müyesser mi olur ‘ayş müdām
Lāle vü gül senede bir ʔolu peymāne ʔeker
5. ʔahramānlar ʔekemez boynına alub⁷¹⁶ cānā
Yine zincir-i ser-i zūlfı bu dīvāne ʔeker
6. Dāne-i hāli ‘izārında ʔomaz hıaṭṭ-ı siyāh
Kıřt-zāra gelicek mūrʔeler dāne ʔeker
7. Daḡı bend olmadı dil hālka-i yāra⁷¹⁷ muḡkem
ʔorḡarum zūlfüne ol ḡonʔe-dehen řāne ʔeker
8. Neř‘e-i bāde ile gerdiř-i ʔeřm itse o řūh
Mest olur anı ḡören na‘ra-i mestāne ʔeker
9. Āferīn ṭab‘ına var ise cihānda gelsün
Levh-i pāke ʔalemi böyle **Belīgāne** ʔeker [37b]

196⁷¹⁸

Hezec

Mefāīlūn Mefāīlūn Mefāīlūn Mefāīlūn

řĀBĪT⁷¹⁹

1. Ġarīb ‘āřık degil bu köhne⁷²⁰ eyvāndan maḡzūz
Nice olsun misāfir böyle virānhāneden⁷²¹ maḡzūz
722
2. Zuhūr-ı hıaṭṭına ben aḡladıkça hıande eyler yār
Olur her sebzezār-ı ālüftesi yarāndan⁷²³ maḡzūz⁷²⁴
725

⁷¹⁶ alub:alup **D.**

⁷¹⁷ yāra: tāra **D.**

⁷¹⁸ Bosnalı Alaeddin Sabit D., G.184 (5 Beyit), s.442

⁷¹⁹ şirde mahlas yer almamasına raḡmen bu şirin Sabit’e ait olduḡunu tespit ettik.

⁷²⁰ Ø: nūh **D.**

⁷²¹ virānhāneden: virān hıāndan **D.**

⁷²² Divanda bir beyit daha yer almaktadır.

⁷²³ yarāndan: bārāndan **D.**

⁷²⁴ Bu beyit, a.g.e’de 3. Beyittir.

197⁷²⁶

Remel

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün
(Fā' ilātün) (Fa' lün)

ŞĀBĪT

1. Ruḳye-ḥ̄ānlıḳla ider derde müdāvā vā' iz
Ḳız oḳur oḅlan oḳur tekyede tenhā vā' iz

2. Çirk-i dünyāyı alub dest-i hevesden Şābit
Ḳalkı ḳurtarmaḅa yā şeyḅ gerek yā vā' iz⁷²⁷

198⁷²⁸

Hezec

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

ŞĀBĪT EFENDİ

1. Saña her meclisiñde söylerüz sen mülzem olmazsın
Degül kürsiye vā' iz ' arşa çıkısañ ādem olmazsın

2. Bizüm bir başḅa vādī semtimüz var duḅter-i rezle
Şafā geldün sen ey zāhid bu bezme maḅrem olmazsın

3. Ne ma' cün olduḅun ma' lümumuzdur ey zımād-ı çarḅ
Bu ḅaşıyyetle sen zaḅm-ı derūna merhem olmazsın

4. Hevālanduñ yeter ey sa' ve-i dil dīde-bāz ol kim
Düşersin destine ol ispiri şūhuñ kem olmazsın

5. Lebūñden Şābitüñ maḅlūbı bir ḅarf-i vişālündür
' Aceb nāzendesin hem ḅā' il olursın hem olmazsı

⁷²⁵ Divanda iki beyit daha yer almaktadır.

⁷²⁶ Bosnalı Alaeddin Sabit D., G.186 (6 Beyit), s.443

⁷²⁷ Bu beyit, a.g.e'de 6. Beyittir.

⁷²⁸ Bosnalı Alaeddin Sabit D., G.254 (5 Beyit), s.478-479

199⁷²⁹

Remel

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

YAḤYĀ EFENDİ

1. Dīde pür-ḥün-ı veleh⁷³⁰ olduḡça ešk-i ter döker
Aḡlamaḡdan ġayrı dermān bulımaz ölçer döker
2. Kāşki⁷³¹ ol toprāġ olaydum ġuşe-i mey-ḥānede
Üstine sākī-i meclis cür' a-i sāġar döker
3. Sür' at itme sākıyā destüñde varken tolı cām
Bād-ı tünd esdükçe bir ġün baġda ġüller döker
4. Gāh nergis ' ayş ider zerrīn ḡadehle rāyġān
Vaḡt⁷³² olur ġirmez eline niçe sīm ü zer döker
5. Bir ' aceb vādīye şaldı aşḡ-ı bī-pervā beni
Aña ' anḡā-yı ḡayāl uġrarsa **Yaḡyā** per döker

200⁷³³

Remel

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

NAZİRE-İ VĀHİ

1. Mevti añsam teb tutub cismiñ ki gömgök ter döker
Şıçrayub cān başıma bu çeşmim ešk-i ter döker

⁷²⁹ Şeyhülislām Yaḡyā D., G.91 (5 Beyit), s.115.

⁷³⁰ pür-ḥün-ı veleh: ḥün-ı dille pür **D**.

⁷³¹ kāşki: kāş **D**.

⁷³² vaḡt: gāh **D**.

⁷³³ Şaire ait bir divan tespit edilememiştir.

2. Bu kınā bāğında çok yeltenme kim bād-ı ecel
‘ Āķıbet bād-ı bahārīnī⁷³⁴ şarşar döker.
3. Cev degül gendüm kadar kıomaz bu ‘ ömrün haşılın
Muṭṭasıl kıl-i fenāyile ecel ölçer döker
4. Ŧoğrusun bilmem bu çarḥıñ kec-revi şükri nedir
Ḥalkı heb zır-i zemīne ṭaşıyub ilter döker
5. Pır olmuş ayağ üzre ṭurımaz **Vāhī**-i zār
Sāķiyā destindeki peymāneyi ditrer döker [38a]

201⁷³⁵

Hezec

Mefāīlün Mefāīlün Mefāīlün Mefāīlün

NIYĀZĪ

1. Bugün bir meclise vardum oturmuş pend ider vā‘ iz
Oķur açmış kitābımı bu ḥalkı ağladur vā‘ iz
2. İki bölmüş cihān ḥalkın birini cennete şalmış
Eliyle kürsiden bir bir⁷³⁶ ṭamuya şarkıdur vā‘ iz
3. Çıkar ağzından ateşler yaķar şeyṭān-ı mel‘ ünı
Şanasın yidi ṭamunuñ azābı kendidür vā‘ iz
4. Ṭamuya şöyle ṭoldurmuş içinde yok ṭuracaķ yir
Aña yerleşdirür ḥalkı ‘ aceb ḥızmetdedür vā‘ iz
5. Yaraşur va‘ z aña ḥaķķā ki yañar yaķılur her dem
Niyāzīnün hemān ancaķ cihānda adıdur vā‘ iz

⁷³⁴ Mecmuada bu kısım boş bırakılmıştır.

⁷³⁵ Niyazī-i Mısırī D., G. 84 (5 Beyit), s.105

⁷³⁶ bir bir: birin **D**.

202⁷³⁷

Remel

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

RÜŞDİ EFENDİ

1. Hüsni ni kıldık temāşā zülf-i ' anber-fāma dek
Yāri seyr itdük şabaḥdan⁷³⁸ ḥāşılı aḥşama dek
2. Ḥavfım oldur kim bize sevdā-yı zülfün ' aqıbet
İtdürür terk-i vaṭan bir gün diyār-ı Şām'a dek
3. Sen hemān şun sāğarı ' aşkıñ ḥarām olsun baña
Ben daḥı nüş eylemezsem sāḳiyā biñ cāma dek⁷³⁹
4. Bezme teşrīf itmege ' ahd eylemişken şubḥ-dem
Gelmedi ol ' āfītābum bekledük tā şāma dek⁷⁴⁰
5. Yārdan bir buse çün kim olmadı şimdi naşīb
Çāresi şabr eylemekdür **Rüşdiyā**⁷⁴¹ bayrāma dek⁷⁴²

743

203⁷⁴⁴

Remel

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

NEDİM-İ NĀDİDE-GÜ

1. Fırka-i erbāb-ı dilden zümre-i zühhāda dek
Heb esīrindir begim mesrūrdan⁷⁴⁵ nā-şāda dek

⁷³⁷ Rüşdī D., G.90(5 Beyit), s.168-169

⁷³⁸ şabaḥdan: seḥerden **D.**

⁷³⁹ Bu beyit, a.g.e'de yer almamaktadır.

⁷⁴⁰ Bu beyit, a.g.e'de 3. Beyittir.

⁷⁴¹ rüşdiyā: ey gönül **D.**

⁷⁴² Bu beyit, a.g.e'de 4. Beyittir.

⁷⁴³ Divanda bir beyit daha yer almaktadır.

⁷⁴⁴ Nedīm D., G.60 (6 Beyit), s.305-306

⁷⁴⁵ mesrūrdan: hatta dil-i **D.**

2. Şöyle mest olmuş ki açılmış girībān-ı kabā
Nāfdan tā bendgāh-ı hañçer-i fūlāda dek
3. Mā-melek şeyhim bütün hammarā olmuş gibi rehn⁷⁴⁶
Delğ-i peşminden müzehheb nüshā-i evrāda dek
4. Gökşu bir nā-hoş havā şimdi Çubuklu pek ziḥām
Sevdiğim tenhāca çekdirsek mi Sa‘ d-ābāda dek
5. Şöyledir kaḥṭ-ı taḥammül sīne-yi tengimde kim
Yetmez olmuşdur nefes bir āteşin feryāda dek
6. Kilk-i ‘ ayyārın ‘ aceb⁷⁴⁷ nā-refte rāh açdı **Nedīm**
Ḥāne-i endīşeden gül-zār-ı isti‘ dāda dek

204⁷⁴⁸

Remel

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

YAḤYĀ EFENDİ

1. Eglenür seyr-i ruḥuñ fikriyle dil bayrāma dek
Yohsa eylerdi sefer zülfün ğamıyla Şām’a dek
2. Şubḥa dek kūyuñ tolanduğ gün yüzüñ göstermedüñ
Çıkmaduñ ey māh-ı tābān bekledük aḥşāma dek
3. El vireydi ni‘ met- i vaşluñ eger bayrāmda
Ġam yimezdi şā‘ im-i hicrānuñ ol eyyāma dek
4. Māl için nā-dān olur pā-beste-i dām-ı belā
Ḥırş-ı dāne murğ-ı bī-idrāki iltür dāma dek

⁷⁴⁶ olmuş gibi rehn: rehn olmuş gibi **D**.

⁷⁴⁷ ‘ aceb: Ø **D**.

⁷⁴⁸ Şeyhülislām Yaḥyā Divanında tespit edilememiştir.(Bkz. Kaynakça)

5. Mâcerâmuz hâk-i pâ-yı yâre takrîr itmege
Gitsün ey **Yahyâ** yaşum ol serv-i sîm-endâma dek [38b]

205⁷⁴⁹

Remel

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

NIYÂZÎ

1. Ol cihân⁷⁵⁰ fahrinüñ esrârına⁷⁵¹ kırbân olayım
Huṭbe-i levlâkınıñ⁷⁵² şânına kırbân olayım
“Kâbe kıvseyni ev ednâ”sına kırbân olayım
Ben anuñ ‘ilmile ‘irfânına kırbân olayım
Ben anuñ esrâr-ı mi‘râcına kırbân olayım
2. Ol Ebubekr ü ‘Ömer ‘Osmân ‘Alî dört yârdur⁷⁵³
Ol risâlet bağınuñ anlar gül-i gülzâridur
Cümle aşḫâb-ı hidâyet râhınıñ envâridur
Ben anuñ âline aşḫâbına kırbân olayım
Ben anun aşḫâb u aḫbâbına kırbân olayım
3. Ol Ḥasan ḥâzretlerine zehr içürdi eşkıyâ
Hem Ḥüseyn oldı şusuzluḡdan şehîd-i Kerbelâ
İkisi de aṣl u nesl-i cümle âl-i Muṣṭafâ
Ben anuñ evlâd u ensâbına kırbân olayum⁷⁵⁴
Ben anuñ âl ü evlâdına kırbân olayum

755

⁷⁴⁹ Niyâzî-i Mısrî D., G.119 (5 bend), s.147

⁷⁵⁰ cihân: cihânuñ **D.**

⁷⁵¹ esrârına: sırrına **D.**

⁷⁵² huṭbe-i levlâkının: huṭbe-i levlâk inen **D.**

⁷⁵³ yârdur: yâridur **D.**

⁷⁵⁴ Bu dize, a.g.e’de hemen altındaki dize ile yer deġiştirmiştir.

⁷⁵⁵ Divanda iki bend daha yer almaktadır.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

BELİĞ EFENDİ

1. Ne vaşl-ı yāra fırsat ne belā-yı hicre⁷⁵⁷ tākāt var
Beni dil-ḥāste-i hicr⁷⁵⁸ itmede bilmem ne ḥālet var
2. Nice teskīn ola seyl-āb-ı eşk-i ḥūn-feşānumla
Benüm gönlümde deryālar söyündürmez ḥarāret var
3. Ḥayāl-i dilberi āzūrde eyler qorqarum şimdi
Ḥarīm-i dilde zīrā sūziş-i nār-ı maḥabbet var
4. Vişālūñle dil-i maḥzūmı mesrūr eyledūñ geldūñ
Efendim iştibāhum qalmadı sende kerāmet var
5. Eger ālūde-i ' işyān ise dāmānum ey zāhid
Anı taḥhīr ider bī-intihā deryā-yı raḥmet var
6. Kime bir servi-ḳāmet sāye-endāz olsa ' ālemde
Ġam u ekdārdan āzādedür başında devlet var
7. Suḥan-güyān-ı ' aşruñ naẓmı mazmūn-dārdur ammā
Belīğun sözlerinde hem nezāket hem selāset var [39a]

⁷⁵⁶ Belig Mehmed Emin D., G.68(7 beyit), s.252

⁷⁵⁷ hicre: şabra **D.**

⁷⁵⁸ hicr: hecr **D.**

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

Lİ NĀMIQİHİ

1. İtmem kabûl virse şehân efseriñ baña
Yoğ rağbetim bağıslasa kân gevheriñ baña
2. Havf eyledi tereddüd-i bisyâr ider deyü
Şordum murâda söylemedi hiç biriñ baña
3. Şâyeste h'ân-ı himmetimiñ vus'ine göre
Eflâk olsa nüñ tıbağ-ı kemterin bana
4. Teshîr eylediñ deyü mülk-i kanâ'ati
Gönderdi sorğuç itmeye 'anğâ-perin baña
5. Zıll-i himâyetinde diler olduğum Hudâ
Beyhûde sâye-bân mı bu çarğ-ı berin baña
6. Hükümüdedir kalem-rev-i âzâdegî benim
Kâdir mi kimse göstere kerr ü ferin baña
7. Baş egmedim edâni-i dünyâya mâl için
İtdim pesend şavrıma şad âferin baña
8. Tab'-ı bülend hâme-veş ettirdi ser-fürü
Kevser zamâne şâ'irinin ekşerin baña [39b]

⁷⁵⁹ Şaire (Kevser) ait bir divan tespit edilememiştir.

208⁷⁶⁰

Müctes

Mefā' ilün Fe' ilätün Mefā' ilün Fe' ilün
(Fa' lün)

LĀ EDRĪ

1. İder o sīm-bere cān-ı mübtelām ʔama^ç
Düşermiş olmayıcağ bir ümīde ḥam-ʔama^ç
2. Güşāde itmişiken cebre la^ç l-i şīrīnin
Ḥariş-i buse ider yārdan selām-ʔama^ç

209⁷⁶¹

Muzāri

Mef' ūlü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

ç ĀLĪ EFENDĪ

1. Desem vefāyı ḥalkā idüb āşikār şem^ç
Pervānesine āteş eyler nişār şem^ç
2. Meclisde dil uzatdığımı ḥadd-i dilbere
Barmağında ʔolar yürür ol nā-bekār şem^ç

210⁷⁶²

⁷⁶⁰ Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

⁷⁶¹ Şaire ait bir divan tespit edilememiştir.

Remel

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

LĀ EDRĪ

1. Hāl-i dildār-ı ki çeşmim ruḥ-ı zibāda görür
Merdüm-i ' aksini mir' āt-ı muşaffāda görür
2. Vesme-i ḥüsni o ebryı gören ehl-i nazār
Kūhl-ı māzağda ol dīde-i şehlāda görür
3. Yed-i meşşātada gīsū-yı dil-ārāyı gören
Dāmen-i Yūsufı şan dest-i Zelīḥada görür
4. Hātırā gelse ḥaṭ-ı rūyı ider la' lini fikr
Döndi ol meste ki şām u seḥer bāde görür
5. Ben bisāt-ı ṭarab-ı meygede itmekde ḥayāl
Zāhidiñ çeşmi ise mescid ü seccāde görür
6. Şi' r-i Maḥdüm-ı felek-ḳadre tanzīr olsun mı
Ki cihān gönçe-i nazmın ser-i şi' rāda görür [40a]

211⁷⁶³

Müctes

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün
(*Fa' lün*)

NĀBĪ EFENDĪ RAḤMETU'LLAḤİ ' ALEYH

1. Cemün tamāma irüb devri cām ḳalmışdur
O cāmdan⁷⁶⁴ bu meclisde nām ḳalmışdur

⁷⁶² Bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

⁷⁶³ Nābī D., G.142 (6 Beyit), s.566-567

⁷⁶⁴ Ø: da **D.**

2. Rüsūm-ı luṭf u kerem ḥalk̄ içinde mensīdür
Faḫaṭ alur⁷⁶⁵ virilür bir selām ḫalmışdur
3. Raḫīb sāye-i luṭfuñda oldı perverde
Anunçün ey gül-i ter böyle ḥām ḫalmışdur
⁷⁶⁶
4. Ümīd kātīb-i taḫdīrde⁷⁶⁷ müsā' adedür
Cerīde-i emelüm nā-tamām ḫalmışdur
5. Felekden almışuz envā' -ı kāmı ey Nābī
Hemān almaduğum bir⁷⁶⁸ intikām ḫalmışdur

212⁷⁶⁹

Hezec

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

NĀBĪ

1. Bu devrānda şafā-yı ḥāṭıra nā' il mi ḫalmışdur
Felekden dāğ-ber-dāğ olmaduğ bir dil mi ḫalmışdur
2. Ne devr eyler tehī nüh āsyā cūy-ı vüçüd üzre
Meger kim kiştzār-ı dehrde ḥāşıl mı ḫalmışdur
3. Meh-i 'ālem-fürüzı bedr iken gördüm hilāl olmuş
Cerāḫat-yāb-ı noḫşān olmamış kāmīl mi ḫalmışdur
4. Necāt ümmīdi yoḫdur çāresi gird-āba ric' atdür
Mişāl-i mevc rū-māl itmedük sāḫil mi ḫalmışdur

⁷⁶⁵ alur: alup **D.**

⁷⁶⁶ Divanda bir beyit daha yer almaktadır.

⁷⁶⁷ taḫdīrde: taḫdīrden **D.**

⁷⁶⁸ almaduğum bir: bir almaduğum **D.**

⁷⁶⁹ Nābī D., G.171 (5 Beyit), s.589

5. Nedendür cilve-i ma'niye çıkmaz hayli müddetdür
‘ Aceb **Nâbî** kümeyt-i hâme pâ-der-gil mi qalmışdur

[40b]

SONUÇ

Çeşitli nazım nesir örneklerinin bir araya getirildiği, içinde şiirler, seçilmiş söz ve yazıların bulunduğu el yazması eserler olan mecmualar, bilinen veya bilinmeyen çeşitli şairlerin şiirlerine, çoğu zaman yüzyıl farkı gözetmeksizin yer verdiği için, ayrıca derleyicisinin ve derlendiği dönemin edebi beğenisini, kültürünü, tarihini ve edebi zevkini yansıtması yönüyle de edebiyat tarihimizin özellikle de Klasik Türk Edebiyatı alanının yardımcı kaynakları arasında önem taşır.

Bu çalışmada İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T445 numarada Mecmu'atü'l- Eş'ar adıyla kayıtlı 80 varaklık şiir mecmuasının 1b-40b varakları incelenmiştir. Mecmuanın istinsah tarihi ve yeri belli değildir. Müstensihî, adına kaynaklarda rastlayamadığımız, biyografisini tespit edemediğimiz Kevser adlı bir şairdir. Mecmuada toplamda 93 şair ve 212 şiir mevcuttur. Bu şairlerden biyografilerine ulaşamadıklarımız olduğu gibi (33 şair) "La Edri" (34 şiir) başlığıyla aldığımız kime ait olduğu belli olmayan şiirler de mevcuttur. Mecmuada ağırlıklı olarak 17 ve 18. yüzyıldan şairler vardır. Ayrıca 14.ve 15. yüzyıllardan, aralarında padişah (Fatih Sultan Mehmet, Cem Sultan), paşa (Ahmed Paşa, Ragıb Paşa, Rami Paşa) ve tarikat mensuplarının da bulunduğu çeşitli şairler vardır. Baki, Belîğ, Bağdatlı Ruhi, Fehim-i Kadim, Fitnat Hanım, Hayali, Haşmet, Nabi, Neşati, Naili, Nedim, Nefî, Sabit, Yahya Efendi, Zati gibi şairler görülür. Mecmuadaki şiirler ise başta gazel olmak üzere, müstezad, koşma, murabba ve muhammes nazım şekilleriyle yazılmıştır.

İncelemeye konu olan mecmuayı, muhtelif şairlerin şiirlerini içermesi ve seçme şiirlerden oluşması sebebiyle günümüz mecmua tasnifleri arasında "Antoloji niteliğindeki seçme şiirler mecmuası" kategorisine dâhil edebiliriz. Bununla birlikte incelediğimiz mecmua nazire mecmuası olmamasına rağmen ekseriyetle aynı kafiye ve redifle yazılmış şiirler alt alta sıralanmıştır. Ve bir manzumeye nazire olarak yazılmış manzumeler de tespit edilmiştir.

Mecmuada mecâzi aşktan ilahi aşka, gündelik yaşamdan uhrevî hayata ve hikmetli sözlere kadar geniş bir alana yayılmış konuları içeren şiirler vardır. Mecmuadaki gazeller, âşıkâne ve rindâne türleriyle karşımıza çıkmaktadır. Bu şiirlerde sevgilinin güzellik unsurlarına övgü, sevgiliye sitem ve yakınma, sevgilinin nadir görülmesi, yüz

vermemesi, vefasızlığı, rakiple olan yakınlığı, aşğın bu sevgiliye, onun yaptıklarına ve cefalarına olan sabrı, dua ve bedduası, bu yolda çektiği çile ve buna hiçbir ilacın derman olmaması, sevgiliye karşı dikkatli olunması gerektiği vb. hususlar daha çok teşbih ve tecahül-i arif sanatları yoluyla dile getirilmiştir. Tasavvuf edebiyatına dair gazel ve na't-ı şerîfler de dikkat çekmektedir. Bu tür şiirlerde de vahdet-i vücud anlayışı, rint-zahit çatışması, İslâm ve Kur'an yolundaki niyet ve gayretler, Peygamber efendimize övgüler, onun nitelikleri ve şefaati için edilen dualar, bu dünyanın geçiciliği vb. konular işlenmiştir. Bunlar işlenirken Hz. Muhammed, Süleyman, Yusuf, Yakub peygamberlerin, peygamber efendimizin torunları Hasan ve Hüseyin'e, Kербela olayına telmih yapılmıştır. Gevheri'ye ait olan koşmalarda âşık-maşuk arasındaki ilişki işlenmiştir.

Hem divan hem tasavvuf şiiri hem de halk şiirinden içerdiği örneklerle, incelediğimiz bu mecmuanın döneminin edebî anlayış, estetik ve zevkine ayna tutacak zengin bir muhtevaya olduğu söylenebilir. Bununla birlikte mürettibin bireysel zevk ve edebî anlayışı, antoloji niteliğindeki bu eserin oluşmasında pay sahibidir. Nitekim mecmuada Sakıb Dede(Arı, DİA, "Sakıb Dede", C.36/ 2009: 4, Mevlevi şeyhi ve şair) Mevlevi Enis Efendi, Mevlevi Meşami Efendi, Mevlevi Rasih gibi şairlerin yer almasına bakılırsa mecmuayı yazan Kevser adlı şairin Mevleviliğe veya Mevlevilere yakın olması muhtemeldir.

Mecmuada Nedim'in bazı şiirlerinin "Nedîm-i Pâkîze-edâ"(15b,28a), "Nedîm-i Nâdîdegû" (38b) başlıklarıyla yer aldığı görülür. Ayrıca Belîğ'in de bazı şiirlerinin başında "Belîğ Efendi Rahmetullahi Aleyh" ibaresinin yer alması ve mecmuadaki şiir sayısının (11) en çok Belîğ'e ait olmasına bakarak mecmuayı yazan Kevser adlı şairin bu iki şaire özel bir teveccühü olduğu ve onlara kıymet verdiği düşünülebilir.

Mecmuadaki şiirlerin diğer şiirlerle karşılaştırması yapılırken bazı şiirlerin eksik veya çok farklı kelime, mısra ve beyitlerle yazıldığı; beyitlerin, bentlerin bazı şiirlerde fazlaca yer değişikliğine uğradığına dikkat edilmiştir. Özellikle Gevheri'nin şiirlerinde bu duruma sıkça rastlanmıştır. Bunun yanında metindeki bazı şiirlerin de arka arkaya yazıldığı ve bu şiirlerin divanlarla karşılaştırılmasında hemen hemen hiç farklılık görülmediği tespit edilmiştir. Bu verilen iki örnekle müellif Kevser'in mecmuayı

oluştururken şiirleri dinleyerek, ezberinden ve yazılı bir eserden bakarak oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- AÇIKGÖZ, Namık, *Riyazi Divanından Seçmeler*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 1990.
- AK, Coşkun, *Bağdatlı Rūhī Dīvānı- I,II (Karşılaştırmalı Metin)*, Uludağ Üniversitesi Yay., Bursa 2001.
- AKDOĞAN, Yaşar, *Ahmedî Divanından Seçmeler*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara 1988.
- AKKUŞ, Metin, *Nef'î Divanı*, Akçağ Yay., Ankara 1993.
- ARSLAN, Mehmet- AKSOYAK, İ. Hakkı, *Haşmet Dīvānı*, Ankara 2018.
- <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/57256,hasmet-divanipdf.pdf?0>
(ET : 18.09.2018)
- AYAN, Hüseyin, *Cevrî (Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Divanının Tenkidli Metni)*, Atatürk Üniversitesi Yayınları, Erzurum 1981.
- BİLKAN, Ali Fuat, *Nābî Divānı (I,II)*, Meb Yay., İstanbul 1997.
- ÇAVUŞOĞLU, Mehmed- TANYERİ, M. Ali, *Zatî Divanı (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon-Gazeller Kısmı)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, C.3, İstanbul 1987.
- ÇELİK, Büşra- KILIÇ, Muzaffer, *Derzi-zāde Ulvî –Divān*, Dün Bugün Yarın Yay., İstanbul 2018.
- ÇIPAN, Mustafa, *Fasih Divanı (İnceleme- Tenkidli Metin)*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 2003.
- DAĞLI, Muhtar Yahya, *Tokatlı Gedayi Hayatı ve Eserleri*, Maarif Kütüphanesi, İstanbul 1943.
- ECKMAN, Janos, *The Divan of Gada'i*, Bloomington Indiana University Publication suralic and Altaic Series, 1971.
- EKİNCİ, Ramazan, *Safayi Ali Dede Divanı (İnceleme- Tenkidli Metin)*, Gece Kitaplığı, Ankara 2016.
- ELÇİN, Şükrü, *Gevherî Divanı (İnceleme, Metin, Dizin, Biyografya- Düzeltilmiş ve Eklemeler Yapılmış 2. Baskı)*, Atatürk Kültür Merkezi Yay., Ankara 1998.
- ENGİN, Ali Şakir, *Fennî Divanı*, Yozgat Belediyesi Yay., Yozgat 1996.

ERDEM, Mehmed Dursun, *Nail Abbas Hilmi Paşa Divanı, (İnceleme-Metin)*, Destan Yay., Ankara 2007.

ERDOĞAN, Kenan, *Niyazî-i Mısrî (Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri, ve Divanı-Tenkitli Metin)*, Akçağ Yay., Ankara 1998.

ERSOYLU, İ. Halil, *Cem Sultan'ın Türkçe Divan'ı*, Atatürk, Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 1989.

ERTAYLAN, İsmail Hikmet, *Mesnevi-i Penahi*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., İstanbul 1946.

GÜRBÜZ, Mehmet, *Safiye Sultanazade Mehmed Rezmi Divanı*, Grafiker yay., Ankara 2012.

İNCE, Adnan, *Mirzazade Mehmed Sâlim Divanı (Tenkidli Basım)*, Yüksek Öğretim Kurumu Matbaası, Ankara 1994.

İPEKTEN, Haluk, *Nâ'ili Divânı*, Akçağ Yay., Ankara 1990.

İSEN Mustafa ve diğerleri, *Eski Türk Edebiyatı El Kitabı*, Grafiker Yayınları, Ankara 2009.

İSEN, Mustafa ve BİLKAN, Ali Fuat, *Sultan Şâirler*, Akçağ Yayınları, Ankara 1997.

KAPLAN, Mahmut, *Neşâtî Divanı*, Akademi Kitabevi, İzmir 1996.

KARACAN, Turgut, *Bosnalı Alaeddin Sabit Divanı*, Cumhuriyet Üniversitesi Yay., Sivas 1991.

KARAHAN, Abdulkadir, *Figani ve Divançesi (Kanuni Sultan Süleyman Çağı Şairlerinden)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., İstanbul 1966.

KARAVELİOĞLU, Murat A, *(Prizrenli) Şem'î Divânı (İnceleme, Metin, Tıpkıbasım)*, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yay., İstanbul 2014.

KAVRUK, Hasan, *Şeyhülislâm Yahyâ Divânı*, Meb Yay., Ankara 2001.

KIRBIYIK, Mehmet, *Kâtib-zâde Sâkıb Divânı*, Ankara 2017.

<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/56426,katib-zade-sakib-divanipdf.pdf?0>

(ET : 18.09.2018)

KUTLAR, OĞUZ, Fatma Sabiha, *Arpaemîni-zâde Mustafâ Sâmi Divânı*, Ankara 2017.

<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/56084,arpaeminizade-mustafa-sami-divanipdf.pdf?0>

(ET : 18.09.2018)

- KÜÇÜK, Sabahattin, *Bâkî Dîvânı (Tenkitli Basım)*, Atatürk, Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 1994.
- MACİT, Muhsin, *Nedîm Divanı*, Akçağ Yay., Ankara 1997.
- MENGİ, Mine, *Mesîhî Dîvânı*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ankara 1995.
- MERMER, Ahmet, *17. Yüzyıl Dîvân Şairi Vecdî ve Dîvânçesi*, Bilim ve Kültür Eserleri Dizisi, Ankara 2002.
- NESİB, Mehmed Seyyid, *Divan-ı Seyyid Muhammed Nesib*, Matbaa-i Amire, İstanbul 1261.
- NÜZHET, Sadettin, *Rami Paşa Hayatı ve Eserleri*, Milli Kütüphane(Kanaat) ,1933.
- SARAÇ, M.A.Yekta, *Emrî Dîvânı*, Eren Yay., İstanbul 2002.
- ŞENTÜRK, Ahmet Atillâ ve KARTAL, Ahmet, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Dergâh Yayınları, İstanbul 2010.
- TARLAN, A. Nihad, *Zatî Divanı (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon-Gazeller Kısmı)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., C.1, İstanbul 1967.
- TARLAN, Ali Nihad, *Ahmet Paşa*, Akçağ Yay., Ankara 1992.
- TARLAN, Ali Nihat, *Hayâlî Divanı*, Akçağ Yay., Ankara 1992.
- TAŞ, Hakan, *Vusûlî Dîvân (İnceleme- Metin- Çeviri- Açıklamalar- Dizin)*, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 2015.
- TULUM, Mertol- TANYERİ, M. Ali, *Nev'î Divan*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., İstanbul 1977.
- ÜST, Sibel, *Edirneli Nazmî Dîvânı*, Ankara 2018.
- <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/57766,edirneli-nazmi-divanipdf.pdf?0>
(ET : 18.09.2018)
- YAKAR, Halil İbrahim, *Ayıntablı Mahremî Divanı*, Palet Yay., Konya 2012.
- YAZAR, İlyas, *Kâni Dîvânı*, Ankara 2017
- <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/55833,3-kani-divanipdf.pdf?0>
(ET : 18.09.2018)
- YAZAR, İlyas, *Ömer Fuadi Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Bülbüliyyesi'nin Edisyon Kritik Metni*, Hamle Yay., İstanbul 2001.

Sürelî Yayınlar

AKGÜL, Ahmet- ÇETİN, Kamile, “ *Millî Kütüphanede Kayıtlı Bulunan Bir Şiir Mecmuası Üzerine*”, Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 8/1, Ankara 2013, s. 99-126.

ATİK GÜRBÜZ, İncinur, “ *Şiir Mecmualarının Biyografik Değerine Dair Araştırmalara Ek*”, Tübar, XXXII, 2012, s. 147-157.

CANDAN, Gülşen, “*Senî Ali'nin Elif-Nâmesi*”, Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 7/1, Ankara 2012, s.631-641.

GIYNAŞ, Kamil Ali, “*Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası*”, Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, S. 246, Konya 2011, s. 245-260.

GÜRBÜZ, Mehmet, “*Şiir Mecmualarının Kaynakları Üzerine*”, Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 8/1, Ankara 2013, s. 315-322.

KARADAĞ, Selman, “*Millî Kütüphane’de Kayıtlı 06 Mil Yz. A 2860 Numaralı Şiir Mecmuası*”, Sütad, S. 38, 2015, s. 177-212.

KESİK, Beyhan ve diğerleri, “*Bir Şiir Mecmuasından Hareketle Muhibbî'nin Yayınlanmamış Şiirleri*”, International Journal of Language Academy, Volume 3/1, 2015, s. 361-373

KURNAZ, Cemal- ÇELTİK, Halil, “*Şairlerin Gözüyle Mecmua*”, Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/1, Ankara 2013, s. 21-49.

MUTLU, Merve, “*Süleymaniye Kütüphanesi Nuri Arlasez Koleksiyonu 263 Numarada Mecmû'Atü'l-Eş'âr Adıyla Kayıtlı Şiir Mecmuası ve Firâkî'ye Ait Şiirler*”,Türük Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi, S. 3, İstanbul 2014, s. 112-122.

ÖZTOPRAK, Nihat, “*Elif-nâmelerin Tertip Hususiyetleri ve Metin Tesisindeki Yeri*”, Uluslararası Türklük Bilgisi Sempozyumu (25-27 Nisan 2007) Bildiriler-2, Erzurum 2009, s. 818-822.

TANYILDIZ, Ahmet, “*Şiir Mecmû'alarının Neşri Hakkında*”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, C.5, S. 21, 2012, s. 224-239

YILMAZ, Ozan, “*Metin Tesisinde Şiir Mecmualarının Katkısına Bir Örnek: Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi Koleksiyonu 5214 Numaralı Mecmua ve Muhtevası*”, Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi 1, İstanbul 2008, s. 255-280.

Diğer Yayınlar

AHISHALI, Recep, *Râmi Mehmed Paşa*, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, DİA, C. 34, İstanbul 2007 .

AKBALIK, Esra, “*Gedâî, Ahmed Beşiktaşlı (Tokatlı)*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6610> (ET: 29.03.2019).

AKKUŞ, Metin, *Nef’î*, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, DİA, C.32, İstanbul 2006.

ALBAYRAK, Nurettin, *Gevherî*, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, DİA, C.14, İstanbul 1996,

ARI Ahmet, “*Sâkîb Dede*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, DİA, C.36, İstanbul 2009.

AYAN, Hüseyin, “*Cevrî İbrahim Çelebi*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, DİA, C.7, İstanbul 1993.

AYPAY, A. İrfan, *Nahifî Süleyman Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği, ve Divanı'nın Tenkidli Metni)*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış DT, Konya 1992.

AYVERDİ, İlhan, *Misallî Büyük Türkçe Sözlük*, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul 2010

AZAKLI, İmran, *Zübeyde Fitnat Hanım'ın Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanı'nın Tenkitli Metni*, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Ankara 1998.

BALTACIOĞLU, Şahmeran, *Fatih (Avnî) Divanı ve Tahlili*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 2003.

BAYINDIR, Şeyda, *Şehdî Divanı*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Ankara 2008.

COŞKUN, Vildan S, *Zâtî*, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, DİA, C.44, İstanbul 2013.

ÇALDAK, Süleyman, *Nergisi ve Nihalistan'ı (İnceleme- Metin)*, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış DT, Malatya 1997.

ÇALDAK, Süleyman, *Nergisî*, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, DİA, C.32, İstanbul 2006.

- ÇAVUŞOĞLU, Mehmet, *Bâkî*, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, DİA, C.4, İstanbul 1991.
- DERELİ Üzeyir, *Bellîğ Mehmed Emîn (Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Türkçe Eserlerinin Tenkidli Metni)*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Isparta 1996.
- DEVELLİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi Yayınları Ankara 2010.
- DURSUNOĞLU, Halit, *Şeyhülislâm Muhammed Şerîf Efendi'nin Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Erzurum 1996.
- ELMALI, Hüseyin, “ *El-keşkül*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, DİA, C.25, İstanbul 2002.
- ELMAS, Sevgi, *Rahmî (Kırımlı, Mustafa) Hayatı, Edebi Şahsiyeti, Eserleri, ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni*, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Edirne 1997.
- EREN, Kutlukhan, *Basîrî ve Dîvânının Tenkidli Metni*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, İstanbul 1999.
- ERGİN, Ali Şakir, “*Fennî Efendi*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C.12, İstanbul 1995.
- GEMİCİ, Sabiha, *Mihri Hatun Divanı (Karşılaştırmalı Metin, Cümle Yapısı, ve Cümle Türleri)*, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış DT, Balıkesir 1990.
- GÜNTAN, Halil, *Receb Enis Dede (Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanının Tenkidli Metni)*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Konya 1990.
- HAKSEVER, Halil İbrahim, *Eski Türk Edebiyatında Münşeâtlar ve Nergisi'nin Münşeâtı*, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış DT, Malatya 1995.
- HOCAOĞLU, Kadriye, *Fennî Divanı (İnceleme- Metin)*,Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Bursa 2014.
- KALPAKLI, Mehmet, “*Fevrî*,” Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, DİA, C.12, İstanbul 1995.

- KAPLAN, Yunus “*Meşâmî*.” Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1555> (ET: 31.03.2019).
- KARADAĞ, Selman, *Millî Kütüphane 2860 Numaralı Şiir Mecmuası (İnceleme - Transkripsiyonlu Metin)*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Konya 2011.
- KARAKAŞ, Zehra, *Divânçe-i Kesbî (Transkripsiyonlu Metin, Sözlük- İndeks)*, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Kütahya 2000.
- KARAMAN, Bahattin, *Vahîd Mahtûmî (Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Eserlerinin Tenkidli Metni)*, C. 1, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış DT, Konya 1995.
- KASIR, Hasan, *Sabrî Mehmed Şerîf Dîvânı (İnceleme- Karşılaştırmalı Metin)*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Erzurum 1990.
- KAVRUK, Hasan, “*Niyâzî-i Mısrî*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3605> (ET: 31.03.2019).
- KAVUKÇU, Fatma Zehra, *Râmî Dîvânı*, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış DT, Bursa 2000.
- KAYA, Bayram Ali, *Neşâtî*, Şule Yayınları, İstanbul 1998.
- KAYA, Bilge, *17. Yüzyıl Divan Şairi Mantıkî Ahmet Efendi ve Divançesi*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Ankara 1991.
- KAYA, Nejla, *Tab’î Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divânı*, Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Afyonkarahisar 2009.
- KAYHAN, Hasibe, *Rüşdî (Hayatı, Edebi Kişiliği, ve Divanı’nın Tenkidli Metni)*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Konya 1991.
- KILIÇ Filiz, “*Müstezâd*”, *DİA*, TDV Yayınları, C.32, İstanbul 2006.
- KIRBIYIK, Mehmet, “*Sâkîb Kâtîpzâde Mustafa*.” Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=73> (ET: 31.03.2019).
- KURNAZ, Cemal, “*Hayâlî Bey*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, *DİA*, C.17, İstanbul 1998.

KUT, Günay, “*Mecmûalar*”, *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler/ İsimler/ Eserler/ Terimler*, Dergâh Yayınları, C. 6, İstanbul 1986.

KUTLAR OĞUZ, Fatma Sabiha, “*Sâmî Arpaemînzâde Mustafâ*”. Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=14> (ET: 31.03.2019).

KÜLEKÇİ, Numan, *Ganî-zâde Nâdirî (Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri, Divanı ve Şehnâmesi'nin Tenkidli Metni)*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış DT, Erzurum 1985.

ÖZKAN, Mustafa, “*Edirneli Nazmî*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, DİA, C.10, İstanbul 1994.

ÖZTEKİN, Özge, *Râsih Divânı (İnceleme-Tenkitli Metin- Özel Adlar Dizini)*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Ankara 1997.

ÖZTOPRAK, Nihat, “*Rûhî, Bağdatlı*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2428> (ET: 31.03.2019).

PALA, İskender, “*Mecmua*”, *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*”, Kapı Yayınları, İstanbul 2004.

SÖZER, Rabia, *Emnî Burnaz Mehmed Ağa Divanı*, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, İstanbul 2018.

TAŞ, Hakan, *Vahyî Divanı ve İncelemesi*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış DT, C.I-II, İstanbul 2004.

Türk Dünyası Edebiyat Kavramları ve Terimleri Ansiklopedik Sözlüğü, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, C.4, Ankara 2005.

UYVAL, Adem, *Hâfız Ahmed Paşa Divânı (Metin, İnceleme)*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Ankara 2010.

UZUN, Mustafa, “*Mecmûa*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, DİA, C.28, İstanbul 2003.

ÜRÜNSAL, İsmail E, “*Mihri Hatun*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, DİA, C.30 İstanbul 2005.

ÜZGÖR, Tahir, “*Fehim-i Kadîm*” Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, DİA, C. 12, İstanbul 1995.

YAZAR, İlyas, “*Fuâdî Ömer*”. Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=480> (ET: 29.03.2019).

YERDEMİR, Fatih, “*Rehâyî, Kalaycızâde Mustafa Rehâyî Efendi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2405> (ET: 31.03.2019).

YERDEMİR, Fatih, *Rehâyî Divanı (İnceleme, Metin, Dizin)*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Ankara 2007.

YİĞİT, Bilge Kaya, “*Mantıkî Ahmed Efendi.*” Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1432> (ET: 31.03.2019).

YORULMAZ, Hüseyin, *Koca Râgıb Paşa Divânı (Araştırma ve Metin)*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, İstanbul 1989.

ÖZGEÇMİŞ

Hüsna Nur Ağyıldız 1992 yılında İstanbul'un Bakırköy ilçesinde doğdu. İlkokul, ortaokul ve lise eğitimini İstanbul'da tamamladı. 2010 yılında başladığı Sakarya Üniversitesi Fen- Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümündeli lisans eğitiminden 2014 yılında başarıyla mezun oldu ve aynı yıl Sakarya Üniversitesi'nde Pedagojik Formasyon eğitimi aldı. Yine aynı yıl başladığı Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı yüksek lisans eğitimine halen devam etmektedir.